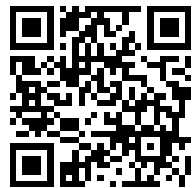

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

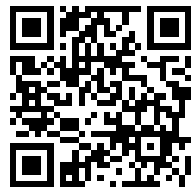

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

8° A. Lat. 6. 81^m

<36615969660019

<36615969660019

E10
Bayer. Staatsbibliothek

Cluct. Lat. Vet.
Booth. (# 524.)

AN. MANL. SEVER. BOETHI
Consolationis Philosophiæ

LIBRI V.

ANGLO-SAXONICE REDDITI

A B

A L F R E D O,

Inclyto Anglo-Saxonum Rege.

Ad apographum JUNIANUM expressos edidit
CHRISTOPHORUS RAWLINSON,
è Collegio Reginæ.

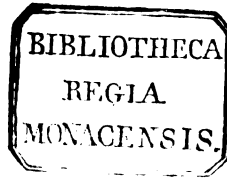

O X O N I Æ,

E THEATRO SHELDONIANO MDCXCXIII.
Sumtibus Editoris, Typis JUNIANIS.

CELEBERRIMO J. C. GRAFF
S. P. D.

CHRISTOPHORUS RAWLINSON

Imprimatur,

JOH. MEARE

April. 2. 1698.

Vice-Can. OXON.

Lectōri

Linguae Anglo-Saxonicae Studioſo,

S. P.

DUM antiquas quasdam schedas idiomate Anglo-Saxonico conscriptas forte versarem, amice Lector, occurrebat mihi vetusta hæc versio Boethii. Quam ut ab ALFREDO, magno illo Anglo-Saxonum rege, adornatam intellexissem; illico, communicato cum amicis consilio, de ea typis excudenda cogitabam; haud minus translationis hujus suavitate singulari ac majestate vere regia ductus, quàm ipsius libri summo cum rerum tum verborum pondere ac præstantia. Instituto verò huic nostro stimulum addidit, quod paulo post intelligerem versionem hanc regiam viro summo, linguæque hujus supra omnes mortales cultori ac promotori maximo, D. FRANCISCO JUNIO, adeo in deliciis fuisse, ut universam propria ipsius manu descriptam typis paraverit. Apographum hoc inter infinita alia *κειμήλια* in bibliotheca Oxoniensi reponendum curavit moribundus. Descriptum est ad antiquissimum codicem ms in hac *Bodleiana* bibliotheca; eique ad marginem adscriptæ sunt exemplaris *Cottoniani* lectiones variantes. hæc nos in hac editione ad imam paginam perpetuo subjunximus. In di-

L E C T O R I.

&is autem codicibus, illud in primis notandum est, quod in *Bodleiano* Boethiana metra oratione soluta redduntur; in *Cottoniano* verò, carmine quidem, quale ætas ista ferebat, Anglo-Saxonico. Neque mihi sane dubium, quin utraque ista Boethianorum carminum versio ab eodem prodierit **ALFREDO**: prior, cum adversis pressus sensum duntaxat auctoris exprimere satis haberet; posterior autem, cum otium postea nactus, de poetica parte poetice qualitercunque reddenda cogitaret. Utcunque res habet; quod nostri officii erat, utramque edendam curavimus; sepositis in finem libri metris codicis *Cottoniani*; ita quidem, ut Anglo-Saxonicae poeseos ratio, ut ita dicam, ac forma, quoad ejus fieri poterat, exhiberetur; divisis scilicet ac distinctis singulis versibus, qui in exemplari *ms* continuâ scripturâ, posita licet ad singulos versus interpunctione, repræsentantur. De poeseos quidem hujus indole ac genio haud aliud in præsentia habeo quod dicam, quam quod colorem quendam habeat à vulgari ac soluto sermone insigniter discrepantem; quanquam ad *ἄψος Cædmonianum* haudquamquam adsurgat. In opere hoc philosophico Anglo-Saxonice transferendo, haud *interpretem fidum* (quem Horatius vocat) se gessit rex maximus. subinde enim aliqua de suo interferere ipsi visum est, ut in ipso versionis vestibulo; ubi pro descriptione Philosophiæ Boethiana, historica quædam tradit de exilio & incarceratione auctoris. in reliquis liberiolem fere paraphrasten agit, & ad sensum magis quam verba respicit; Ciceronem ipsum imitatus, qui in orationibus *Æschinis* & *Demosthenis* Latine reddendis, eas convertisse se dicit
non

L E C T O R I.

non ut *interpretem*, sed ut *oratore*m; neque *verbum pro verbo* reddidisse, sed *genus duntaxat verborum vimque* servasse; non *annumeratis* lectori verbis, sed *appensis*. Haud vero supervacaneum est, de codice ad quem nostra hæc expressimus, ulterius notare, quod liber primus Boethii in editis, definit ad finem capitis sexti in nostro exemplari; secundus, ad finem vicesimi primi; tertius, ad finem tricesimi quinti; quartus, ad finem sectionis quartæ capitis quadragesimi; quintus ad finem usque libri producitur. Vale, Lector erudite, & de lingua majorum nostrorum patria usque & usque bene mereri perge.

C. R.

T E S T I -

T E S T I M O N I A.

Æthelwerdus, Chronic. l. 4. c. 3.

IN eodem anno [A. D. DCCCCL.] magnanimus transit de mundo Ælfredus rex Saxonum, immobilis occidentalium postis, vir iustitia plenus, acer in armis, sermone doctus; divinis quippe super omnia documentis imbutus. nam ex Latino, rhetorico fatinate, in propriam verterat linguam volumina, numero ignoto, ita varie, ita propinque, ut non tantum expertioribus, sed & audientibus liber Boetii lachrymosus quodammodo suscitaretur motus.

Wil. Malmesburiensis, de Gestis Regum Angl. l. 2. c. 4.

Habebat [Ælfredus] ex sancto *Dewi* Asserionem quendam, scientia non ignobili instructum, quem Schireburnia fecit episcopum. Hic sensum librorum Boetii de consolatione philosophiæ planioribus verbis enodavit, quos ipse Rex in Anglicam linguam convertit. ---- Denique plurimam partem Romanæ bibliothecæ Anglorum auribus [Ælfredus] dedit, optimam prædam peregrinarum mercium civium usibus convectans; cujus præcipui sunt libri, Orosius, pastorale Gregorii, gesta Anglorum Bedæ, Boetius de consolatione philosophiæ liber proprius, quem patria lingua *hand-boc.* id est, *manualem librum*, appellavit.

Joan. Bromton, in Chronico.

Optimates quoque suos ad literaturam addiscendam in tantum [Ælfredus] provocavit, ut ipsi filios suos, vel saltem, si filios non haberent, servos suos literis commendarent; fecitque Weresfethum Wigorniensem episcopum librum Boetii de consolatione philosophiæ, & libros dialogorum beati Gregorii, in Saxoniam linguam transferre.

Polydorus Vergilius, Anglice Historiæ lib. 5.

Dedit Ælfredus jam viginti annos operam literis, atque ita doctus evasit brevi, ut divi Gregorii dialogos, opus Boetii de consolatione philosophiæ, & psalmos David, ex Latino in patrium sermonem verterit, quò à cunctis facile intelligerentur. licet dialogos & Boetii opus quidam tradant, ejus rogatu, Weresfridum antistitem Wigorniensem transfulisse; quibus minus consentio, cum ipse sic eruditus esset, ut par sit credere, ejus fuisse opera. at psalmos, morte intercedente, non omnes omnino interpretatus est.

Joan.

TESTIMONIA.

Joan. Lelandus de viris illustribus. MS. pag. 114.

Jam audivisti, candide lector, quam candido Ealfridus erga literas animo fuerit: nec desunt, qui prædicent eum, Orosum, Boetium de consolatione philosophiæ, denique & Anglicam historiam à Beda Latine scriptam, in linguam transtulisse Saxoniam.

Joan. Balus, de scriptoribus Briannia, centuria 2.

Ita doctus [Alfredus M.] evasit demum, ut grammaticus, philosophus, rhetor, historicus, musicus & poeta non vulgaris haberetur. & ut patriam laboribus ornaret literariis, quædam opuscula edidit, quædam ex Latino in vernaculum idioma vertit. . . . Transtulit vero in linguam Anglicam . . . Boetium de consolatione, lib. v.

Joan. Piseus, de illustribus Angliæ scriptoribus. ætate decima.

Doctissimis porro scriptis suis apud omnem posteritatem laudes immortales, nomenque nunquam interitum [Alfredus] consecutus est. Multa enim ipse scripsit, multa aliena ex Latino in patrium idioma vertit. Nihil autem eorum quæ scripsit, in vulgus emanare permisit, nisi prius visum, examinatum, & approbatum ab archiepiscopo Cantuariensi Pleimundo, & à quibusdam aliis episcopis, atque doctoribus eruditissimis. . . . ex Latina in Anglicam linguam vertit. . . . Boetium de consolatione, lib. v.

Fr. Junius F. F. in Anglo-Saxonis monachensis Glossario Gothico præmissis.

Alfredus, Anglo-Saxonum rex inclytus, qui non minorem apud posteros ex reverentia stultiis exhibita, quam ex regni administratione consecutus est famam, transtulit Bedæ historiam gentis Anglorum, pastoralia magni Gregorii, Boethium de consolatione, Orosum, soliloquia Augustini.

Boethium de consolatione philosophiæ rex Alfredus transtulit paraphrasticè. Descripsi ex Bodleianæ bibliothecæ codice MS. ac postea contuli cum altero melioris notæ codice Cottoniano. Anglo-Saxonica paraphrasis non sequitur Latinum exemplar in libros & metra prosæque distinctum, sed totum opus in capita & capitum sectiones dividitur.

Robertus Platt, in hist. nat. comitat. Oxon. c. 10. §. 118.

Wudstokiam quod attinet, seu *Wudstoc. Sax. pubestoc. h. e. locum sive streum*, videntur hic ædes regis fuisse jam olim à tempore regis Ælfredi. siquidem apparet ex codice quodam MS. bibliothecæ Cottonianæ, sub Othone A, illum ibi transtulisse in linguam Saxoniam libros Boetii de consolatione philosophiæ.

His assensimus alii complures eisdem pene verbis. inter quos Forus Martyrologus, Radulphus Holingshead, Joan. Spelmanus, & Ricardus Baker. &c.

P R O-

P R O O E M I U M,

Una cum titulis capitum.

◆◆◆◆ L F R E D Kuning wæs pealhƿeod ðære bec. ⁊
◆ A E ◆ hie of bec Lebene on Englyc wende. swa hio nu
◆◆◆◆ is gebon. hwilum he sette word be word. hwilum
andgite of andgite. swa swa he hit þa spætolort ⁊
andgitefullicort geƿeccan mihte for þæm * mislicum ⁊
manigwealdum b wordum ⁊ byrgum þe hine oft ægþer ge
on mode ge on lichoman byrgoban. Ða byrgu ur sint
swiþe earrfod e riwe þe on his dagum on þa riwu becomon
þe he underfangen hæfde. ⁊ þeah þa he þar boc hæfde
geleornode ⁊ of Lædene to Englycum swelle geƿende
d ⁊ geƿorhte hi eft to leofe. swa swa heo nu gebon is.
⁊ nu bit ⁊ for Grodes naman e he halraþ ælcne þara ðe
þar boc sædan lyste. þ he for hine gebuðe. ⁊ him ne riwe
gif he hit rihtlicor ongite þonne he s mihte. for þæm
ðe ælc mon sceal be his andgites mæðe and be his
æmettan swæcan ðæt he swæcþ. ⁊ don þ þ he deþ. *

---

a mislicum Cotton. b weoruld byrgum C. e riwu C. d þa
geƿorhte he hi eft to leofe C. e healraþ C. f mehte C.

* *Qualemunque huius proœmii sensum, omisiss tamen ca-
pitum titulis, exhibet nobis Cottonianus optima notæ co-
dex MS. cum in ipso limine Aluredum regem præsentis
huius opusculi interpretem poetice hunc in modum laudat:*
Ður Ælfræd ur. ealdswell wehte. Lyrning ƿertrexa.
craeft melode. leofswihta list. Ðim wæs list micel.
ðæt he þroffum leodum. leof swelode. monnum myn-
gen. mislice cƿida. Ðy læs ælinge. utadriwe. self-
licne recg. Ðonne he swelcer list. gymb for his gylpe.
Ic sceal giet swæcan. for on rihte. folc cufne sæd.
hæleþum recgean. hlyte se þe wille.

T I.

TITULI CAPITUM.

- I. *Æreft hu Gotan gepunnon Romana rice. 7 hu Boetius hi wolde beþædan. 7 Deobric þa þ anfurde. and hine het on carcerne gebriogan.*
- II. *Du Boetius on ðam carcerne hir far feofende þær.*
- III. *Du fe Firdom com to Boetie wæpft inne on þam carcerne. 7 hine ongan frefrian.*
- IV. *Du Boetius hine ringende gebæd. 7 hir earfoþu to Lobe mænde.*
- V. *Du fe Firdom hine eft pete 7 rihte mid hir andfporum.*
- VI. *Du he him rihte biþpell bi þære runnan. 7 bi ofþum tunglum. 7 bi wolcum.*
- VII. *Du fe Firdom sæde þam Mobe þ him naht fpiþon næpe þonne hit forlofen hæfde þa woruld sælþa þe hit ær to gepunod hæfde. 7 sæde him biþpell hu he hit macian fceolde gif he heora þegen beon fceolde. 7 be þær fciþes fegele. 7 hu hir godena feopca ealra wolde heþ on worulde habban lean.*
- VIII. *Du þ Mobe andfporode þære Lerteadfinesfe. 7 sæde þ hit hit æghwonan onfeate fcyldig. eac sæde þ hit þære ofreten mid ðær laþes fape þ hit ne mihte him geandfporian. Ða cwæþ fe Firdom. þ is nu gif þine unrihtfinesfe þ þu eafþ fulneah forþoht. tele nu þa gefælþa riþ þam forþum.*
- IX. *Ða ongan fe Firdom eft fecgan biþpell be þære runnan. hu heo ofepliht ealle ofþe fceopan. 7 gefiortþað mid hire leohte. 7 hu þone fmyltan fæ þær pindeþ yft.*
- X. *Du Boetius sæde he fpytole onfaten hæfde þ hit eall roþ þære þ fe Firdom sæde. 7 feo ofrofinesfe. 7 Ða sælþa þe he ær wende þæt gefælþa beon fceolþan awilitaþ nafpan. 7 hu fe Firdom. þ he mihte gefeccan*

TITULI CAPITUM.

- can þ he ungerælig wære. wære þ his ancon wære
 Ða git fært on eorþan.
- XI. Du seo Læwceadwifnes him andwifwode and cwæþ. þ
 heo wende þ heo hine hwæthwægunges upahæfen hæf-
 de 7 fulneah gewroht æt þam ilcan weofwofcife Ðe
 he ær hæfde. and awode hine hwa hæfde call þ he
 wolde on þisse weofwofde. sume habbaþ æþelo 7 nabbaþ are.
- XII. Du se Wifdom hine læwde. gif he fært his timbrin-
 an wolde. þ he hit ne sette up on þone behrtan cnoll.
- XIII. Du se Wifdom wære þ hie meahstan Ða smealicon
 swpnan. forþam þe seo lara hwæthwægunges eode
 on his andgit.
- XIV. Du þæt God cwæþ hwi him ne sceolde lician fæ-
 ges land. 7 hu se Wifdom ahdode hwæt him belump-
 to hwa fægesnesse.
- XV. Du seo Læwceadwifnes wære hu gerælig seo forwe-
 eld wæs.
- XVI. Du se Wifdom wære þ hi hu wolde ahabban for-
 þam anwealde of þone heofen. and be Ðeodwifnes an-
 weald 7 Nesnes.
- XVII. Du þ God wære þ him næfne seo mægþ 7 seo
 gitung forweald ne licode buton to lafe he tilade.
- XVIII & XIX. Be hliran.
- XX. Be þære wifnesweardan wifde. 7 be þære onfangan.
- XXI. Be Ðæs ælmihtigan Godes anwealde. hu he welf-
 callum his gewearfum.
- XXII. Du se Wifdom 7 seo Læwceadwifnes hæfdon þæt
 God awet æghes ge mid smealicsne swpæce. ge mid
 wifnuman fange.
- XXIII. Du se Wifdom læwde þone þe he wolde wæstmæne-
 land fapan. þ he atuhge of æwef þa þornas. 7 þa
 fýrfas. 7 þa unnytcan weof. 7 hu he wære gif hwa bite-
 nes hwer on benebe. þ him þuhte beofweald þi swefne.
- XXIV. Du menn wifnaþ Ðurh ungelice gearnunga cu-
 man to anwe eadwifnesse.
- XXV. Du God welf ealra gewearfa mid þam wifdum
 his anwealdes. 7 hu ælc gewearf wifgaþ wif hwe gewind-
 es. 7 wifnaþ þ hit cume wifdes þonan þe hit ær com.
- XXVI.

TITULI CAPITUM.

- XXVI. Du se *ƿ*irðom sæde þ men mihton be *G*ode *s*pelce
hi mæte. 7 hƿæþer se pela mihte þone mon *g*ebon
*s*ƿa peline þ he manan ne þorste. 7 hƿæþer *B*oetie
call his *ƿ*opulð licode þa he *g*erælgort ƿær.
XXVII. Du se *ƿ*eorþscipe mæg *g*ebon tu þing þone *o*y-
*r*egan þam oþrum *o*yregum *ƿ*eorþne. 7 hu Noniu *ƿ*ær
*f*orceden for þam *g*ylðenan *r*criðþæne. 7 hu *z*lcer
monner *y*fel biþ þy openre *g*if he anpald hæz.
XXVIII. Be *N*epone þam *L*arene.
XXIX. Hƿiþer þær cuninges neapert 7 his *s*ƿeondscipe
mæge ænigne mon peligne 7 ƿaldendne *g*ebon. 7 hu
þa oþre *s*ƿient cumað mid þam pelan. 7 eft mid þam
pelan *g*eritað.
XXX. Du se *ƿ*cop rang þ ma manna *f*ægnobon *o*yriðer
*f*olcer *g*ebolan. *ð*onne hie *f*ægnobon *ro*þra *s*ƿella.
þ 7 þ hi penbon his beteran þonne he ƿære. *ð*onne
*f*ægniaþ hi þær þe hi *r*eamian *r*ceolde.
XXXI. Du se *r*ceal *s*ela neapanerra *g*eholian þe þær li-
choman lurtar *ƿ*oplatan *r*ceal. 7 hu mon mæg þy il-
can *ƿ*eorce cƿeþan þ netenu *r*enb *g*erælige. *g*if man
cƿiþ þæt ða men *r*en *g*erælige ða heopa lichoman
lurtum *s*yligaþ.
XXXII. Du ðer anƿeapða pela meþ ða men þe beoþ
atichte to þam *ro*þum *g*erælfum. 7 hu se *ƿ*irðom 7
an anlipe cƿært þære *s*aple. 7 7 ðeah betera þonne
ealle þær lichoman cƿærtar. 7 þeah hƿa *g*egaderie eal-
le þær andƿeapðan *g*od. *ð*onne ne mæg he no þe *ƿ*a-
þor beon *s*ƿa pelig *s*ƿa he ƿolde. ne he eft hum nazþ
ðæt þ he ær penðe.
XXXIII. Du se *ƿ*irðom hæfde *g*etæht þam *M*ode þa an-
licnerra þara *ro*þena *s*ælþa. ƿolde hi þa *s*elke *g*etæcan.
7 bi þam *s*if *g*erælfum. þ 7 7 pela. 7 anpealb. 7 *ƿ*e-
oþscipe. 7 *ƿ*oræmærnere. 7 ƿilla.
XXXIV. Du se *ƿ*irðom hæfde *g*ereht hƿæt þ hehte
*g*od ƿær. ƿolde him þa *g*ereccan hƿær hit ƿær. 7 hu
of þam *m*ýcelan *g*ode cumað þa lærran.
XXXV. Du se *ƿ*irðom læfde þ *M*od þ hit *ro*hte on
innan him þ hit ær *y*mbutan hit *ro*hte. 7 *ƿ*oplate
unnytte

TITULI CAPITUM.

unnýtte ýmbhogan swa he swýþort mihte. 7 hu Grot
pealt ealra gercearta 7 eallra goda mid þam sweorn-
þne hir godnesse.

XXXVI. Du þæt God sæbe þam swýðome þæt hit ongeate
þæt him Grot seahthe ðurh hine þæt þæt he seahthe. 7 for
hyr se goda Grot læte ænig ýfel beon. 7 hu seo ge-
wecabýrnes bæd þæt God þæt hit sæbe on hipe seþro-
þene. 7 heo secolbe beon hir lætces. 7 hu heo sæbe
ðæt tu þing wæren willa 7 anweald. gif þwam ðara
aþwes þana wære. þæt heora ne mihte asþen buton
oþrum nauht don.

XXXVII. Be þam ofermodan swican 7 unrihtwýran. 7
hu mon hehþ þone heafod beah æt þæs ærwegeges
ende. and hu mon secolbe ælcne mon betan be þam
deope þe he gelicost wære.

XXXVIII. Be Troia gewinne. hu Euloxes se cýning hæf-
de tra ðeoda under þam Larene. and hu hir segnas
wýðan forweapene to wædromum.

XXXIX. Be rihtre wýunge 7 be unrihtre. 7 be riht-
tum eadlæne. 7 hu myrcum wítum 7 manýweald
eapstorum cunsaþ to þam godum swa hi to þam ýfe-
lum secolban. 7 be þære forweohunga Godes 7 be
ðære wýrde.

XL. Du ælc wýrð beoþ god. swa heo mannum god þince.
swa heo him ýfel ðince.

XLI. Du Omerus se goda secol beþe þa swan. 7
be þam sweodome.

XLII. Du se secolban eallon mægae swýran æfter Gode.
ælc be hir andgites mæþe:.

Errata scrius deprehensa.

Pag. 86. Lin. 33. *deleatur* ic. p. 95. l. 29. Grot. p. 97.
l. 14. sæber. p. 194. l. 10. under swaholwæste.

BOE.

BOETHIUS.

CAPUT I.

N ðæpe tibe þe Gotan of
 Scioðiu mæzþe riþ Roma-
 na rice gepin upahofon. 7
 miþ heopa cyningum. Ræd-
 gota and Calleþica pæron
 hatne. Romane buþig abpæ-
 con. and eall Italia rice þ
 is betpux þam muntum 7
 Sicilia ðam ealonde in an-
 palo gephton. 7 þa æfter
 þam forpæccenan cynin-

gum Deobric fenz to þam ilcan rice, se Deobric pær
 Amulinga. he pær Lpusten. þeah he on þam Appuan-
 can gedpolan ðurhpunode. He gehet Romanum hir fne-
 ondrcipe. fpa þ hi moztan heopa calþrihta pýrðe beon.
 Ac he þa gehat fpiðe ýfele zelærte. 7 fpiðe pnaþe ge-
 endode mid manegum mane. þ pær to eacan ofþrum una-
 numedum ýflum. þ he Iohanner þone papan het ofþre-

A

an.

an. Ða wæs sum conſul. ꝥ he heſetoha hataþ. Boetiuſ
 wæs haten. he wæs in boccræftum 7 on woruld þearum
 he rihtwrehta. Se ða on geat þa manigfealdan yfel he
 he cýning Deodric wiþ þam Eriſtenandome 7 wiþ þam
 Romaniscum wítum dyde. he þa gemunde ðara eþnera
 7 þara ealdrhta ðe hi under ðam Larenum hæfdon
 heora ealdrforþum. Ða ongan he smeagan 7 leornian
 on him ſelfum hu he ꝥ rice ðam unrihtwiran cý-
 ninge afeſpan mihte. 7 on riht geleaffulra and on
 rihtwira anwuld gebwngan. Sende þa digellice ærend-
 geppitu to þam Larene to Constantinopolim. þær iſ
 Eſeca heah buri 7 heora cýnerol. for þam he Lare-
 ne wæs heora ealdrforþ cýner. bædon hine þæt he
 him to heora Eriſtendome 7 to heora ealdrhtum ge-
 fultumede. Ða ꝥ on geat he wælheora cýning Deodric.
 Ða het he hine gebwngan on carcerne 7 þær inne
 belucan. Ða hit ða gelomp ꝥ he awyrða wæs on ſwa
 micelne neapnerre becom. þa wæs he ſwa micle wriðor
 on his Mode gedrefed. ſwa his Mod ær wriðor to þam
 woruld wælþum gepunod wæs. 7 he ða nanre frofre
 be innan þam carcerne ne gemunde. ac he gefeoll niſol
 of dune on þa floſ. 7 hine aſtrehte wriþe unrot. and
 oþmod hine ſelfne ongan wepan 7 þur ringende cwæþ.

CAP. II.

◆◆◆◆ A liod þe ic wrecca geo lufbærlice ſong. ic
 ◆◆◆◆ Ð◆◆◆ ſceal nu heofende ringan. 7 mid wri un-
 ◆◆◆◆ riadum worþum gefettan. þeah ic geo hwilum
 ◆◆◆◆ gecophlice funde. ac ic nu wepende 7 wriende of gewa-
 ◆◆◆◆ dpa worða miſfo. me abledan þær ungetreowan woruld
 wælþa. 7 me þa forletan ſwa blindne on þis dimme hol.
 Ða beſearfodon ælcere lufbærnerre þa ða ic him æfre
 betwre trurpode. Ða wendon hi me heora bæc to and
 me mid ealle fromgeþitan. To þon ſceoldan la mine
 friend ſeggan þæt ic gewælig mon wære. hu mæg he
 beon gewælig he ðe on ðam gewælþum wurþunian
 ne mot.

CAP.

CAP. III.

❖❖❖❖ A ic þa ðis leoþ: cƿæð Boetiur. geomriende
 ❖ ❖ arungen hæfde. Ða com ðær gan in to me
 ❖❖❖❖ heofencund ſiƿdom. 7 þ̅ min muſnenbe Mōb
 mid his ƿorþum gægnette. 7 þur cƿæþ. Ðu ne eart þu
 ſe mon þe on minre ſcole ƿære afeb 7 gelæred. Ac
 hƿonon ƿurde þu mid þiſrum ƿoruld ſonġum þur ſpiþe
 gæſpenced. buton ic ƿat þ̅ þu hæfſt ðara ƿærna to
 hƿaþe ſonġiten ðe ic þe ær ſealde. Ða b̅clipebe ſe
 ſiƿdom 7 cƿæþ. Geƿitaþ nu ariſgebe ƿoruld ſonġa of
 miner þegener Mōbe. ſonþam ge ſind þa mæſtan ſcea-
 þan. Lætaþ hine eft hƿeoſſan to minum lapum. Ða
 eobe ſe ſiƿdom neap. cƿæþ Boetiur. minum hƿeoſſien-
 dan gæhohte. 7 hit ſpa c̅niopolil hƿæt hƿeġa uparæri-
 de. adriġde þa c̅minener Mōber eaġan. and hit c̅ſnan
 bliþum ƿorþum. hƿæþer hit oncneope his f̅færtermo-
 der. mid ðam þe ða þ̅ Mōb s̅riþ bepende. Ða gæcneop
 hit ſpiþe ſƿeotele his b̅aġne modor. þ̅ ƿær ſe ſiƿdom
 þe hit lange ær tȳde 7 lærde. ac hit ongeat his laſe
 ſpiþe i totorenne 7 ſpiþe tobſocenne mid dȳriġna hon-
 dum. 7 hine þa c̅ſnan hu þ̅ gæpunde. Ða andſƿȳrde ſe
 ſiƿdom him 7 ræde. þ̅ his ġinġnan hæfdon hine ſpa
 totorenne. þær þær hi teohhodon þ̅ hi hine eallne hab-
 ban ſceoldon. ac hi gæġaderiað moniſealb dȳriġ on
 þære ſonſtrupunga. 7 on þam ġilpe. butan heora hƿeic
 eft to h̅hȳne bote geciſſe:

§. II. Ða onġan ſe ſiƿdom hƿeoſſian ſon þær Mōber
 tȳberneſſe. 7 onġan þa ġiddian 7 þur cƿæþ. Eala on
 hu ġrunbleaſum ſeaðe þ̅ Mōb dȳriġþ. þonne hit be-
 rȳnmaþ hiſre ƿorulde ungeþƿærneſſa. ġif hit ðonne
 ſonġet his aġen leoht. þ̅ iſ ece geſea. and þ̅riġþ on

a afebed Cott. b cleopobe. C. c niopol hƿæt hƿuġu C.
 d miner C. e ſƿæġn liþum ƿorþum C. f færtermo-
 der C. g riþ hiſ bepende C. h aġene C. i totorene 7 ſpiþe
 tobſogdene C. k ſƿæġn C. l rihtre C.

þa fremban þiſtuo. ꝥ riñb populoſ ſonſa. ꝥpa ꝥpa þiſ
 Mod nu deþ. nu hit nauht eller nat butan gnopnunſa :

III. Ða ſe ƿiſdom þa 7 ſeo Geſceadþiſney þiſ leoþ
 aſungen hæfdon. þa onſan he eſt ꝥneccan 7 cꝥæþ to
 þam Mode. Ic geſeo ꝥ ðe iſ. nu ꝥnoſſe mane ðearf
 þonne unſotneſſe :

IV. Forþam giſ þu ðe * offceamian ƿilt ðineſ ge-
 dpolan. þonne onginne ic þe ſona beſan 7 þe bꝥiñge
 mid me to heoſonum. Ða andſporode him ꝥ unſote
 Mod 7 cꝥæþ. Ðꝥæt la hꝥæt riñt þiſ nu þa * god 7 ꝥ
 eblean. þe ðu ealne ꝥeꝗ gehete ðam monnum þe ðe
 heoſumian polban. iſ þiſ nu ſe cꝥiðe þe þu me ge-
 ræbert. ꝥ ſe ƿiſa Plato cꝥæbe. ꝥ ƿaſ. þæt nan anpeald
 næſe niht butan nihtum þeapum. Geſiſt þu nu þæt
 þa nihtſiſan riñt laþe 7 forþþýcte. forþam hi ði-
 num ƿillan polbon fulſan. 7 þa unſýhtſiſan 7 reonban
 upahæfene þuſh heoſa ponðæða 7 þuſh heoſa ſeſlice.
 ꝥ hi þý eð mæzen heoſa unſiht geſill forþþriñgan.
 hi riñb mid giſum 7 mid 9 geſtneonum geſſiþþode.
 forþam ic nu ƿille geonlice to Grode cleoſian. Onſan
 ga giddien. 7 þuſ riñgenbe cꝥæþ.

C A P. IIII.

◆◆◆◆ ALA þu ſcippent heoſoneſ 7 eoſþan. þu ðe
 ◆◆◆◆ E on þam ecan ſetle ſicraſt. þu þe on hꝥædum
 ◆◆◆◆◆ ſænelbe þone heoſon ýmbheoſſeſt. 7 Ða
 tunglu þu geberet þe gehýſſume. 7 þa runnan þu geberet
 ꝥ heo mid heoſe beoſhtan ſciman þa þeoſtne adꝥꝥþ
 þæſe ſpeartan nihte. ꝥpa deþ eac ſe mona mid hiſ blacan
 leohte þæt þa beoſhtan ſteoppan dunniþ on þam heo-
 ſone. ge eac hꝥilum þa runnan heoſe leohter beſeafþ þon-
 ne he betꝥux uſ 7 hiſe ƿýþþ. ge eac hꝥilum þone beoſht-
 an ſteoppan þe ƿe hataþ monſenſteopna. þone ilcan

* onſceamian C. o god and þa eblean C. ƿ riñdon C.
 9 geſtneodum C.

pe hataþ oþre naman æfenſceopra. þu þe þam pintep-
 dagum ſeleſt ſcepte tida 7 þær ſumeres dahum lan-
 gnan. þu þe þa tpeopa þurh þone ſceapcan pinð nor-
 þan 7 ceartan on hæpſert tid heopa leaſa beſeaft. 7
 eft on lencten oþru leaſ ſelleſt. þurh þone ſmýltan
 ruþan perſennan pinð. Hwæt þe ealle geſceafta heopru-
 nuaf 7 þa geſetneſſa þinra beboba healdaf. butan men
 anum ſe ðe oferheorð. Eala ðu ælmihtiga ſcippend
 and rihtend eallra geſceafta. help nu þinum earpmum
 moncýnne. Hwý þu la Drihten æfre polberſt þ̅reo pýrð
 ſpa hpýrþan ſceolde. heo þneaf þa unſcibigan 7 nauht ne
 þneaf þam ſcibigum. rittaþ manfulle on heahſetlum. 7
 halige under heopa fotum þnycaþ. ſciciaþ gehýbbe be-
 oþhte cpaftas. 7 þa unrihtþiran tælað þa rihtþiran.
 nauht ne beſegaþ monnum mane aþas. ne þ̅leaſe lot þe
 beoþ mid þam þrencum beppigen. forþam pent nu ſul-
 neah eall moncýn on tpeonunga gif reo pýrð ſpa hpe-
 oppan mot on yfelra manna gepill. 7 þu heope nelt
 ſtýnan. Eala min Drihten. þu þe ealle geſceafta ofer-
 riht. hapa nu milbelice on þær earman eorðan. and
 eac on eall moncýn. forþam hit nu eall pinþ on ðam
 yðum ðýſſe populde:

C A P. V.

◆◆◆◆ A þ̅ Mod þa þillic ſaþ cpeþende pær. 7 þis leoþ
 ◆◆◆◆ D ◆ ſingende pær. ſe ſiþðom þa 7 reo Geſceaþþir-
 ◆◆◆◆ ner him bliþum eahum on locodon. 7 he forþ
 þær Mober. geomeþunge næſ nauht gebreþed. ac cpaþ
 to þam Mobe. Sona ſpa ic þe æreſt on ðýſſe unnot-
 neſſe geſeah ður e muſciende. ic ongeat þ̅ ðu pære
 e utarpen of þiner fæþer eþele. þ̅ iſ of minum la-
 þum. þær ðu him ſone of ða þu ðine færtþædneſſe
 forlete. 7 penberſt þ̅ reo peorð þær populð penðe heo-
 pe agener þonceſ buton Groþer geþeahte. 7 hiſ f̅ þaſun-

a eazum on locube C. b geomeþunga C. c muſciende
 C. d utarpen C. e reo pýrð C. f geþaſunga C.

ꝛc.

ge. 7 monna gepyhtum. Ic wite þæt þu utafaren wære.
 ac ic nyste hu weorð. ær þu þe self hit me gesehtest
 mid þinum sarpodum. Ac þeah þu nu sƿyð seo þone
 ne þu wære. ne eart þu þeah ealles of þam eardes abri-
 gen. þeah þu ðær on geƿolode. ne geƿohte ðe eac
 nan oþer man on þam geƿolan butan þe sylfum. þurh
 þine agene gemeleste. ne sceolde þe eac nan man spelle-
 ces to gelesan þær ðu gemunan woldest hwylcra ge-
 byrda þu wære 7 hwylcra burghara for ƿolde. oþþe
 eft gartlice hwilces geseƿces ðu wære on ðinum
 Mode. 7 on þinne geseceadnesse. þæt is þæt þu eart an
 þara rihtwisanra 7 þara rihtwiltanra. þa beoþ þære
 heofencundan Ierusalem burghara. of þære næfre nan.
 buta he self wolde. ne weard abripen. þæt is of his go-
 dan willa. wære þær he wære. rihte he hæfde þone mid
 him. þonne he þone mid him hæfde. wære þær he wære.
 þonne wære he mid his agnum cynne. 7 mid his ag-
 num burgharum on his agnum eardes þonne he wæs on
 þare rihtwisanra gemanan. Ða þa þonne swa þær wære
 bið þæt he on heora deor dome beon mot. þonne bið
 he on þam heortan freodome. Ne onfurnige ic no þær
 ne oþeran and þær unclænan stowe. gif ic þe gesadne
 gemete. Ne me na ne lyste mid glære gesihtra heah-
 retla mid golde 7 mid gimum genenedra. ne boca mid
 golde aritenra me swa swýþe ne lyste. swa me lyste on þe
 rihtes willan. Ne sece ic no her þa bec. ac þæt þa bec for-
 bent þæt ic þin gewit swýþe rihte. þu seofodest þa ƿon-
 ƿýrd æghær ge on þara unrihtwisanra anealða heanesse.
 ge on minre unƿurðnesse and seofodenesse. ge on þara
 manfulra forþƿiltanenesse on þar ƿolde stowe. Ac
 forþon þe þe is swýþe micel unrotness nu getenge. ge
 of ðinum yrre. ge of ðinum gnornunga. ic ðe ne
 mæg nu get geandƿýrdan ær ðon ðær. tid ƿýrd.

g seƿer se C. b gemeleste C. i þinne C. k buton C.
 l wæs C. m no ne C. n gesihtra ƿaga ne heahretla C.
 o forstent þæt is þin C. p ƿonƿýrd C. q swa micel
 C. r nu get getenge C. s ðinne C. t tid C.

II. For-

II. Forþan eall þ̅ mon *untublice onginþ. nærþ hit no *æltæne ende. Ðonne þæne runnan rcima on Augur-
 rtur monþe hatart rcinþ. þonne býregab̅ se þe þonne
 pile hpic ræb ofrærtan þam *bruum furum. rpa deþ
 eac se ðe pintregum peberum pile ' blorþman recan.
 Ne miht þu *pningan on midde pinter. Ðeah ðe pel
 lýrte pearmer mufter.

III. Ða clipode se Vrðom 7 cræþ. Mot ic nu cun-
 nian hpon * þin færtæbnerre. þæt ic ' þanon ongiton
 mæge ' hponan ic þin tilian rcyle 7 hu. Ða andpýnbe
 þ̅ Mod 7 cræþ. Lunna rpa þu pille. Ða cræþ reo ' Ge-
 rceaþpíner. * Ne lefrt þu þæt reo pýnb pealde þíre
 populbe. oððe auht Grober rpa zepeorþan mæge bu-
 tan / þam pýnhtum. Ða andpýnbe þ̅ Mod 7 cræþ.
 Ne ' zelýrbe ic no þ̅ hit zepeorþan mihte rpa endebýnb-
 lice. ac to ' roþan ic pat þ̅ te Grob nihtere 17 hir ag-
 ner peorcer. 7 ic no ne pearþ of þam roþan zelearan.
 Ða andpýnbe se Vrðom eft 7 cræþ. Ymbe þ̅ ilce þu
 gýðober̅t nu hpene ær and cræbe. þ̅ ælc puht ffrom
 Grobe ' píre hir niht tuman. 7 hir nihte zeretnerre
 ful eode butan menn anum. forþam ic pundrige rpiþe
 ungemetlice hpæt þe ' reo. ofþe hpæt þu mæne nu þu
 þone zelearan hæfrt. Ac pírc culon þeah zít beopli-
 cor ymbe þ̅ beon. ic nat ful zeape ymbe hpæt þu gýt
 tpeort. zerege me. nu þu cpírt þ̅ þu ' naht ne tpeo-
 ge þ̅ te Grob þíre populbe *nihtere rie. hu he þon-
 ne polbe þ̅ heo þæne. Ða andpýnb þ̅ Mod 7 cræþ. Un-
 eape ic mæg forrtandan þine acrunga. 7 cpírt þeah þ̅
 ic þe andpýnb̅an rcyle. Ðe Vrðom þa cræþ. Venrt ðu
 þ̅ ic nýte þone *pol þinne zebnerednerre ðe ðu mid
 ymþrang̅en eart. ac rege me hpelcer ender ælc angin

* untublice onginð C. w æltæne C. x brýgum
 C. y blortman C. z pin pningan on midne pin-
 ter C. a þinne C. b þonan C. c hponon C. d Sceab-
 píner C. e zelefrt þu C. f þam pýnhtan C. g zelýrre
 C. h roþum C. i píre C. k rý C. l noht C. m niht pi-
 rge C. n dem C.

pal-

pilnige. Ða andþýrþe ꝥ Ɔob 7 cþæþ. Ic hit gemunbe
 geo. ac me hæþþ þeor gnornung þæne gemynbe benu-
 men. Ða cþæð re Ʋirþom. Ʋart ðu hponan ælc puht
 come. Ða andþýrþe ꝥ Ɔob 7 cþæþ. Ic pat ꝥ ælc puht
 fram Gobe com. Ða cþæþ re Ʋirþom. Ðu mæg þæt
 beon. nu þu ꝥ angin part. ꝥ ðu eac þone ende nyte.
 forþam reo Gredneþebner mæg ꝥ Ɔobe 'onryþrian. ac
 heo hit ne mæg hir gepitter beþearfen. Ac ic polbe ꝥ
 þu me ræbert hþæþer þu ' þirter hþæt þu relf þæne.
 Ðit þa andþýrþe 7 cþæþ. Ic pat ꝥ ic on libbendum
 men 7 on gefceadþurum eom 7 þeah on deablicum. Ða
 andþýrþe re Ʋirþom 7 cþæþ. Ʋart þu 9aht oþner bi þe
 relfum to fecganne butan ꝥ þu nu ræbert. Ða cþæþ
 ꝥ Ɔob. Nat ic nauht oþner. Ða cþæþ re Ʋirþom. Nu
 ic habbe ongiten ðine onmobnerre. nu ðu relf narþ
 hþæt þu relf earþ. ac ic pat hu þin man ' getilian fec-
 al. forþam þu ræbert ꝥ þu ' pþecca þæne 7 beþearþob
 ælcer goder. forþam þu nerter hþæt þu þæne. þa þu
 cýþbert ꝥ þu nerter hþelcer ender ælc angin pilnobe.
 þa ðu þendert ' ꝥ rþeopleare men 7 þeceleare þænon
 gefælige 7 þealbenþar þirre populbe. 7 þær þu cýþbert
 eac ꝥ þu nyfter mid * hþilcan genece Gob þýlt þirre
 populbe. oþþe hu he polbe ꝥ heo þæne. þa þu ræbert
 ꝥ þu * þendert ꝥ þior rliþne þýnb þar populb þende bu-
 tan Goder ' þeahþe. ac ꝥ þær rþiþe micel pleoh ꝥ ðu
 rþa þenan rþeolbert. Nær hit * na ꝥ an ꝥ þu on unge-
 metlicum ungerælþum þæne. ac eac ꝥ þu rþulneah mid
 ealle forþurþe. Ðanca nu Gobe ꝥ he ðe gefultumade
 þæt ic þin gepit mid ealle ne forlet. Ʋe habbað nu
 geot þone mærtan dæl þæne týndþan þirre * hæle. nu
 þu geleofrt ꝥ reo þýnb ðurh hie relfne butan Go-
 der gefeahþe þar populb þendan ne mæge. nu þu ne
 þearrt þe nauht onþræban. forþam þe of þam lýt-
 lan rþearþcan ðe ðu mid þæne týndþan gefenþe liþer

• arþýrþan C. þ þirre C. 9 auht C. r tilian C. rþþec-
 cea C. r þæt te C. * hþelcere C. x þende C. 7 ge-
 þeahþe. eac ꝥ þær C. x no C. • hælo C.

leoht

leoht þe ^b onlichte. Ac hit nis gyt se tima þ̅ ic þe heali-
 cop mæge onbryrban. forþam hit is ælces modes riwe ^c þ̅
 rona swa hit forlæt soþcrifas. swa folgaþ hit leasfel-
 lunga. of þæm þonne onginnað weaxan þa murtar þe þ̅
 Mōd gēdnefaþ. 7 mid ealle forþpilmad þa soþan geseh-
 þe swelce murtar swelce nu on ðinum Mōde sindan. Ac
 ic hie sceal æwert ^d gēbinnigian. þ̅ ic riððan þy eþ mæ-
 ge þæt soþe leoht on þe gēbinnigian:.

CAP. VI.

◆◆◆◆ O E A nu be þære sunnan. 7 eac be oðrum tun-
 ◆ L ◆ glum. þonne sweartan polcnu him beforan gaf.
 ◆◆◆◆ ne magon hi þonne heora leoht fellan. swa eac
 se swiþerna sind hwilum miclum rtorome gēdnefaþ þa sw̅
 ðe ær sw̅ swiþte weþene glæfhlutru on to seonne.
 þonne heo þonne swa gemenged sw̅ mid ðan sw̅.
 þonne sw̅ heo swiþe hwaðe unglabu. þeah heo ær gla-
 bu sw̅ on to locienne. Hwæt eac se broc. þeah he swiþe
 of his siht sw̅. þonne þær micel stan wealdende of
 þam heahan munte on innan feaþ. 7 hine toweald. 7
 him his siht sw̅ swiþtent. swa doð nu þa þeortro
 þinne gēdnefaðe sw̅ swiþtanban minum leohtum lafum.
 Ac gif þu wilige on sihtum geleafan þ̅ soþe leoht on-
 cnapan. afyr swam þe þa sw̅elan sw̅ 7 ða unnettan. 7
 eac þa unnettan ungerwela. 7 þone sw̅elan ege þisse po-
 pulde. þ̅ is þæt ðu ðe ne anhebbe on ofermetto on
 þinne gēfundnesse 7 on þinne oferwonne. ne eft
 þe ne geortsw̅ nanes godes on nanne swiþweardnesse.
 forðam þæt Mōd siemle bið gebunden mid gēdne-
 fednesse. þær þissa trega sw̅ela aþer sw̅rað:.

CAP. VII.

◆◆◆◆ A geseigode se sw̅dom ane lytle hwile. oþwæt
 ◆ D ◆ he ongeat þær Mōdes ingewancas. þa he hi þa
 ◆◆◆◆ ongiten hæfde. ða cwæð he. Lix ic þine un-
 notnesse on siht ongiten hæbbe. þonne nis þe ^f nauht
 swiþon þonne þ̅ þæt þu forlopen hæfst. þa populd sw̅-

^b onlyhte C. ^c þ̅ te. C. ^d gēðinnian C. ^f noht C.

Ɔa þe þu ær hæfdest. ⁊ geompart nu forþam þe heo onhpýrfeð is. Ic ongyte genoh sƳeotule þ̅ Ɔa populb rælþa mid sƳiþe manigre sƳetnesse sƳiþe lýtelice oleccap þæm Modum þe hi on last pillap sƳiþort beƳpican. ⁊ þonne æt nihtan. þonne hý læst s̅ pænab. hi on ^b ofersmodnesse forlætap on þam mærtan sƳape. Líf Ɔu nu Ƴitan Ƴilt hƳonan hý cumap. þonne ⁱ miht þu ongytan þ̅ hi cumað of populb gitsunga. Líf þu þonne heora þeopar Ƴitan Ƴilt. þonne miht þu ongytan þ̅ hie ne beoþ nanum ^k men ne tneope. be þæm þu miht ongytan þ̅ þu þær nane mýrþe on næfdest. Ɔa þa þu hie hæfdest. ne eft nane ne forlufe. þa þa þu hie forlufe. Ic pende þ̅ ic þe gjo zelæned hæfde þ̅ þu hi oncnapan ^l cuþest. ⁊ ic Ƴirte þ̅ þu hi onscunedest. þa þa þu hie hæfdest. þeah þu heora bƳuce. Ic ^m Ƴirte þ̅ þu mne cƳiðar Ƴið heora pillan oft rædest. ac ic pat þ̅ nan gepuna ne mæz nanum ⁿ man beon onpendeb. þ̅ þæt Mod ne rie be sumum bæle onstýneb. forþam þu eart eac nu of þinre stilnesse ahƳorfen :

II. Eala Mod. hpæt beƳearp þe on ^o þa care ⁊ on þar gnornunga. ⁊ hpæt hƳeza ungerunelices þ̅ ðe on becumen is sƳelce oþrum monnum ær þ̅ ilce ne eglebe. Líf þu þonne þenst þ̅ hit on þe zelong re þ̅ þa populb rælþa on þe sƳa onpenda sint. þonne eart þu on gedƳolan. ac heora þeapar sint sƳelce. hie beheoldon on þe hioa agen gecýnd. ⁊ on heora panblunga hie gecýðdon heora ^q fæstnæbnesse. hý pæron Ƴihte þa hi ðe mæst geoleccan sƳilce hi nu rindon. þeah þe hý þe ^r oleccan on þa learan rælþa. Nu þu hæfst ongyten þa ^s ponclan tƳupa þær blindan luster. Ɔa tƳiopa ðe ðe nu rindon opene. hi rindon git mid manegum oþrum behelebe. Nu þu part hƳelce þeapar þa populb rælþa hab-

g penap C. b onmodnesse C. i meht C. k men getneope C. l cuðe. and ic Ƴirre C. m Ƴirre C. n men C. o þar C. p þenst þu þ̅ hit hpæt nifer rie. oððe hpæt hƳuðu ungerilices þ̅ þe C. q unfæstnæbnesse C. r lioclen C. s panclan tneopa C.

baþ

baþ ⁊ hu hi hƿearraþ. **Liƿ** þu þonne heora þegen be-
on **pilt.** ⁊ þe heora þeapar liciaþ. to hƿon mynne þu
ƿpa ƿriþe. hƿi ne hƿearroft þu eac mid him. **ƿiƿ** þu
þonne heora untreora onſcunige. oƿerhoza hi þonne
⁊ adriþ hi fram þe. * hi ſpanaþ þe to þinne unþearere.
ða ilcan þe ðe gebydon nu þar gnonnunga. **ƿoþam**
þe þu hi hæfder. þa ilcan þe ƿæron on ſtilnerre. **ƿiƿ**
þu hi na ne unþerenge. **ða** ilcan þe habbaþ nu heora
azner þancer ƿoþetan. naler þiner. þa þe næfre nan-
ne mon buton ƿorze ne ƿoþlætaþ. **ðync** þe nu ƿriþe
* ðyþe ⁊ ƿriþe leofe þa þing ða þe nauþer ne ſint ne
zetnepe to habbenne. ne eac eðe to ƿoþlætanne. ac
þonne heo hƿam fram hƿeorfende beoð. he hi ſceal
mid þam mærtan ſape hiƿ moder ƿoþlætan. Nu þu
hie þon ne æfter þinum pillan þe zetnepe habban ne
⁊ miht. ⁊ hƿ þe pillan on * mupnunga gebryngan. þon-
ne hie þe fram hƿeorraþ. to hƿæm cumað hi þonne el-
ler. butan to tacnunge ƿorzer ⁊ anfealder ſaper. Ne
ƿindon þa ƿopulo ſælða ana ymb to þencenne þe mon
þonne hæfþ. ac ælc gleap **mod** behealt hƿelcne ende hi
habbaþ. ⁊ hit geapenaþ æþer ge ƿiþ heora hƿeaun-
ga ge ƿiþ olecungā. Ac **ƿiƿ** þu pilt beon heora ðegn.
* þonne ſcealt þu georne geþolian ge hƿæt þær þe to
heora þenungum. ⁊ to heora þeapum. ⁊ to heora pil-
lan belimþ. **Liƿ** þu þonne pilnart þ heo ƿon ðinum
þingum oþre þeapar nimen. * oþre heora pilla ⁊ heora
þeapuna iƿ. hu ne unþeoþart þu þonne þe ſelfe ⁊ heora
þu * pilt ƿiþ þam hlafoþrice þe þu ſelfe gecyþe ⁊ ƿpa
þeah ⁊ hiora ſiþu ⁊ heora gecyþe onpendan. **hƿæt** þu
þatrt **ƿiƿ** þu þe ſelfe eal eoper ſæpeld to þær
þeaprt. þ þu þonne lættr eal eoper ſæpeld to þær
þinþerþome. * ƿpa **ƿiƿ** þu þe ſelfe to anfealde þam po-
pulo ſælþum geſealder. hit iƿ ſiht þæt þu eac heora

† oƿerhoze C. * ƿoþam hi ſpanað C. x ðioþe C.
 ⁊ meahc C. x mupnunga C. a. ⁊ hiora hiepa. þonne C.
 b oðer C. c ƿiſþ C. d ne meahc hiora C. e ƿpa
 eac ƿiƿ þu C.

þearum fulgange. Fenrt þu þ þu þ hpenfende hpeol.
þonne hit on ryne pynþ. mæge oncyrran: Ne miht þu
þon ma þara populb rælþa hpearfunga onpendan:

III. Ic polbe nu get þ þit f mane rpræcan ymbe
þa populb rælða. to hram ætþite þu me ær þ þu hi
foflupe for minum ðingum: Hpi s mupcar þu pið
min. rþilce þu for minum ðingum * reo ðiner agner
benumen. ægþer ge þinra pelona. ge þiner peopþrci-
per. ægþer þara þe com ær fþom me. þa hi þe on lænde
pæron: Ute nu tellan beforan rþilcum deman rþilce
þu pille. 7 gif þu gereþan miht þ ænig deaplic man rþel-
cer hþæt agner ahte. ic hit þe eft eal agife þ þu ge-
reccan miht þ þiner agner pæpe: 'Dyrine 7 ungelæ-
neþne ic þe unbenfeng þa þu æneft to monnum be-
come. 7 þa þe getybbe. 7 gelæneþe. 7 þe þa rnyttro on
geþnohte þe þu þa populb ape mid begeate. þe þu nu
forþende an foþlete. þu miht þær habban þanc * þa þu
minra gifa pel bpuce. Ne miht þu no gereccan. þ þu
þiner ault foþlupne. Hþæt reofart þu piþ me: Habbe
ic þe aperi benumen þinra gifena þara þe þe fþom
me comon: Ælc roþ pela. and roþ peopþrcipe rinbon
mine agne þeopar. 7 rpa hþær rpa ic beo he beoþ mid
me. Fite þu for roð. gif þ þine ' agnan pelan pæron
þe þu mænberþ þ þu foþlupne. ne mihtert þu * hi foþ-
leoran. Eala hu yfele me doþ manege populb menn mid
ðam þ ic ne mot pealban minra agenra * þeopa. Se
heofen mot bþengon leohte dagar. 7 eft þ leoht mid
þeortnum * behelian. þ gear mot bþengan * bloþman.
7 þy ilcan gearne 9 gemman. reo ræ mot bþucan rmyl-
tra yþa. 7 ealle gerceafra motan heora gepunan and
heora pillan beþitigan butan me anum. Ic ana eom
benumen minra þeapa 7 eom getogen to fþembum þea-
pum. Ðuph ða ' ungerfyllban gitfunga populb monna.

f ma C. g mupcar C. b rie C. i dyrigne 7 unlæ-
neþne C. k þ C. l agne C. m hi na foþleoran C. n þea-
pa C. o behelian C. p bloþman C. q eft geniman C.
r ungerfyllban gitfunga C.

þuph

Ðurh þa gitrunga hi me habbaþ benumen mineſ na-
 man þe ic mid rihte habban ſceolde. þone naman ic ſce-
 olde mid rihte habban. ꝥ ic wære þela 7 weorþſcipe.
 ac hie hine habbaþ on me genumen. 7 ' hie me habbað
 7 geheldene heora plencum 7 getehhod to heora leaſum
 pelum. ꝥ ic ne mot mid minum ðearum minra ðe-
 nunga fulgangan. ſpa ealla oðra gefcearta moton :
 Ða mine þeopar ſindon Wiſdomar. 7 Lraſtar. 7 ſoðe
 pelan. mid þam þiopum wær on ſymbel min plea. mid
 þam þeopum ic eom ealne þone heoſon ymbheorſende.
 7 þa niſemertan ic gebrenge æt þam hehſtan. 7 Ða
 hehſtan æt þam niſemertan. * ꝥ þæt ic gebrenge eaſ-
 modneſſe on heoſonum. 7 þa heoſonlican god æt þam
 eaſmebum. Ac þonne ic upgefare mid minum þeopum.
 þonne foſſeo we þar ſtýpmendan woruld. ſpa ſe eara
 þonne he up gewit buſan þa woruld ſtýpmendum webe-
 num ꝥ him Ða ſtormar * weſian ne mahan : Ða ic
 worde. la Mod. ꝥ þu þe worde up to ur. gif ðe lýtte.
 on þa gewaþ ꝥ þu eft mid ur þa eorþan ſecan wille for
 godra manna weaſe : Ðu ne wære þu mine weaſar. hu
 georne ic ſymbel wær ymbe godra manna weaſe : Wære
 þu hu ic gewaþ ymbe Lreoroſ weaſe Eneca cýninges.
 þa þa hine Lirur Wærſa cýning gefangen hæbbe 7 hine
 forwearnan worde. þa hine man on ꝥ ſýr weaſ þa alyf-
 de ic hine mid heoſonlican wene. Ac þu þe fortruru-
 deſt for þine rihtwæreſſe 7 for þinum godan willan
 wendeſt þæt þe nan riht unrihtliceſ on becoman ne
 mihte. ſpelce Ðu worde Ða lean eallra þinra godena
 weorca on þerre worulde habban : Ðu mihteſt þu ſit-
 tan on middum gemænum rice. ꝥ þu ne ſceoldeſt ꝥ
 ilce geholian ꝥ oðre men : Ðu mihteſt Ðu beon on
 midre þerre hweaſunga. ꝥ þu eac mid 7 earefoþe ſum
 eorfel ne gefeldeſt : Ðwæt ſingað þa leoþwýrhtan oþreſ
 be þerre woruld. ⁊ butan niſtlice hweaſunga þerre wo-
 rulde : Ðwæt iſ þe þonne. ꝥ þu weaſ mid ne ne hwe-

/ hine C. ⁊ gefealde C. u Ðæt iſ ꝥ C. x weſian ne
 mægon C. y ne hweaſode : Ðwæt C. ⁊ buton miſlica C.
 awfige :

anryge: *hwæt secst þu hu ge hpearran. nu ic ri-
emle mid ðe beo: De par þeor hpearrung b rælða
to pel gelyrte. ⁊ þ þu eac betere ne gelefder.*

IV. *Deah ðam feohgitere cume rpa rcla pelena.
rpa þara ronborra beoþ be þurum rælfum. oððe þa-
ra rreornena þe þeorþum nihtum rcinab. ne forlæt
he þeah no þa reofunga. þ he ne reofige hir eorinða.
Deah nu Grob gefylle ðara pelegna monna pillan ge
mid golde. ge mid reolre. ge mid eallum deoppynþ-
nerrum. rpa ðeah h ne beoþ ðurrt gefylled heona
gitrunga. ac reo grunbleare rrelgenb hæfþ rriþe a ma-
nega rerte hola to gabrienne. *hpa mæg þam peden-
dan gytrene genoh forgyfan. rpa him mon mare relþ.
rpa hine ma lirt:**

V. *Hu pilt þu nu andpýrðan þam populb rælþum gyt
hu cpeðan to ðe. *hwæt ritrt þu ur. la Grob. hpi
inrart þu riþ ur. on hram abulgon pe ðe: hwæt ðe
ongan lirtan ure. f nar ur þin. þu a retrt ur on þæt
retl þiner rceoppender. þa þu pilnobert to ur þær go-
der þe þu to him rceolbert. þu b pilt þ þe habban þe
berpickenne. ac pe magan cpeþan ma þ þu habbe ur be-
rpicen. nu ur þurh þine lirt ⁊ þurh þine gitrunge on-
rcunian rceal ealna gefceafra rcippend: Nu þu eart
rcylðigna þonne pe. ægþer ge for þinum agnum unriht
lurtum. ge eac forþam þe pe ne moton for þe fullgan uer
rcippender pillan. forþam ðe he ure þe onlænðe æfter
hir bebodum to brucanne. i nallar þinne unriht gitrunge
gepill to fulfremmanne: Andpýrðe unc nu. cpeð re
firþom. rpa rpa þu pille. pit geanbiðigab þinne ondrpore.**

*a hpearrigen C. b betere. forðam ðe ðirra po-
puld rælþa to pel ne lirt. and þæt þu þe eac betere
na gelefde C. c ne biþ re þurrt C. d manegu rerte
holu on to gabrienne C. e cpeþab C. f naler C. g ret-
ter C. h cirt C. i naler C.*

CAP.

CAP. VIII.

❖❖❖❖ A cƿæð ꝥ Mōb. ic me ongite æghƿonan ſcyl-
 ❖❖❖❖ D ðigne. ac ic eom mid þær laþer ſape ſƿa ſƿiþe
 ❖❖❖❖ ofþnycced ꝥ ic k me geandþƿyrdan ne mæg. Ða
 cƿæþ ſe ſiſdom eƿt. Ðæt iſ nu gīt þinne unrihtſiſneſſe
 ꝥ þu eart fullneah forþoht. Ac ic nolde ꝥ þu þe for-
 þohtert. ac ic polde ꝥ ðe ſceamobe ſpelceſ gedpolan.
 forþam ſe ſe þe hine forþencþ. ſe biþ onmob. Ac ſe
 ſe þe hine ſceamaþ. ſe biþ on hƿeoppunga. Līf þu nu
 gemunan ƿilt eallſa þaſa anþƿyrdneſſa þe þu for þiſſe
 ƿorulde hæfðert riððan þu ænert gebopen ƿæne oð
 þiſne dæg. gīf ðu nu 'atelan ƿilt calle ða bliþneſſa
 ƿiþ þam unrotnereſum. ne meht þu fullcaþe cƿeðan ꝥ
 þu eart ſe 7 ungeræliġ. forþam ic þe " giungne un-
 derſenġ untýbne 7 unġelænedne. 7 me to beapne ge-
 nom. 7 to minum týhtum getýbe. Ða mæg þonne
 auht oþner cƿeþan butan ðu ƿæne ſe geræliġerta: Ða
 þu me ƿæne ær leof þonne cuþ. 7 ær þon þe þu " cuþert
 minne týht 7 mine þeapſ. 7 ic ðe geongne ġelænde
 ſpelce ſnytro ſƿýlce manegum oþnum ieldran ġepit-
 tum oftoġen iſ. 7 ic þe ġerýrdnebe mid minum lapum
 to þon ꝥ þe mon to " me geceaf. Līf ðu nu forþam
 cƿiſt ꝥ þu geræliġ ne ſie ꝥ þu nu næft þa hƿilendli-
 can anþƿyrdneſſa 7 þa bliþneſſa þe þu ær hæfðert. þon-
 ne ' ne eart þu þeah ungeræliġ. forþam þe þa unro-
 tnereſa. þe þu nu on eart. ſƿa ' ælce ofenġaþ. ſƿa þu
 cƿiſt ꝥ þa bliſſa ær dýdon. Fenſt þu nu ꝥ þe anum
 ' þýllic hƿeapfung. þillic unrotnereſ on becumen. 7 na-
 num oþnum mode ſpelc ne onbecome. ne ær þe. ne æf-
 ter þe :. Oþþe fenſt þu ꝥ on ænigum menniſcum mode
 mæġe auht færtneðliceſ beon buton hƿeapfunga. oþ-
 þe gīf hit on ænegum men ænige hƿile færtlice punaþ.
 ſe deaþ hit hupu ' aſneþ ꝥ hit beon ne mæg þær hit

k inc C. l atellan C. m geoncne C. n cuþe. C. o do-
 mere C. p nært C. q ilce C. r þellecu hƿeapfung 7
 ðillicu C. ſ aſneþ C.

æp

ær pær. Hwæt sýndon ða populb rælsa oþnes buton
 deaþes tacnung. forþam se deaþ ne cýmð to nanum
 oþrum þingum butan þ he þ líf ' afeýrre. swa eac þa
 populb rælsa cumað to þam Mobe * to þam þæt hi hit
 beniman þær þe him leofast biþ þýrre populbe. þ beoþ þon-
 ne þonne hie him framgeþitaþ. Geþege. la MOb. hwæþer
 þe betere ðince. nu * nauht populbliceþ færtes 7 un-
 hwearfendes beon ne mæg. hwæþer þe þu hy forreo.
 7 þiner agenes þonces hi forlete buton sære. þe þu ge-
 bide hponne hi þe forgiendne forletan :

C A P. I X.

❖❖❖❖ A ongan se Wisdom ringan and gibbode þur.
 ❖ D ❖ Donne seo sunne on hadrum heofone beoht-
 ❖❖❖❖ ort sinesþ. þonne aþeortriað calle fteorpan.
 forþam ðe heora beohtnes ne beoð nan beoþnes
 for hire. Donne smylte blapeþ swan þertan pind. þon-
 ne peaxað swiþe hwaþe selbes blorman. ac ðonne se
 ftearca pind cýmþ norþan eastan. þonne toþeorþþ he
 swiþe hwaþe þære noran plite. swa ort þone to smylton
 ræ ðær norþan pinder ýrt onrtýnesþ. Cala þ nan puht
 nis fæste ftondendes þeoces a pumende on populbe :

C A P. X.

❖❖❖❖ A cwæþ Boetius. Cala Wisdom. þu þe eart * mo-
 ❖ D ❖ þur callra mægena. ne mæg ic na riþceþan
 ❖❖❖❖ ne andracigan þ þe þu me ær fæderst. for-
 þon þe hit is call soþ. forþam ic nu hæbbe ongiten þ
 þa mine rælsa 7 seo onforþnes. ðe ic ær pende þ ge-
 rælsa beon fceolban. nane rælsa ne rint. forðam he
 swa hwælice geþiteþ. ac þ me hwæþ callra swiþort ge-
 drefesd. þonne ic ymbe swelc swmealicort þence. þ ic nu
 fpeotolè ongiten hæbbe. þ þæt is seo mæste unswelð

f afeýrre C. * to þon C. x nan puht populbliceþ C.
 a mobon C. b andracigan þær þe C.

on

on þiſ andþearndan liſe. ꝥ mon æreſt c peopþe geſæliġ.
 7 æfter þam ungeræliġ. Ða andſporebe ſe ƿiſdom
 7 reo Gerceadþiſnes 7 cſæþ. Ne meahſ þu no mid roþe
 getælan þine ƿyrd and þine geſælþa ſpa ſpa þu ƿenſt.
 for þam leaſum d ungeræliþum þe ðu þnopart. hit iſ
 leaſung ꝥ þu ƿenſt þæt þu reo ungeræliġ. Ac ġif ðe
 nu ꝥ ſpa ſpiþe geþnefeþ 7 ġeunrotſad hæfþ. ꝥ te þu
 forlune þa leaſan geſælþa. þonne mæg ic ðe openlice
 ġeneccan. ꝥ þu ſputole onġitſt þæt te þu ġit hæfſt
 þone mæſtan bæł c þinſa geſælþa þe þu ær hæfdeſt. f
 Seġe me nu hpæþen þu mid rihte mæġe g reoſian þi-
 na unſælþa. ſpelce þu eallunga hæbbe forlopen þina ge-
 ſælþa. ac þu hæfſt ġit ġerund ġehealden eall ꝥ beo-
 ƿyrdþorte þæt te þu þe beſonġod hæfdeſt. Ðu miht
 þu þonne mænan ꝥ ƿýſſe 7 ꝥ laþne. nu þu ꝥ leofne
 hæfſt ġehealden. Ðæt þu part ꝥ reo dugub ealles
 moncýnnes. 7 þe ſe mæſta peopþcipe. ġit leofaþ. ꝥ iſ
 Simmachur þin h ſpeop. Ðæt he iſ ġit hal 7 ġerund.
 7 hæfþ ælceſ ġodeſ ġenoh. forþon ic pat ꝥ þu i naht
 ne forſlapodeſt ꝥ þu þin agen feopþ for hine ne reah-
 deſt. ġif þu hine geſape on hþilcum earfoþum. for-
 þam ſe ƿeþ iſ ƿiſdomes 7 Lnæſta full. 7 ġenog on-
 roſġ nu ġit ælceſ eoþþliceſ eġeſ. ſe iſ ſpiþe ſaniġ for
 þinum earfoþum 7 for þinum ƿnæcſiþe. Ðu ne leofaþ
 þin ƿiſ eac. þær ilcan k Simmachuſeſ dohter. 7 ſio
 iſ ſpiþe þel ġenad 7 ſpiþe ġemetſæſt. reo hæfð ealle
 oþru ƿiſ oþerþungen mid clænneſſe. eall heone ġod ic
 ðe mæg mid feaum forþum aþeccan. ꝥ iſ ꝥ heo iſ on
 eallum þeapum hieþe fæder ġelic. reo liofaþ nu þe. þe
 anum. forþam ðe hio nanpuht elleſ ne luſað butan
 þe. ælceſ ġodeſ heo hæfþ ġenoh on þiſ andþearndan liſe.
 ac heo hit hæfþ eall forſepen oþer þe l anne. eall heo
 hit onſcunaþ. forþam þe heo þe ænne næfþ. þær aner
 hipe iſ nu pana. for þinne ærþearðneſſe heone þincð
 eall m nauht ꝥ heo hæfþ. forþam heo iſ for þinum lu-

c ſý C. d unſælþum C. e þana C. f þaga C. g riſoſian C.
 h ſpion C. i auht C. k Simacher C. l ænne C. m noht C.
 C kum

fum ⁊ cwinob ⁊ fulneah deað for tearum ⁊ for un-
 notnesse : Ðæt wille we cweþan be þinum o' tþam ru-
 num. þa sint ealdor-men ⁊ geþeahteras. on þam is spio-
 tol rio gifu ⁊ calla þa duguþa hiora fæder ⁊ heora
 f eollþan fæder. swa swa ⁊ geonge men maƷon geli-
 corfte beon ealdrum monnum. Ðy ic pundrige hwi þu ne
 mæge onƷitan þæt þu eart nu Ʒit swiþe Ʒerelig. nu þu
 Ʒit hioforst and eart hal : Ðæt þæt is rio merste ær
 deaðlicra manna þæt hie libban and sien hale. ⁊ þu
 hæfst nu Ʒet to eacan eall þæt ic þe ær tealde : Ðæt
 ic wæt þæt is Ʒit deoppýrþne þonne monnes lif. for
 þam manegum men is leofne Ðæt he ær self swelte
 ær he Ʒeseo hys wif ⁊ hys bearn sweltende : Ac hwi
 tilast þu þonne to wepeanne buton andweorþe : Ne
 meahst þu nu Ʒit þinne wýrde nauht oþþitan ne þin
 lif no Ʒetælan. ne eart þu no eallunga to nauhte Ʒe-
 don swa swa þu wens. nis þe nu Ʒit nan unaberen-
 lic broc Ʒetenge. sworþam þe þin ancer is Ʒit on eorþ-
 an fæst. Ðæt sint Ða ealdor-men. Ðe we ær ymbe
 sworþcon. þa þe ne lætaþ Ʒeorþwipian be þis andweorþ-
 dan life. ⁊ eft þina agna treowa. ⁊ seo Ʒobcunbe lu-
 fu. ⁊ se tohopa. þa þreo þe ne lætaþ Ʒeorþwepian be
 þam ecan life. Ða andsworþe þæt unrode Wod ⁊ cweþ.
 Cala wæran þa ancer swa : nime ⁊ swa þurhwunende
 Ʒe for Gode Ʒe for worulde. swa swa þu seƷst. þon-
 ne mihte we micle þý ⁊ eþ Ʒeholian swa hwæt eanforþ-
 nessra swa us on become. eall hie us þýncað þý leoht-
 nan Ða hwile þe þa ⁊ ancer fæste beoþ. ac þu miht
 þeah onƷiton hu þa ⁊ mine swelþa and se min weorþ-
 rice ⁊ hea for worulde is oncerped :

⁊ onmod C. o'tþam C. p ealdor C. q Ʒuunge C.
 ⁊ tiolast C. sworþon Ðin ancer C. ⁊ trume C. ⁊ ief
 C. ⁊ oncer C. ⁊ minna C. ⁊ desunt in codice Cotto-
 niano tria hæc uerba.

CAP.

C A P. XI.

♦♦♦♦♦ A anbryppode se fyrdom 7 seo Gerceabryner
 ♦ ♦ 7 cƿæþ. Ic þene þeah ꝥ ic a hƿæt hƿezanunzer
 ♦♦♦♦♦ þe upahofe of þære unnotnerre 7 fulneah ge-
 bƿohte æt ðam ulcan reofhƿite ðe þu ær hæfberst.
 buton þu gyt to full ry þær þe þe b læfed is. ꝥ þe
 for þy platige. Ac ic ne mæg e adreohan þine reofun-
 ga for þam lýtlan þe þu forlure. forþam þu rimle
 mid pope 7 mid unnotnerre mænrst gif þe ænre pillan
 pana biþ. ðeah hit lýtler hƿæt rie. hƿa ƿær æfre on
 ðis andƿearðan life. oþþe hƿa is nu. oððe hƿa ƿyrþ
 zet æfter us on þisse ƿorulde. ꝥ him nanpuht rið
 his pillan ne rie. ne lýtler ne miceler. driþe d neape-
 re rent 7 riþe e heanlice þa menniscan gerælsa. forþam
 oþer trega. oððe hie næfre to nanum men ne becumaþ.
 oððe hi þær næfre færtlice ne þurhƿunnaþ ƿelca ƿel-
 ce hi ær to coman. Ðæt ic wille her be æftan ƿeo-
 tolor gereccan. ƿe ƿiton ꝥ f rume mægdon habban æl-
 ler ƿorulð ƿelan genog. ac hi habbað þeah ƿceame þær
 ƿelan. gif hi ne beoð ƿra æðele on gebýrdum ƿra hi
 ƿoldon. Sume beoþ ƿriðe æþele 7 ƿidcuþe on heora
 gebýrdum. ac hi beoþ mid ƿæble 7 mid g henþe ofþrycte
 7 geunƿotrode. ꝥ him ƿære leofne ꝥ hi ƿæran unæ-
 þele þonne ƿra earne. gif hit on heora anƿealde ƿære.
 Manege beoþ þeah ægher ge full æþele ge full ƿelige.
 7 beoþ þeah full unrote. þonne hi oþer trega oððe
 ƿif b habbaþ him gemæc. oþþe him gemece nabbap. Ma-
 nige habbaþ genog i gerælllice gerifod. ac for bearn-
 lerte. eallne þone ƿelan ðe hi gegaderigaþ hi k lætað
 ƿræmbum to hƿucanne. and hi beoþ forþam unrote.
 Sume habbað bearn genoge. ac ða beoþ hƿilum un hale.

a hƿæt hƿuzununzer C. b alýfed is C. e adreogan C.
 d neappa rint C. e heanlica C. f monige habbað ælcer
 ƿorulð pillan genog C. g hænþe C. h nabbap. oððe him
 gemæc oþþe gemece nabbap C. i gerælllice C. k læfaþ C.
 C 2 oþþe

oþþe yfcele 7 'untreowe. oððe hwaþe gefaranþ. ꝥ ða elþan forþam gnoþnaþ ealle heona populþ. Forþam ne mæg nan mon on þýrre andþearþan life eallunga gefeod beon riþ hir pýnþ. þeah he nu nanpuht ealles næbbe ymbe to forþienne. ꝥ him mæg to forþe. ðæt he nat hwaet him tofeard biþ. hwaþer þe god þe yfel. þon ma þe þu riþter. 7 eac þæt ꝥ he þonne gefælllice brýcþ. he ondræt ꝥ he fcylic forlætan. Getæc me nu sumne mann þara þe ðe gefælegort þince. 7 on hir fealfille ry riþort gefiten. ic þe gefeccc riþe hwaþe ꝥ ðu ongiþt ꝥ he biþ for riþe lýtlum þingum oþt riþe ungemetlice geþnefeþ. gif him ænig puht bið riþ hir willan. oþþe riþ hir gefunan. þeah hit nu lýtler hwaet feo buton he to ælcum men mæge *m* geþeacnian ꝥ he iþne on hir willan. Fvunþrum lýtel mæg geþon þone eallra gefæligertan mon her *n* for populþe. ꝥ he penþ þæt hir gefælfra rien oððe riþe gefanode oððe mid ealle forloþene. Du penþ nu ꝥ þu feo riþe ungefælig. 7 ic pat ꝥ manegum men ðuhte ꝥ he wære to heofonum ahafen gif he *o* ænne dæl hæfde þara þinna ungerælfða þe ðu nu get hæft. Ge fupþum feo ftop þe þu nu on *p* hæft eart. 7 þu cwiþ ꝥ þin riþerfrop ry. heo iþ þam monnum eþel þe þær on geþone ne wæran. 7 eac þam ðe heona willum þær on eartwigaþ. Ne nanpuht ne býð yfel. ær mon wene ꝥ hit yfel feo. 7 þeah hit nu heft feo and riþerfeard. þeah hit biþ gefælf gif hit mon lurtlice beð and geðýlblice aræfnþ. Feapa rient to þam gefceadþife. gif he pýnþ on ungeþýlþe. ꝥ he *q* wilnige ꝥ hir fælfra weorþan onwende. Fvif riþe mænige biterneffe iþ gemengeþ feo riþerfe þýrre populþe. þeah heo hwam *r* pýnrum ðýnce. ne mæg he hie no fhabban gif heo hine fleon onginþ. Du ne iþ hit þær riþe riþetol hu hweþlice þar populþfælfra rint. nu hi ne magon ðone eartman ge-

---

l unweorþ C. *m* geþeacnian ꝥ he iþne on C. *n* on C. *o* ænigne C. *p* gehæft C. *q* ne wilnige C. *r* pýnrumu C. *f* gehabban C.

fýllan.

fýllan. forþam he rimle pilnað : hpæt hpeg þær þe he þonne næft. ne hie þam gehýlde gum 7 þam gemet-
færtum rimble ne puniaþ :

II. Hwi rece ge þonne ýmbutan eop þa geræla ðe ge on innan *eop habbaþ þurh þa godcundan miht ge-
ret : Ac ge nyton hpæt ge doþ. ge rint on gebro-
lan : Ac ic eop mæg mid feapum forðum *gepeccan
hpæt re hrof is eallra geræla. wi þær ic pat þu wilt
hiġian þon ær þe þu hine 7 onġiteþ þe is þone god :
Miht þu nu onġitan hpæþer þu auht þe deoppýrþne
habbe þonne ðe rýlfne : Ic þene þeah ꝥ þu wille cpeþan
ꝥ þu nauht deoppýrþne næbbe. Ic pat ġif þu nu 2 næf-
bert fullne anweald ðiner ſelfes. ðonne hæfðeþt ðu
hpæt a hpega on þe ſelfum ðær þe ðu næfne þinum
pillum alætan ^b poldeþt. ne reo wýrð þe on ġeniman ne
mihte : Forðam ic ðe mindġige ꝥ þu onġite ðætte
nan geræla nis on þýrre andweardan life. Ac onġet þæt
nauht nis betere on þýrre andweardum life. þonne reo
gefeadwýrnes. forþam þe heo þurh nan ðing ne mæg
þam men forian. for þý is betere þæt feoh þæt te
næfne forian ne mæg. þonne ꝥ þe mæg 7 ſceal. Nu ne
is þe nu ġenoh ſpeotole geſæd þæt reo wýrð þe ne
mæg nane geræla ſellan. forþam þe æġþer is unfeart
ge reo wýrð. ge reo geræla. forþam rint ſwiþe teþne
7 ſwiþe hweorende þas geræla : Hwæt ælc þara þe þas
foruld geræla hæfþ. oþer tpega oþþe he pat þæt he
him ſromwearde beoþ. oððe he hit nat. ġif he hit
þonne nat. hwelce geræla hæfþ he æt þam pelan. ġif
he biþ ſpa býrig 7 ſpa c unġewýr. ꝥ he þæt witan ne
mæg. ġif he hit ðonne pat. þonne ondweat he him ꝥ
heo forian. 7 eac geana pat ꝥ he hi alætan ſceal. ðe
ringala ege ne læt ^d none mon gerælige beon : ġif
þonne hpa ne necþ hwæþer he þa geræla hæbbe. þe he
nabbe þe he ðonne hæfþ. hwæt þæt ðonne beoþ for

t hwær hwugu C. * 10p C. x gepeccan C. 7 onġiteþt
ꝥ is þonne good C. z hæfðe C. a hwugu C. b noldeþ C.
c unþif C. d nænne C.

lytla sælþa. oððe nane. þæt mon sƿa eaþe forlætan
 mæg: Ic þene nu þ̄ ic þe hæfðe ær genog sƿeotole
 geþeht be manegum tacnum þ̄ te monna sæpla sint
 e unþeaplice 7 ece. 7 þ̄ is genog sƿeotol þ̄ te nanne
 mon ðær tƿeogan ne þearf þ̄ ealle men geendiaþ on
 þam deaþe. 7 eac heona pelan. þ̄y ic pundriȝe hƿi men
 rien sƿa ungerceabriȝe þ̄ hie penan þ̄ þ̄r andþearþe liȝ
 mæȝe þone monnan ðon geræliȝne þa hƿile þe he leo-
 fað. þonne hit hine ne mæg æfter þ̄r liȝe fearm
 geþon: Næt þe gerislice ƿiton unſum ðara monna
 þe ða ecan gerælda rohtan nallar ðurh þ̄ an þæt hi
 ƿilnobon ðær lichomlican deaðer. ac eac manegra sa-
 licra ƿita hie geƿilnobon ƿið ðan ecan liȝe. þ̄ ƿæron
 ealle þa halȝan Mærtȳra:

C A P. XII.

◆◆◆◆ A onȝan se ƿiſdom ȝliopian. 7 ȝeobbobe þ̄r.
 ◆ ◆ D e ecte þæt sƿell mið leoþe. þ̄ he ær sæþe 7 cƿæþ.
 ◆◆◆◆ Se þe ƿille fært huȝ timbrian. ne ſceall he hit
 no ſettan upon þone hehtan cnol. 7 se ðe ƿille ȝob-
 cundne ƿiſdom ſecan. ne mæg he hine ƿiþ ofenmetta.
 7 eft se þe ƿille fært huȝ timbrian. ne ſette he hit
 on ſonðþeophar. Ða eac ȝif þu ƿiſdom timbrian ƿil-
 le. ne ſete ðu hine uppan þa ȝitrunȝa. forðam sƿa
 sƿa riȝende ſonð þonne nen sƿylȝþ. sƿa sƿylȝþ seo ȝit-
 runȝ þa ðreorenðan pelan þ̄rreſ miðþangearþer. for-
 ðam hio hiona ſimle bið ðurſteȝu. ne mæg huȝ naht
 lange ſtanðan on ðam hean munte. ȝif hit full un-
 ȝametlic ƿinð ȝertent næft þæt þ̄ te on ðam riȝen-
 ðan ſonðe ſtent for sƿiþlicum þene. sƿa eac þ̄ men-
 niȝe Mōð bið unþeſten 7 aȝeð of þ̄r ſtebe. þon-
 ne hit se ƿinð ſtronȝra ȝerriȝca arȳnoð. oððe se
 nen unȝemetliceſ ȳmbhogan: Ac se þe ƿille habban
 þa ecan gerælda. he ſceal fleon þone ſneccan ƿlite þi-
 reſ miðþanearþer. 7 timbrian þ̄ huȝ Mōðer on þam

e unþeaplica 7 eca C. f eapmne C.

fæf-

færtan stane eadmetta. forþam ðe Lpurt eapbað on þære bene eadmobnesse. 7 on þam gemynbe firsomer. forþam simle se wisa mon eall his lif læt on gefean unonpend entlice 7 onroþh. þonne he forrihþ ægðer ge þar eorþlican god. ge eac þa yrflu. 7 hopað to þam tofeardam. þæt sint þa ecan. forþam ðe Grob. hine gehelt æghponan. ringallice puniende. on his Mober gerælfum. ðeah þe se winb. þara eapfoþa. 7 seo ringale gemen. þisra woruld relþa. him onblape.:

C A P. XIII.

◆◆◆◆ A se firsdom þa 7 seo Lercceadpirnes þis leoð
 ◆ D ◆ þur arungen hæfdon. ða ongan he eft *b* rec-
 ◆◆◆◆ gan spell 7 þur cwæþ. Me ðincþ nu þæt wit mæ-
 gen smealicos rreccan 7 diogolþan woruldum. forþam
 ic ongite þæt min lar hpræt hpugu ingæð on þin onbgiht.
 7 þu genoh pel undeprtenrt þæt ic þe to rreccce. Ge-
 ðenc nu hpræt þiner agnes seo ealra þisra woruld æhta
 7 pelena. oððe hpræt þu þær on age unandergilber. gif
 þu him i rreccadpirlice æfterprýnart. hpræt hæfste ðu
 æt þam gifum þe ðu cwirt þæt seo prýnb eop gifre. and
 æt þam *k* pelum. ðeah hi nu ece wæron. I Sege me nu
 hpæþer se þin pela ðiner þancer rra deope seo þe for
 his agenne gecýnde. hpæþer ic ðe recge þeah þæt hit
 is of his agenne gecýnde nar of þinre. gif hit þonne
 his agenne gecýnde is nar of ðinre. hpi eart ðu
 þonne a þý betera for his *m* gode. Sege me nu hpræt
 his þe *n* deopart þince. hpæþer þe gold þe hpræt ic pat
 þeah gold. Ac þeah hit nu *o* gold seo 7 *p* deope. þeah
 biþ hlireadigra 7 leofpentsra se ðe hit relþ. ðonne
 se þe hit gadepað 7 on oþrum neapþ. ge eac þa pelan
 beoþ hlireadigra 7 leofstælfra þonne þonne hie mon
 relþ. þonne hie beon þonne hi mon gadepað 7 *q* healt.
 hpræt seo gitrung geðeþ heope gitrepar laþe ægþer ge

b recgean C. *i* gerceadpirlice C. *k* pelan C. *I* ðæge C.
m goobe C. *n* diopurt C. *o* god C. *p* diopre C. *q* hilt C.
 Lode

Grobe ge monnum. ⁊ þa cýrta geboþ þa rimle leof tæle
 ⁊ hlýeadiġe ⁊ peopþe æġþer ge Grobe ge monnum ðe
 hie lufiaþ. Nu ꝥ feoh þonne æġþer ne mæg beon ge
 mid þam ðe hit relð ge mid þam þe hit ⁊ nimþ. nu iſ
 forþam ælc feoh betene ⁊ deoppýrþne ġereald þonne
 ġehcalben. Líf nu eall þýſer midbancþer pela come
 to anum men. hu ne pænon þonne ealle oþne men pæb-
 lan ſ butan anum. Genoh ſpeotol ðæt iſ. ꝥ te ġob
 porþ ⁊ ġob hlýra ælcer monner biþ betena ⁊ ⁊ deopna.
 þonne æniġ pela. hþæt ꝥ porþ ġerýlþ ⁊ eallra þara ea-
 nan þe hit ġeherþ. ⁊ ne biþ þeah no ðý læſſe mid þam
 þe hit ſpniþ. hiſ heortan ⁊ ibelneſſe hit openað. ⁊
 þær oðner heortan ⁊ belocene hit þurhþærþ. ⁊ on þam
 færelbe þær betpýx ne bið hit no ġepanob. ne mæg
 hit mon mid ſpeopþe ofſlean. ne mid nape ġebindan.
 ne hit næſſe ne acpilð. Ac þa eoppe pelan. þeah hi eal-
 ne peġ ⁊ eoppe ſin. ne þinþ eop no þý ⁊ naþor heora
 ġenoh. ⁊ þeah ġe hie þonne oþnum monnum ſellan ne
 maġon. ġe no þe ma mid þam heora pæble ⁊ heora ġit-
 ſunge ġerýllan. ðeah þu hie *b* ſmale tobæle ſpa duſt.
 ne miht þu þeah ealle men *c* emlice mid ġehcalban. ⁊
 ðonne þu ealle ġebælde hæſſt. þonne biſt ðu ðe relþ
 pæbla. Sint þæt *d* peſulice pelan þýſſer midbancþer.
 ðonne hi nan mon fullice habban ne mæg. ne hie nan-
 ne mon ġepeliġian ne maġon. buton hie oþerne ġedon
 to pæblan. *e* hþær nu ġimma plite eoppe eazan to him
 ġetio. heora to pundrianne. ſpa ic pat ꝥ hie doþ. hþæt
 ſeo duguð þonne þær pliteſ þe on þam ġimum bið.
 biþ heora næſ ſeoppe. þý ic eom ſpiþe unġemetlice of-
 pundrod hpi eop þince þære unġerþeabþýran ġerþeafte
 g ġob betene þonne eopen agen ġob. hpi ġe ſpa unġe-
 metlice pundriġen þara ġimma. oððe æniġer þara deab-
 licena ðinġa ðe ġerþeabþýnerre næſþ. forðam hie

---

r mon relþ C. *ſ* buton him anum C. *t* biopna C. *u* æl-
 cer C. *x* dieġelneſſe hit ġeopenað C. *y* belocena C.
z mid eop ſien C. *a* hþaþor. C. *b* ſpa ſmealice C. *c* emn-
 lice C. *d* peſulice C. *e* hþærþer C. *f* eopen C. *g* ġobþeb C.
 mid

mid nanum nýhte ne maƷon Ʒecarnigan ꝥ Ʒe heora
pundriƷen. þeah hie GodeƷ ƷerƷeafta rien. ne rint hi
no riþ eop to metanne. forþam þe oðer tpeƷa oþþe
hit nan Ʒob niƷ for eop relfe. oððe þeah for lytel
Ʒob riþ eop to metanne. to riþe pe *b* hepeniaþ uƷ relfe.
þonne pe *i* mane ꝥ luƷiaþ ꝥ þe under uƷ iƷ on *k* upum
anpealbe. þonne uƷ relfe. oððe ðone Drihten ðe uƷ
ƷerƷeop. Ʒ uƷ ealle ða Ʒob forƷeaƷ. hƷæþer ðe nu
l licigen fæƷeru lond:-

C A P. XIV.

◆◆◆◆ A andƷƷonode ꝥ *M*ob þæne ƷerƷeaƷƷirnerre Ʒ
◆◆◆◆ *D* cƷæð. hƷi ne Ʒeolbe me lician fæƷer land. hu
◆◆◆◆ ne iƷ þæt re fæƷerŷta ðæl GodeƷ ƷerƷeafta.
Ʒe full oƷt pe *m* fæƷniaþ ŷmýltre fæ. Ʒ eac pundriþ
þæƷ pliteƷ þæne runnan and þæƷ monan Ʒ eallra þara
Ʒteopŷena. Ða andƷƷonode re Ʒirðom and reo ƷerƷeaƷ-
Ʒirner þam *M*ode Ʒ þuƷ cƷæþ. hƷæt belimþ þe *n* heo-
ra fæƷernerre. o hƷæƷ ðu ðurpe Ʒilpan ꝥ heora fæ-
Ʒerner þin Ʒie. neƷe neƷe. hu ne ƷaƷt þu ꝥ þu heora
p nanne ne ƷeƷonhteƷt. ac ƷiƷ ðu Ʒilpan Ʒille. Ʒilp
GodeƷ. hƷæþer þu nu fæƷerŷa blortmæna fæƷniƷe on
eaƷtran ŷpelce þu hie ƷerƷeope. hƷæþer þu nu ŷpelceƷ
auht Ʒýncan mæƷe. oððe ƷeƷonhteƷ habbe. neƷe neƷe.
ne ðo þu *q* ŷpa. hƷæþer hit nu ðineƷ ƷeƷealdeƷ Ʒie ꝥ
re hæƷŷeƷt Ʒie ŷpa ƷeliƷ on þæƷtmum. hu ne ƷaƷt ic ꝥ
hit iƷ no þineƷ ƷeƷealdeƷ. hƷi eaƷt þu ðonne onæleb
mid ŷpa idele ƷeƷean. oððe hƷi luƷiaƷt ðu þa ŷnem-
ðan Ʒob ŷpa unƷemetlice. ŷpelce hi *r* rien þine Ʒet nu.
ŷenƷt þu mæƷe reo Ʒýnð þe Ʒeðon þæt þa þing ðine
f aƷene rien þa þe heora *f* aƷene ƷeƷýnð þe *t* Ʒeðon ŷnem-
ðe. neƷe neƷe. niƷ hit no þe ƷeƷýnðe ꝥ te þu hu aƷe.

b heppaþ C. *i* ꝥ ma luƷiaþ C. *k* upum C. *l* licien C.
m fæƷeniaþ C. *n* to hiora fæƷernerre C. *o* hƷæþer C.
p nan ne ƷonhteƷt C. *q* no ŷpa C. *r* rien þin aƷou C.
f aƷou C. *bis.* *t* Ʒeðýðon.

D

ne

ne him nis gebýrde þ̅ hi ðe folgien. ac þa heofen-
cundan þing þe * sint gecýnde. næs þær eorþlican. Ðar
eorþlican wæstmæs sint gefceapene * netenum to and-
lifene. ⁊ þa woruld pelan rýnt gefceapene to biſpice þam
monnum þe ⁊ beoþ neatenum gelice. þ̅ beoþ unrihtwýre
⁊ ungemetwæste. to þam hi eac becumað oftoft. Liſ
þu þonne ðæt gemet habban wille. ⁊ ða nýð þearfe
witan wille. þonne iſ þæt mete ⁊ drýnc ⁊ clafas and
tol to ſpelcum cræfte ſpelce þu cunne þ̅ ðe iſ ge-
cýnde ⁊ þ̅ ðe iſ riht to habbenne. Hwælc fræmu iſ
ðe þ̅ þæt þu wíllice þýſſa andweardena gefæliþa ofer
gemet. þonne hie ⁊ naþer ne magon ne þin gehelpan-
ne heora ſelfra. On rihte lýtton hieþa hæfþ reo ge-
cýnd genog. on ſpa miclum heo hæfþ genog ſpa we
ær ſpæcon. Liſ þu heore mape ſeleſt. ofer trega
oððe hit þe deaþ. oððe hit þe þeah unpýnſum biþ.
oððe ⁊ ungetere. oððe fræcenlic eall þ̅ þu nu ofer
gemet deſt. Liſ þu nu ofer gemet iſt. ofþe drýncſt.
oððe *b* clafa þe ma on hæfſt þonne þu þurfe. *c* reo
oferung þe wýlþ ofþe to ſape. oððe to wættan. ofþe
to ungerýrenum. ofþe to wilo. Liſ þu nu wýrſt þ̅ te
wundorlice *d* gefela hwælc weorþmýnd ſie. ðonne telle
ic þa weorþmýnd *e* þa wýrhtan þe hie wýrhte. *f* næs na
þe. ſe wýrhta iſ God. þær cræft ic þær heſige on.
Wýrſt þu þæt reo mengio þinra monna þe mæge don
gefælige. nere nere. ac gif hie wýle ſint. *g* ðonne
ſint hie þe wilelican ⁊ gefpicnefulþan gehæfð þonne ge-
næfð. forþam wýle þe gnar beoþ rýmle heora hlafordes
frænd. Liſ hi þonne gode beoþ ⁊ hlaford holde ⁊ un-
twýfealde hu ne beoþ þ̅ þonne heora godes. næs þiner.
hu miht þu þonne þe agnian heora god. gif þu nu þær
gilpſt. hu ne gilpſt þu þonne heora godes. næs þiner :

* wendan C. x nytenum C. y bioþ neatum C. z naþer
þer C. a ungetere C. b clafe ma onhefſt C. c wilo ofer-
wýrſt C. d gefelara C. e þæm C. f ne alleþ þe C. g and
lýtlice þonne ſint hi þe wilelican ⁊ gefpicnefulþan hæfð
ðonne næfð C.

II. Nu

II. Nu þe iſ genoh openlicé gecýþeð þæt te nan þara goda þin niſ. þe ſe ær ýmbe ſpæræcon. 7 þu *b*teohhoberſ þ hi þine beon ſceoldan. Liſ þonne þiſſe populbe pliteſ 7 pela to pilnienne niſ. hþæt muſcnaſt þu þonne æfter þam þe þu ſoplune. oððe to hron fagnarſt ðu þær þe þu *i* ær hæfberſ. 7iſ hit fæger iſ. þ iſ of heona agnum gecýnðe. næſ of ðinum. heona fæger hit iſ. næſ þin. hþæt *k* fagnar þu þonne heona fæger. hþæt belimþ hiſ to þe. ne þu hit ne gerceope. ne hi þine agene ne ſent. Liſ hi nu gode ſint 7 fægere. þonne pærnon hi ſpa gerceapene. 7 ſpælce hi polðan beon þeah þu hi næſne nahterſ. ſenſt ðu þ hi *l* aþe deoppýþþan ſeon. þe hi to þinne note zelænðe pærnon. Ac ſopþam ſe heona býſige men paſiaþ. 7 hi him þincaþ deone. ſopþam þu hi gaderarſt 7 helterſ on þinum horðe. hþæt pilnarſt þu þonne þ þu hæbbe æt ſpelce *m* gelicneſſe. Lieleſ me nu ic hit ðe ſecge. næſſt ðu þær nauht æt buton þ þu *n* tilarſt pæble to ſionne. 7 ſop þý gaderarſt maſe þonne þu *o* þurſe. Ac ic pat ðeah ſpibe geape. þ te eall þ ic heſ ſpnece iſ piþ þinum pillan. Ac eopna gerælþa ne ſint no þ ge penaf þæt hi ſien. ſopþam ſe þe micel *p* innerſe 7 miſlic agan pile. he beþearſ eac micleſ ſultumerſ. Seealða cride iſ ſpibe ſop þe mon gefýrn cpæþ. *q* þ þa þe micleſ beþurſon. þe micel agan pillaf. 7 þa þurſon ſpibe lýtler. þe manan ne pillnaþ þonne genogerſ. butan he pilnigen mid oferinge hiopa gatrunga gefýllan. þ hi næſne ne gedof. Ac pat þ ge penaf þæt ge nan *r* gecundelice god ne gerælþa on innan eop ſelfum *s* nabbaþ. ſopþam ge hi ſecaþ butan eop to ſpemdum gercearſtum. ſpa hit iſ miſhpeopſeð þ þæm men ðinþ. þeah he ſe godcundlice gerceapriſ. þ he on him ſelfum næbbe ſælþa genoze. buton he maſe gegaderige þara

b tlohober C. *i* þær hæſſt. C. *k* fægnarſt C. *l* aþý deoppnan ſien C. *m* gerælignere. Lieleſ me C. *n* tiolarſt C. *o* þýrſe C. *p* innerſe C. *q* þæt te þa C. *r* gecýnðelic god C. *s* næbben C.

unġerġeabpŷrena ġerġeŷta þonne he beþurŷe. oððe him ġemetlic ŷeo. 7 þa unġerġeabpŷran ⁊ neotena ne pilniab naner oþner ⁊ ŷeoŷ. ac þinġ him ġenog on þam þe hi binnan heopa æġenŷe hybe habbaþ to eacan þam foðne þe him ġecýnbelic biþ. Ðræt ġe þonne þeah hƷæthpe-ġa ġobcundliceŷ on eoþenne ŷaule habbaþ. þæt iŷ and-ġit. 7 ġemýnb. and ŷe ġerġeabpŷlica pilla þ̄ hine þana tpeġa lŷrte. ŷe þe þonne þar ðneo hæfþ. þonne hæfþ he hiŷ ŷeoþpendeŷ onlicneŷŷe ŷpa ŷoþþ ŷpa ŷpa æneġu ġerġeaf̄ ⁊ ŷupmeŷt mæġ hiepe ŷeoþpendeŷ onlicneŷŷe habban. Ac ġe ŷe caþ þæne hean ġecýnðe ġeræþa and heope peoþŷŷe to þam niþerlicum 7 to ðam ⁊ hpeo-þendum þinġum. Ac ġe ne onġitað hu micelne teo- nan ġe doþ Lioðe eoþnum ŷeoþpende. ŷoþþam þe hi polde þæt te ealle men þæran eaþna ⁊ oþna ġerġeaf̄ta peal-ðanþaŷ. Ac ġe unðeþþioðað eoþne hehŷtan meðemneŷŷe unðeþ þa eaþna niþemeŷtan ġerġeaf̄ta. 7 mið þam ġe habbaþ ġecýþeð þ̄ te æf̄ten eoþnum aġnum dome ġe doþ eoþ ŷelŷe þŷŷran þonne ⁊ eoþne aġne æhta. nu ġe þenaþ þ̄ eoþne *b* nauht þelan ŷien eoþna ġeræþa. 7 teoh- hiaþ þ̄ eall eoþne poþulð ġob ŷien ⁊ æþŷnan ġe ŷelŷe. ŷpa hit eac þŷŷþ þonne ġe ŷpa pillaþ.

III. Ðær mennŷŷcan lixer ġecýnb iŷ þ̄ hi ðŷý anan *d* ŷeon beþoran eallum oþnum ġerġeaf̄tum. ðŷý hi hie ŷelŷe onġiton hƷæt hie *e* ŷenð. 7 hþonan hi *f* ŷenð. 7 þi hi *g* ŷenð þŷŷran þonne nŷtenu. þŷý hi nellað þitan hƷæt hi ŷint. oððe hþonan hi ŷint. Ðam neatum iŷ ġecýnðe þ̄ hi nŷton hƷæt hi *b* ŷenð. Ac þ̄ iŷ þana mon- na unþeaþ þæt hi nŷton hƷæt hie ŷien. Nu þe iŷ ŷpibe ŷpeotol þæt ġe beoþ on ġeðpolan. þonne ġe þenaþ þ̄ æniġ mæġ mið ŷŷæmðum þelum beon ġeþeoþþob. Liŷ hpa nu biþ mið hþelcum þelum ġeþeoþþob 7 mið hþel- cum ðeoþþŷŷum æhtum ⁊ ġeġŷŷeþob. hu ne belimþþ ŷe peoþŷŷe þonne to þam þe hine ġeþeoþþað. þæt

---

t neat C. *u* ŷioŷ C. *x* ŷŷŷmeŷt C. *y* hpeoþendlicum C. *z* oþeþna C. *a* eoþna aġna C. *b* nauht. C. *c* diopnan C. *d* ŷŷe C. *e* ŷien C. *f* ŷien C. *g* ŷint C. *h* ŷien C. *i* ġeapob C.

iŷ

ȳ to heƿianne hƿene rihtlicor. Ne ȝæt ne beoð on
 þȳ fægerne þæt mid elles hƿam ȝenenob biþ. þeah þa
 ȝenenu fægru riem. þe hit mid ȝenenob bið. ȝif hit
 ær ſceonlic ƿær. ne biþ hit on þȳ fægerne. Ȳite þu
 forroþ þ̅ nan ȝob ne denaþ þam þe hit ah. Hƿæt ðu
 ƿart nu þ̅ ic þe ne leoge. Ȳ eac ƿart þæt þa pelan oft
 deniaþ þam þe hie aȝan on manegum þingum. Ȳ on þam
 ȳriþort þæt te men ceopþað ȳpa upahafene for þam
 pelan. þ̅ oft ſe eallra ȳȳrceſta Ȳ ſe eallra unceopþeſta
 mon ƿenþ̅ þ̅ he ſie ealles þær pelan ȳȳþe ðe on þiſſe
 ƿopulde ȳ. Ȳif he k̅ ȳrte hu he him tocuman mihte.
 Se þe micelle pelan hæfþ̅. he him ondræt monigne ſce-
 onb. Ȳif he nane æhta næfde. ne þorſte he him n-
 nane ondrædon. Lrþ þu nu ƿære ƿeȝſeende. Ȳ hæfdeſt
 micel ȝolb on þe. Ȳ þu þonne become on n̅ þeof ſceole.
 þonne ne ƿendeſt þu þe ðiner ceoper. Ȳif ðu þonne
 ȳpelceſ nanpuht næfdeſt. þonne ne þorſteſt ðu ðe
 nanpuht ondrædan. ac mehteſt þe ȝan riȝende þone
 ealdan cƿide þe mon ȝeſȳn ſanȝ. þæt ſe nacoda ƿeȝ-
 ſeend him nanpuht ne ondræde. þonne ðu ðonne
 onroſȝ ƿære. Ȳ ða þeofar ðe ſrom ȝeſiten ƿæron.
 þonne mihteſt þu biſmerian þar andƿearþan pelan. Ȳ
 mihteſt cƿeþan. Eala þ̅ hit ȳ ȝob Ȳ ȳȳrum þ̅ mon
 micelne pelan o aȝe. nu ſe næfne ne ȳȳþ onroſȝ ðe
 hune undeſfehþ̅.

C A P. XV.

♦♦♦♦♦ A ſeo Geſceabȳrnes ða þiſ ſpell aſæb hæfde.
 ♦ ♦ ♦ þa onȝan heo riȝan Ȳ þuſ cƿæþ. Eala hu ȝe-
 ♦♦♦♦♦ ræliȝ ſeo forme elb ƿar þiſer midban ȝeardeſ.
 þa ælcum men þuhte ȝenog on þære eorþan ƿærtmum.
 Næron þa peliȝe hamar. ne miſtlice ſƿotmettar. ne drin-
 car ne diorȳȳþna hræȝla hi ne ȝirnbān. forþam hi
 þa ȝit næpan. ne hio nanpuht ne ȝeapon. ne ne ȝe-

k̅ ȳrte C. l̅ ȳȳnd C. m̅ nænne C. n̅ ðioſ ſceole C.
 o̅ hæbbe C.

heþdon.

heþbon. Ne gembon hie nanef fýpenlufter. buton fýþe
 gemetlice þa gecýnd beeoþan. ealne þeꝥ hi æton æne
 on ðæꝥ. and þ̅ þæꝥ to æfenneꝥ. Treopa þæꝥtmar hi
 æton 7 pýnta. nalleꝥ fciꝥ pin hi ne ðruncan. ne nan-
 ne þætān hi ne cuþon wið hunige menꝥan. ne feolo-
 cenra hræꝥla mid mytlicum bleopum hi ne gimbōn.
 Ealne þeꝥ hi flepon ute on triopa fceadum. hluteꝥ-
 na pella þætēꝥ hi ðruncon. ne gereah nan ceꝥa ealand.
 ne weoþ. ne geherebe non mon þa get nanne fciþe-
 ne. ne fupþon ýmbe nan gereohꝥt fꝥneꝥan. ne feo eoꝥþe
 þa get beꝥmiten mid ofꝥlegeneꝥ monneꝥ blode. ne mon
 fupþum gepundob. ne monn ne gereah ða get ýfel
 pillende men. nænne weoþꝥciꝥe næꝥbon. ne hi non mon
 ne lufube. Eala þ̅ ure tida nu ne mihtan weoþþan
 fꝥilce. Ac nu manna gitrung iꝥ fꝥa býnnende. fꝥa þ̅
 fýꝥ on þæꝥe helle. feo iꝥ on þam munte ðe Ætne
 hatte. on þam ierlande þe Sicilia hatte. fe munt bið
 fimle fꝥeꝥle biꝥnende. 7 ealla þa neah ftopa þæꝥ ýmb-
 utan foꝥþæꝥnð. Eala hꝥæt fe foꝥma gitreꝥe wæꝥe.
 þe æweꝥt þa eoꝥþan onꝥan ðeꝥan æꝥteꝥ golbe. 7 æꝥ-
 teꝥ gimum. 7 þa fꝥneꝥan ðeoꝥwupþneꝥra funbe ðe
 æꝥ behýð wæꝥ 7 behelob mid ðæꝥe eoꝥþan.

C A P. XVI.

❖❖❖❖ A fe fýꝥdom þa þiꝥ leoð arungen hæꝥbe. þa on-
 ❖❖❖❖ D gan he eꝥt fꝥellian 7 þiꝥ cꝥæþ. hꝥæt mæꝥ ic ðe
 ❖❖❖❖ nu mare feꝥgan be þam weoþꝥciꝥe 7 be ðan
 anpealbe þiꝥre weoþbe. foꝥ þam anpealbe ge eoꝥ pol-
 don ahebban up oð ðone heoꝥen. gif ge æ mihton. þ̅
 iꝥ foꝥþam þe ge ne gemunon ne eac ne onꝥitað þo-
 ne heoꝥoncundan anpealb 7 þone weoþꝥciꝥe fe iꝥ eoꝥeꝥ
 aꝥen. 7 þonan ge b noman. hꝥæt fe eoꝥeꝥ pela þon-
 ne 7 fe eoꝥeꝥ anpealb þe ge nu weoþꝥciꝥe hatað. gif
 he becýmþ to þam eallra wýꝥweꝥtan men. 7 to ðam
 þe hiꝥ ealra unweoþþoꝥt biþ. fꝥa he nu byðe to þiꝥ it-

a meahthen C. b comon C.

can

can Deobrice. 7 eac ær to Nepone þam Larene. 7 oft eac to manegum heora gelicum. Du ne pile he þonne don swa swa hy dydon 7 git doþ. ^deall þa swicu þe him under beoð oððe aperi on neaperte forplean 7 forhepegian swa swa fyrer e lig deð drigne hæþ felb. oððe eft re byrnenba swerl done munt bærnþ ðe re hataþ Ætne. re ri on þam ealonde Sicilia. swiþe onlice þam micelan flobe ðe giu on Noer dagum swer. Ic wene þæt ðu mæge gemunan þ te coppe f ealdran giu Romana witan on Torcpiner dagum þær ofermodan cýninges. for his ofermettum. done cynelican naman of Rome byrig æwert abydon. Ond eft swa ilce þa heretohan. þe g hi ær utadrifon. hi woldon eft utadrifan for his ofermettum. Ac hi ne mihtan. forþam þe re æfterre anweald þara heretogena þam Romaniscum witanum git wýr licode þonne re ærwa ðara cýninga. Líf hit done æfre gewerþ. swa hit swiðe ^bwelban gewerþ. þæt re anweald 7 re weorþrice become to godum men and to wýrum. hwæt biþ ðær þonne licwýrþes buton his god 7 his weorþrice. þær godan cýninges. nar ðær anwealdes. forþam ðe re anweald næfre ne biþ i god. buton re i god we þe hine hæbbe. k þeah hit biþ ðær monnes i god. nar ðær anwealdes. Líf re anweald god biþ. forþam hit bið. þæt te nan man for his wice ne cýmð to cræftum 7 to medemnesse. Ac for his cræftum 7 for his medumnesse he cýmþ. to wice 7 to anwealde. ðý ne biþ nan mon for his anwealde na þe betere. ac for his cræftum he beoþ ^mgod sw he ^mgod biþ. 7 for his cræftum he bið anwealdes weorþe. gif he his weorþe biþ. Leorniaþ forþam wýrdom. 7 þonne ge hine geleornod hæbben. ne ⁿforhogiaþ hine þonne. Donne secge ic eow buton ælcum tpeon. þ ge magon þurh hine becuman to anwealde. þeah ge no þær anwealdes ne wýrdigan. Ne þurfon

---

c u C. *d* ealle C. *e* leg deþ drigne C. *f* ealdran giu C. *g* hine C. *b* welban C. *i* god C. *bis*. *k* þý C. *l* god. nar C. *m* god C. *bis*. *n* forhogiaþ C.

ge no ⁊ hogian on ðam anpealbe. ne him æfter þringan. gif ge þise biþ 7 gode. he pile folgian eop. þeah ge hiſ no ne pilnian. Ac ſe ge me nu hpæt eopen deorþypperta pela 7 anpealb ſie. þe ge ſpþort gynnaf. Ic pæt þeah þæt hit iſ þiſ andþearða liſ 7 þeſ þpormienða pela þe pe ær ymbe ſpæcon.

II. Gala hpæþen þ ge netelican men ongiton hþelc ſe pela ſie. 7 ſe anpealb. 7 þa populþ 7 gerælþa. Ða ſint eopne hlaforþar 7 eopne pælbandar. næſ ge heopna. Inſ ge nu gerapen hþelce muſ þæt pæne hlaforþo ofen ofne myſ. 7 ſette him domar. 7 ⁊ nebbe hie æfter gærole. hu punþelic polbe eop þæt þincan. hþelce eehettunge ge polbon þæſ habban. and miþ hþelcum hleahrtne ge polbon beon artýned. hu micle mane iſ þonne þæſ monner lichoma to metenne riþ þ Mob. þonne ſeo muſ piþ þone mon. Hpæt ge þonne magon eaþe geþencan. gif ge hit georne ymbe ſmeagan pilaf 7 æfterþyppian. ſ þ nanþe puhte lichoma ne beoþ þonne teþerþa þonne þæſ monner. Ðam magon þerian þa lærtan fleogan. 7 þa gnættar miþ ſpiþe lýtlum ſitelum him þerian. 7 eac þa ſmalan þyppmar. þa ðone mon ge innan ge uton ⁊ þerþaþ. 7 hpilum fulneah deaðne geþoþ. ge ſupþum þeof lýtle loppe hine hpilum deaðne geþeþ. ſpilca puhta him þerian æþþer ge innan ge uton. On hpæm mæg æniþ man ofnum þerian buton on hiſ lichoman. oþþe eft on heopa pelum. þe ge hataþ gerælþa. ne nan mon ne mæg þam gerceapþian Mode geþerian. ne him geþon þ hit ⁊ ne ſie þ þ hit biþ. Ðæt iſ ſpiþe ſpætol to ongitanne be ſumum Romanifcum æþelinge. ſe pæſ haten ⁊ Tiberiuſ. ſe par to manegum pitum gepohht. forþam þe he nolde melþian on hiſ geþeran þe miþ him 7 ſieþdon ymbe þone cýning þe hie ær miþ unþihte gepunnen ⁊ hæfþon. þa he þa beforþan þone gþaman cýning gelæþ pæſ. 7 he

o hongian C. p ge netelican C. q rælþa C. ⁊ nebbe C. ſ ðæt te C. t þyppaþ C. ⁊ ſie þæt þæt hit ne biþ C. x Læþiuſ. C. 7 ſieþdon C. z hæfþe C.

hine

hine het fecgan hƿæt hƿi gefeƿan ƿæron þe mid him
 ýmbe ^a fíeƿeƿon. þa forƿear he hƿi agene tungan. and
 ƿearp hine ðær mid on ðæt neƿ foran. forþam hit
 gefearð þ̅ þ̅ ðam ƿíran men com to lofe and to ƿýrð-
 fciƿe þ̅ re unrihtƿíra cýning him ^b teohhobe to ƿite.
 Hƿæt is þ̅ þ̅emma þ̅ ænig man mæge oþrum don. þat
 he ne mæge him don þ̅ ilce. 7 gif he ne mæg. oþer
 man mæg. ƿe leornodon eac be þam ƿælhƿeoƿan Biri-
 ridem. re ƿær on Ægíptum. þær leobhatan gefuna ƿar
 þ̅ he ƿolde ælcne cuman fpiþe aƿlice unƿerfon. 7 fpiþe
 fƿæflice ƿiþ gebæran þonne he him æreft to com. Ac
 eft ær he him fƿom ceƿde. he fceolde beon offle-
 gen. 7 þa ^c getýðde hit þ̅ Erculef Iober funu com to
 him. þa ƿolde he don ýmbe hine fƿa fƿa he ýmbe ma-
 niġne cuman ær dýde. ƿolde hine adƿencan on þære
 ea þe Niluf hatte. þa ƿearþ he fƿrenġra 7 adƿencte
 hine. fƿiðe ƿýhte be Iober dome. fƿa fƿa he manigne
 oðerne ær dýde. Hƿæt eac Reguluf. re forƿemæra he-
 ƿetoga. ða he feaht ƿið Afrícanar. he hæfde ful-
 neah unareġenblicne fíge oþer þa Afrícanar. ða he
 hi þa fƿiðort forflagen hæfde. þa het he hi bindan
 7 on balcan ^d leġan. þa gebýede hit fpiþe hƿaþe þ̅ he
 ƿearþ gebunden mid hƿra ƿacentum. Hƿæt ƿenft ðu
 þonne hƿæt re Iober aneald fíe. þonne he on nane ƿí-
 ran hƿi agner cƿæfter ne mæg forbuġan þ̅ he þæt
 ilce ýfel ne gefaſige oþrum monnum. ^e þe he ær oþrum
 dýde. hu ne is re aneald þonne þær nauht.

III. Hƿæt ƿenft þu. gif re ƿeohfciƿe 7 re aneald
 agner ðoncer ġod ƿære and hƿi felfer aneald hæfde.
 hƿæðer he ƿolde þam forcuþerfum mannum folġian
 fƿa he nu ^f hƿilcum deð. Hu ne ƿarþ þu þ̅ hit nif nauht
 ġecýnde ne nauht ġepunelic þ̅ ænig ƿíferƿearð ðing
 bion ġemenġed ƿiþ oðrum ƿíferƿearðum. oððe ænige
 ġeferƿædenne ƿið habban. Ac feo ġecýnd hit onſcu-
 nað þæt hi ne maġon ƿeohþan toġædepe ġemenġed.

^a hine fíeƿeƿon C. ^b teohhobe C. ^c gebepede C.
^d leġan C. ^e þæt C. ^f hƿilum C.

g þe ma þe þæt ^b god 7 þæt ýfel maƷon ætƷæbere
 bion. Nu ðe iƷ Ʒriðe openlice Ʒecýþeð þ̅ þiƷ andpe-
 arþe rice. and þaƷ Ʒopulo Ʒerælf̅a. 7 i þeƷ anpealb of
 heora æƷnum Ʒecýnþe 7 heora æƷneƷ ƷepealþeƷ nauht
 Ʒoþe ne Ʒient. ne hiopa Ʒelf̅a nanne anpealb nabbað.
 nu hi Ʒillaþ k clifian on þæm ƷýƷƷtan monnum 7 him
 ƷeþaƷiaþ þæt hi bioð heora hlaƷorþaƷ. NiƷ ðæƷ nu
 nan tƷeo. þ̅ l of þam eallra Ʒopcuþertan men cumað
 to þam anpealþe 7 to þam ƷeopþƷiƷe. LiƷ Ʒe anpe-
 alb þonne of hiƷ aƷeneƷe Ʒecýnþe 7 of hiƷ aƷeneƷ Ʒe-
 pealþeƷ Ʒoð ƷæƷe. ne unþeƷƷenƷe he næƷƷe þa ýfelan
 ac þa Ʒoðan. ðæƷ ilcan iƷ to Ʒenanne to eallum ðam
 Ʒerælf̅um þe Ʒeo Ʒýnþ bƷenƷð þiƷƷeƷ andpearþan l̅-
 ƷeƷ Ʒe on cƷæƷtum Ʒe on æhtum. Ʒoþþam hie hƷi-
 lum becumað to þæm Ʒopcuþertum. hƷæt Ʒe Ʒenog
 Ʒeorne Ʒiton ðæt nanne mon þæƷ ne tƷeoþ ðæt Ʒe
 Ʒeo ƷƷnonƷ on hiƷ mæƷene. ðe mon Ʒerihð ðæt
 ƷƷnonƷlic Ʒeopc ƷýƷeð. Ne þonne ma. ƷiƷ he hƷæt
 bið. ne tƷeoþ nænne mon þ̅ he hƷæt ne Ʒie. ÐƷa o Ʒe-
 deð. eac Ʒe ðƷeam cƷæƷt þ̅ Ʒe mon biþ ðƷeamere. 7
 Ʒe læce cƷæƷt þæt he biþ læce. 7 Ʒeo Ʒacu Ʒe ðeð þ̅
 he biþ neccere. ÐƷa deð eac Ʒe Ʒecýnþa cƷæƷt ælcum
 men. þ̅ þ̅ Ʒoð ne mæƷ beon Ʒið þ̅ ýfel ƷemenƷeð.
 ne þ̅ ýfel Ʒið þ̅ Ʒoð. ðeah he butu on anum men Ʒien.
 þeah biþ æƷþer him on Ʒunþon. þ̅ Ʒecýnþ nýle næƷƷe
 nanpuht ƷiþerpearþeƷ lætan ƷemenƷan. Ʒoþþam heora
 æƷþer onƷcunað oþer. and æƷþer Ʒile beon þ̅ þ̅ hit
 biþ. ne mæƷ Ʒe þela Ʒeðon þ̅ Ʒe ƷiƷƷene ne Ʒie ƷiƷƷene.
 ne þa ƷƷunþleafaƷ ƷiƷƷunƷa ƷeƷýllan. ne Ʒe anpealb
 ne mæƷ Ʒeðon hiƷ Ʒealþenþ Ʒealþenþe. Nu þonne nu
 ælc ƷeƷceafƷ onƷcunað þ̅ þ̅ hiƷe Ʒiþerpearþ bið. and
 ƷƷið Ʒeorne tiolaþ þ̅ hit him þ̅ ƷƷom aƷcuƷe. hƷelce
 tƷa ƷƷunþ þonne Ʒiþerpearþon þeƷƷuht him þonne Ʒoð
 7 ýfel. ne Ʒeopþað hi næƷƷe to Ʒomne ƷeƷeƷeð. Be
 þæm þu. nauht onƷitan. ƷiƷ þa Ʒerælf̅ða ðiƷeƷ andpear-

g ðon ma C. b Ʒoð C. i ðæƷ anpealþeƷ hiopa C.
 k clifian C. l of þa C. m Ʒie C. o mæƷ C. p Ʒeðeþ C.
 ban

ðan lifes þurh hie selfe heora selfra gepealb ahton. 7 of heora agnum gecynde gode wæron. þonne wolbon hi simle on ðam 7 clifian. ðe him god mid worhte. 7 nalær yfel. Ac þær þær hi gode beoð. þonne beoð hi þurh þær goban monnes god Frode. þe him god mid wyncf. 7 se bið þurh Frod god. Lif hine þonne yfel mon hæfð. þonne bið he yfel ðurh þær monnes yfel þe him yfel mid beþ. 7 þurh / deofel. Ðæt godes is se pela þone. þonne he ne mæg þa grundleasan gitinga afyllan þær gitinges. oððe se anweald. þonne he ne mæg his wealdend wealdendne gebon. Ac hine gebindað þa þon 7 pilnunga mid heora unabindelicum pacentum. þeah mon nu yfelum men anweald selle. ne gebede se anweald hine godne ne 7 meowmne. gif he ær næf. ac geopenað his yfel. gif he ær yfel wæs. 7 gebede hit þonne weotol. gif hit ær næf. forþam þeah he ær yfel wolde. þonne nyste he hu he hit swa fullice 7 acyðde. ær he fullne anweald hæfde. Ðæt gepync forþam byrige þe gefægniað þæt ge moton wecpian 7 þone naman. hatan þæt swa þæt nae 7 ne beoð. 7 þæt meowmnes ne beoþ. forþam hi gecyðað on heora endunge þonne hie endiað. þæt hie næfren ne 7 se pela. ne se anweald. ne se weofwyrce ne beoþ to penanne þæt hit seo soþe gefælf sie. swa hit is nu hwæðort to recganne be eallum þam folde 7 gefælfum þe seo wync bynengþ. þæt þær nan wuht on nis þær to pilnianne seo. forþam ðe ðær nan wuht gecynderlice godes on nis ðær ðe of him cume. þæt is on þam weotol þæt hi hie simle to ðam godum ne deodað. ne ða yfelan gode ne gebede þe hi hie ofort to geðeodaþ.:

IV. Ða se wifdom þa þis spell þur 7 ariht hæfde. þa ongan he eft giddigan 7 þur cwæþ. Ðæt se wifdom hwealde wealdendne. 7 hwilce hwealdendne. hwilce un-

q cleofian C. 7 naller C. f diowful C. 7 pelnuga C.
 7 meowmne C. x gecyðde C. 7 pone C. z þæt nan meowmnes ne bið C. 7 bið. forþam næfren ne se pela C.
 b swa þæt C. c ariht C.

E 2

wif-

rihtwæmbeu. 7 hwilc man. 7 hwilce anleasnesse se un-
 rihtwira Larene Nepon weofhte. se het æt sumum
 cynne forwæpnan ealle Rome burh on anne rið æf-
 ter þære byrene þe ƒio Trogia burh barn. hine lyste
 eac gereon hu seo burne. 7 hu lange. 7 hu leohte be
 þære oþerne. 7 eft he het offlean ealle þa wiferstan
 witan Romana. ge fupþon hir agene motor. 7 hir age-
 ne broðer. ge fupþon hir agen wif he offlog mid
 fpeorbe. 7 for ðyllecum næf he napuht geunrotrod.
 Ac wæf þy bliþna 7 fagenode þæf. On þeah betwuh
 ðyllecum unrihtum næf him no þy læf underðeod eall
 þer middan geard ffrom earþearbum oð werteþearbone.
 and eft ffrom fupþearbum oð nonþearbone eall he
 wæf on hir anwealde. Wenst þu þ se godcunda anweald
 ne mihte afwinnan þone anweald þam unrihtwiran Kæ-
 re. and him þære wuhunge werteowan. ƒif he wolde.
 Inre la gere. ic wæt þ he mihte ƒif he wolde. Eala eap
 hu hef ƒig geoc he befepte on ealle þa þe on hir tidum
 libbende wæron on eorðan. 7 hu oft hir fpeorbe wæ-
 ron befeled on unƒylwrigum blode. Du ne wæf þær ge-
 nog fweotol þ se anweald hir agenes ðoncer god næf,
 þa se god næf þe he to com:.

C A P. XVII.

◆◆◆◆ A se firdom þa þif e leof arungen hæfde. Ða
 ◆◆◆◆ Ð / gefrigode þe. 7 þa andfporode þæt Mod and
 ◆◆◆◆ þur cwæþ. Eala gefceadwifer. hwæt ðu wæt
 þ me næfne seo ƒitrunƒ 7 seo gemæƒþ ðifrer eorð-
 lican anwealder for wel ne licobe. ne ic ealles for fwiþe
 ne ƒwinde þifrer eorþlican wices. g buton la ic winode
 þeah andweofer to þam weorce þe me beboden wæf to
 wyncanne. þ wæf þ ic *b* unƒnacodlice 7 gefwrenlice mihte
 fteowan 7 weccan þone anweald þe me beƒært wæf. Hwæt
 ðu wæt þ nan mon ne mæƒ nænne cwæft cýðan. ne

e leof C. *f* gefrigode C. *g* butan tola C. *b* unƒna-
 codlice C.

næne

nænne anpealb peccan ne rtorpan i butum tolum 7 and-
 peorce. ꝥ bið ælceſ cræfter andpeorc ꝥ mon ðone
 cræft 4 buton pýrcan ne mæꝝ. ꝥ bið þonne cýningeſ
 1 peorc andpeorc 7 hiſ tol mid to riſianne. ꝥ he hæb-
 be hiſ land full m mannod. he ſceal hæbban gebedmen.
 7 n fýrdmen. 7 peorcmen. Dæt þu paſt þætte butan
 o ðiſum tolum nan cýning hiſ cræft ne mæꝝ cýðan.
 Dæt iſ eac hiſ andpeorc. ꝥ he habban ſceal to þam
 tolum þam þrim gefeſſcipum biſiſte. ꝥ iſ þonne heora
 biſiſt land to buſianne. 7 p gífta. 7 pæpnu. 7 mete.
 7 9 ealo. 7 claſaſ. 7 ge hpaet þaſ þe þa þne gefeſſcipaſ
 7 behorjaþ. ne mæꝝ he butan þiſum þaſ tol gehealban.
 ne butan þiſum tolum nan þana þinga pýrcan þe him
 beboden iſ to pýrcenne. foſ þý ic pilnobe andpeorceſ
 þone anpealb mid to geſeccenne. ꝥ mine cræftaſ 7 anpe-
 alb ne ſ purbe foſgífen 7 foſholen. foſþam ælc cræft
 7 ælc anpealb biþ ſona foſealdb 7 i foſſpugob. gíſ he biþ
 butan ſiſdome. foſþam ne mæꝝ non mon nænne cræft
 foſþþringan butan ſiſdome. foſþam þe ſpa hpaet ſpa
 þurh býrige gedon bið. ne mæꝝ hit mon næſne to
 cræfte m geſecan. ꝥ iſ nu hpaðoſt to ſecganne. ꝥ
 ic pilnobe peoſþfullice to libbanne þa hpile þe ic x li-
 febe. 7 æfter minum liſe þam monnum to læſanne.
 7 æfter me pæpen gemýnd on godum peoſcum :

CAP. XVIII.

◆◆◆◆ A ðiſ þa geſpneceſ paſ. þa a geſpigebe ꝥ Mōb.
 ◆ D ◆ 7 reo Geſceabſiſneſ ongan ſpneceſ 7 þuſ cræþ.
 ◆◆◆◆ Gala Mōb. b eala. yfel iſ ſpiþe to anſcunian-
 ne. ꝥ iſ ꝥ ꝥ te ſpiþe c ſingallice 7 ſpiþe heſiglice be-
 ſpíþ ealpa þana monna Mōb þe oð on heora gecýnde

i butan C. k butan C. l deeft hoc vocabulum in codice Cott.
 m monnad C. n ſepdmen C. o þiſſan tolan C. p gífta C.
 q ealu C. r behorſigen C. ſ purden foſgítene 7 foſhole-
 ne C. t foſſpugob C. u geſeccan C. x liſbe C. 7 þe æfter
 me pæpen min gemýndig on godum peoſcum C. a geſu-
 gode C. b ea, an yfel iſ ſpiþe ſpiþe to C. c ſingallice C.
 gecc-

gecopene 7 þeah ne beoþ to þam hrofe þonne ge tu-
 men fulfremedra mægena. þ̅ is þonne pilnung leafer
 gylper 7 unpyhter anpealder 7 ungemetlicer hlifan god-
 na peopca ofer eall folc. ^d forþam pilnigab monige
 men anpealder. Ðe hie wolbon habban godne hlifan.
 þeah hi hir unpýrþe sien. ge fupþum se ealra forcu-
 þerta pilnað þær ylcan. Ac se þe pile pyrlice 7 georn-
 lice æfter þam hlifan fpyrian. þonne ongit he rpiþe
 hraþe hu lytel he bið. 7 hu læne. 7 hu teoþe. 7 hu
 bebæled ælcer gober. ^l Ly þu nu geornlice fmeagan pilt
 and pitan pilt ymbe ealne ðyrre eorþan. ymbhpyrft
 fnom earþeapban. ðyrre midðangeapber oð perþe-
 peapbne. 7 ffram fupþeapbum of norþþeapbne. fpa fpa
 þu leornober on þære bec þe Artipologium hætte. þonne
 miht ðu ongitan þ̅ he is eall piþ ðone heofon to met-
 tanne fpilce an flýtel ppicu on bpadan, bpede. oþþe noab
 beah on fcilce. æfter g þyrna mona boeme. Ðu ne part
 þu þæt þu leornober on Ptolomey bocum, se ppat
 ealler þyrre midðangeapber gemet on anre bec. Ðær
 þu miht on gefeon þ̅ eall moncygn 7 ealle netenu ne
^b notigað naper neah feorþan bælef ðyrre eorþan þær
 þe men i gefaran maƒon. forþam þe hy hit ne maƒon
 eall gebugian. fum for hæto. fum for cyle. 7 þone
 mæftan bælef hir hæfþ fæ oferfeten. Ðo nu of ðam
 feorþan deale on þinum Mode eall þæt feo fæ hir of-
 feten hæfþ. 7 eall ða fceapb ðe heo him ongenumen
 hæfþ. 7 eall þ̅ hir fennar 7 monaf genumen habbað.
 7 eall þ̅ on eallum ðeodum perþer lizeþ. Ðonne miht
 ðu ongitan þætfe þær ealler nif monnum þonne mare
 læfed to bugianne. buƒon fpelce an lytel k cafeptun.
 Is þ̅ þonne for ðyrlic gefpinc þ̅ ge pinnaf eoppe populb
 to ðon þ̅ ge pilniah eoperne hlifan ungemetlice / to
 gebpædanne ofer fpelcne ^m cafeptun. fpelce þæt is þæt-
 te men bugiah þyrre populbe fulneah fpilce an ⁿ ppicu

^d forþon C. ^e populb men C. ^f lýtlu ppicu C. ^g pyr-
 na monna C. ^b notiah fupþum naper C. ⁱ gefefan C.
^k caueptun C. / to bpedanne C. ^m caueptun C. ⁿ ppicu C.
 for

fop þæt oðer. Ac hƿæt nūmedlicer oððe micellicer
oððe peopþfullicer hæfþ ƿe eoper gih þe ge þær o ho-
griaf on þam fiſtran bæle healfum lonðer 7 unlonðer.
mid ƿæ. mid færne. 7 mid ealle. ƿƿa 7 hif geneapþeð.
To hƿon ſilnige ge ðonne to ungemetlice þæt ge eo-
perne naman tobrædan ofer ðone teoþan bæ. nu hir
mæpe niſ mid ƿæ. mid færne. mid ealle.:

II. Eþencap eac 7 þæt on ðisum hylum ƿeapnoce. þe
pe ær ymbe ƿƿæcom: bugriaf ƿiþe manega ðeoda. 7
7 miſtlica. 7 ƿiþe ungelica ægþer ge on ƿƿæce. ge
on ðearum. ge on eallum hƿidum. eallra þara þeoda þe
ge nu ſillniap ƿiþe ungemetlice þæt ge ſcylon eoperne
naman ofer tobrædan. þæt ge næfpe gebon ne maƿon.
ſ fopþam heora ƿƿæc iſ to bæled on tƿa 7 on hun-
reofontig. 7 ælc þara ƿƿæca iſ to bæled on manega
* ðeoda. 7 þa ſint tolegena 7 to bæla mid ƿæ. 7 mid
ƿudum. 7 mid muntum. 7 mid fænnum. 7 mid mone-
gum 7 mid * miſtlicum peſtenum. 7 ungefærum lon-
dum. þæt hit ƿurðum cepemen ne gefaraþ. Ac hu maeg
þær þonne ſynðerlice: aner ƿiceſ monner nama cuman
þonne ðær mon ƿurðum þære burge naman ne ge-
heorð. ne þære þeode ðe he on hamfært biþ. Ðy ic
næt 7 fop hƿilcom ðyſrige ge geornað þæt ge ƿoldon eo-
perne naman tobrædan geont eallne eopþan. þæt ge ædon
ne maƿon. ne ƿurþum naper neah. Hƿæt ðu ƿæt hu
micel Romana ƿice ƿær on Wancureſ dagum þær he-
netogan. 7e ƿær oþre naman haten Tulliuſ. 7 þriððan
Liceno. hƿæt he cƿiþe on ſumpe hir boca. þæt te ða
get Romane nama ne come ofer. ða muntar þe Lau-
carear pe hataþ. ne þa ſciððear þe on oþre healfe þara
munta bugriaf ƿurþum þære burge naman ne þær fol-
ceſ ne geheofdon. Ac ða he com æreſt to ƿurþum.
7 ƿær þær ƿiþe niſe. Ac he ƿær ðeah ðær ymbutan
manegum folce ƿiþe egefull. Nu ne ongite ge nu hu

o bugriaf C. p hit iſ C. q þæt te C. r ƿiþe miſtica
C. ſ fopþon C. t hund reofontig C. u hƿod C. * miſ-
ticum C. 7 hƿelce ðyſrige ge gƿnaþ C. z næfpe gebon C.
neara

a neapa se eopen hlira beon pile þe ge þær ymbe spincasþ
 7 unrihtlice b^t tliað to gebrædenne. Hwæt peny^t ðu
 hu micelne hliran 7 hu micelne peopþyrice an Roma-
 nyr^c man mæge habban on ðam lande. ðær mon fup-
 ðum ðære burcge naman ne gehenbe. ne ealles ðær
 folces hlira ne com. Deah nu hwelc mon ungemetlice
 7 ungebafenlice pilnige þ̅ he rcile hī hliran tobna-
 dan ofen ealle eopþan. he ne mæg þ̅ forþbrengan. for-
 þam þe þara ðeoba þeapas sint rpiþe ungelica. 7 heo-
 na geretnesra rpiþe e^c myrtle. rpa þ̅ te þæt on oðnum
 lande betrt d^d licasþ. þætte þ̅ biþ hwilum on þam oþnum
 tælpwþlicort. 7 eac miceler piter pypþe. forþam ne
 mæg nan mon habban gelic lof on ælcum londe. for-
 þon þe on ælcum lande ne licað þ̅ on oþnum licaþ:

III. For ði rceolde ælc mon beon on ðam pel ge-
 healben. þ̅ he on hī agenum earþe licobe. þeah he nu
 maran pilnige. he ne mæg fupþum þ̅ forþbringan. for-
 þam ðe relðþonne biþ þ̅ te auht manegum monnum
 anef hwæt licige. for þy pypþ oft goder monnes lof
 alegen inne e on ðære ilcan þeode þe he on hamfært
 biþ. 7 eac forþam ðe hit oft rpiþe raplice gebynede
 þurþ þa hearðælþa þara pwritera þ̅ hi for heona ræapþe.
 7 for gimeleste. 7 for peceleste forleton unppiten
 ðara monna þeapas 7 hiona dæba. þe on hiona dagum
 fornemærste 7 peopþgeorneste pænon. 7 þeah hi nu
 eall hiona lif 7 hiona dæba appiten hæfdon. rpa rpa hi
 rceoldon gif hi dohton. hu ne forcallodon ða ge-
 ppitu þeah 7 lofodon ðonecan þe hit pæne. rpa some
 rpa þa pwriteras dydon. 7 eac ða þe hi ymbe ppiton.
 And eop ðincþ þeah þ̅ ge hæbban ece afe. gif ge mæ-
 gen on eallre eopenre worulde gecarnian þ̅ ge habban
 godne hliran æfter eopnum dagum. Lif þu nu f getæ-
 lest ða hwile þyffer andweardan lifer 7 g ðyffer hwil-
 penblican pið ðær ungeendodan lifer hwila. hwæt bið
 hit þonne: Tele nu þa blenqe þære hwile þe þu ðu

a neapo C. b tliap C. c myrtica C. d licobe C. e in C.
 f getelest þa hwila C. g þyffer hwilpenblican C. blengu C.
 eage

eage on ⁱ beppenan mæge piþ ten þurenþ pintna. þonne habbaþ þa hpila hpæt hpugu onliceþ. þeah hit lýtél rie. þ̅ iþ þonne þæt heona ægþer hæfþ ende. Tele nu þonne þ̅ ten þurenþ geara. ge þeah þu ma wille. piþ þ̅ ece 7 þæt ungeendobode lif. þonne ne firt þu þær nauht ^k angeliceþ. forþam þ̅ ten ðurenþ geara. þeah hit lang þince. arcorþaþ. 7 þær oþreþ ne cymþ næfre nan ende. forþam hit niþ no to metanne þ̅ geendoblice piþ þ̅ ungeendoblice. Deah ðu nu telle fram þireþ midbanepþer framman oð þone ende. and mete þonne þa gear piþ þ̅ þe nænne ende næfþ. þonne ne biþ þær nauht anliceþ. Swa biþ eac ge hlira þara ^l fornemænena monna. Deah he hpilum lang rie. 7 rela geara þurhþunige. he bið þeah riþe rcorþ to metanne pið þone þe næfre ne geendað :

IV. And ge ne weccaþ þeah hpeþer ge auht to gode don piþ ænegum oþrum þingum buton pið þam lýtlan lofe þær folceþ. 7 piþ þam rcorþan hliran. þe ge ær ymbe framæcon. ^m earnigaþ þær 7 forreof þa cræftaþ eopreþ ingeþonceþ. 7 eopreþ andgiteþ. 7 eopreþ gecceadþirneþe. and woldon habban eoperna godena weorca mebe æt framænna monna cwiddunge. ⁿ pilnigað þær to þære mebe ðe ge to gode rceoldon. Hpæt þu gehyrþeþt þæt te gio dagum gelomp. þ̅ an riþe piþ mon 7 riþe riþe ongan ^o fandigan aneþ uppitan 7 hine biþmerode. forþam he hine fra ongellice upahof and bodode ðær þ̅ he uðrita wære. ne cýðde he hit mid nanum cræftum. ac mid leaþum and ofermodlicum ^p gilpe. Ða wolde ge wira mon hir ^q fandigan. hpæðer he fra piþ wære fra he relf wende þ̅ he wære. ^r Ongan hine þa hyrpan. 7 hearn ^s cwiddigan. Ða gehereþe ge upriþa riþe gehýlbelice þær wiran monneþ forþ rume hpile. Ac riððan he hir hyrpinge gehereþ hæfde. þa ^t realde he ongean riþe ^u hýlbelic. þeah he ær licette.

ⁱ beppenan C. ^k anliceþ C. ^l fornemænena C. ^m earnigað C. ⁿ pilnigaþ C. ^o fandigan C. ^p gelpe C. ^q fandigan C. ^r ongan C. ^s cwiddigan C. ^t rýlde C. ^u ungehýlbelice C.

þ he uþpita wære. Acrode hine ða eft hwæþer him þuhte þ he uþpita wære ðe nære. Ða andrporode ge wra mon him 7 cwæþ. Ic wolde cweþan þ þu uþpita wære. gif þu gehwylbið wære 7 * gerwugian mihtert. Ðu langsum wæs him ge hlira. þe he ær mid leaungum pilnode. Ðu ne forþærst he þa þær rihte forþam anum andwyrde. hwæt forstod þonne þam betertum mannum. ðe ær uþ wæron. þ hi swa wriþe pilnodon ðær ibelan 7 gilper 7 þær hliran æfter heora deaþe. oððe hwæt forstent hit þam þe nu sindon. Ðy wære ælcum men mare ðearf þ he pilnode godra cwearta. þonne leafer hliran. hwæt hæfð he æt þam hliran. æfter þær lichoman gebale 7 hæne swale. Ðu ne witon ge þ ealle men lichomlice sweltaþ. 7 þeah seo swal bið libbende. Ac seo swal færþ wriþe æfreolice to heofonum. riþþan heo ontigeþ biþ 7 of þam cancerne þær lichoman onlieted biþ. heo a forweoþ þonne ealle þær eorðlican þing. 7 b fægnaf þær þ heo mot brucan þær heofenlican c riþær. heo biþ abrogeden from þæm eorþlican. þonne þ God him selfum gewita biþ Liober willan :

C A P. XIX.

◆◆◆◆ A ge wurdum ða þis swell d ariht hæfde. Ða
 ◆◆◆◆ Ð ongan he giddian 7 þis ringende cwæð. Swa
 ◆◆◆◆ hwa swa pilnige to habbenne ðone ibelan hliran 7 þone unnytta gilp. behealde he on weoperhealfe his hu riðgille ðær heofoner hwealfa biþ. 7 hu neara þære eorþan stede is. þeah heo uþ sum þince. þonne mæg hine swamian þære brædinge his hliran. forþam he hine ne mæg swiþum tobrædan ofer þa neapan eorþan ane. Cala ofermodan. hwi ge pilnigen þ ge undeplutan mid eopnum swiþan þ deaplicne geoc. oþþe hwi ge seon on swa ibelan geswince. þ ge woldon eoperne hliran tobrædan ofer swa manega ðeoba. Ðeah hit

* gerwugian meakte C. y gelper C. z freolice C.
 a forwriþ C. b fægnaf C. c riððan heo C. d ariht C.

nu

nu gebýrige þ þa utemeſtan ðioba eoperne naman
 upahebban 7 on manig þeobirc eop hepiſgen. 7 þeah hwa
 pexe mið micelpe æþelcundneſſe hiſ gebýrða. 7 þeo on
 eallum pelum 7 on eallum plencum. ne ſe deað þeah
 ſpelcer ne neþ. Ac he forriehþ þa æþelo. 7 þone ri-
 can gelice 7 þone heanan ofſpelgþ. 7 ſwa gecmet þa
 rican 7 þa heanan. Ðæt ſint nu þær fornemæra and
 þær riſan goldſmiðes ban pelonder. for þý ic cƿæð
 þær riſan. for þý þam cƿæftegan ne mæg næfre hiſ
 cƿæft loſigan. ne hine mon ne mæg ðonne eþ on him
 zeniman þe mon mæg þa runnan apendan of hiepe ſtebe.
 Ðæt ſint nu þær pelonder ban. oððe hwa pat nu hƿær
 hi ƿæron. oððe hƿær iſ nu ſe fornemæra 7 ſe aræða
 Romara heſetoga. ſe ƿær hatan Brutur. ofne naman
 Lariur. oððe ſe riſa 7 færtræða Lato. ſe ƿær eac
 Romana heſetoga. ſe ƿær openlice uſſita. Ðu ne ƿæran
 þær gefýrn forþgeſitene. 7 nan mon nat hƿær hi nu
 ſint. Ðæt iſ heora nu to lafe. butan ſe lýtla hlifa
 7 ſe nama mið feaum ſtafum apiten. 7 þæt git ƿýſe
 iſ. þæt ſe ƿiton manige fornemære 7 gemýndþýrþe ƿeſar
 forþgeſitene þe riþe feapa manna a ongit. Ac manige
 licggaþ deade mið ealle forgitene. þæt ſe hlifa hie ſur-
 ðum cuþe ne geþeþ. Deah ge nu penen 7 ƿilnian þæt ge
 lange libban ſýlan heſ on ƿorulbe. hƿæt bið eop þon-
 ne ðý bet. hu ne cýmð ſe deað. Deah Deah he late
 cume. 7 aþeð eop of þýſſe ƿorulbe. 7 hƿæt forſtent
 eop þonne ſe gylp. huſu þam þe ſe æfterra deaþ ge-
 gniþþ 7 on ecneſſe gehæft:

C A P. XX.

❖❖❖❖ A ſe ƿiſdom þa þýſ leoþ arungen hæfte. þa
 ❖❖❖❖ Ð ongan he ſpellien 7 þýſ cƿæþ. Ne pen þu no
 ❖❖❖❖ þæt ic to anſlice pinne riþ þa ƿýrð forþam. ic
 hit no ſelſe nauht ne onþræde. forþam hit of ge-
 býraþ þæt ſeo leaſe ƿýrð nauþer ne mæg þam men don

f ſpillian C.

ne fultum. ne eac nænne dem. forþam heo nis naner
 lofer pýrþe. forþam heo hine self gecyþ þæt heo nan-
 puht ne biþ. Ac heo onprijð hine æpelm. þonne heo
 geopenað hiope ðeapaf. Ic pene þeah þæt þu ne forrtanbe
 nu gít hþæt ic ðe to cpæþe. forþam hit is pundon-
 lic þæt ic fecgan wille. 7 ic hit mæg unaþe mid pop-
 dum g zereccan. swa swa ic wolbe. þæt is þæt ic pat þæt te
 reo piþerpearnde pýrð byþ ælcum men nýtrýrþne þon-
 ne reo onprijge. forþam reo onprijge rimle lihþ and
 licet. þæt mon fcytle penan þæt heo h reo fjo foþe geræld.
 ac fjo piþerpearnde is fjo foþe gerælf. þeah i hpa swa
 ne þince. forþam heo is færtwæð 7 gehæt rimle þæt te
 foþ biþ. Sio k ofun is leaf 7 beppich ealle hine gefe-
 ran. forþam hio hit gecyþ self mid hine hpunfful-
 nerre þæt hio biþ fwiþe pancol. Ac reo piþerpearnde ge-
 bet and zelæneð ælcne þara ðe hio hi togeþiet. Sio
 l ofen gebint ælc þara moda þe hepe brycþ mid þære
 hipunga ðe hio licet þæt hio fje god. reo piðerpearnde
 þonne m anþint 7 gefneof ælc þara þe hio togeþieð.
 mid þam þæt hio him geopenað hu n tieþne þæf andþear-
 dan gerælfha fint. Ac reo onprijhner gæþ fcyrnælum
 o fpaþer pindeþ þýr. Sio piþerpearndner þonne biþ rimle
 untælu. 7 p pncu arcipned mid þære ftyrninge hine
 aþenre fpecennerre. Ac fjo leafe gerælf hio tihþ on
 laft neadinga þa þe hiepe togeþeodaf fjom þæm q ro-
 þum gerælfum mid r hiepe olecunge. Seo piþerpearnd-
 ner þonne full oft ealle þa þe hiepe underþeodbe bioþ.
 neadinga getihþ to þam foþum gerælfum. swa swa mid
 angle firc gefangen biþ. Dinþ þe nu þæt lýtel gertre-
 on 7 lýtel eaca þinna gerælfha. þætte þeof neþe and
 þeof egerlice piþerpearndner þe bpingþ. þæt is þæt heo
 fwiþe hnaþe þa Mod þe geopenað ðinna getreopra fne-
 onða. and eac þinna feonða. þæt þu hie muht fwiðe
 ffwutele tocnapan. Ac þæf learan gerælfha þonne hi þe

g areccan C. biþ C. i hpæm C. k ofun C. l ofun C.
 m onþint C. n tieþna C. o fpa þær C. p pæru arcipned
 C. q foþan C. r þære oliccunge C. f fweotole C.

fjom

ƿrom Ʒeritaþ. Ðonne nimað hi heopa men mid him. 7 lætaþ þine feapan Ʒetneopan mid þe. Ðu polbert þu nu ƷebýcƷan. þa þu Ʒerælgort Ʒære 7 þe þuhte þ̅ Ʒeo Ʒýnd Ʒriþort on ðinne pillan Ʒobe. mid hu Ʒ micelan Ʒeo polbert þu þa habban Ʒeboht þ̅ þu Ʒputole mihtert tocnapan þine Ʒ Ʒriind 7 þine Ʒýnd. Ic Ʒæt þeah þ̅ þu hit polbert habban mid 7 miclan Ʒeo Ʒeboht þ̅ þu hi cuþert pel toƷaban. Ðeah þe nu þince þ̅ þu deoppýrþe Ʒ Ʒeoh Ʒoplonen hadde. þu hæfſt þeah micle dioppýrþe ne mid Ʒeboht. þ̅ rint Ʒetneope Ʒriend. þa þu miht nu tocnapan. 7 Ʒæt hƷæt þu huora hæfſt. ÐƷæt þ̅ iſ þ̅ eallra deoppoþerte Ʒeoh.:

C A P. XXI.

◆◆◆◆ A Ʒe Ʒiſdom þa þiſ Ʒpell aƷæð hæfde. þa on-
 ◆◆◆◆ Ð ◆◆ Ʒan he ƷiddiƷan 7 ður ringende cƷæþ. An
 ◆◆◆◆ Ʒceppend iſ buton ælcum tƷeon. 7 Ʒe iſ eac
 Ʒealbend heoƷoneſ 7 eoþan 7 ealra Ʒerceafta Ʒerepen-
 licra 7 eac unƷerepenlicra. þ̅ iſ God ælmihtig. Ðam
 þeoƷiaþ ealle þa þe þeoƷiaþ. Ʒe þa þe cunnon. Ʒe þa þe
 ne cunnon. Ʒe þa þe hit Ʒiton þ̅ hie him þeoƷiaþ. Ʒe
 þa þe hit nyton. Ðe ilca Ʒerette unapendblicne Ʒido.
 7 þeapaf. 7 eac Ʒecýndelice Ʒebbe eallum hiſ Ʒerceaftum
 þa þa he polde. 7 Ʒpa lange Ʒpa he polde. þa nu Ʒculon
 Ʒtandan to Ʒopulde. Ðara unſtillena Ʒerceafta Ʒtýning
 ne mæg no Ʒeoþan Ʒertilleð. ne eac onpend of ðam
 Ʒýne 7 of þære endebýndneſſe þe him Ʒeret iſ. ac Ʒe
 anpealba hæfþ ealle hiſ Ʒerceafta Ʒpa mid hiſ bñible
 beſangene. 7 Ʒetogene. 7 Ʒemanode Ʒpa þ̅ hi nauþer
 ne Ʒertillan ne moton. ne eac Ʒriþon Ʒtýnian. þonne
 he him þæt Ʒerum hiſ Ʒealbleðeneſ toƷoplaet. Ðra
 hæfþ Ʒe ælmihtiga God Ʒeheaþorade ealle hiſ Ʒerceafta
 mid hiſ anpealde. þæt heora ælc Ʒinð Ʒiþ oþer. and
 þeah Ʒnæþeð oþer þ̅ hie ne moton toŷlupan. ac bið

Ʒ micle C. Ʒ Ʒriend C. Ʒ Ʒriend C. 7 micle Ʒio C.
 Ʒ Ʒioh C. Ʒ Ʒiddian C.

Ʒe.

ȝeƿenȝe eƿt to þam ilcan nýne þe he ær urnon. ȝ
 ſƿa ƿeopþaþ eƿt ȝeobnſaþe. ſƿa hi hit ƿaȝiaþ ꝥ ða
 ƿiþerƿearþan ȝerceafta æȝþer ȝe he betƿux him ƿin-
 naþ. ȝe eac ƿærte ſibbe betƿux him healdað. Sƿa nu
 ƿſſſ deþ ȝ ƿæter. ȝ ſæ ȝ eorþe. ȝ manega oþra ȝe-
 rceafta. þe beoþ a ſƿa unȝeðræra betƿux him ſƿa ſƿa
 hi beoþ. ȝ þeah he beoþ ſƿa ȝeþræra þætte no ꝥ an ꝥ
 hi maȝon ȝeferan beon. ac þŷ ƿunþor ꝥ heora ƿun-
 þum nan buton oþrum beon ne mæȝ. Ac a ſceal þæt
 ƿiþerƿearþe ꝥ oðer ƿiþerƿearþe ȝemetȝian. ſƿa nu
 hæfð ȝe ælmihteȝa God ſƿiþe ȝerceaþſlice ȝ ſƿiðe
 limlice ȝeret ꝥ ȝeppixle eallum hiȝ ȝerceaftum. Sƿa
 nu lencten ȝ hærfert. on lencten hit ȝnerð. and on
 hærfert hit ſealþaþ. ȝ eƿt ſumer ȝ ƿinter. on ſu-
 mera hit biþ ƿearm. and on ƿintra cealb. Sƿa eac ſo
 runne bſringþ leohte daȝaȝ. ȝ ȝe mona liht on niht.
 þurh þær ilcan Godes miht. Se ilca ƿonpýrnþ þæræ
 ſæ ꝥ heo ne mot þone þeopſcopolb oƿerſtæppan þære
 eorþan. Ac he hæfþ heora mearce ſƿa ȝeret. ꝥ he
 ne mot heore mearce ȝebnæþan oƿer þa ſtillan eor-
 þan. Mid þam ilcan ȝeƿece iȝ ȝeƿeaht ſƿiþe anlic ȝe-
 ppixle þær flodeȝ ȝ þær ebban. þa ȝereteneȝ þa he læt
 ſtandian þa hſile þe he ſile. Ac þonne ær þe he ꝥ ȝe-
 ƿealbleþer ƿoſlæt þara bſiþla. þe he þa ȝerceafta nu
 mid ȝebſiþlobe hæfþ. ꝥ reo ƿiþerƿearþner. þe ƿe ær
 ýmbe ſƿnæcon. ȝiȝ he ða læt toſlupan. þonne ƿoſlætþ
 hi þa ſibbe þe hi nu healdað. ȝ ƿinþ heora ælc on oþer æf-
 ter hiȝ aȝenum ƿillan. ȝ ƿoſlætþ heora ȝefernæþenne.
 ȝ ƿonðoð ealne þŷrne midðanearþ. ȝ ƿeopþaþ him ſelſe
 to nauhte. Se ilca God ȝeſeȝþ mid ſƿeondnæþenne ſoſc
 toȝaðere. ȝ ſin hiȝſcipaȝ ȝeramnaþ mid clænlicre luſe.
 He ȝeȝaðerþ ſƿind ȝ ȝeferan ꝥ he ȝetneoplice heora
 ſibbe ȝ heora ſƿeondnæþenne healdað. Eala ꝥ te ðiȝ
 moncýn ƿære ȝeſælȝ. ȝiȝ heora God ƿære ſƿa ſiht.
 ȝ ſƿa ȝeſtateſod. ȝ ſƿa ȝeendebýrþ. ſƿa ſƿa þa oþre ȝe-
 rceafta ſindon: Heȝ endað nu reo c æftere ſƿoſer boc

c æftere ſƿaſſ boc Boetieȝ C.

Boc-

Boetiusef. 7 onginþreo þrudde. Se Boetiusef pæf oþre na-
man ^d gehaten Seuepinusef. re pæf hepetoga Romana:

C A P. XXII.

⚠⚠⚠⚠ A re firdom ða þif leof arungen hæfde. Ða
⚠⚠⚠ hæfde he me ^e gebunden mid þære pynnrum-
⚠⚠⚠⚠ neffe hif rangef. þ ic hif pæf rpiþe pæfnebe
7 rpiþe lufþære hine to gehýpanne mid innepearþum
Mobe. 7 þa ^f fulpæþe þæf ic g cluþode to him 7 ður
cpæþ. Eala firdom. þu þe eart rio hehfte fprofen eall-
na pepiþna ^b doma. hu þu me hæfret afrefpobne æg-
þer ge mid þinre fmealican fpræce. ge mid þinre pyn-
rumneffe þiner rangef. to þam þu me hæfret nu ⁱ ge-
petne 7 ofepcumenne mid þinre gefceadþifneffe. þ me
nu þyncþ þætte no þ an þæt ic ðar unpynþ apæfnan
mæg. þe me on becumen if. Ac þeah me get mare fpe-
cennef on become. ne cpife if næfne ma þ hit bu-
ton ^k gefpýþum fie. forþam ic pat þ ic mapan 7 he-
fignan pypþe pære. Ac ic polde ýmbe þone læcebom
þara ðinra lapa hpene mare gehýpan. þeah ðu nu hpene
ær ^l fæþert þ þu ^m penbert þ hi polbon me rpiþe bi-
tepe þincan. ne onþræbe ic hi me nauht nu. Ac ic heo-
na eom rpiþe gifne ægþer ge to gehewenne ge eac to
gehealbanne. 7 ðe rpiþe georne biþde þ þu hi me ge-
lærte. fpa fpa þu me nu lýtle ær gehete. Ða cpæð
re firdom. Ic ongeat fona þa ðu fpa pel gefpugobert.
and fpa luflice gehewert ⁿ mine lape. þ þu polbert
mid innepearþan Mobe hi ongiton. 7 fmeagean. for-
þam ic geanbiþode rpiþe pel of ic ^o pifre hpæt þu pol-
bert. 7 hu þu hit undeþrtandan polbert. 7 eac þý fup-
þor ic tiolode rpiþe geopnnfullice. þ ðu hit forþtan-
dan ^p mihtert. Ac ic þe wille nu fecgan hpelc re læce-
cpæft if minre lape ðe ðu me nu biþert. He if rpiþe

^d haten C. ^e gebundenne C. ^f fulhpæþe C. ^g cleo-
pode C. ^b modra C. ⁱ apetne C. ^k gefpýþtum C. ^l fæ-
þe C. ^m penbe C. ⁿ minra lapa C. ^o pifre C. ^p meafte C.
bitep

bites on muþe 7 he þe tiriþ on ða þnotan þonne ðu
 hir æreft fanbart. Ac he 7 peþobaþ rýðþan he innað.
 7 biþ rpiþe liþe on ðam innoþe. 7 rpiþe rpete to bel-
 centan:.

II. Ac ðær ðu on geate hpiþne ic þe / nu teohhne
 to lædenne. ic pat þ þu polbert rpiþe georne ðiden
 fundian. 7 rpiþe rpiþlice beon onæled mid ðære gic-
 runge. forþam ic gehenbe þ þu ær ræbert þ þu rpiþe
 geornfull pæne hit to gehýpanne. Ða cræþ þ Mod.
 Hpiþer pilt þu me nu rpiþort lædan. Ða andpýnþe reo
 Lerceabpýner and cræþ. To þam roþum gerælþum ic
 : tiohhne þ ic þe læde. * þe þin Mod oft ymbe * rær-
 peþ 7 eaþmeþ. 7 ðu ne mihtert gýt fulrihtne peg
 anebian to ðam roþum gerælþum. forþam þin Mod
 pær abirgod mid þære anrine ðýrra learena gerælða.
 Ða cræþ þ Mod. Ic ðe healrige þ þu me oþere bu-
 ton ælcum tpeon hpæt rio roþe gerælþ rie. Ða cræþ
 rio Lerceabpýner. Ic pille forlurlice for þinum lu-
 þum. Ac ic rceal be rumeþe biþene rume anlicnerre
 þære piran þe getæcan. oþ þe þ þing cuþne rie. to
 þam þ þu þa biþne rpeotole gercearige. 7 þonne be þære
 anlicnerre þara roþena gerælþa þu mæge ongitan þa
 roþan gerælða. 7 7 forlæt þætte him piþenpeanþ biþ.
 þ rint þa learan gerælþa. and þonne mid ealles moder
 geornfullan ingeþance z higræ þ þu mæge becuman to
 þam gerælþum þe ece þurhpunnaþ:.

C A P. XXIII.

◆◆◆◆◆ A re Vrþom þa þir rpell * aþeht hæfþe. þa on-
 ◆◆◆◆◆ Ð ◆◆ gan he eft giddian. 7 þur cræþ. Ðra hpa rpa
 ◆◆◆◆◆ pille rapan perþmbæne land. atio æreft of þa
 þornar. 7 þa rýnra. 7 þ ræarn. 7 ealle þa reob þe he
 gerio þ þam æcerum berigen. þ re hpæte mæge ðy

g þe peþobaþ C. r rpiþe rpete to bealcetenne. / tio-
 higræ to lædanne C. : tiohigræ C. * þær C. * hpærpeþ 7
 eac mæt. Ac þu C. 7 forlætæn C. z higræ C. * aræþ C.
 bet

bet peaxan. Eac is ðeow biren to gefencenne. ꝥ is ꝥ ælcum men þincð huniger bio bnead þý peopodra. gif he hþene æp bitepew onbirigþ. and eft fmylre pedep biþ þý þancpýpþne. gif hit hþene æp biþ fteapce ftopmar. 7 nopðan pindaf. 7 micle penaf 7 fnapaf. And þancpýpþne biþ eac þæf bægef leoht fop þæne egerlican þiofþno þæne nihte. þonne hit pæpe gif nan niht næpe. Ðpa biþ eac micle þe pinfumpe fio foþe gefælð to habbenne æftep þam eopmþum þiffef andþeapdan lifef. And eac micle ðý ef þu miht þa foþan gefælþa gecnapan and to hioþa cýþþe becuman. gif ðu æpew apýpþpalarf of ðinum Mode ða leafan gefælþa. 7 hi of atihþ of ðone grund. Siððan þu hi þonne gecnapan miht. þonne pat ic ꝥ ðu ne pilnart nanef oþpew þingef oþep þa :

C A P. XXIV.

❖❖❖❖ A he þa þif leoð arungen hæfde. þa foþlet he
 ❖❖❖❖ Ð þone fanf. 7 gefpufoþe ane hpile. 7 onfann
 ❖❖❖❖ fmealice þencan on hif modef ingefance. and
 c ður cpæþ. Aelc deaplic man fpencþ hine felfne mid
 d miflicum 7 manigfealþum ýmbhoþum. 7 þeah pillni
 að ealle þuph e miflice pafaf cuman to anum ende.
 ꝥ is ꝥ hi pilniað þuph ungelice eapnunga cuman to
 anpe eadigneffe. ꝥ is þonne God. fe is fpuma 7 ende
 ælcef f goþef. 7 he is fio hehfte g gefælþa. Ða cpæþ ꝥ
 Mod. Ðæt me ðýncþ fe ꝥ hehfte h goð. þætte man
 ne ðuppe nanef oþpew goþef. ne eac ne pecce oþep ꝥ
 fiððan he ꝥ hæbbe. ꝥ is i hpoþ eallpa oþepna k goða.
 foþþam hit eall oðru l goð utan befehþ. 7 eall on in
 nan him hæfþ. Næpe hit no ꝥ hehfte m goð. gif him
 æniþ butan pæpe. foþþam hit hæfde ðonne to pilni
 anne fumer n goþef þe hit felf næfde. Ða andfpapode

c ða C. d miflicum C. e miflice C. f goþef C. g gefælþ C. h goð C. i fpoþ C. k goða C. l goð C. m goð C. n goþef C.

ƿio ƿerƿeabƿirnes 7 cƿæþ. Ðæt iſ ƿriþe ƿreotol ꝥ þæt iſ ƿio hehƿte ƿeræld. ƿoþþam hit iſ ægþer ƿe hƿof ƿe ƿloþ ealler o ƿoðer. hƿæt iſ ꝥ þonne buton ƿeo ƿeleſte ƿeræld. þe þa oþra ƿeræla þa ealle on innan him ƿegaderað. 7 hi utan ƿymbhæƿþ. 7 on innan him ƿehelt. 7 him naney ne bið ƿana. ne he naney neobðeapfe næƿþ. Ac hi cumað ealle of him. 7 eft ealle to him. ƿpa ƿpa ealle ƿæteƿu cumað of ðære ƿæ. 7 eft ealle cumað to ðære ƿæ. Niſ nan to þær lytel æpelm. ꝥ he þa ƿæ ne ƿerece. and eft of þære ƿæ he ƿelent in on þa eorþan. 7 ƿpa he biþ ƿmugende ƿeond þa eorðan. oð he eft cymþ to ðam ilcan æpelme þe he ær ut ƿleop. 7 ƿpa eft to ðære ƿæ :

II. Ðiſ iſ nu biſen þara ƿoþena ƿerælda. þara ƿilmaþ ealle deaplice men to begitanne. ðeah he ðurh / miſtlice ƿeƿar ðencan to cumanne. ƿoþþam æghelc man hæƿþ ƿecynbelic æ ƿob on him ƿelcum. ƿoþþam ælc Moð ƿilnaþ ƿoþer ƿoðer to begitanne. Ac hit oiþ amepned mid ðam lænum æ ƿoðum. ƿoþþam hit bið æ of ðælne þæto. ƿoþþam ƿume menn ƿenaþ ꝥ þæt ƿie ƿeo ƿeleſte ƿeræld. ꝥ mon ƿie ƿpa ƿeliƿ. ꝥ he naney þinger maþan ne þurfe. 7 ƿ ƿilniað hiopa ƿopuld æfter þæm. Sume men ƿenaþ ꝥ ꝥ ƿie þæt hehƿte æ ƿob. ꝥ he ƿie hiſ ƿeƿerum hiſ ƿeƿerena ƿeopþort. 7 eall on mægene ðær tilaþ. Sume ƿenaþ ꝥ ꝥ hehƿte æ ƿob ƿie on ðam hehƿtan anpealde. þa ƿilniað oðer tƿega. oððe him ƿelſe ƿicrian. oððe hi to ðara ƿicena ƿreondƿcipe ƿeþeodan. Sume teohhnaþ ꝥ ꝥ bette ƿy þæt mon ƿeo ƿoþemære. 7 ƿiðmære. b 7 heah be ƿoðe hliſan. tiliað ðonne þær ægþer ƿe on ƿiþbe. ƿe on ƿepinne. Manege tellað ꝥ to mærtum æ ƿoðe 7 to mærtene ƿerældþe ꝥ mon ƿie ƿimle bliðe on ðiſſe andƿeardan liſe. 7 ƿulga eallum hiſ luſtum. Sume ðonne ða ðe þær ƿelan ƿilniað. hi hiſ ƿilniað ƿoþþam ðæt

o ƿoðer C. p ealla C. q ƿymbhæþ C. r æpilm C.
 / miſtlice C. t ƿoð C. u ƿoðum C. x of C. y ƿinnaþ
 C. z ƿoð C. a ƿoð C. b 7 hæbbe ƿoðne C. c ƿoðe C.
 hi

hi polbon ðý mapan anpeald habban. þ he ^d mihton þý opronglicon þýrra populb lufra hpucan. 7 eac þar pelan. Manegæ rint þana þe for ðý pilniaþ anpealber. ðe hic polbon opmæte e feoh gegaderian. oððe eft þone hlýran heora naman hi pilniað þæt hi gebreðan.

III. On ſpelcum. 7 on oþrum ſpelcum lænum. and f hi neorendum peopþrcipum ælcef mennifer moder ingeþanc biþ gerpenced mid þære geornfulnerre and mid þære g tilungra. penþ þonne þ hit hæbbe rum healic ^h god getpýned. ðonne hit hæfþ i gepunnen þær folcef olecungra. Ond me þincð þ hit hæbbe geboht rume rpiþe leaflce mæpþe. Sume tiliað mid micelne geornfulnerre pira. forþam þ hi þuph þ mæge mært beapna begitan. 7 eac pynumlice libban. Ða ^k getreopan fpeonb. þonne ic recge i reo þæt ðeoppeopðerte ðýng eallra þýrra populb gerælþa. þa ne rint ^m fupþon to populb godum to tellanne. ac to godcundum. forþam reo leare pýnb hi na forþ ne bpingþ. Ac re God þe hi gecýnbelice gerceop to gemagum. forþam ðe ælcef oþner þinger on þýrre populbe mon pilnað. oððe forþam þe he mæg ðuph þ to anpealbe cuman. oððe to rumum populb lufre. buton ðær getreopan fpeonber. þone mon lufað hpilum for lufum 7 for treopum. Ðeah he him nanra oþerra ⁿ læna ne pene. þ gecýnb gerehþ 7 gelimþ ða fpiend tozæbere mid untobæleblcne lufe. Ac mid ðýrum populb gerælþum 7 mid ðýr andpeapban pelan mon pýncþ oþton feond ðonne fpeonb. Be ^o þýran 7 be manegum þýllecum mæg beon eallum monnum cub. þ te ealle þa ^p lichamlican god bið forcupþan ðonne ðære raple cræftar. Ðpæt pe penað þ mon beo þý g rtrængra þe he bið micel on hýr lichoman. reo fægerner þonne 7 reo hpætnet þær lichoman geblyrfaþ þone mon. 7 aret. 7 rio

d meachte C. *e* feoh C. *f* hneorendum C. *g* tilungra C. *h* good C. *i* genumen C. *k* getreopan fpiend C. *l* rie C. *m* fupþum C. *n* leana C. *o* þýr. C. *p* licumlican good bioð C. *q* rtrængra C.

hælu hine geðeþ lufteþærne: On eallum þyrum ⁊ licham-
 licum geræligneffrum men ſecaþ anfealde eadigneffe þær
 þe him ðincþ. forþam þe æghwælc man ſpa hwæt ſpa
 he oþer ealle oþre þing ſpifort luſaþ. ꝥ he ſteohhaþ
 ꝥ him ſie bette ⁊ ꝥ biþ hiſ hehte ⁊ god. þonne he
 ꝥ þonne beſiten hæfþ. þonne ⁊ tihhaþ he ꝥ he mæge
 beon ſpide gerælig. Ne onſace ic nauht ꝥ þa geræliþa
 ⁊ þeo eadigneſ ſie þæt hehte ⁊ god þyſer andþearðan
 liſer. forþam ⁊ ðe æghwælc mann ⁊ tehhaþ ꝥ ꝥ ðing
 bette ſie ꝥ he ſpifort oþer oþru þing luſaþ. ⁊ þon-
 ne he tiohhaþ ꝥ he ſie ſpife gerælig. gif he ꝥ beſi-
 tan mæge. ꝥ he þonne ſpifort pillnað: Du ne iſ ⁊ þe
 nu ſenog openlice geeopað þara learena geræliþa anlic-
 neſ. ꝥ iſ þonne æhta. ⁊ weorðſcipe. ⁊ anweald. and
 b gelp. ⁊ populblurt. Be þam populblurte Epicuſur ſe
 uprita ſæde. þa he ymbe ealle þar oðra geræliþa ſmeade.
 þe we ær nemdon. þa ſæde he ꝥ ſe lurt wære ꝥ hehte
 ⁊ god. forþam ealle þa oþru god. þe we ær nemdon.
 oleccaþ þam Mode ⁊ hit d ſetaþ. ſe lurt ðonne ana
 olecþ þam lichoman anum ſpifort:

IV. Ac we pillað nu get ſpneccan ymbe manna ge-
 cýnd ⁊ ymbe heora tilunga. þa nu þeah heora Mode ⁊
 heora gecýnd ſie adimmað. ⁊ hi ſien on ꝥ oðwæle ari-
 gen to yſele ⁊ þider healde. þeah hi pilnað. þær þe
 hi cunnon ⁊ maðon. þær hehte ⁊ godeſ. Spa ſpa oþer-
 ðnuncen man wæt ꝥ he ſceolde to hiſ hure and to hiſ
 wæte. ⁊ ne mæg þeah ðider aſebian. ſpa biþ eac þam
 Mode ðonne hit bið ahefigað mid ðam ymbhogum
 ðyſſe populde. hit biþ mid ðam hwilum oþerðnenced
 ⁊ ſ gedwæled. to þam ꝥ hit ne mæg fullnyht aſebian
 to gode. Ne þýncþ þeah þam monnum ꝥ hi auht gme-
 annieðe þær pilnaþ to beſitanne ꝥ hi manan ne þur-
 fon tilian. Ac we naþ ꝥ b him ægen ealle þar god ge-

⁊ licumlicum C. ſtiohhaþ C. ⁊ good C. ⁊ tihhað
 ⁊ good C. ⁊ þý C. ⁊ tihhaþ C. ⁊ ꝥ C. b gelp C. ⁊ good
 C. d ſet C. e gooder C. f gedwæled. to ðon C. g me-
 anniegen þe þær C. b hi mægen eall þar good C.

gæde-

gaderian to gæderne. þætte nan buton þære gefomnunga ne rie. nyton þonne nan heora i god ðonne eallra ðara beoppýrðertena ðinga gegaderunga to heora anpealde. þ he naner ðinger buton þæm ne þurfe. Ac þ nif nan man þ te rumer eacan ne þurfe buton Gode anum. He hæfþ on his azenum zenoh. ne ðearf he naner þinger buton þær þe he on him ſelfum hæfð. Fenrt þu nu þ þa *k* býregian þe penað þ te þ ðing rie ælcer peopþriceper betrt pýrþe / þ meðemærte ongiton maƷon. nere nere. ic pat þ hit nif no to forþeonne. Du mæg þ yfel beon þ te ælcer monner ingehanc penþ þ te *m* god rie. 7 æfter hiƷaþ. 7 pilnaþ to begitanne. nere nif hit na yfel. þ iſ þ hehrtē *n* god. Hwi nif nu anpeald to tellanne to rumum ðara hehrtena goba ðirreſ andpeapþan liſer. Hwæþer þæt nu rie to talianne paclie 7 unnýt þ te nýtþýrþort iſ eallra ðirra populþ þinga. þ iſ anpeald. hwæþer nu *o* god hliſa 7 forþemærner *p* reo forþ nauht to tellenne. nere nere. Nif hit *q* nan cýn. þ mon þ forþ nauht telle. forþam þe ælc mon penþ þ þ betrt rie þ he rþiþort luſaþ. Du ne pítan þe þ nan neapner. ne nan earfoþu. ne nan unpotner. ne nan rap. ne nan heſrigner. nif nan gerælð. Hwæt *r* þurfe þe nu ma ýmbe ða gerælða rþneacan. Du ne pat ælc man hwæt þa beoþ. 7 eac pat þ *s* þa beoð þ hehrtē *e* god. 7 ðeah reþ fulneah ælc mon on rþiþe lýtlum ðingum ða ſelerþan gerælþa. forþam he penþ þ he hie þonne calle hæbbe. Hif he hæfð þ þ he ðonne rþiþort pilnaþ to begitanne. Ðæt iſ þonne þ hi rþiþort pilnaþ to begitanne. pela. 7 peopþricepe. 7 rice. 7 hifre populþe pulþor. 7 gilp. 7 populþ luſt. Ðirreſ ealles hi pilnaþ. forþam ðe hi penaþ þ hie þurþ þa þing rýlon begitan þ him ne *u* reo naner pillan pana. *x* naþer ne peopþriceper. ne anpealdeſ. ne forþemærnerre. ne bliſſe. þær ealles hi pilnaþ. 7 pel doþ þ hi

---

i good C. *k* býriende penað C. *l* þæt te hi C. *m* good C. *n* good C. *o* good C. *p* rie C. *q* vox nan deest in Cott. *r* þurþon C. *s* hi C. *t* good C. *u* rie C. *x* nauðer C. þær

þær pilnað. ðeah hi ⁊ myrllice hiȝ pilnigen. Be ðam
 ðingum mon mæȝ rpeotole onȝitan ꝥ ælc mon ðær
 pilnaþ ꝥ he mæȝe ꝥ hehte ȝod begitan ðær hi hit
 ȝecnapan mihtan. oððe on riht recan cuðon. Ac hi
 hit ne recað on ðone ⁊ pȝhtorton pēȝ. hit niȝ on
 ðiȝre populbe :

C A P. XXV.

⚡⚡⚡⚡ A re Viſdom þa ðiȝ ſpell aȝeð heȝbe. þa on-
 ⚡⚡⚡⚡ D ⚡⚡ gan he eȝt riȝan ⁊ ðuȝ cȝæþ. Ic pille nu
 ⚡⚡⚡⚡ mid ȝiddum ȝecȝþan hu pundorlice Drihten
 pelt eallra ȝerceaȝta mid ðam bȝiþlum hiȝ anpealdeȝ.
 ⁊ mid hȝilcepe endebȝpneſſe he ȝeȝtaþolaþ ⁊ ȝemet-
 ȝað ealle ȝerceaȝta. ⁊ hu he hi hæȝð ȝeheaþorade ⁊
 ȝehæȝte mid hiȝ unanbindenlicum ſacentum. ꝥ ælc
 ȝerceaȝt biþ heald on locen piþ hiȝe ȝecȝnde. þære
 ȝecȝnde ðe heo to ȝerceaþen pæȝ. buton monnum.
 ⁊ ſumum enȝlum. ða peopþaþ hȝilum of hiopa ȝecȝn-
 de. Dpæt ſeo leo. ðeah hio pel tam ſe. ⁊ ſæȝte ſa-
 centan hæbbe. ⁊ hiȝe maȝiȝten ſpide luſiȝe. and eac
 ondræde. ȝiȝ hit æȝne ȝebȝneþ ꝥ heo blobeȝ onbi-
 riȝð. heo ſonȝit ſona hiȝe niȝan taman. ⁊ ȝemonð
 þær pilðan ȝepunan hiȝe elþana. onȝinð þonne pȝn ⁊
 hiȝe ſacentan bȝecan. ⁊ abit æpeȝt hiȝe labteop. and
 riððan æȝhpæt ðær þe heo ȝeȝon mæȝ. ȝe monna.
 ȝe neata. Ðpa doþ eac puðu ſuȝlaȝ. ðeah hi beon pel
 atemeðe. ȝiȝ hi on ðam puða peopþaþ. hi ſonȝeoð
 heopa laȝeopar ⁊ puniaþ on heopa ȝecȝnde. þeah heopa
 laȝeopar him ðonne biðan þa ilcan mettaȝ ðe hi æȝ
 tame mid ȝepeneðon. þonne ne peccaþ hi þara metta.
 ȝiȝ hi þær puða benuȝon. Ac þinç hiȝ pȝnſumpne ꝥ
 hiȝ ſe peald on cpeþe. and hu ȝehiȝan oþeȝra ſuȝela
 ſtemne. Ðpa bið eac þam tȝeopum ðe hiȝ ȝecȝnde
 biþ up heah to ſtandanne. þeah ðu teo hȝelcne boh
 of ðune to þære eopþan. ſpelce þu beȝan mæȝe ſpa þu

⁊ myrllice C. ⁊ rihtertan C.

hine

hine alætt. swa swincoþ he up. ⁊ swigað swi his gecynder. swa deð eac seo sunne. þeah heo oþer midne dæg onrige ⁊ lute to þære eorþan. eft heo secoþ hine gecynde. ⁊ ritigþ on þa dæglan wegas swi hine upri- næs. ⁊ swa hie ufor ⁊ ufor. oððe hio cymþ swa up swa hine yfremert gecynde bið. swa deþ ælc gefceaft. swigaþ swi his gecynder. ⁊ gefagen biþ gif hit æfre to cuman mæg. Nis nan gefceaft gefceapen þara þe ne wilige þæt hit þider cuman mæge þonan þe hit ær com. þæt is to rihte ⁊ to onrognere. seo riht is mid Gode. ⁊ þæt is God. Ac ælc gefceaft hwearfað on hine selfne swa swa hweol. ⁊ to þam heo swa hwear- faþ þæt heo eft cume þær heo ær wæs. ⁊ beo þæt ilce þæt heo ær wæs. ðonecan þe heo utan behersced rie þæt hio ær wæs. ⁊ do þæt heo ær dyde :

CAP. XXVI.

❖❖❖❖ A se swiðom þe ðis leoþ b arungen hæfde. Ða ❖❖❖❖ Ð ongan he eft swellan ⁊ þur cwæþ. Cala c hæ ❖❖❖❖ þær weorþlican men. þeah ge eow selfe nu don neatum gelice for eowre dyrige. hætt ge þeah magon hætt d hwego ongitan swelce eow mæte be eowum swumfearde. þæt is God. þone soþan swuman and þone soþan ende ælcne gefælþa ge ongitas ðeah ge hine fullice ne gecnapan. ⁊ swa þeah rio gecynd eow tihð to þam angite. ac eow f teohþ swiþe manigfeald ged- pola of þam andgite. Gesencað nu hwæþer men mæ- gen cuman to þam soþum gefælþum ðurh g þa and- weorþan gefælþa. forþam ðe fullneah ealle men cweþas þæt se h seo se gefælgora. se þe þær eorþlican gefælþa i ealle hæfþ. hweþer nu micel feoh. oððe weorþlice. oððe eall þær andweorþa pela. mæge ænigne mon don swa gefæline þæt he naner þinger manan ne k þurfe. nere

b arungen C. c hætt ge eorþlican men C. d hwugu C. e oncnapan C. f tihþ C. g þær C. h rie C. i ealle C. k þurfe C.

nere.

nere. ic pat ꝥ ꝥ hi ne magon. Ðri niſ hit þonne on
 þý ſpiþe ſpeotol ꝥ Ðar andſearþan 'gob ne ſint na
 þa roþan 'gob. forþam Ðe hi ne magon ſellan ꝥ hi
 gehataþ. Ac licettaþ ꝥ hi zelæſtan ne magon. þonne
 hi gehataþ þam þe hi luſian pillað þa roþan gerælfþa.
 7 aleogaþ him þeah ma þonne hi him zelæſtan. forþam
 þe hi heopa nabbað ma þonne hi heopa habban. Greþenc
 Ðu nu be Ðe ſelfum. la Boetiuſ. hƿæÐer Ðu æfne
 auht unnot ƿæne * oÐÐe hƿæÐer Ðe æfne æniger
 pillan pana ƿæne Ða Ðu mæſtne pelan hæfberet. oÐ-
 Ðe hƿæþer Ðin populþ þa call ƿæne æfter Ðinum pil-
 lan. Ða andſƿonode Boetiuſ and cƿæÐ. Nere la ne-
 re. Næſ ic næfne gít nane hƿile ſƿa emneſ moder.
 þær þe ic gemunan mæge. þæt ic eallunga ƿæne op-
 ronſ. ꝥ ic ſƿa opronſ ƿæne ꝥ ic nane geþnefeþnerre
 næfþe. ne me næfne gít ne licode eall ꝥ ic *m* piſſte.
 ne me næfne næſ ealleſ ſƿa ic polþe. þeah ic hiſ miþe.
 Ða andſƿonode ſe ſiſdom 7 cƿæþ. Ðri næſe þu þonne
 zenog eapm. 7 zenog *n* unhiþý. þeah þe þuhte ꝥ Ðu
 peliſ ƿæne. Ðonne þu oþer tƿega. oÐÐe hæfberet ꝥ
 þu nolberet. oÐÐe næfberet ꝥ þu polberet. Ða andſƿa-
 node Boetiuſ 7 cƿæþ. Call me ƿær ſƿa ſƿa þu ſæberet.
 Ða cƿæþ ſe ſiſdom. Ðu ne biþ ælc mon zenog eapm
 þær Ðe he næfþ. Ðonne hit hine lýſt habban. Ðæt
 iſ roþ. cƿæþ Boetiuſ. Ða cƿæþ ſe ſiſdom. Liſ he þon-
 ne eapm biÐ. ne he þonne ne biÐ eadiſ. for þý he pil-
 naÐ ꝥ he habbe. ꝥ he næfÐ. þý he polþe zenog hab-
 ban. Ða cƿæÐ Boetiuſ. Ðæt iſ eall roþ ꝥ þu ſegret.
 Ða cƿæÐ ſe ſiſdom. Ðu ne hæfberet þu Ðonne Ða
 ° eapmþe. þa þa þu pelegort ƿæne. Ða andſƿonode ic
 and cƿæþ. Ic pat ꝥ þu roþ ſegret. ꝥ ic hi hæfþe. Ða
 cƿæþ ſe ſiſdom. Ðu ne þincþ me þonne nu ꝥ ealle
 þa pelan þiſer miþþaneapþ eſ ne magon gebon ænne
 mon peligne. ſƿa peligne ꝥ he zenog habbe and no ma-
 nan ne *p* þurſe. 7 ſƿa þeah hi hit gehataþ ælcum þara

· *l* goob C. *bis*. * Ða þa þu gerælgort ƿæne. *babet Cott.*
m piſſe. C. *n* unhiþý C. *o* ypmþe C. *p* þurſe C.

þe

þe hi hæfð. Ða cƿæð ic. Nis nan 9 ðing soþne þonne þ þu reƿert:

II. Ða cƿæþ se ƿisdom. Ac hƿi ne eart þu ðonne hiƿ geþafa. Ðu ne miht ðu gereon ælce dæg þ ða ƿtenƿngnan nimaþ þa pelan 7 of þam unƿtenƿngnum. Ðƿi biþ elles ælce dæg ƿpelc reofung. 7 ƿpelce geflitu. 7 gemot. 7 bomar. buton þ ælc bit ðær neafliceþ ðe him on genumen biþ. oððe eft oþnes ƿitraf. Ða sanbrƿarobe ic. 7 cƿæþ. Lienoh ƿyhte þu ƿƿƿpart. ƿƿa hit is ƿƿa þu reƿert. Ða cƿæþ he. For þisum þingum beþearf ælc mon fultumer to eacan him selfum þ he mæge gehelban hiƿ pelan. Ða cƿæþ ic. Ðƿa oðræcð þær. Ða cƿæþ he. Lis he nauht næfde þær þe he onþrebe þ he forleoran þorfte. þonne he ne ðorfte he na manan fultumer þonne hiƿ selfes. Ða cƿæþ ic. Soþ þu reƿert. Ða onfac se ƿisdom ƿaplice. 7 cƿæþ. Gala þ me þincþ ƿiþerþearb þing ælces monnes ƿepunan 7 ælces monnes ƿillan : þ ic nu fecgan ƿille. þ is. þætte þonan ðe hi teohiaþ þ hi ƿcylan eadignan ƿeorþan. þ hi ƿeorþaþ ðonan eapman 7 eapman. forðam ƿis hi lytles hƿæt habbaþ. þonne beþƿƿon hi þ hi oleccan þæm æfter ƿriþe þe ænigre ƿuhte mane habbað. ƿam hi þƿƿon. ƿam hi ne þƿƿon. hi ƿillaþ þeah. Ðƿær is ðonne seo gemetgung. oððe hƿa hæfþ hi. oððe hƿonne cymþ heo. þ heo mæge adriþan þa eorþo fram þæm ƿelegum eallunga ƿƿa he mane hæfþ. ƿƿa he 7 manan oleccan ƿceal. Ðƿæþer þa ƿelgan nu næfne ne ƿhingrege. ne ne þƿƿrte. ne ne eale. ic pene þeah þ þu ƿille nu cƿeþan þ þa ƿelgan habban mid hƿam hi mægen þæt eall gebetan. Ac þeah þu nu ƿƿa cƿeþe. hit ne magon þa pelan eallunga gebetan. þeah hi rume hƿile mægen. forþam þe hi ƿculon ælce dæg b eacan þ mon ælce dæg ƿanaþ. forþam þe seo menniſce ƿæbl. þe næfne gefylled ne biþ. ƿilnaþ ælce dæg c hƿæt hƿeþ þisef

9 þara C. 7 on C. sanbrƿarobe C. 1 þe C. e eapman C. x ƿriþa C. 7 ma monna C. z hingre C. a kale C. b ƿcan C. c hƿær hƿugu þƿƿres C.

H

populo

populb pelan. ægþer ge rægler. ge meter. ge ðyn-
cer. ge manegra þinga to eacan þam. forþam nu nan
mon swa pelig. ꝥ he manan ne þyrfe. Ac seo giterung
ne ^d cann gemet. ne næfre ne biþ gehealben on þære
midþearfe. ac pilnaþ rimle manan þonne he þurfe. Ic
nat hu ge fultwupaþ þam hreowendan pelan. nu hi ne
mazon eoppe ræble eop swam adon. Ac ge ecaþ eoppe
f ermfæ mid þam þe hi eop to cumað.

III. Ða se firdom þa þir spell aræd hæfde. þa on-
gan he eft g giddian. 7 þur ringende cræþ. Ðelc
fremu byþ þam pelgan giterene ꝥ he gegaderige un-
gerim þirra pelena 7 ælcer gimcýnner genog begite. 7
þeah he euge hir land mid ðurend rula. 7 þeah eall
þer midðancard rie hir anpealde underþeoded. ne læt
he hir nanpuht of þir midðancarde mid him mare
þonne he þrohte hider .:

C A P. XXVII.

⚠⚠⚠⚠⚠ 7 A ðing mæg se peopþrice 7 se anpealb ge-
⚠⚠⚠ T ⚠⚠ don. gif he becýmþ to þam ðyrigan. he mæg
⚠⚠⚠⚠⚠ hine gedon peopþne. 7 andþyrne oþrum ðyr-
zum. Ac k þanecan þe he þone anpealb forlæt. oððe se
anpealb hine. þonne ne biþ he nauþer þam ðyrigan ne
peopþ. ne andþyrne. Ðræþer nu se anpealb hæbbe þone
þear ꝥ he lartýfe cige unþearf. 7 m pýntpalige of
ricra manna Mode. 7 plantige ðær cræftar on. Ic
pat þeah ꝥ se eopþlica anpealb næfre ne ræþ þa cræf-
tar. n and þonne eopaþ he hi naller ne hilð. forþam
þara ricra manna unþearf manige men gereof. for-
þam þe hi manige cunnon. and manige him mid beoð.
forþam se rimle reofiaþ ymbe þone anpealb. 7 hine
eac forreoþ. ðonne se gereoð ꝥ he cýmð to ðam

d con C. *e* hpi C. *f* ræble C. *g* giddigan C. *i* tu C.
k þonecan C. *l* artýfice C. *m* apýntpalige C. *n* ac lîþ
and gabraþ unþearf. and ðonne hi gegabraþ hæfð.
þonne eopað C.

pýr-

þýppertan. 7 to þam þe uý unpeopþorte bioþ. forþam þingum pær gíó þ̅ re pýra Latulur hine gebealg. 7 rpa ungerþæglice forcpæð Nonium Done rícan. forþam he hine gemette ríttan on zenenebum rcpíþpæne. * micel rído mid Rompanum pær þ̅ þær nane oþre on ne rættan. buton þa peopþertan. Ða forpreah re Latulur hine for þi he þær on ríttan rceolde. forþam he hine pýrte rþíþe ungerceabpýrne 7 rþíþe ungemetþæstne. Ða ongan re Latulur him rþígettan on. re Latulur pær heþetoga on Rome. rþíþe gerceabpýr man. ne forprea he no þone oþerne rpa rþíþe. gýf he nan ríce ne nænne anpealb nærþe :

II. Hpeþer þu nu mæge ongítan hu micelne unpeopþ-rcipe re p̅ an brengh þam unmeþeman. gýf he hine un-derþegþ. forþam ælcer monner ýfel biþ ðý openre. gýf he anpealb hærfþ. Ac gerege me nu. ic arfge þe þu Boetaur. hpi þu rpa manýgealb ýfel hærfert 7 rpa micle unehnerre on þam ríce þa hpile þe ðu hit hærfert. oððe forþi þu hit eft þinum 7 unpíllan forleete. hu ne part þu þ̅ hit nær for nanum oþrum þingum. buton forþam ðe ðu nolbert on eallum ðín- gum beon gehpæne þær unrihtpýran r þiner pillan Deodpícer. forþam þe þu hine ongeate on eallum þingum unpeopþne þær anpealber. rþíþe rceamleagne 7 ſ ungerpærne. buton ælcum r godum þeape. forþam pe ne ma- gon nauht eape ræcgan þ̅ þa ýkelan ríen * goðe. þeah hu anpealb habban. Ne purde þu þeah na adpýfen fróm Deodpíce. ne he ðe na ne forprea. gýf ðe licode hir býríg 7 hir unrihtpýner rpa pel rpa hir býregum de- onlingum býde. Líf þu nu gerape rúmne rþíþe pýrne man. þe hærfde rþíþe * goða oþerhýða. and pæne þeah rþíþe earm 7 rþíþe ungerælig. hþæþer ðu polbert cpe- þan þ̅ he pære unpýrþe anpealber 7 peopþrcíper. Ða

o for ðæm hit pær þa rþíþe micel rído mid Rompa-
num þ̅ þær nane oþre an ne ræton. buton C. p̅ anpald C.
7 unpíllum C. r cýninge C. ſ ungerpærne C. r goðum
C. * goðe C. x goða C.

andyrpotebe Boetius 7 cƿæþ. Neſe la neſe. Ʒif ic hine
 ſpelcne 7 Ʒemetete. ne cƿæþe ic nærre ꝥ he ſie unpeorþe
 anpealder 7 peorþſcipes. Ac ælcer me þincþ ꝥ he ſie
 pýrþe þe on þýrre populbe ír. Ða cƿæþ ſe Vírþom. Ælc
 cƿæft hæfþ hir rundonƷife. 7 æ þarige þone peorþ-
 ſcipe þe he hæfþ. he fonƷifþ ſpíþe hƿaþe æ ælcum þana
 ðe hine luſað. ſpa ſpa Vírþom ír ſe behrta cƿæft.
 7 *b* ſe hæfþ on him feoper oþre cƿæftar. þana ír an
 pærſcipe. oþer *c* metƷunƷ. þrubbe ír ellen. feorþe riht-
 pýrner. Ðe Vírþom Ʒeþeþ hir luſienþar pýr. 7 *d* peorþe.
 7 Ʒemetfærte. 7 Ʒeþýlbige. 7 rihtpýr. 7 ælcer *e* Ʒoþer
 þeapar he Ʒefýllþ ðone ðe hine luſað. ꝥ ne maƷon
 ðon þa þe þone anpealb habbaþ þýrre populbe. ne ma-
 Ʒon hi nænne cƿæft fonƷifan þam þe *f* hine luſað
 of hiora pelan. Ʒif hi hine on heora Ʒecýnþe nabbað.
 Be þam ír ſpíþe ſpeotol ꝥ þa ſican on ðam populb-
 pelan nabbaþ nænne rundon cƿæft. Ac him biþ ſe pela
 utane cumen. 7 he ne mæƷ utane nauht aƷner habban.
 Treþenc nu hƿæþer ænig mon beo Ʒ aþý unpeorþna þe
 hine manige men *b* fonreon. Ʒif þonne ænig mon aþý
 unpeorþna biþ. þonne biþ ælc *i* ðýrri man þe unpeorþna.
 þe he maþe ſice hæfþ. ælcum pýrum men. Be þam ír
 Ʒenog ſpeotol. ꝥ ſe anpealb 7 ſe pela ne mæƷ hir kan-
 pealb Ʒeþon no þý *l* peorþnon. Ac he hine Ʒeþeþ þý
m pýrnan þe he him tocymþ. Ʒif he ær ne dohte. ſpa
 biþ eac ſe pela 7 ſe anpealb þý pýrna. Ʒif ſe ne ðeah
 þe hine ah. æƷþer hiora biþ ðý foncuþna Ʒif hi hi
 Ʒemetap:

III. Ac ic þe mæƷ eaþe Ʒeƿeccan be ſumene býrne.
 ꝥ þu miht Ʒenog ſpeotole onƷiton ꝥ þýr andþeapbe lír
 ír ſpíþe anlic ſceabe. *n* 7 on þære ſceabe nan mon ne
 mæƷ beƷitan þa roþan Ʒeræþa. Ðu penrt þu nu. Ʒif

y mette C. *z* þa Ʒife 7 þone C. *a* þæm þe hine luſað
 C. *b* he C. *c* ƷemetƷunƷ C. *d* pære C. *e* Ʒoþer C.
f hi C. *g* aþe C. *h* fonriof C. *i* ðýrri mon þý C. *k* pe-
 alþend C. *l* peorþnan C. *m* unpeorþnan C. *n* fonþæm
 on þæm nan mon C.

hpelc

hwelc swiþe rice mon wýrþ adwifen of his earde. oþþe on his hlafordes ærendes færþ. cýmþ ðonne on ælþeodig folc. þær þær hine nan man ne can. ne he ðone ænne mon. ne fupþum þæt geðeode ne can. wenst þu mæge * his rice hine þær on lande wýrþne gebon. Ac ic pat þæt he ne mæg. Líf þonne se weofodcipe þam we-lan gecýnðe wære. 7 his ægen wære. oþþe eft se we-las welegan ægen wære. þonne ne mihte he hine wna folwætan. wære se man on swelcum lande swelce he wære þe he ahte. þonne wære his we-lan and his weofodcipe mid him. Ac forþam þe se we-lan 7 se anweald his ægen ne beoþ. for þý hi hine 7 folwætan. 7 forþý þe hi nan gecýnðelic 7 god on him selcum nabbaþ. for þý hi lofswaþ swa swa wecabu. oþþe smec. þeah se leara we-na and seo wæbelre þara wýrþena monna twiohne þæt se anweald * se þæt hehte / god. Ac hit biþ eall oþer. þonne þa wican beoþ oþer twega. oþþe on ælþeode. oððe on huora ægenne * gecýþþe mid weofodcipes monnum. þonne biþ ægþer ge þam wýran. ge þam ælþeodegan his we-lan for nauht. riððan hi onwitaþ þæt hi næron for nanum cwearte * gecopenne. buton for wýreger folces heringe. Ac þær hi ænige wuht ægner oððe gecýnðelices gober an heora anwealde hæfðon. þonne hæfðen hi þæt mid him. þeah he þæt rice folwætan. ne folwætan hi no þæt gecýnðelice 7 god. Ac simle him we-lan þæt fylgean 7 hi simle weofode gebon. wæron hi on swelcum lande swelce hi wæron:

IV. Nu þu miht onwitan þæt se we-lan 7 se anweald nænne mon ne magan on ellende weofode gebon. ic nat þeah þu wene þæt hi on heora ægenne cýþþe ealne we-gmægen. Ac þeah þu his wene. ic pat þæt hi ne magon. Hit wæs * geo geond ealle Romana wearce þæt hefeto-gan. 7 dome-was. 7 þa maþmýr-was. ðe þæt weoh heolbon. þe mon ðam swedmonnum on gearne sellan weolde. and

---

o nænne C. * his we-lan 7 his C. wna C. 7 folwætanð C.
 7 goob C. * 7 se we-lan se C. / goob C. 7 ellende C. * cýþþe
 þe C. * gecopenne C. 7 goober on C. 7 goob C. * geo C.
 þa

Ða *b* seftan witan hæfbon mærtne weofodlice. Nu þonne ofer trefga. oððe þara nan nis. oþþe hi nanne weofodlice nabbaþ. gif hira ænig is. Ðra hit biþ be ælcum þara þinga þe azen e god 7 gecyrdelic nabbaþ on him selfum. oþþe hwile hit biþ to tællenne. oþþe hwile hit biþ to heriganne. Ac hwæt þincþ þe þonne on þam welan 7 on þæm anwealde wýrdmearc oððe nytwýrdmearc. nu hi naner ðingef genog nabbaþ. ne hi nauht azen e goder nabbaþ. ne nauht þurhwunentef heora wealdendum weellan ne magon.

C A P. XXVIII.

¶ A se wýrdmearc þa þis weald hæfde. þa on-
 Ð gan he eft e gebedgan 7 þis weald. f Ðeah nu
 ¶ se unwealdmearc cýning Nepon hine gefcýrpte
 mid eallum þam wýrdmearcum wealdum. 7 mid ælcer cý-
 ner gýmmum geflengde. hu ne wæs he þeah ælcum wý-
 rdmearc 7 unwealdmearc. 7 ælcer unwealdmearc 7 wýrdmearc full.
 Hwæt he þeah weofode his weofodmearc mid midlum we-
 aldum. Ac hwæt wæs him þý bet. Hwæt gefceadwýrdmearc mon
 mihte weofodan þæt he aþý weofodmearc wære þeah he hine
 weofode :

C A P. XXIX.

¶ A se wýrdmearc þa þis weald afealden hæfde. Ða
 Ð ongan he eft g wealdmearc 7 þis weald. Hwæt
 ¶ þu nu wene þ þæt cýningef gefceadwýrdmearc. 7
 se weald. 7 se anweald. þe he gifþ his weofodmearc. mæ-
 ge ænigne mon weofodan wealdmearc oððe wealdmearc. Ða
 andwealdmearc ic 7 wealdmearc. forþi ne magon hi. Hwæt is
 on ðisse andwealdmearc life wýrdmearc 7 betere ðonne
 þæt cýningef folgaþ. 7 his wealdmearc. 7 wýrdmearc wealdmearc 7
 anwealdmearc. Ða andwealdmearc se wýrdmearc and wealdmearc. Ðe ge

b wýrdmearc. *c* god. *d* goder. *e* gebedmearc.
 C. g wealdmearc.

me

me nu. hræþer þu æfre gehyrðeþt ꝥ he anġum þana. þe ær uꝝ wære. eallunġa þurþþunode. oððe wenſt ðu hræþer hine ænig þana ealne weġ habban mæġe þe hine nu hæfð. Nu ne part ðu ꝥ te ealle bec ſint *b* ſulle þana byrna þana monna þe ær uꝝ wæran. and ælc mon part þana ðe nu leofoþ ꝥ manegum cýninge onþreanſre anpealb 7 re wela. *i* oððe ꝥ he eft weanþ wæbla. Eala ea iꝝ ꝥ þonne forþeornþfullic wela þe nauþer ne mæġ ne hine weſne gehæaldan. ne hiꝝ hlafoꝝ. to ðon ꝥ he ne *k* þurþe manan ſultumer. oððe hi beoþ beġen forþealden. Nu ne iꝝ ꝥ þeah we eoppe hehte ġerælw þana cýninga anpealb. 7 þeah ġiꝝ þam cýninge ænigew pillan pana biþ. þonne lýtlaþ ꝥ hiꝝ anpealb. 7 eþ hiꝝ ermþa. for þý biþ ſimle ða eoppe ġerælw on ſumum þingum *l* unġerælw. Wæt þa cýningar. þeah hi *m* manegra ðeoda wealdan. ne wealdar hi þeah eallra þana þe hi wealdan wealdon. Ac beoþ forþam *n* ſwa earwe on heorna Wode. forþý hi nabbaþ ſume þana þe hi habban wealdon. forþam ic part ꝥ re cýning þe ġitweſe biþ. ꝥ he hæfð *o* manan ermþe þonne anpealb. forþam cwæþ ġeowum cýning þe unſihtlice ſeng to wice. Eala wæt ꝥ bið ġerælw mon ðe him ealne weġ ne hangað nacod weoꝝ oꝝer þam heafde be ſmalan þræde. ſwa ſwa *p* næ ſimle ġit wýde. Nu þincþ þe nu hu þe re wela 7 re anpealb licige. nu hý næfre ne biþ butan ege. 7 earfoþum. 7 forġum. Wæt þu part þæt ælc cýning wealde beon butan *o* ſum. 7 habban ðeah anpealb ġiꝝ he mihte. Ac ic part ꝥ he ne mæġ. Wý ic weoꝝwege. forþþi hi ġilpan weoꝝer anpealder. Wreþer ðe nu wince ꝥ re man micelne anpealb hæbbe 7 re weoꝝe ġerælw. þe ſimle winað wæſ ðe he beġitan ne mæġ. oððe wenſt ðu ꝥ re weoꝝe weoꝝe ġerælw. þe ſimle mid micelum weoꝝe weoꝝe. oððe eft re þe weoꝝer onwæt. ġe wone ðe hine onwæt. ġe wone þe hine na ne onwæt. Wreþer þe nu þince ꝥ re mon micelne anpealb hæbbe. ðe him

---

b ſulla C. *i* oððæt he eft C. *k* þýrþe C. *l* unſælþa C. *m* mænig ġer C. *n* weoꝝe C. *o* manon C. *p* me C. *relſum*

ſelfum þincþ ꝥ he nænne næbbe. ꝥpa ꝥpa nu manegum
men þincþ ꝥ he nænne næbbe buton he hæbbe manigne
man þe him ⁊ hine. Ðpæt pille pe ⁊ nu mare ꝥꝥecan be
þam cýninge ⁊ be his folgerum. ꝥbuton ꝥ ælc ge-
ꝥceadþiꝥ man mæg witan ꝥ hi beoþ full earme ⁊ full
unmihtige. Ðu magan þa cýningaꝥ oþꝥacan oððe ꝥop-
helan hioꝥa unmihte. þonne hi ne magan nænne ꝥeoꝥþ-
ꝥcipe ꝥoꝥþþringan buton heoꝥa þegna fultume :-

II. Ðpæt pille pe nu elles ꝥecgan be Ðam Ðegnum.
buton ꝥ ꝥ þær oꝥt gebyꝥeþ ꝥ hi ꝥeoꝥþaþ beneaꝥode
ælcne aꝥe. ge fupþum þær ꝥeoꝥeꝥ. ꝥþam heoꝥa ⁊ leo-
fan cýninge. Ðpæt pe witon ꝥ ge unſihtwiga cýning
Nepone wolde hatan his agenne mægwiꝥe. ⁊ his ꝥoꝥ-
teꝥwæþeꝥ acwellan. þær nama wæꝥ Seneca. ge wæꝥ uð-
wita. Ða he Ða onfunde ꝥ he deað beon ꝥeolde. Ða
beað he ⁊ ealle his æhta wiþ his ꝥeoꝥe. þa nolde ge cý-
ning þær onfon. ne him his ꝥeoꝥeꝥ geunnan. Ða he
þa ꝥ ongeat. þa gecear he him þone deað ꝥ ⁊ him mon
oꝥlete blodeꝥ on þam earme. ⁊ þa dýde mon ꝥpa. Ðpæt
pe eac geheþdon ꝥ Papinianus wæꝥ Antoninuse Ðam
Kæꝥe ealra his ⁊ deoꝥlinga beoꝥwot. ⁊ ealles his
folceꝥ ⁊ mæꝥtne anweald hæfde. Ac he hine het geþin-
dan and wið Ðan oꝥwlean. Ðpæt ealle men witon ꝥ ge
Seneca wæꝥ Nepone. ⁊ Papinianus Antonie þa ꝥeoꝥþe-
witan. ⁊ þa leoꝥewitan. ⁊ mæꝥtne anweald hæfdon. ge
on hioꝥa hineþe. ge buton. ⁊ Ðeah buton ælcne ꝥcýlde
wunþon ꝥoꝥdone. Ðpæt hi winodon begen eallon mæ-
gene ꝥ þa hlafoꝥwæꝥ naman ꝥpa hwæt ꝥpa hi hæfdon ⁊
leton hi libban. ac hi ne mihton ꝥ begitan. ꝥoꝥþam
þara cýninga wæꝥhweoꝥeꝥ wæꝥ to þam heaꝥd ꝥ heoꝥa
eapmetto ne mihton nauht wostandan. ne hupu heo-
pa oꝥewmetta dýdon ꝥpa hwæþeꝥ ꝥpa hy dýdon ne dohte
him Ða napþeꝥ Ðeah hi ꝥeolodon þæt weoꝥh alætan.
wostan ge þe his æꝥ tide ne twolaþ. Ðonne biþ his on
tid ⁊ unlob. Ðu licaf Ðe nu ge anweald ⁊ ge wela. nu

g hepe C. ⁊ ma nu C. ꝥbutan C. ⁊ leaꝥan C. ⁊ ealla
C. ⁊ hine C. ⁊ dýplinga C. ⁊ mæꝥtu C. ⁊ unweald C.
Ðu

Ðu gehýned hæfyt þæt hine man nappes buton ege habban ne mæg. ne forlætān ne mot þeah he wille. oþ þe hwæt forstod seo menigū þara fneonda þam ^bdeoplingum þara cýninga. oððe hwæt forstent heo ængum men. forþam ða friend cumað mid ðam pelan. 7 eft mid þam pelan gerytað. buton swiþe feapa. Ac þa frýnd þe hine ær forþam pelan lufiaþ. þa gerytaþ eft mid þam pelan. 7 weorþað ðonne to feondum. buton þa feapan þe hine ær for c luum 7 for tneopum lufedon þa hine woldon ðeah lufien þeah he eapm wære. þa him wuniaþ. hwelc is wýssa wol oððe ængum men mare daru þonne he hæbbe on his geferrædenne and on his neperfe feond on fneonder anlicnerre:

III. Ða se wýrdom his spell ^d aweht hæfde. þa ongan he eft ringan 7 þur cwæþ. Ðe þe wille fullice anweald agan. he sceal tilian æwery þæt he hæbbe anweald his agenes moder. 7 ne rie to ungerýrenlice underþeod his unþeapum. 7 ado of his Mode ungerýrenlice ýmbhogan. forlæte þa weofunga his eorþa. Ðeah he nu wicrige ofer eallne middan gearo. from eartweapum oð wefweapdne. from Indem. þæt is se suþeast ende þýrres middaneardes. oþ þæt land þe we hatad Thyle. þæt is on þam norþwest ende ðýrres middaneardes. þær ne biþ nappes ne on rumes niht. ne on wintra dæg. þeah he nu þær ealles wealde. næfþ he no þe manan anweald. gif he his ingewancers anweald næfþ. and gif he hine ne wærenað riþ þa unþeapas þe we ær ýmberwæcon.

C A P. XXX.

❖❖❖❖ A se wýrdom þa þas witte arungen hæfde. þa ❖❖❖❖ Ð ongan he eft wecan spell 7 cwæþ. Is þæt ungerýrenlic wuldor ðýrre worulde 7 swiþe leas. be þam wær geo ringende sum sceop. ða he forsteah his andwealde lif. f he cwæþ. Eala gwuldor þýrre worulde.

b dioplingum C. *c* lufum C. *d* aweaht C. *f* þa cwæþ he C. *g* wuldor C.

ea. forþri ðe hatan ðyrige men mid learpe ſtemne
 pulþor. nu þu *b* na ne eart. forþam þe ma manna hæfþ
 micelne gylp. *γ* micelne pulþor. *γ* micelne peorþſcipe.
 for ðyriger folcer penan. þonne he hæbbe for his ge-
 pyrhtum. Ac geſege me nu hæt ungerenlicne ſie
 ſie þonne *þ*. oððe forþri hine maȝan heora ma ſcea-
 miȝan ðonne fægrian. ðonne hi geheoraþ *þ* him man
 on lihþ. Deah mon nu hpone *k* godra mid rihte heſige.
 ne ſceal he *l* na ðe raþor to ungemetlice fægrian þar
 folcer porða. Ac þær he ſceal fægrian. *þ* hi him ſoð
 on ſecggaþ. Deah he nu þær fægriȝe *þ* hi his naman
 brædan. ne biþ he no *m* þe raþor ſpa brad ſpa he *n* teoh-
 gaþ. forþæm hi hine ne maȝon tobrædan geond ealle
 eorþan. þeah hi on ſumum lande mæȝen. forþam þeah
 he ſeo anum geheped. ðonne biþ he oþrum unheped.
 þeah he on ðam lande ſeo mæpe. ðonne biþ he on
 oþrum *o* læſſe. forþæm *γ* ðær folcer hlira ælcum men
 for nauht to habbenne. forþæm hi to ælcum men ne
 cymþ be his gepyrhtum. ne hupu nanum ealne peȝ ne
 puniaþ. Geþenc nu æneft be ðam gebyrðum. ȝif hpa
 þær *p* gelþþ. hu idel *γ* hu unnyt ſe gylp biþ. forþam
 ðe ælc mon pat *þ* ealle men of anum fæder comon *γ*
 of anre meder. Oððe eft be ðær folcer hliran *γ* be
 heora *q* heſige. ic *r* pat hæt pe ðær fæginaþ. Deah
 ða nu fornemæpe *ſ* ſeon. ðe folcſce. men heſigað.
 Deah beoþ þa *t* fornemæpan *γ* rihtlicpan to heſigenne.
 þa ðe beoþ mid cræftum gepyrþode. forþam ðe nan
 mon ne biþ mid rihte for oþner gode. ne for his
 cræftum no ðy mæppa ne no ðy *u* gehepedra ȝif
 he hine ſelf næfþ: Hwæþer ðu nu beo aþy fægenna
 for oþner mannes fæȝene. biþ men ful lytle þy bet
 þeah he godne fæder hæbbe. ȝif he ſelf to nauhte ne
 mæȝ. forþam ic læpe *þ* ðu fæȝenige oþenna manna

b nan neart C. *i* micel C. *k* godra C. *l* no ðy hræ-
 þor C. *m* ðy hræþor C. *n* tihhað C. *o* unmape C.
p gylpþ C. *q* heſinge C. *r* nat C. *ſ* ſien C. *t* fornemæp-
 pan C. *u* hepedra C.

goder

* godes 7 heora æþelo toþon riþe þ̅ ðu ne tilige ðe reþum agnes. forþam ðe ælces monnes 7 god 7 hir æþelo bioþ ma on ðam Mode. ðonne on þam flærce. Ðæt an ic pat þeah æ godes on þam æþelo. þ̅ manigne mon ſceamaþ þ̅ he reoþe pýrpa ðonne hir elþan pæron. 7 forþæm higap *a* eallon mægne þ̅ he polde þara bet-ſtena ſumer ðeaper 7 hir cneafar *b* geþeon:

II. Ða ſe ſiþdom ða ðis ſpell cneht hæfde. Ða ongan he ſingan ýmbe þ̅ ilce 7 cneþ. Ðæt ealle men hæfþon gelicne ſnuman. forþam hi ealle coman of anum fæder 7 of anne meder. ealle hi beoþ 7it gelice acennebe. niþ þ̅ nan punþon. forþam ðe an God is fæder eallra geſceafra. forþam he hi ealle geſceop 7 calpa pelt. Ðe reþ þæne ſunnan leoht. 7 ðam monan. 7 ealle tungla geſet. Ðe geſceop men on eorþan. gegebepode ða ſaula 7 ðone lichoman mid hir þam anpealbe. 7 ealle menn geſceop emn æþele on ðære ſnuman gecýnþe. Ðri ofermodige ge ðonne ofer oþre men for eorþum gebýrþum buton anpeorþe. nu ge nanne ne magon metan unæþelne. ac ealle ſint emn æþele. 7if ge willað þone ſnuman ſceaf geþencan. 7 ðone ſcippend. 7 riþþan eorþer ælces acennedneſſe. Ac þa nýht æþelo bið on þam Mode. næf on þam flærce. ſpa ſpa pe ær ſædon. Ac ælc mon ðe allunga underþeodes bið unþeapum. forlæt hir ſceppend. 7 hir ſnumian ſceaf. 7 hir æþelo. 7 ðonan pýrþ anæþelad of þ̅ he pýrþ unæþele:

C A P. XXXI.

❖❖❖❖ A ſe ſiþdom ða ðis leoþ arungen hæfde. þa ❖❖❖❖ Ð ❖❖❖❖ ongan he eft ſecgan ſpell. 7 þis cneþ. Ðæt ❖❖❖❖ * godes magan pe ſecgan on þa flærclican unþeapar. forþam ſpa hpa ſpa hi forlætian pile. he ſceal geþolian miccle neapanerſe 7 manige gearfoþu. forþam reo oferþýll ſimle ſet unþeapar. 7 ða unþeapar hab-

* goodes C. 7 good C. æ goodes C. *a* ealle C. *b* geþon C. cneht *c* goodes C.

baþ ofenbearfe hneoprunza. 7 seo hneoprunz ne beoþ na butan forze 7 buton neaponeffe. Eala eap hu manega abla. 7 hu micel far. 7 hu f micela pæccan. 7 hu micle unrotneffe re hæfþ. Ðe þone ponwillan hæfþ on ðirre populde. 7 hu micela ma penrt Ðu þ hi fcyton habban æfter þirre populde eblean heopa gæearnunga. fpa fpa *h* piþ acenþ bearn 7 þropað micel eapfoþu. æfter þam Ðe heo ær micelne lurt þurh teah. for þy ic *i* pat hræt þa populd lurtar *k* mynreger brenzaþ heopa lurtendum. Lrf nu hpa cpiþ þ re *l* seo geræhiz. re Ðe hir populd *m* lurtar eallum fulzæþ. hpi nyle he cpeþan eac *n* þ Ða nytenu feon gerælige. forþam Ðe heopa pilla to nanum oþrum þingum niþ adenod. buton to giferneffe 7 to prænneffe. Ðriþe *o* gepunrum hit biþ þ mon piþ hæbbe 7 bearn. Ac þeah mon manige bearn beoþ getryned to heopa elþena forpynþe. forþam þe manig piþ *p* fpelt for hire bearne ær heo hit *q* forþþringan mæge. 7 pe leornodon eac þ hpilum gebýneþe fpiþe ungepunelic 7 ungecýnbelic yfel. þ Ða bearn getreopedon betpuh him 7 riþedom ymbe Ðone fæþer. ge *r* fupþon. þ pynre pær. pe *f* geheopbon geo geara on ealþum fpellum. þ gum runu offloge hir fæþer. ic nat humeta. buton pe piron þ hit *t* unmennifclie bæþ pær. Ðræt ælc mon mæz pitan hu hefuz forz men beoþ seo gemen hir bearna. ne Ðearf ic Ðe Ðeah þ recgan. forþam Ðu hit hæfret *u* arunden bi þe felfum. Be þære *x* hæfezan gemenne bearna. cpaþ min mæziften Cupiþer. þ hpilum gebýneþe Ðam *y* heapþrælegum þ him pære betere þæt he bearn næfþe Ðonne he hæfþe.

II. Ða re firdom Ða þir fpell aþeht hæfþe. Ða ongan he eft *z* gebbian. 7 þur ringenþe cpaþ. Ðræt re

---

f micla C. *g* eapnunga C. *h* bearneacen piþ þropað C. *i* nat C. *k* mynreger C. *l* rie C. *m* lurtum C. *n* netenu fien gerælegu. C. *o* pynrum C. *p* forfpilt C. *q* brenzan C. *r* fupþum C. *f* heþbon C. *t* unmennifclie C. *u* arandpaþ be C. *x* hefezan C. *y* heapþrælgan C. *z* giddian C. yfel

ýřela ulla unrihtzamebes gebrefð řulneah zecer libbenbes monnes Mod. řpa řpa řeo beo řceal lorjan. řonne heo hpzet ýřřingz řtingþ. řpa řceal zecer řapl řoppeorðan zęřter ðam unrihtzamebe. buton ře mon hpeorfe to gode.:

C A P. XXXII.

◆◆◆◆ A ře řirbom ða þiř leoþ arungen hzefde. þa on-
 ◆ D ◆ gan he eft *b* řpelligan 7 ður cřzþ. Forþam
 ◆◆◆◆ niř nan tpeo þ þęř andpearda pela *c* amerþ 7
 læt ða men ðe beoþ atihete to þam řoþum řerzlfum.
 7 he nenne ne *d* mæg gebřingzan þęř he him řehet.
 þ ř ęř ðam hehřtan *e* gode. Ac ic ðe mæg mid řeaum
 řopþum řeřeczan hu manegza ýřela ða pelan řint ře-
 řylbe. hpzet þu ðonne mzne mid þęre řitřunge þęř
 řeor. nu þu hit na hu elles begitan ne miht. buton þu
 hit řopřtele. oððe řeņęaręe. oððe abeþecrięe. 7 þęř
 þęř hit ðe řpeax řonne panz hit oþřum. Du polbert
 nu beon řoņemzre on peorþřcipe. ac řif þu þ habban
 řilt. řonne řcealt þu oleccan řřibe eapmlice and řřibe
 eadmodlice þam ře þe to þam řerřultumian mzre. Lir
 þu ðe řilt ðon manegza beteran 7 peorþřan. ðonne
 řcealt þu ðe lætan aneř pýřřan. Du ne řř þ ðonne řum
 zæl g ermpa. þzet mon řpa *b* pzealice řcýle culpian to
 ðam ře him řifan řcýle. Anpealbes þu řilnart. ac ðu
 hine nęřre oþřořęne ne begitřt. řop zlfpeobegum. 7
 řet ma řop ðinum aęenum monnum 7 mægum. Lil-
 řer þu řiřnerřt. ac þu hine ne miht habban oþřořęne.
 řopþam ðu řcealt habban řimle hpzet *i* hpeř řifere-
 arbes 7 *k* unęetereř. Du polbert nu břucan unęemet-
 lice řřznerřre. ac ðe řillaþ ðonne řopřeon * Grober
 řeopar. řopþam ře řin *l* peřięe řlęřc harz þin anpealb.
 nalęř þu hir. Du mæg mon eapmlicoř gebęřon. řonne

b řpellian C. *c* mýřþ and let C. *d* mzre břingzan C.
e goobe C. *f* pexþ C. *g* ýřmpa C. *b* pzealice C. *i* hpu-
 řu C. *k* unęetęreř C. * goobe Grober C. *l* peřie C.
 mon

mon hine ^m underþeobe hiſ þeſcegan flæſce. 7 nelle hiſ
geſceadþiran ſaule. Ðræþer ge nu ⁿ feon maþan on eop-
num lichoman ðonne elpend. oððe o ſtpenſna ðonne
leo oððe feapn. oððe ſpſtþan þonne tignſ þ ðeop.
7 ðeah þu wære eallra monna fægſort on plite. and
þonne polbert geornlice æfter ſiſbome ſpſnigan. oþ-
þæt þu fullice riht ongeate. ðonne mihteſt þu ſpeo-
tole ongiſton þ ealle ða mægn 7 þa cſæftaſ. ðe pe
ær ymbe ſpſæcon. ne ſint to þ ſiþmetanne þiþ ðære
ſaple cſæfta ænne. Ðræt nu ſiſdom iſ an anlepe cſæft
þære ſaple. 7 ðeah pe ſiton ealle þ he 9 ſie betena þon-
ne ealle ða oþre cſæftaſ. ðe pe ær ymbe ſpſæcon :

II. Behealþ nu ða wiðgilerre. 7 þa fæſtnerre. 7
ða hſæbſernerre þiſſer heoſener. ðonne maþan ge on-
giſton þ he iſ ealles nauht þiþ hiſ ſceoppend to meten-
ne 7 þiþ hiſ ſealend. Ac hſi ne læte ge eop þonne aþneo-
tan. þ ge ne punþrien 7 ne heſigen þ te unnytne
iſ. þ iſ þer eopþlica pela. ſpa ſpa ſe heoſon iſ betena
and healicna 7 fægerna ðonne eall hiſ innung. buton
monnum anum. ſpa iſ þær monner lichoma betena 7
deopþſpþna ðonne ealle hiſ æhta. Ac hu micela þincþ
þe ðonne ſeo ſapl betene 7 deopþſpþne ðonne ſe li-
choma. Ælc geſceafſt iſ to aſianne be hiſe and eſne.
7 * iſ ſe godcunða anſeald to aſianne. 7 to þyndſu-
anne. 7 to peoþianne oſen 7 ealle oþra geſceafſta. ðe
plite þær lichoman iſ ſpþe ſflopembe. 7 ſpþe teþne.
and ſpþe anlic eopþan bloſtumum. ðeah nu hpa 7 ſeo
ſpa fægern. ſpa ſpa Alcibiader ſe æðeling wæs. 7iſ hpa
biþ ſpa ⁿ ſceapþrene. þ he mæge hine ðupþreon. ſpa
ſpa Aſiſtoteleſ ſe uhtſita wæbe þæt deop wære. þ
mihte ælc puht þupþreon. ge tneopa. ge ſupþum ſta-
naſ. þæt deop pe hatað lox. 7iſ ðonne hpa wære ſpa
ſceapþriene þ he mihte ðone cniht ðupþreon ðe pe
ær ymbe ſpſæcon. ðonne ne þuhte he him no * innon

^m underþeobe C. ⁿ ſien C. o ſtpenſnan C. þ metan-
ne C. 9 iſ C. * ſymle ſio hehſte ſpþoſt. ſopþæm iſ C.
7 ealla C. ſflionbe C. 7 ſie C. ⁿ ſceapþriene C. x innan C.
ſpa

ƿpa fægeƿ ƿpa he utan þuhte. þeah ðu nu hƿam fægeƿ þince. ne biþ hit no þý ⁊ naþon ƿpa. ac feo ungeƿceabƿirner heopa æagan hi amernað þ hi ne maƿon onƿiton þ hi þe ƿceapriþ utan. næƿ innan. Ac geþencap nu ƿriþe geornlice ⁊ geƿceabƿirlice a ƿmeaþ hƿelc þaƿ flæƿclican ^bƿoob ƿien. ⁊ ða geƿælþa þe ge nu ungemetlice ƿilniþ. ðonne maƿon ge ƿpeotole ongeotan þ þaƿ lichoman fægeƿ ⁊ hiƿ ^c ƿtneon ða maƿon beon aƿceorned mid þneopa ðaga ƿefne. Foƿþam ic þe ƿecce eall þ ic þe æƿ ^d ƿehte. foƿþam ic ƿolde þe openlice geƿeccan on ðam ende ðiƿer capitulan. þte ealle þaƿ andƿearþan ^e ƿoob ne maƿon ge læƿtan heopa luƿienþum þ hi him gehataþ. þ iƿ þ hehte ^f ƿoob þ hi him gehataþ. ðeah hi nu gegaderigen ealle þaƿ andƿearþan ^g ƿoob. nabbap hi no ðe naþon fullƿremob ^g ƿoob on þam. ne hi ne maƿon gebon heopa luƿienþaƿ ƿpa ƿelige ƿpa ƿpa hi ƿolþon :

III. Ða ƿe ƿirþom ða þiƿ ƿpell aƿeht hæfþe. þa ongan he eft ƿiddigen. ⁊ þuƿ riƿgende cƿæþ. Cala ƿa. hu heƿiƿ ⁊ hu ƿƿecendlic þ ðýriƿ iƿ ðe ða capman men geþelap ⁊ alæt of þam nihtan ƿege. ƿe ƿeƿ iƿ ƿoob. Ðƿæþer ge nu ƿecan ƿoob on tneopum. ic ƿat ðeah þ ge hit þaƿ ne ƿeap. ne ƿinde gehit no. foƿþam ðe ealle men ƿiton þ hit þaƿ ne ƿeact. ðe ma þe ƿimmaƿ ƿeap on ƿinƿearþum. Ðƿæþer ge nu ƿettan eoƿer nett on ða hehtan ðune. ðonne ge ƿiƿcian ƿillaþ. ic ƿat ðeah þ ge hit þaƿ ne ƿettaþ. Ðƿæþer ge nu eoƿer hundar and eoƿer net ut on ða ƿæ læþon. ðonne ge huntian ƿillaþ. ic ƿene þeah þ ge hi ðonne ƿetton up on ðunum. ⁊ innon ƿuþum. Ðƿæt þ iƿ ƿundorlic þæt geornfulle men ƿiton þ hi ƿculon ƿecan be ƿæ ƿaþe. ⁊ be æa ofnum æƿþer ge hƿite ƿimmaƿ. ge ƿeade. ⁊ ælcef cýnner ƿimeyn. ⁊ hi ƿiton eac on hƿelcum ƿæterum ⁊ on æƿhƿelcra ea muþum hi ƿculum ƿecan ƿiƿ.

---

^y hƿæþon C. ^z eagna hi mýrð C. ^a ƿmeageað
^b ƿoob C. ^c ƿtneon ƿæg bion aƿýrned C. ^d ƿehte
 C. ^e ƿoob C. ^f ƿoob C. ^g ƿoob C. *bis*.

cap.

caſ. ⁊ ealne þyne andþearðan þelan hi witon hwær hi
 ſecan ſculun. ⁊ þone ſwiþe unapnotenlice recaþ. Achit
 iſ ſwiþe earmlíc ðing ꝥ ða ðyregan men ſint ælcer
 domeſ ſwa blind. ꝥ hi nyton hwær ða roþan gexælþa
 ſint gehýbbe. ne ſuþum nane lurtþærnerre nabbað
 hi to ſecanne. ac penaþ ꝥ hi mægon on þyrum lænan
 ⁊ on ðyrum deabolicum ðingum ſindan ða roþan gexæl-
 þa. ꝥ iſ God. Ic nat nu hu ic mæge heona ðyriꝥ call
 ſwa ſpeotole aþeccan ⁊ ſwa ſwiþe getælan ſwa ic wolde.
 foþþam hi ſint earmpian ⁊ byriꝥnan ⁊ ungetæliꝥnan
 ðonne ic hit aþecan mæge. Felan ⁊ peoþþriþer hi will-
 naþ. ⁊ ðonne hi hine habbaþ. ðonne penað hi ſwa un-
 getriꝥfulle þæt hi habban ða roþan gexælþa:.

C A P. XXXIII.

◆◆◆◆ ENOꝬ ic ðe hæbbe nu ⁊ geneht ýmbe þa an-
 ◆◆◆◆ L ◆◆◆◆ licnerra ⁊ ýmbe ða ſceadpa þære roþan gexæl-
 ◆◆◆◆ ◆◆◆◆ þe. Ac gif þu nu ſpeotole gecnapan miht ða
 anlicnerra þære roþan gexælþe. ðonne riþþan iſ þearf
 ꝥ ic þe hi ſelþe kgetece. Ða andþýrðe ic ⁊ cþæþ. Nu
 ic ongiſte openlice þætte ælcer l gober genog niſ on
 ðyrum populð þelan. ne æltæpe anpealb niſ on nanum
 populð riþe. ne ſe roþa peoþþriþe niſ on ðyſſe populðe.
 ne þa mærtan mæriþa ne ſint on þýſſe populð gýlpe.
 ne ſeo hehſte bliſ niſ on þam flærclícum lurtum. Ða
 andþroþeþe ſe ſiſdom ⁊ cþæþ. Hwærþer þu nu ſullice
 ongiſte foþþi hit þonne ſwa m ſeo. Ða andþroþeþe ic
 ⁊ cþæþ. Ðeah ic hiſ nu hwæt n hpeꝥ ongiſte. ic wolde
 Ðeah hit ſullicor ⁊ openlicor of ðe ongiſtan. Ða and-
 þroþeþe ſe ſiſdom ⁊ cþæþ. Genog ſpeotol hit iſ þæt-
 te God iſ anpealb ⁊ untobæliðlic. þeah hine ðyriꝥe men
 on manig oðælan. ðonne hi p ðpeliꝥende recaþ ꝥ hehſte
 god on ða qramþan gexcearþa. Hwærþer þu nu þene ꝥ
 ſe r nahter manþan ne ðurþe. ſe ðe mærtne anpealb

⁊ geneaht C. k getæce C. l goober C. m ſie C.
 n hwæꝥ C. o tobælan C. p ðpoliende C. q ramþan C.
 r nauhter. C.

hærf

hæfþ þyrre porulbe. Ða andþpapebe ic eft 7 cpæþ. Ne
 recge ic no þ he snahter mapan ne ðurfe. forþam
 ic pat þ nan nyr : ſpa peliſ þ he rumer eacan ne þurfe.
 Ða andþporobe ſe ſyrdom and cpæþ. Genog riht ðu
 reſgt. Ðeah hpa anpealb hæbbe. gif oþer hæfþ mapan.
 beþearf ſe unſtengra þær ſtengran ſultumer. Ða
 cpæþ ic. Eall hit iſ ſpa ðu reſgt. Ða cpæþ ſe ſyr-
 dom. Ðeah mon nu anpealb 7 genyht to tþæm þingum
 nemne. Ðeah hit iſ an. Ða cpæþ ic. Ðpa me ðinþ.
 Ða he cpæþ. Fenſt þu nu þ ſe anpealb 7 þ geniht *reo
 to forþconne. oððe eft ſpibon to peoþþianne ðonne
 * oþre god. Ða cpæþ ic. Ne mæg nænne mon þær tþeo-
 gan þ te anpealb 7 geniht iſ to peoþþianne. Ða cpæþ
 he. Uton nu. gif þe ſpa þince. 7 geccan þone anpealb
 7 þ geniht. don þær peoþþrice to. 7 gepeccan þonne
 þa þneo to anum. Ða andþporobe ic and cpæþ. Uton
 þær forþam hit iſ roþ. Ða cpæþ he. Hwæþer þe þon-
 ne þynce unpeoþþ 7 unmærlig reo gegaderung ðana
 þneora þinga. þonne þa þneo biþ to anum geþon. Oþ-
 þe hwæþer hit ðe eft þince eallra þinga peoþþlicort
 7 mærligort gif þu ænigne mon cuþert ðana þe hæf-
 de ælceſ æþingef anpealb. 7 ælcne peoþþrice hæfde.
 ſpa forþ þ he na mapan ne þorft. Gefenc nu hu pe-
 oþþlic 7 hu fornemærlig ðe polde ſe mon þincan. and
 ðeah he nu þa þneo hæfde. gif he næſe * hliſ geaðiſ.
 ðonne wære him ðeah rumer peoþþriceſ pana. Ða
 cpæþ ic. Ne mæg ic þær oþracan. Ða cpæþ he. Hu ne
 iſ þ ðonne genog ſpeotol. þ ſe ſculon don ða hliſea-
 diſneſſe to ðam þnum. 7 don þa feoper to anum. Ða
 cpæþ ic. Ðæt iſ cýn. Ða cpæþ he. Hwæþer þu nu wene
 þ ſe auht bliþe ſie ðe ealle þær feoper hæfþ. fiſte
 beoþ reo bliſ. 7 mæg don eall þ þ he wile. and nanef
 ðingiſ mapan ne b beþearf ðonne he hæfþ. Ða cpæþ
 ic. Ne mæg ic næſſe gefencan gif he ſpelc wære. 7
 þ eall hæfde. hponon him æniſ unroþneſ cuman ſe-

ſnauhter C. t þær C. * ſie C. x oþru god C. 7 ecan
 C. z ðincer C. a hliſeadig C. b ðearf C.

K

olde.

olbe. Ða cƿæþ he. Ðra þeah iſ to geþencenne. ꝥ þa ƿiſ þing ðe ƿe ær ymbe ſƿæcon. þeah hi tonembe e reon mid ƿopdum. ꝥ hit iſ call an ðing. Ðonne hi gegaderode beoþ. ꝥ iſ anfealb. 7 genyht. 7 ƿope mærnere. 7 ƿeopþſcipe. 7 bliſ.

II. Ða ƿiſ ðing. Ðonne hi ealle gegaderode beoð. Ðonne. biþ ꝥ God. ƿopþam ða ƿiſ ealle nan menniſc manfullice habban ne mæg ða hƿile ðe he on þiſſe ƿopulde biþ. Ac þonne ða ƿiſ þing. ſƿa ƿe ær cƿædon, ealle gegaderode beoþ. Ðonne beoþ hit call an ðing. 7 ꝥ an þing biþ God. 7 he biþ anfealb untobæled. þeah hi ær on manig tonemnes ƿæne. Ða andſƿopode ic 7 cƿæþ. Ðiſer ic eom ealles geþara. Ða cƿæþ he. Ðeah hu God anfealb d reo and untobæled. ſƿa ſƿa he iſ. ƿe menniſca geþola hine tobælf on monig mid heora unnytum ƿopdum. Ælc mon tiohhaþ him ꝥ to e geſeleſtum ꝥ ꝥ he ſƿiþort luſaþ. Ðonne luſaþ ſum þæt. ſum eller hƿæt. ꝥ biþ þonne hiſ god ꝥ he þær ſƿiþort luſaþ. Ðonne hi ðonne heora god on ſƿa manige bælar tobælaþ. Ðonne metaþ hi nauþer ne god ſelſne. ne þone bælgoder ðe hi ſƿiþor luſiaþ. Ðonne hi hine ſelſne don ealne ætgædere. nabbaf ðonne nauþer ne hine ealne. ne ðone bælg ðe hi þær of dydon. For ða ne ſint ælc mon ꝥ he reþ. ƿop þy he hit on riht ne reþ. geſeaþ þær geſindan ne magan. Ðonne ge ſeaþ call f god on anum gode. Ða cƿæþ ic. Ðæt iſ ƿoþ. Ða cƿæþ he. Ðonne ƿe mon ƿæbla biþ. ne pillnaþ he naner anfealder. ac g pillaf pelan. 7 flihþ ða ƿæble. Ne ſƿinþ he nauht æfter ðam. hu he ƿopemæport b reo. ne nan mon eac ne begit þæt he æfter ne ſƿinþ. he ðonne i ſƿinþ ealle hiſ ƿopuld æfter þam pelan. and ƿoplaet manigne ƿopuld lurt piþ þam ðe he þone pelan begite 7 gehealde. ƿopþam þe hiſ hine lýrt ofer ealle oþre ðing. Liſ he hine ðonne begit. Ðonne þyncþ him ꝥ

e ſien C. d ſie C. e ſeleſtum goode ðæt ꝥ he C. f goode on anum goode C. g pillnaþ C. b ſie C. i piþ C. k eal oþru þincþ C.

he

he næbbe genog. buton he hæbbe eac anpealb þær to. forþam þe him þincþ þ he ne mæge ðone pelan buton anpealbe gehealban. Ne him eac næfre genog ne þincþ ær he hæbbe call þ hine lýrt. forþam ðe ðone ^l pelagan lýrt anpealber. 7 ðone anpealbe lýrt peopþrcipe. 7 þone peopþrcipe lýrt mæraþa. Siððan he þær pelan full biþ. þonne þincþ him þ he hæbbe ælcne pillan. 7if he hæbbe anpealb. 7 ^m gerelþ eallne ðone pelan æfter ðam anpealbe. buton he hine mid lærran begitan mæge. 7 forlæt ælcne oþerne peopþrcipe riþ ðam þe he mæge to þam anpealbe cuman. 7 ðonne ⁿ getibeþ oft. þonne he eall riþ anpealbe gereald hæfþ þ þ he hæfde. þ he næfþ nauþer ne ðone anpealb. Ne eac þ þæt he riþ realbe. Ac riþþ ðonne rpa eapm þ he næfþ o forþon þa neob hearfe ane. þ if riþ. 7 pæba. pilnaþ ðeah þonne þære neaðhearfe. nær ðær anpealber. 7e rpræcon ær be ðam riþ gerelþum. þ if pela. 7 anpealb. 7 peopþrcipe. 7 fornemærner. 7 pillan. Nu hæbbe pe ^p gereht be pelan. 7 be anpealbe. and þ ilce pe magon peccan be þam þrim þe pe ^q unareht habbaþ. þ if peopþrcipe. 7 fornemærner. 7 pillan. ^r Ðaþ þreo þing. 7 ða ^s tra. ðe pe ær nemdon. þeah hpa ^t pæne þ he on heora anpa hpylcum mæge habban ^u fullle gerælþa. ne biþ hit no ðy hraþor. rpa ðeah hi hiþ pilnigen. buton hi þa riþ ealle habban. Ða andyrpode ic 7 cpæþ. Ðæt rculon pe ðonne don. nu þu cpiþ þ pe ne magon on ðære anpa hpylcum þ hehte ^x god habban and ða fullan gerælþa. ne pe hupu ne penaþ þ ure anpa hpelc ða riþ ealle ætgæbere begite. Ða andyrpode he 7 cpæþ. Luf hpa pilnaþ þ he ða riþ ealle hæbbe. ðonne pilnaþ he þara hehtana gerælþa. Ac he ne mæg ða fulllice begitan on þyre populde. forþam ðeah he ealle ða riþ gerælþa begite. ðonne ne biþ hit ðeah þ hehte ^x god. ne ða reletan gerælþa. forþam he ne beoþ ece. Ða

^l pelan C. ^m gerælþ C. ⁿ gebýneþ C. ^o forþum C.
^p gereht C. ^q unpeht C. ^r Ða C. ^s tu C. ^t pene C.
^u fulla C. ^x good C. ^x good *bis* C.

andropode ic 7 cƿæþ. Nu ic ongiƿe genog ſƿeotole ꝥ
 Ða ſeleſtan Ʒeræþa ne ſind on Ðirre populde. Ða
 cƿæþ he. Ne þearf nan man on þirre andþearþan liƿe
 ſƿýpian æfter Ðam foþum Ʒeræþum. ne þær penan
 ꝥ he 7 heƿ mæge god genog ſindan. Ða cƿæþ ic. Soþ
 Ðu ſeget :

III. Ða cƿæþ he. Ic pene nu ꝥ ic Ðe hadde genog
 Ʒeræþ ýmbe þa leaſan Ʒeræþa. Ac ic wolde nu ꝥ Ðu
 pendeſt þin ingehanc ſƿam þam leaſan Ʒeræþum. þon-
 ne ongiƿeſt þu ſƿiþe *a* naþe Ða foþan Ʒeræþa þe ic þe
 ær gehet ꝥ ic Ðe copian wolde. Ða cƿæþ ic. Ge ſƿiþ-
 þum Ða *b* býrige men ongiƿaþ þaƿte fulla Ʒeræþa ſint.
 Ðeah he þær ne ſien þær he heona penaf. Ðu me ge-
 hete nu lýtle ær ꝥ þu hi woldeſt me getæcan. Ac þær
 me Ðincþe ꝥ ꝥ beo reo foþe 7 reo fullſƿemede Ʒeræþ.
 Ðe mæg ælcum hiſe folgera ſellan * 7 ecne anpeald.
 7 ſingalne peopþſcipe. 7 ece *c* mænþe. 7 fulle genýht.
 ge ſƿiþþum ꝥ ic cƿeþe ſie reo foþe Ʒeræþ Ðe an þirra
 ſiſa mæg fulllice foſgýſan. foſþam Ðe on ælcum anum
 hi ſint ealle. foſþam ic ſece þær foþ Ðe. foþ þý ic
 wille ꝥ þu wite ꝥ re cƿiþe ſƿiþe fæſt iſ on minum Oðe.
 ſƿa fæſt ꝥ hiſ me nan man *d* geþpeligan ne mæg. Ða
 cƿæþ he. Eala cniht. *e* hpæt þu eaƿt Ʒerælig ꝥ þu hiſ
 ſƿa ongiƿen hæfſt. Ac ic wolde ꝥ wiſ ſƿýnedon giſ
 æfter Ðam þe þe pana iſ. Ða cƿæþ ic. Hpæt iſ ꝥ þon-
 ne. Ða cƿæþ he. ſenſt þu hpæþer æniſ þirra andþearþ-
 ana gooda þe mæge ſellan fulle Ʒeræþa. Ða andþear-
 pobe ic. 7 cƿæþ. Nat ic nan puht on þýr andþearþan
 liƿe þe ſƿelc gýſan mæge. Ða cƿæþ he. Ðaſ andþearþ-
 an ſ god ſint anlicneſſa Ðaſ ecan 8 godeſ. næſ full
b god. foſþam hi ne maƷon foþ god 7 full god foſ-
 gýſan heona folgerum. Ða cƿæþ ic. Ic eom genog pel
 Ʒeþara Ðaſ þe þu ſæget. Ða cƿæþ he. Nu þu Ðonne
 paſt hpæt Ða leaſan Ʒeræþa ſint. and hpæt þa foþan

7 ær mæge good C. *a* hpæþe C. *b* býreƷan C. * þuþh-
 puniƷendne pelan 7 ecne C. *c* mænþa C. *d* geþpellan C.
e þý C. *f* goob C. *g* goober C. *b* goob atque ita porro.
 Ʒeræþa

gerælfra sint. nu ic wolde þ þu leornobest hu þu miht-
ert becuman to ðam roþum gerælfum. Ða cræþ ic. Ðu
ne gehete þu me gefyrn ær þ þu hit woldest me ge-
tæcan. 7 me lyste nu þ spibe georne i geheonan. Ða
cræþ he. Ðæt sculon pe nu don k to þam þ pe mægon
cumon to ðam roþam gerælfum. Ðræþer pe scylon bid-
ðan ðone godcundan fultum. ægher ge on lærran. ge
on manan. swa swa ure uprita sæde Plato. Ða cræþ ic.
Ic wene þ pe scylon bidðan ðone sæðer eallra þinga.
forþam ge ðe hine bidðan nyle. ðonne ne gemet he
hine. ne i forþon rihtne weg wiþ his ne asebaf. Ða
cræþ he. Spibe swihte ðu segrt. and ongan þa ringan
and ður cræþ:

IV. Eala Drýhten, hu micel 7 hu punðerlic þu eapþ.
Ðu þe ealle þine gerceafta. gerepenlice 7 eac ungere-
penlice punðerlice gerceope 7 gerceadwirllice heona pelstt.
Ðu þe tida fram middaneardes framman of ðone ende
endebýrdlice gefetstert. swa þ te hi ægher ge forð
saraþ. ge eftcumaf. þu þe ealle ða unrtillan gerceafta
to þinum willan artypart, 7 ðu self rimle stille and
unapenðeblic ðurhpunart. forþamþe nan mihtigna þe
wir. ne nan þin gelica. ne þe nan neobðearf ne lærðe
to wýrcanne þ þ ðu forhtert. ac mid þinum azenum
willan. 7 mid þinum azenum anwealde þu ealle ðing ge-
forhtert. Ðeah ðu heona naner ne beforste. Spibe
punðerlic is þ gecýnd þiner godes. forþamþe hit is
eall an. Ðu 7 ðin godnes. þ god na uton cumen to
þe. ac hit is ðin azen. ac eall þ pe godes habbaþ on
þisse worulde. þ ur is uton cumen. þ is fram þe. næftr
þu nanne andan to nanum þinge. forþamþe nan cræf-
tigna is ðonne þu. ne nan þin gelica. forþam þu ealle
god mid þiner aner geþeahwe geþohtert 7 geforhtert.
Ne birnode þe nan man. forþam ðe nan ær þe næftr
þara þe ahte oððe nauht forhte. Ac þu ealle þing ge-
forhtert swibe gode 7 swibe sægene. 7 þu self eapþ
þ hehte god 7 þ sægerste. swa swa þu self gefoht-

---

i ghepan C. k to þon C. l forþum C. m rihte C.
ert.

ert. þu gepohtert þine midban gearo. 7 hiſ ƿelſt
 ſpa ſpa ðu ƿilt. 7 þu ſelſ bælt eall goð ſpa ſpa ðu
 ƿilt. 7 ealle gerceafta þu gerceope him gelice. 7 eac on
 ſumum þingum ungelice. ðeah þu ða ealle gerceafta
 ane naman zenembe. ealle þu nembert togzæðene and
 hete populð. 7 þeah ðone anne noman ðu tozælbert
 on feoper gerceafta. an þæna iſ eorþe. oþer ƿæter.
 þriðde lýt. feorþe fýr. ælcum þana ðu gerettert
 hiſ agene runðerſtope. 7 þeah ælc iſ ƿiþ oþre zenemned.
 7 ſiþrumlice gebunden mid þinum bebode. ſpa þ heora
 nan oþreſ meance ne oþreode. 7 ſe cyle geþropode
 ƿiþ ða hæto. 7 þ ƿæt ƿiþ ðam brygum. eorþan ge-
 cýnd 7 ƿætereſ iſ cealb. ſie eorþ iſ bryge 7 cealb. 7
 þ ƿæter ƿæt 7 cealb. ſie lýt ðonne iſ zenemned þ
 hio iſ ægþer ge cealb. ge ƿæt. ge ƿearm. niſ hit nan
 punðer. foþþamþe hio iſ gerceapen on þam mible be-
 trux ðære brygan 7 þære cealban eorþan. 7 þam ha-
 tan fýre. þ fýr iſ yfemert oþer eallum þiſſum populð
 gerceaftum. Fundorlic iſ þ þin geþeah. þ þu hæft
 ægþer ge ðon. ge ða gerceafta gemæppode betrux him.
 ge eac gemengde þa brygan eorþan 7 ða cealban un-
 ðer þam cealban ƿætere 7 þ ƿætan. þ ƿæt hnerce 7
 flopenðe ƿæter hæbbe floþ on þære færtan eorðan.
 foþþamþe hit ne mæg on him ſelſum gerþandan. Ac
 ſeo eorþe hit helt 7 be ſumum bæle ſƿilgþ. 7 foþþam
 fýre heo biþ geleht þ hio gneþþ 7 bleþþ and ƿertmar
 bryngþ. foþþam gif þ ƿæter hi ne geþpænðe. ðonne
 brygode hio 7 ƿunðe tobrifen mid þam pinde ſpa ſpa
 duſt oððe æxe. ne mihte nanpuht libbenðer ðære
 eorþan brycan. ne þær ƿætereſ. ne on nauþnum ear-
 diðan foþ cile. gif þu hi hpæt hpeguninga ƿiþ fýr ne
 gemengðert. Fundorlice cƿæfte þu hit hæft gercea-
 pen þ þ fýr ne foþbærnþ þ ƿæter 7 ða eorþan. nu
 hit gemenged iſ ƿiþ ægþer. ne eft þ ƿæter and ſeo
 eorþe eallunga ne abƿærceþ þ fýr. þær ƿætereſ agnu
 cýþ iſ on eorþan. 7 eac on lýtce. 7 eft buþan þam no-
 ðore. Ac ðær fýreſ agen ſteðe iſ oþer eallum populð
 gerceaftum geſepenlicum. 7 þeah hit iſ gemenged ƿiþ
 ealle

ealle gercceafsta. 7 ðeah ne mæg nane þara gercceafsta eallunga oncuman. forþamþe hit næfþ leafe ðær ælmihtigan. 7io eorþe ðonne 7f hefignre 7 þiccre þonne ofþra gercceafsta. forþam hio 7f mioþor ðonne ænig ofþra gercceafst buton þam roþore. forþam 7e roþor hine hæfþ ælce ðæg utane ðeah he hipe naper ne genealæce. on ælcere ftope he 7f hipe emn neah. 7e ufan, 7e neoþon. ælc ðara gercceafsta. þe 7e gefyrn ær ymbe frræcon. hæfþ h7f agenne earþ on funderon. 7 ðeah 7f ælc þ7f ofþer gemenged. forþamþe nan ðara gercceafsta ne mæg bion buton ofþerre. ðeah hio unfeotol 7ie on ðære ofþerre. fpa fpa nu fæter 7f 7 eorþe fint fpiþe earfoþe to gefeonne oððe to ongitonne byrgum monnum on fýne. 7 fpa þeah hi fint þær þ7f gemengde. fpa 7f eac þær fýr on ðam ftanum 7 on þam fætere. fpiþe earfoþ hape. ac hit 7f ðeah þara. Du gebunde þ fýr mid fpiþe unabindendlicum facentum. þ hit ne mæg cuman to h7f agenum earþe. þ 7f to þam mæftan fýne ðe ofþer u7f 7f. þylær hit forlæte þa eorþan. 7 ealle ofþre gercceafsta afwinbað for ungemetlicum cyle. 77f hit eallunga ffrom gefite. Du geftaþoladerft eorþan fpiþe pundorlice 7 fæftlice þ heo ne helt on nane healfe. ne on nanum eorþlic þinge ne ftent. ne nanpuht eorþlicer hi ne healt. þ hio ne f7ge. 7 n7f hipe ðonne eþre to feallanne of þune ðonne u7f. Du eac þa þrufealban fapla on gefpærnum lumum ftýnerft. fpa þ þære faple þylærfe ne byþ on ðam læftan fangre. ðe on callum þam lichoman. for ði ic crafþ þ 7io fapul pære þrufealb. forþamþe uþritan fecgaþ þ hio hæbbe ðru gefcýnd. an ðara gefcýnda 7f þ heo biþ pilnigende. ofþer þ hio biþ inriende. þruðde þæt hio biþ gefceadþ7f. tpa ðara gefcýndu habbaþ netenu. fpa fame fpa men. ofþer ðara 7f pilnung. ofþer 7f inrunge. ac 7e mon ana hæfþ gefceadþ7fneffe. naller nan oðru gefceafst. forþi he hæfþ ofþerþungen ealle ða eorþlican gefceafsta mid gefeahte 7 mid andgite. forþam 7eo gefceadþ7fnef fceal pealban ægþer 7e ðære pilnunga 7e þær ypper. forþam hio 7f fýnderlic crafst ðære faple. Ðra þu gefceope

þa saule þ̅ hio sceolde ealne wez hpearfian on hire selfne. swa swa eall þer nobor hperf̅. oððe swa swa hpeol on hperf̅. smeagenbe ymb hire sceoppent. oððe ymbe hi selfe. oððe ymbe ðar eorþlican zerceafsta. ðonne hio þonne ymbe hire scippent smeaf̅. ðonne bið hio ofer hire selfne. Ac þonne hio ymbe hi selfe smeaf̅. þonne bið hio on hire selfne. And under hire selfne hio bið þonne. ðonne heo lufaf̅ þar eorþlican þing. ⁊ ðara pundraf̅. Hwæt þu Drihten forzeafe þam raplum eard on hiofonum. ⁊ him þær giff̅ weorþlice gif̅. ælcene be hire geeannunge. ⁊ geber̅ þ̅ he scinaf̅ swiþe beorhte. ⁊ ðeah swiþe mihtlice bihtu. sume beorhtor. sume unbýhtor. swa swa sceorpan. ælc be hir geeannunga. Hwæt þu Drihten gezæber̅ ða hiofonlicon rapla ⁊ ða eorþlican lichoman. ⁊ hi on ðisse worulde gemengert swa swa hi fram ðe hider comon. swa hi eac to ðe hionan fundraf̅. Du sylbert þar eorþan mid mihtlicum cýnrenum netena. ⁊ hi swiþan areope mihtlicum zæbe treopa ⁊ wýrta. Forzif̅ nu Drihten unum Nobum þ̅ hi moton to þe arigan swiþ ðar earfoþu þisse worulde. ⁊ of þissum birægum to þe cuman. ⁊ openum eægum uner Nober̅ we moten zereon ðone æþelan æþelm ealra zoda. þ̅ eart Du. Forzif̅ ur ðonne hale eagan uner Nober̅. þ̅ we hi þonne moton arzertnian on þe. ⁊ tobrif̅ þone miht ðe nu hangaf̅ beropan uner Nober̅ eægum. ⁊ onliht þa eagan mid ðinum leohte. forþam þu eart rio bihtu þær soþan leohter. ⁊ þu eart we sefte nært soþzertna. and þu geber̅ þ̅ hi þe zereof̅. þu eart ealra þinga swuma ⁊ ente. Du þwif̅ ealle þing buton zerpince. Du eart zger̅ ze wez. ze labþeop. ze rio stow þe we wez to luf̅. þe ealle men to fundraf̅.

C A P. XXXIV.

◆◆◆◆ A we swiþom þa þis leoþ and þis gebed arun-
 ◆◆◆◆ D ◆◆ zehæfde. þa ongan he eft swellan and þis
 ◆◆◆◆ craf̅. Ic wene þæt hit we nu æwert þearf̅.
 þ̅ ic þe zerecce hwær þ̅ hebr̅te zow is. nu ic þe ær
 hæfde

hæfte o geseht hæt ic wæs. oððe hwylc þæt me beme
 god wæs. * Anes þinges ic ðe wolde wære þæt acrian.
 Wære þu wene þæt ænig ðing on þisse worulde swa god
 rie þæt hit ðe mæge forgyfan fulle geseþa. ⁊ ðy ic þe
 acryge þy ic nolde þæt unc bewrice ænegu leaƿ anlicnes
 for soþa geseþa. for þy nan mon ne mæg oþþracan
 þæt sum god ne rie þæt hehte. swa swa sum micel werm
 ⁊ diop. ⁊ innon manige brocas ⁊ rifa of. for ðy
 mon criþ be sumum gode þæt hit ne rie full god. for-
 þam him biþ hwær s hweg pana. and þeah ne biþ caller
 butan. forþam ælc þing wylþ to nauhte gif hit nauhte
 godes on him næfþ. be þy þu miht ongytan þæt of þam
 mætan gode cumað ða lærran god. næf of þam lær-
 ran þæt mæte. ⁊ ðe ma þe seo ea mæg weorþan to
 werm. ac se werm mæg weorþan to ea. and ðeah
 seo ea cymð eft to þam werm. swa cymð ælc god
 of Gode. and eft to him. and he is þæt full god.
 ⁊ þæt fullwerm. þæt nanes willan pana ne biþ. Nu ðu
 miht weotole ongytan þæt þæt is God self. Wra ne miht
 þu gesean. gif nan wile full nære. þonne nære nan
 wile ⁊ full. for þy biþ ænig full þing. þe sum biþ
 pana. ⁊ for þy biþ ænig þing pana. ðe sum biþ full.
 ælc þing biþ fullort on his agenum eardra. Wyl ne miht
 þu ðonne gesean gif on ænigum þisse eorþlicena
 goda æniges willan ⁊ æniges godes pana is. ðonne is
 sum god full ælces willan. ⁊ nis nanes godes pana. Ða
 andwrode ic ⁊ cwæþ. Swiþe rihtlice ⁊ swiþe gesea-
 wlice þu hæfst me ofencumen ⁊ gesangen. þæt ic ne
 mæg no rihtseþan. ne fupsum ongan þæt gesean.
 buton þæt hit is eall swa swa ðu segst :

II. Ða cwæþ se wifdom. Nu ic wolde þæt þu sohtest
 weornlice oþþe þæt þu ongeate hwær seo fulle geseþa rie.
 Nu ne wære ðu nu þæt eall moncyn is anmodlice geseþa
 þæt God is swuma ealra goda ⁊ wealdend ealra geseaƿta.

o geseht C. * hwylc þæt me beme. ac anes C. wære.
 C. ⁊ ðe C. r rifa C. s hwergu C. ⁊ þon ma C. ⁊ pana.
 ⁊ gif nan wile pana nære. þonne nære nan wile C.

L

he

he is þ̅ heh̅rte Godes. ne n̅anne monn nu þ̅ær ne t̅reof̅. forþ̅am þ̅e he nauht n̅yton betere. ne forþ̅um nauht emn Godes. forþ̅am us reg̅þ̅ ælc gercead̅irner 7 ealle men þ̅̅ ilce andettaþ̅ þ̅̅ Gode sie þ̅̅ heh̅rte Godes. forþ̅am þ̅e hi t̅æcmaþ̅ þ̅̅ eall Gode on him * r̅y. forþ̅am gif hit r̅pa nære. ðonne nære he þ̅̅ þ̅̅ he gehaten is. oþ̅þ̅e ænig þ̅ing ær nære. oþ̅þ̅e æltæppe. ðonne nære þ̅æt betere ðonne he. Ac forþ̅am þ̅e nan ðing nær ær þ̅onne he. ne æltæppe ðonne he. ne deoppeopþ̅ne ðonne he. forþ̅am he is fruma. 7 æpelm. 7 h̅noþ̅ eallra Godes. Genog̅ fr̅eotol hit is. þ̅æt þ̅̅ fulle Gode þ̅ær. ærþ̅am þ̅e þ̅̅ 7 ne pene þ̅̅ is to geferanne þ̅̅ se heh̅rta Gode ær ælcer Godes fullart þ̅̅ h̅ær þ̅e * r̅p̅ecan ymbe ðonne þ̅e ð̅yr̅fen. Se ilca Gode is. r̅pa r̅pa þ̅e ær r̅ædon. þ̅̅ heh̅rte Gode. 7 ð̅a relestan geræþ̅a. Nu hit is openlice cuþ̅. þ̅̅ þ̅a relestan geræþ̅a on nanum oþ̅rum gerceaftum ne rint. buton on Gode. Ða c̅p̅æþ̅ ic. Ic eom gefara :

. III. Ða c̅p̅æþ̅ he. Ic þ̅e healrige þ̅̅ ðu gercead̅irlice þ̅̅ ongite þ̅̅ te Gode is full ælcne fullfr̅emednesse. 7 ælcer Godes. 7 ælcene geræþ̅e. Ða c̅p̅æþ̅ ic. Ic ne mæg fullice ongitan. for h̅p̅i ðu eft reg̅r̅t þ̅̅ ilce þ̅̅ þu ær r̅æder̅t. Ða c̅p̅æþ̅ he. Forþ̅y ic hit þ̅e recge eft. þ̅̅ ic nolde þ̅̅ ðu pender̅t þ̅̅ se Gode ðe r̅æder̅t is 7 fruma eallra gerceafta. þ̅̅ him ahponan utane come ^b h̅is is reo heahe Godes. ðe he full is. Ne ic eac nolde þ̅̅ þu pender̅t þ̅̅ te oþ̅er nære h̅is Gode 7 h̅is geræþ̅. oþ̅er he r̅elf̅. forþ̅am gif þu þ̅er̅t þ̅̅ him ahponan utan comon ð̅a Gode ðe he hæf̅þ̅. ðonne nære þ̅̅ þ̅ing betere ðe hit him fr̅am come. ðonne he. gif hit r̅pa nære. Ac þ̅̅ is r̅p̅iþ̅e d̅yr̅lic 7 r̅p̅iþ̅e micel r̅ynn þ̅̅ mon þ̅ær penan ^c r̅ceole be Gode. oð̅ð̅e eft penan þ̅̅ ænig þ̅ing ær him nære. oð̅ð̅e betere ðonne he. oþ̅þ̅e him gelic. Ac þ̅e ^d r̅ceolon bion ^e gefara þ̅̅ se Gode sie eallra ðing̅a bet̅r̅t. L̅if̅ þu nu ^f gelef̅r̅t þ̅̅ Gode sie r̅pa r̅pa

* r̅ien C. 7 pana þ̅̅ is to C. z r̅ie C. a leng r̅p̅ecan ymbe þ̅onne þ̅e ne þ̅yr̅fen. C. b hi r̅io hea goodner C. c r̅cyle C. d r̅culon C. e gefaran C. f gel̅y̅f̅r̅t þ̅̅ te an Gode sie C. on

on monnum biþ. oððer biþ se mon. ꝥ biþ ƿapl 7 lichoma. oððer biþ hir godnes þa gegædras god 7 eft ætgædre gehelt 7 gemetgaf. gif þu ðonne gelefst ꝥ hit swa sie on Gode. ðonne scealt þu neðe geleofon ꝥ sum anweald sie mara ðonne hir. þæt ðonne hir swa geyromnige swa he þone urne deþ. hwæt ælc þing ðe torceaden biþ ffrom oþrum. biþ oþer. oþer ꝥ þing. ðeah hi ætgædere sien. Líf þonne hwelc þing torceaden biþ ffrom ðam hehtan gode. ðonne ne biþ ꝥ no ꝥ hehte god. ꝥ is ðeah micel syn to gefencenne be Gode. ꝥ ænig god sie buton on him. oððe ænig ffrom him adæled. forþamþe nan puht nis betere ðonne he. ne emn god him. hwilc þing mæg beon betere þonne hir sceoppend. forþam ic secge mid rihtre gecwædrigere. ꝥ ꝥ sie ꝥ hehte god on hir agenre gecynde. ꝥ te ffruma is eallra þinga. Ða cwæþ ic. Nu þu hæfst me swiþe rihte g oþerrihtne. Ða cwæþ he. hwæt ic þonne ær sæde ꝥ ꝥ hehte god 7 nis hehte gewælf an wære. Ða cwæþ ic. Swa hit is. Ða cwæþ he. hwæt wille ge ðonne secgan hwæt ꝥ sie elles butan God. Ða cwæþ ic. Ne mæg ic þær oþracan. forþamþe ic hir wær ær gefara:

IV. Ða cwæþ he. hwæþer ðu hit arweotolon ongi-ton mæge. gif ic ðe sume birne ^b geotma secge. Líf nu ⁱ tpa god wæron. ðe ne mihton æt romne bion. 7 wæron þeah ^k butu gode. hu ne wære hit ðonne genoh weotol. * nære nauþer ꝥ oþer. for þy ne mæg þæt fulle god bion no toðæled. hu mæg hit beon ægþer ge full. ge wana. forþam ge cweþas ꝥ nis fulle gewælf 7 god. ꝥ hi sien an god 7 ꝥ sie ꝥ hehte. Ða ne magon næfre weorþan toðælede. hu ne ^l sceolon ge þonne neðe bion gefaran ꝥ nis hehte gewælf 7 nis heah godcundnes an sie. Ða cwæþ ic. Nis nan þing soþre þonne þæt. ne magon ge nanpuht findan ^m betere þonne God. Ða cwæþ he. Ac ic wolde get mid sumre bir-

g oþerrihte C. b get C. i tu goob wæren C. k buto goode C. * ꝥ hiora nære C. l sceolon C. m medempe C.

ne þe behperþan utan þ þu ne mihtst nænne pegri-
dan ofer. swa swa uþwitaena gepuna is. þ hi pillaf rimle
hpæt hpegu niþer 7 relbcuþer eopian. þ hi mægen mid
ðy apeccan þ Oob þara gehewendna :

V. Du ne hæfdon þe ær * gereht þ þa geræþa
and rio godcundnes an wære. se þe ðonne þa geræþa
hæfþ. ðonne hæfþ he ægþer se þe ðone ægþer hæfþ.
Du ne biþ se ðonne full eadig. Du ne part þu nu o hpæt
þe cpeþaþ þ se bio sw þe swiðom hæfþ. 7 nihtswiðe
nihtswiðerre hæfþ. swa þe cpeþaþ eac þ þ se god. þe
þa godnesse hæfþ 7 þa geræþa. 7 ælc gerælig mon
biþ god. þ 7 se þeah is liob. se is stenn 7 stæðol
ealra goða. 7 of ðæm cumað eall god. 7 eft hi sun-
diap to him. 7 he pelt ealra þeah he nu se se swu-
ma 7 se stæðol ealra 9 goða þe of him cumað. swa swa
ealle stecorpan weorþað onlihte 7 gebirhte of ðære
runnan. sume þeah beorhtor. sume unbeorhtor. swa
eac se mona. swa miclum he liht swa rio sunne hine
gercinþ. ðonne hio hine ealne geondrcinþ ðonne biþ
he eall beorht. Ða ic þa þis swell ongeat. þa weorþ ic
* agelped. 7 swiðe afæned. 7 cwæþ. Is þis la pundoplic.
7 pinsum. 7 swgerceadlic swell þ þu nu segrst. Ða cwæþ
he. Nis nan swiht pynsumne ne gepirne ðonne þ þing
þ þin swell ymbe is. 7 se nu ymbe swpnecan pillaf. for-
þam me ðincþ god þ se hit gemengen to þam ær-
nan. Ða cwæþ ic. Hpæt is þ la :

VI. Ða cwæþ he. Hpæt þu part þ ic ðe ær sæde
þ rio * ðe geræþ wære god. 7 of ðære soþan geræþe
cumað eall ða * oþre god ðe se ær ymbe swpnecon. 7
eft to. swa swa of ðære sæ cymþ þ wæter innon þa
eorþan. and þær æfensceaf. cymþ ðonne up æt ðam
æpelme. pýrþ ðonne to broce. ðonne to ea. ðonne
andlang ea, of hit pýrþ eft to sæ. Ac ic polde þe nu

* gereht C. o þ C. þ 7 þeah is an god C. 9 goobna
and ealra goða. ðeah is menig goob ðe of him
cymþ C. * agelped C. swgerceadswilic C. t þis C. * soþe
C. * oþru C.

acrian

acrian hu ðu þiſ ſpell unbeyrtanden hæfberſt. Hwæþer
 ðu þene ꝥ þa fife god. ðe þe oft ær ymbe ſpæcon.
 ꝥ iſ anpealb. ⁊ þeophſcipe. ⁊ ⁊ fornamæner. ⁊ genyht.
 ⁊ bliſ. Ic wolde witon hwæþer ðu þenberſt ꝥ ðar god
 wæron limu þære roþan gewælfþe. ſpa ſpa ⁊ man hunt
 lima bioþ on anum men. ⁊ þeophþaþ ðeah ealle to anum
 lichoman. oððe þu þenberſt ꝥ a hwyle an ðara fife go-
 da worhte ða roþan gewælfþe. ⁊ riððan þa feoper goob
 wæron hipe god. ſpa ſpa nu ſapl ⁊ lichoma wýrcað
 anne mon. ⁊ þe an mon hæfþ manige lim. ⁊ ðeah to
 b ðam tream. ꝥ iſ to ðære ſaple ⁊ to þam lichoman.
 belimpþ ealle þar þær monner goob. ge e gartlice. ge
 lichomlice. Ðæt iſ nu þær lichoman god. ꝥ mon þe
 fæger ⁊ ſtranġ. ⁊ lang. ⁊ brad. ⁊ manegu oþru god
 d to eac þam. ⁊ ne biþ hit ðeah þe lichoma ſelf. for-
 þam ðeah he ðara goða hwýlc forleore. ðeah he biþ
 ꝥ he eær wær. þonne iſ ðære ſaple god wærcipe. ⁊
 gemetgung. ⁊ gehýlb. ⁊ nyhtwýner. ⁊ wýrdom. and
 manege ſpelce cwætar. ⁊ ſpa ðeah biþ oþer ſio ſapl.
 oþer biþ hipe cwætar. Ða cwæþ ic. Ic wolde ꝥ ðu
 me wæberſt get ſpætolon ymbe ða foþne god þe to
 ðære roþan gewælfþe belimpþ. Ða cwæþ he. Ne wæde
 ic þe ær ꝥ ſio gewælf god wære. Gyre. cwæþ ic. g þu
 ꝥ wæberſt ꝥ hio ꝥ hehte goob wære. Ða cwæð he.
 Eart ðu nu get gehafa ꝥ te anpealb. ⁊ þeophſcipe.
 ⁊ fornamæner. ⁊ genyht. ⁊ bliſ. ⁊ þe eawýner. ⁊
 ꝥ hehte god. ꝥ ða ſien b eall an. ⁊ ꝥ an ðonne þe
 god. Ða cwæþ ic. Hu wille ic nu þær oþracan. Ða cwæþ
 he. Hwæþer ðinþ þe ðonne ꝥ þa ðing ſien. þe þa-
 na roþena gewælfþa limu. ðe ſio gewælf ſelf. Ða cwæþ
 ic. Ic wæt nu hwæt þu woldeſt witan. Ac me lýfte beſ
 ꝥ þu me wæberſt wume hwile ymbe ꝥ. ðonne ðu me
 acwoberſt. Ða cwæþ he. Hu ne miht ðu gehencan. gif
 ða god wæron þære roþan gewælfþe limu. ðonne wæron

⁊ fornamæner C. ⁊ monegu limu beoþ C. a hwýlc C.
 b þam tream C. e gartlicu gelichomlicu C. d eac ðæm
 C. e æron C. foþru goob C. g ge C. b ealle C.

hi

hi hƿæt i hƿeƿu toðæled. ƿpa ƿpa monner lichoman li-
mu biþ hƿæt i hƿeƿu toðæled. Ac þæra lima ƿecynd iƿ
þ hie ƿepyncað ænne lichoman. 7 ðeah ne biþ eallunga
ƿelice. Ða cƿæþ ic. Ne ðearfþ þu k mane ƿpincan ymbe
þ. ƿenoz ƿpeotole ðu hæfƿt me ƿeræb. þ þa ƿob ne
ƿint nan puht toðæled ƿrom ðære ƿoþan ƿeræþe. Ða
cƿæþ he. Lenoz ƿihte ðu hit onƿitƿt. nu þu onƿitƿt
þ þa ƿob calle ƿint þ ilce þ ƿeræþ iƿ. 7 ƿio ƿeræþ
iƿ þ hehƿte ƿob. 7 þ hehƿte ƿob iƿ ƿob. 7 ƿe ƿob
iƿ ƿimle on anum untobæled. Ða cƿæþ ic. Nis i þ nan
tƿeo. Ac ic ƿolde nu þ ðu me ƿæberƿt hƿæt m hƿeƿu
uncuþer :

VII. Ða cƿæþ he. Ðæt iƿ nu ƿpeotol. þ te eall þa
ƿob. ðe ƿe æƿ ymbe ƿƿræcon. belimƿaþ to ðam hehƿ-
tan ƿode. 7 þy men ƿecaþ ƿob ƿenoz. ðe he ƿenaþ þ
þ ƿie þ hehƿte ƿob. n þ hi ƿecaþ anƿealb. 7 eac oþru
ƿob. ðe ƿe æƿ ymbe ƿƿræcon. ðy hi ƿenaþ þ hit ƿie
þ hehƿte ƿob. be þy ðu miht ƿitan þ þ hehƿte ƿob iƿ
hƿoƿ eallra þara oþra ƿoba þe men ƿilniaþ. 7 hi lƿrt
ƿoþam ðe nanne mon ne lƿrt naner ðinger buton
ƿoobes. oððe hƿær o hƿeƿu ðær þe ƿoobe ƿelic biþ.
maniger þinger hi ƿilniaþ ðe full ƿob ne biþ. ac hit
hæfþ ðeah hƿæt p hƿeƿu ƿelicer ƿoobe. ƿoþam ƿe
cƿeþaþ þ þ hehƿte ƿob ƿie ? ðe hehƿta hƿoƿ eallra ƿo-
ba. 7 ƿeo hƿoƿ ðe eall ƿob on hƿeapƿaþ. 7 eac þ þing
ðe mon eall ƿob ƿone deþ. ƿoþam ðinge men lƿrt
ælcer ðara ƿoba ðe hi lƿrt. þ ðu miht ƿiþe ƿpeotole
onƿitan be þam. ðe nanne mon ne lƿrt þær þinger þe
r hie lƿrt. ne þær þe he deþ. ac þær þe he mid þam
earnaþ. ƿoþamþe he ƿenþ. ƿif he ðonne lƿrt beƿite
7 þ þurhtio. þ he ðonne f ƿetihhod hæfþ. þ he þon-
ne hæbbe fulle ƿeræþa. Ðu ne ƿarƿt ðu þ nan mon ƿoƿ
þy ne ƿit. ðe hine ƿiban lƿrte. ac ƿit ƿoƿ þy ic þe
he mid þære ƿabe * earnaþ. Ðume mid þære ƿabe earni-

---

i hugu bis C. k ma C. l þær C. m hƿuƿu C. n þy C.
o hƿuƿu C. p hƿuƿu C. q ƿe C. r hine C. f ƿetiohhaþ C.
* earnaþ ƿume earnunƿa C.

aþ

ap þ̅ hie rien ðý halpan. Sume earriap þ̅ hie rien þý carpan. Sume þ̅ hi polbon cuman to rumepe þana rtopa ðe hi ðonne to fundiaþ. Du ne is þe ' nu genoh rpeotol * þ̅ men nane puht rriðor ne lufiaþ. ðonne he doþ þ̅ hehrte god. forþamþe ælc puht ðær ðe hi rilniap oððe doþ. hi doþ for þý. ðe hi polbon habban þ̅ hehrte good on þam. Ac he xþoliaþ rume on þam ðe hi penap þ̅ hie mægen habban full god 7 7 fullge gexælþa on ðirum andþearþum godum. Ac ða fullan gexælþa 7 þ̅ hehrte * god is God relf. rpa rpa pe oft ær ræbon. Ða cræþ ic. Ne mæg ic no gehencan hu ic þær ofracan mæge. Ða cræþ he. Uton lætan þonne bion b þar rpræce. 7 bion unc þær oprorþge. nu ðu rpa fulllice ongiten hæfret þ̅ God rimle biþ untodæledlic 7 full god. 7 þ̅ his good 7 rio his gexælþ him nahponan utane ne com. ac pær rimle on him relfum. 7 nu is. 7 a' biþ:.

VIII. Ða re firþom ða ðir rpell aræd hæfde. þa ongan he eft ringan 7 þur cræþ. Fel la men pel. ælc þana þe rreo rie fundige to ðam goode. 7 to ðam gexælþum. 7 re þe nu gehæft rie mid ðære unnýt-tan lufe þirre midþan gearþer. rece him rreobom hu he mæge becuman to þam gexælþum. forþam þ̅ is rio an riært eallra urna gerpinca. rio an býþ býþ rimle rmylþu æfter eallum ðam ýrtum 7 ðam ýþum urna gerpinca. þ̅ is reo an rriðrtop 7 rio an rrofer ermin-ga æfter ðam erimþum þirfer andþearþan lifer. Ac þa gýlþenan rtanar. 7 þa reolþpenan. 7 ælcer cýnner gimmar. 7 eall þer andþearþa pela. ne onlihtaþ hi nauht þær moder eagan. ne heopa rceapnerre nauht gebet-aþ to ðære rceapunga ðære roþan gexælþe. ac get rriþor he ablenðaþ ðær Moder eagan. ðonne hi hi arcirpan. forþam ealle þa þing ðe her liciaþ on þirum andþearþum lifer. rint eorþlice. for ðý hi rint fleon-de. Ac rio pundorlice beorþner. ðe ealle ðing ge-

* ðonne C. * þ̅ te men nan puht C. xþoliaþ C.
7 fulla C. * good is god relf C. b ða C.

bipht 7 eallum pelt. nyle þ þa rapla forpeorþan. ac pile hi onlihtan. In þonne hpelc mon mæge geþion ða biphtu þær heofenlican leohtes mid hluttrum ealum hir Mober. ðonne pile he cpeþan þ þio beorhtnes þære sunnan sciman rie þær ær nes to metanne piþ þa ecan biphtu Gober.:

IX. Ða se firdom ða þis leoþ arungen hæfde. þa cræþ ic. Ic eom geþafa ðær þe ðu segrt. forþam þe ðu hit hæfret geseþed mid geþeacdrilicne pace. Ða cræþ he. Mid hu ^dmiclan feo polbert þu nu habban geboht þ þu mihtert ongitan hæt þ þose god pære. 7 hpelc hit pære. Ða cræþ ic. Ic polde fægrian mid rpiþe ungemetlice geþean. 7 ic polde mid unapimebum ^e feo gebýcgan þ ic hit morste geþion. Ða cræþ he. Ic hit þe ðonne pille getæcan. Ac þ an ic þe bebeode. þ þu þeah for ðære tæcninge ne forgite þ þ ic ær tæhte. Ða cræþ ic. Nese. ne forgite ic hit no. Ða cræþ he. Ðu ne fædon pe þe ær þ þis andpearþe lif ðe pe her pilmaþ. næpe no þ hehrte god. forþam hit pære smyrlc 7 on sra manigfeald s gebæled. þ hit nan mon ne mæg eall habban þ him ne rie sumes þinges pana. Ic þe tæhte ða þ te ðær pære þ hehrte god. ðær ðær þa god ealle gegæderode bioþ. rpelce hi rien to anum ^bpege gegoten. Ðonne þær biþ full good. Ðonne ða god ealle. þe pe ær ýmbe rpræcon. beoþ to anum gode gegæderod. Ðonne ne biþ þær nanes goder pana. Ðonne þa god ealle on annerfe bioþ. 7 þio anner bið on ecerfe. In þ on ecerfe ⁱ ne rien. Ðonne næpe hiora sra rpiþe to ginnanne. Ða cræþ ic. Ðæt is gefæd. ne mæg ic þær no k tpeogan. Ða cræþ he. ær ic ðe hæfde gefæd þ þ næpe full god hæt eall ætgædere næpe. forþam is þ full god ðæt eall ætgædere is untodæled. Ða cræþ ic. Sra me þincþ. Ða cræþ he. Fenst þu nu þ ealle ða þing þe gode sint on þisse worulde. for þý gode ^lsint. þý

d micle C. *e* f10 C. *f* smyrlc C. *g* todæled C. *b* pege C. *i* næpen C. *k* tpeogan C. *l* rien C.

hi

hī ⁊ habbaþ hƿæt hƿegu godes on him. Ða cƿæþ ic. Hƿær mæg ic elles penan. hu ne is hit sƿa. Ða cƿæþ he. Ðu scealt þeah gelyfan þ̅ 7 io anner 7 7 io godnes an þing rie. Ða cƿæþ ic. Ne mæg ic þær oþracan. Ða cƿæþ he. Ðu ne miht þu gefencan þ̅ ælc þing mæg bion. ge on ðisse populbe. ge on þære toƿeardan Ða hƿile þe hit untodæled biþ. þonne ne biþ hit eallunga sƿa sƿa hit ær ƿæs. Ða cƿæþ ic. Sege me þ̅ sƿeotolop. ne mæg ic fullice ongitan æfter hƿæm þu sƿýrft. Ða cƿæþ he. Sƿart þu hƿæt mon rie. Ða cƿæþ ic. Ic ƿat þ̅ hit ⁊ is sƿa 7 lichoma. Ða cƿæþ he. Hƿæt þu ƿart þ̅ hit biþ mon. Ða hƿile ðe seo sƿa 7 re lichoma ⁊ untæle beoþ. ne biþ hit nan mon. riððan hī todæle bioþ. sƿa eac re lichoma biþ lichoma. þa hƿile þe he his limu ealle hæfþ. gif he ðonne hƿýlc lim forlyrt. þonne ne biþ he eall sƿa he ær ƿæs. þ̅ ilce þu miht gefencan be ælcum ðinge. þ̅ nan þing ne biþ sƿelce hit ƿar riððan hit ƿanian onginþ. Ða cƿæþ ic. Nu ic hit ƿat. Ða cƿæþ he. Senst þu hƿæþer ænig gefceaft ⁊ seo. ðe hipe pillan nýlle ealne ƿeg bion. Ac pile hipe agnum ⁊ pillan forpeoþan :

X. Ða cƿæþ ic. Ne mæg ic nane cƿica puht ongitan Ðara þe ƿite hƿæt hit ƿille. oððe hƿæt it nýlle. ðe ungenes ⁊ lurt forpeoþan. forþam ælc puht ƿolde bion hal 7 libban. Ðara þe me. sƿica ðincþ. bute ic nat be tƿeopum. 7 be ƿýntum. 7 be sƿilcum gefceaftum. sƿýlce nane sƿale nabbaf. þa sƿeapcobe he 7 cƿæþ. Ne ðearft þu no be þæm gefceaftum tƿeogan þe ma þe be þæm oþrum. Ðu ne miht þu gefion þ̅ ælc ƿýnt 7 ælc ⁊ puda pile ƿeaxan on þæm lanbe selort. ðe him betrt gefurt. 7 him gecýnbe biþ 7 gefunelic. and þær þær hit gefret þ̅ hit hƿaþort ƿeaxan mæg. 7 latort ⁊ ƿealopigan. Sumra ƿýnta oððe sƿumer puda eard biþ on bunum. sƿumra on meþcum. sƿumra on morum.

⁊ hæbben hƿæt hƿegu C. ⁊ biþ C. ⁊ untodæle C. ⁊ rie. ðe hipe pillum C. ⁊ pillum C. ⁊ lyrt C. sƿicuo C. ⁊ pubu C. ⁊ ƿealopian C.

M

sum-

jumra on clubum. * rume on barum fontum. Nim þonne
 rpa 7 puba. rpa pýnt rpa hpeþer rpa Ðu wille of þære
 rtope þe hir eapb 7 æþelo biþ on to peaxanne. 7 rette
 on 7 uncýnde rtope him. Ðonne ne geþreþþ hit Ðær
 nauht. ac forþeapþ. forþam ælcer landes gecýnb is.
 þ hit him gelice pýnta 7 gelicne pubu * týþne. and
 hit rpa deþ. frubþ 7 fýrþnaþ rriþe georne. rpa longe
 rpa heopa gecýnb biþ. þ hi gnoþan moton. Ðæt penrt
 þu forþri ælc ræb b gnoþe innon Ða eorþan 7 to ci-
 þum 7 to pýntnumum peorþe on Ðære eorþan buton
 for þý þe hi tiohhiaþ. þ re rtemn 7 re helm mote þý
 færtop 7 þý leng rstandon. Ðri ne miht þu ongitan.
 Ðeah þu hit geþeon ne mæge. þ call re ðæl. re þe þær
 tpeoþer on tpeþ monþum e geþeaxeþ. þ he onginþ of
 Ðam pýntnumum. and rpa uppearþer gneþþ of þone
 rtemn. 7 riððan andlang Ðær riþan. 7 andlang þære
 riinde of Ðone helm. and riððan æfter Ðam bogum
 oððe þ hit ut arþringþ. on leaþum. 7 on blostmum.
 7 on bledum. Ðri ne miht þu ongitan þ te ælc puht
 d cruceþ biþ innanþeapb hnercort. 7 unbroc heardort.
 Ðæt þu miht geþeon hu þ tpeoþ biþ e uton gecýn-
 ped 7 beþeþ mid þære riinde riþ Ðone riinter. 7 riþ
 þa rtearþcan rtopmar. 7 eac riþ þære runnan hæto on
 rumere. Ðra mæg þ he ne riunþnege rpylcna geþceaf-
 ta f ureþer rceoppender. 7 hupu þær rceoppender. and
 Ðeah re hir nu riunþnen. hþelc ure mæg aneþcan me-
 demlice ureþ rceoppender pillan 7 anþeald. hu hir geþce-
 afra peaxaþ 7 eft paniaþ. Ðonne Ðær tima cýmþ. 7
 of heopa ræde peorþaþ eft geþneþade. rpylce hi þon-
 ne peorþon to eþrceafte. hþæt hi Ðonne eft bioþ. 7
 eac hþæt g hþegu anlice bioð. rpylce he a' beon. for-
 þam hi ælce geape peorþaþ to æþrceafte.

XI. Ðpeþer Ðu get onrige þ Ða uncreþendan ge-
 rceafra pilnobon to bionne on eþnerre rpa ilce rpa men.

* rumne C. 7 pubu C. x ungecýnde C. a týþne C.
 b tpeoþe C. c geþeþþ C. d cruceþ C. e utan geþceþped
 7 beþeþed. C. f ureþer rceoppender C. g hþugu C.

gif hi mihton. Dpæþen ðu nu ongite forþþy ꝥ fýr
 fundige up. and fjo eorþe of ðunc. for hþy is þæt.
 buton for þy ðe Grod gerceop hir eard up. 7 hine of
 ðunc. for þy ^b fundað ælc gerceaft þider fpiþort. þi-
 ðer hir eard 7 hir hælo fpiþort bioþ. and flibþ ꝥ te
 him piþenpearþ biþ. 7 ungebýde. 7 ungelic. Dpæt þa
 ftanar. forþam hi fint ftilne gecýnde and hearþne.
 bioþ earfoþe to tobælenne. and eac uneaþe to fomne
 cumað. gif hi ⁱ gebælede peorþaþ. gif þu þonne ænne
 ftan toclifft. ne fýrþ he næfne gegebepod fpa he ær
 fær. Ac ꝥ pæter 7 fjo lýft bioþ hþene hnerftan ge-
 cýnde. hi bioþ fpiþe eaþe to tobælenne. Ac hi biþ egt
 fona ætgedere. Dæt fýr ðonne ne mæg næfne pe-
 orþan tobæled. Ic fæde þeah nu hþene ær. ꝥ te nan
 puht hir azenum pillum nolde forþeorþan. ac ic eom
 nu ^k mane ýmbe ꝥ gecýnd. þonne ýmbe þone pillan.
 forþam hi hpilum pillað on ^l tpa. þu miht * be mane-
 gum þingum ꝥ ꝥ gecýnd is fpiþe micel. is ꝥ for mi-
 cel gecýnd. ꝥ unum lichoman cýmþ eall hir mægen of
 ðam mete þe pe þicgaf. and ðeah fæþþ fe mete ut
 þurh ðone lichomon. Ac hir ^m fppæc ðeah 7 hir cnaft
 gecýmþ on ælcne ædne. fpa fpa mon ⁿ melo fift. ꝥ
ⁿ melo ðurh cnyþþ ælc þýnel. 7 þa ^o fjofoþa peorþaþ
 arýndreb. fpa eac une gart biþ fpiþe riðe fapende unum
 unpillum 7 unef ungepealber for hir gecýnde. ^p naþe-
 lær for hir pillan. ꝥ biþ ðonne þonne pe flapaþ. Dpæt
 ða netenu ðonne. 7 eac þa ofþe gerceafta. ma pil-
 naþ ðær þe hi pilnaþ for gecýnde ðonne for pillan.
 Ungecýndelic ^q biþ ælcne pyhte ꝥ hit pilnige fpecen-
 nerfe oððe deaþer. ac þeah manig þing biþ to þæm
 gened ꝥ hit pillnaþ ðara ægþer. forþam fe pilla biþ
 ðonne ftþengra ðonne ꝥ gecýnd. hpilum biþ fe pilla
 fpiþna þonne ꝥ gecýnd. hpilum þæt gecýnd ofþencymþ
 þone pillan. fpa nu fppæner ðeþ. feo bið ælcum men

b fundiaþ C. *i* tobæle C. *k* ma C. *l* tu C. * *p*itan
 be C. *m* fppæc C. *n* melo C. *o* fýfþa C. *p* naller C. *q* is
 ælcne puhte C.

gecýnde. 7 ⁊ gehwílum ðeah hwe biþ forþerneð hwe
gecýnder ðurh þær monnes willan. eall swa lufu ðær
hæted ðinger biþ for gecýnde. / nallan for willan:

. XII. Be þam þu miht openlice witan þæt se forþerneð
eallra gefercahta hæfþ forþifen ænne lust 7 an
gecýnd eallum hys gefercahtum. þæt is þæt hi wolbon a' bion.
ælcere puhte is gecýnde þæt hit willnige þæt hit a' se be
þam ðæle ðe is hys gecýnd healðan mot 7 mæg. Ne
þearft þu no treogan ymbe þæt þe þu ær treoðert. þæt
is be þam gefercahtum ðe nane sawle nabbaf. ælc þa-
ra gefercahta ðe sawle hæfþ. ge eac ða þe nabbaf. will-
niah swiðle to bionne. Ða cwæð ic. Nu ic ongite þæt þæt
ic ær ymbe treoðe. þæt is þæt ælc gefercaht willniah swiðle
to bionne. þæt is swiðe ⁊ swiðal on ðære tyðnungc. Ða
cwæð he. ⁊ hwæt ðær þu ðonne ongite þæt ælc þara
puhta ðe him beon þenç. þæt hit þenç ætgæðre beon
gehal undæled. forþam gif hit ⁊ untodæled biþ. þonne
biþ hit gehal. Ða cwæð ic. Ðæt is soþ. Ða cwæð he.
⁊ Ðæt ealle þing habbaþ ænne willan. þæt is þæt hi wolbon
a' bion þurh þone ænne willan hi willniah þær aner goðer
ðe a' biþ. þæt is God. Ða cwæð ic. Swa hit is. ⁊ Ða
cwæð he. hwæt þu miht openlice ongiton þæt þæt is for
inlice god þing þæt ealle gefercahta 7 ealle puhta willniah
to habbenne. Ða cwæð ic. Ne mæg nan mon soþre fer-
gan. forþam ic ongite þæt ealle gefercahta tofleopon
swa swa wæter. 7 nane swiðe. ne nane endebýrðnesse ne
heoldon. ac swiðe ⁊ ungelice toslupen 7 to nauhte wur-
den. swa swa we ær ⁊ wædon on þysse ilcan bec. gif hi
næwdon ænne God þe him eallum swiðe. 7 nacode.
and wædde. Ac nu forþam þe we witan þæt an wealdend is
eallra ðinga. we byrcolon beon neðe gefaran. swa we
willan. swa we nýllan. þæt he se heofra hrof eallra

⁊ hwílum C. / nallan C. ⁊ hit hys gecýnde C. ⁊ swiðle
C. ⁊ hwæt þe. ⁊ todæled biþ. þonne ne biþ hit no hal
C. ⁊ eall þing habbaþ þeah ænne willan C. ⁊ swa þu wæst.
Ða C. ⁊ ungelice C. ⁊ lange wædon C. byrcolon C.

goda.

goda. Ða *c* rmeancode he þiþ min 7 cpæþ. *d* Cala min
 cild ea. hpæt þu eapt rpiþe gerælig. 7 ic rpiþe bliþe.
 for *e* mino andgite. rpiþe neah þu ongeate Ða þ þiht
 7 þ ilce þ þu ær ræbert þ þu ongiton ne mihtest.
 Ðær þu wære nu gehara. Ða cpæþ ic. Hpæt wær þ þ ic
 ær ræde þ ic *f* nyrte. Ða cpæþ he. Ðu ræbert þ Ðu
 8 nyrtert ælpe gerceafte ende. ac wite nu þ þ ir æl-
 cpe gerceafte ende. þ þu relf ær nemdest. * to þam
 fundiaþ *b* ealle gerceafra. nabbaf hi nan god ofer þ to
 recanne. ne hi nan puht ne magon ne ufor ne utop findan-

C A P. XXXV.

⚠⚠⚠⚠ A he Ða þir rpell aræb hæfde. Ða ongan he eft
 ⚠⚠ ⚠⚠ D ringan. 7 þur cpæþ. Ðra hpa rpa wille dioplice
 ⚠⚠⚠⚠ rpirigan mid innepearban Mode æfter nyhte.
 7 nulle þ hine ænig mon oððe ænig ðing mage amer-
 pan. ongunne Ðonne recan on innan him relfum. þ he
 ær ymbuton hine rohte. 7 forlæte unnytte ymbho-
 gan rpa hi rpiþort mæge. 7 gegæberige to þam anum.
 7 gerecge Ðonne þir anum Mode. þ hit mæg fin-
 dan on innam him relfum ealle Ða god þe hit ute recþ.
 Ðonne mæg he rpiþe rabe ongitan ealle þ yfel 7 þ un-
 net. þ he ær on þir Mode hæfde. rpa rpeotole rpa þu
 miht Ða runnan gereon. 7 þu ongitert þin agen inge-
 þanc. þ hit biþ micle beophtre 7 leohtre Ðonne reo
 runne. forþam nan hæfigner Ðær lichoman. ne nan
 unþear ne mæg callunga ation of þir Mode þa unruht-
 pirnerre. rpa þ he hipe hpæt hpegu nabbe on þir Mode.
 Ðeah rio rþærner þær lichoman. 7 þa unþearf ort ab-
 regien þ Mode mid oferriotulnerre 7 mid þam gedpol-
 merte þir portio þ hit ne mæge rpa beophte rcinan
 rpa hit polde. 7 Ðeah biþ rimle corn Ðærne roþfært-
 nerre ræb on þære raple punigende. Ða hpile þe rio rapl
 7 re lichoma gedernode beof. þ corn rceal bion apeht

c rmeancode C. *d* Ea C. *e* ðinum C. *f* nerre C. *g* ner-
 re C. * þ ir god .to C. *b* ealla C.

mid

mid arçunga 7 mid lare. gif hit gþropan ſceal. Ðu
mæg ðonne ænig man nihtþirlice 7 geſceadþirlice ac-
riðan. gif he nan gnot nihtþirneſſe on him næfþ. ni
nan ſpa ſpiþe bebæled nihtþirneſſe. ꝥ he nan niht and-
þynde nyte. gif mon acraþ. forþam hit iſ ſpiþe niht
ſpell ꝥ Plato ſe uþþita ſæde. he cþæþ ſpa hpa ſpa un-
gemýndig ſie nihtþirneſſe. geceþne hine to hiſ ge-
mýnde. ðonne ſint he ðær þa nihtþirneſſe gehýbbe
mid þær lichoman hæfigneſſe 7 mid hiſ Godes geþne-
feþneſſe 7 biſgunða :

II. Ða cþæþ ic. Ic eom gehafa ꝥ ꝥ þar foð ſpell
ꝥ Plato ſæde. Ðu ne kýmnegeþert þu me eac nu tupa
þære ilcan ſpæce. æþert þu cþæþe ꝥ ic hæfde for-
giten ꝥ gecýndelic god. ꝥ ic on innan me ſelfum hæf-
de. for ðær lichoman hefigneſſe. æt oðrum ceþne
þu me ſæþert þæt ðu hæþert ongiten ꝥ me ſelfum
þuhte ꝥ ic hæfde eallunga forlopen ꝥ gecýndelice god.
ꝥ ic oninnan me ſelfum ſceolde habban. for ðære un-
gemetlican unroþneſſe ðe ic hæfde forþam forlæ-
tenan pelan. Ða cþæþ he. Ðar þu nu gemýndeþt ða
poþ þe ic þe ſæde on þære forman bec. ðonne I miht
ðu be þam poþum genoð ſpeotole ongitan ꝥ ꝥ þu
ær ſæþert ꝥ þu m nýrtert. Ða cþæþ ic. Ðæt þær ꝥ.
hæt ſæde ic ꝥ ic n nýrte. Ða cþæþ he. Ðu ſæþert
on þære ilcan bec. ꝥ þu ongeate ꝥ te God ſeolde þi-
reſ miþban geapþer. ac þu ſæþert ꝥ þu ne mihte þitan
humeta he hiſ ſeolde. oððe hu he hiſ ſeolde. Ða cþæþ
ic. Ic geman genoð o geapa min agen býrig. 7 ic hiſ
þær ær ðe gehafa. þeah ic hit þa be ſumum bæle on-
geate. ic ſolde get hiſ mane æt ðe geheonan. Ða cþæþ
he. Ne ðe nauht ær ne tpeoþe ꝥ te God ſæbbe 7 ſe-
olde ealles miþbaneapþer. Ða cþæþ ic. Ne me ſ geot
nauht ne tpeoþ. ne nu næfþe ne q tpeoþ. ic þe ſille
eac ſona ſecgan be r þam ic æþert ongeat. Ic ongeat
þæt ðer miþbangeapþ þær of ſpiðe manegum and

---

k mýndgeþert C. *l* mehte C. *m* neſſe C. *n* nýrre
o geape C. *p* ſict C. *q* tpeoþ C. *r* hþæm ic hu æþert C.
mirt-

f mīrlīcum ōngum gēgaderob. 7 spīe fæste to rom-
ne gēlīmed 7 gēfangod. næren hī gēgaderobe 7 gē-
padobe. swa spīespearða gērcæfta. ōonne ne purdon
he næfre ne gēporhte ne eac gēgaderobe. 7 gif he hī
ne ⁊ bunde mid hīr unabīndendlicum pacentum. ōonne
torlupan hī ⁊ calle. 7 ⁊ nære no swa gēwīlice. ne swa
endebīndlice. ne swa gēmetlice hīora rēde. 7 hīora
rīne fūnden on hīora rēorum. 7 on hīora tīdum. gif
an unapēndendlic Gōd nære. weolde þone gōd ꝥ ꝥ he is.
ꝥ ic hate Gōd swa swa calle gērcæfta hatap:.

III. Ða cwæþ he. Nu ðu þæt swa openlice ongīten
hæfst. ne þearfe ic nu nauht spīe ymbe ꝥ spīcan. ꝥ
ic ðe ma be gōbe wecce. forþam ðu eart nu fulneah
cumen 7 innon. Ða cæstne þære soþan gēwælþe. þe þu
lange ær ne mihtest awebian. Ac wīt sculon swa ðeah
secan ꝥ ꝥ wīt ær mīnton. Ða cwæþ ic. Hwæt is ꝥ. Ða
cwæþ he. Ðu ne tealban wīt ær ꝥ te genyht cweþne
gēwælþa. 7 Ða gēwælþa wæron Gōd. Ða cwæþ ic. Swa
hit is swa þu segst. Ða cwæþ he. Gōd ne beþearf na-
ner oþres fultumes. buton hīr seles. hīr gērcæfta
mid to wealdanne. ⁊ ðe ma þe he ær þonste to ðam
weorce. forþam gif he æniger fultumer on ænegum
ōngum beþonste. ōonne næfde he no sef genog. Ða
cwæþ ic. Swa hit is swa þu segst. Ða cwæþ he. Ðurh
hīne seles he gērcēop calle ðing. 7 eallra b wealt. Ða
cwæþ ic. Ne mæg ic ðær oþracan. Ða cwæþ he. ær we
þe hæfdon ꝥ ⁊ geseht. ꝥ Gōd wære þurh hīne seles
gōd. Ða cwæþ ic. Ic geman ꝥ þu swa sædest. Ða cwæþ
he. Ðurh gōod Gōg gērcēop ⁊ ælc þing. forþam he
wilt þurh hīne seles ealles ðær þe we ær cwædon ꝥ
gōd wære. 7 he is ana rēaholcæst wealdend. 7 rēora.
7 rēorwifer. ⁊ forþam he ⁊ seht 7 wāt eallum gē-
rcæftum. swa swa gōd rēora anum scipe. Ða cwæþ ic.
Nu ic ðe andette ꝥ ic hæbbe fūnden duru. þær ðær

f mīrlīcum C. ⁊ gebunde C. ⁊ ealla C. ⁊ næron C.
7 in on C. ⁊ wæren C. ⁊ þon ma C. b wylt C. c geseht
C. d eal C. ⁊ helma forþam C. e wīt C.

ic ær gereah ane lýtle f cýnan. rpa þæt ic gungaþe mihte gereon rpiþe lýtellne rciman leohtes of ^b þi-
rum ðeorþum. 7 ðeah þu me tæhtest ær þa ðuru.
ac ic hiþe ne mihte maþe anebian buton þ ic hiþe gna-
pode. ýmbuton þ ðe ic þ lýtle leoht gereah tþinlian.
ic ðe rþe gefýrn ær on ðirre ilcan bec. þ ic i nýrte
hpæt re fruma rþe calpa gerceafta. Ða gerehtert
þu me k hpæt hit rþer god. þa i nýrte ic eft ýmbe
þone ende. ær þu me eft gerehtert þ þ rþe eac god.
Ða rþe ic þe þ ic n nýrte hu he calpa þara gerceaf-
ta n peolþe. ac ðu hit me hæfst nu rpiþe rpeotole
o gereht. rþelce ðu hæbbe Ða ðuru abroden þe ic ær
rohte. Ða andrþopode he me 7 cræþ. Ic pat þ ic þe
ær r mynegode ðære ilcan rþræce. 7 nu me þinþ þ
þu ongite rpa rpa leng rpa bet ýmbe Ða roþræftnerre.
ac ic polþe get þe eopian rume q býrne. ac rpa rpeotole
rpa rio rþer þe ic þe ær rþe. Ða cræþ ic. hpæt is rio :

IV. Ða cræþ he. Ne mæg nænne mon þær r tpeo-
gan þ te callpa gerceafta agnum r pillan God r icraf
ofer hi. 7 eafmodlice hioþa pillan penþaþ to hir pillan.
Be þam is rpiþe rpeotol þ te God æghrþer pealt mid
þam helman 7 mid þam rþionþoþne hir godnerre. for-
þamþe : ealle gerceafta gecýnþelice hioþa agnum pillum
r unþiaþ to cumanne to gode. rpa rpa pe oft ær rþe-
don on þirre ilcan bec. Ða cræþ ic. * Ðri ne mæg ic
þær tpeogan. forþamþe Godes anpealb næpe full ea-
diglic. gif þa gerceafta hioþa unpillum him * heþdeft.
7 eft Ða gerceafta næpon naner ðoncer ne naner pe-
oþþricer peoþþe. gif hi heoþa unpillum hlafoþþe 7 heoþ-
don. Ða cræþ he. Nis nan gerceaft ðe he tiohþige
þ hio rýle pinnan rþ þiþe rþippenþer pillan gif hio
hiþe æ gecýnþ healdan pile. Ða cræþ ic. Nis nan æ ge-

f cýnan C. g uneaþe C. b þirrum C. i nýrre C. k þ C.
l nýrre C. m nýrre C. n peolþe C. o gereht C. p mynþ-
gode C. q býrne C. r tþiozan C. s pillum C. t calla C.
* Ðpone mæg þær tpeogan C. * heþden C. 7 heþden C.
æ cýnþ C. æ gecýnþ C.

rceaft

ſceaft þe piþ hipe ſcippenber pillan pinne. buton dy-
 rig mon. oððe eft ða *b* piþerpiendan englar. Ða cƿæþ
 he. Ðƿæt penyt þu. gif æneƿu ƿerſceaft tlohode þ
 hio piþ hiſ pillan ſceolde pinnan. hƿæt hio mihte piþ
 ſƿa mihtine ſƿa þe hine ƿenehtne habbaþ. Ða cƿæþ ic.
 Ne maƿon hi nauht ðeah hi pullon. Ða punðrode he 7
 cƿæþ. Niſ nan puht þe mæge oððe pille ſƿa *c* heaƿum
 Grode piþceþan. Ða cƿæþ ic. Ne pene ic þ ænig puht
 ſic ðe piþpinne. buton þ pit ær ſƿæcon. Ða *d* ſmea-
 code he and cƿæþ. pite geape þ þ iſ þ hehſte god. þ
 hit eall ſƿa mihtiglice macaþ. 7 eall ðing ƿerſceop. 7
 eallum ſƿa ƿenechlice ſacaþ. 7 ſƿa eaþelice buton ælcum
 ƿerſpince hit eall ſet. Ða cƿæþ ic. ƿel me licode þ þu
 ær ƿæbert. 7 þiſer me lýt nu ƿet bet. Ac me ſcea-
 maþ nu þ ic hit ær ne ongeat. Ða cƿæþ he. Ðƿæt ic
 pat þ þu ƿehenbert oft peccan on ealþum leaſum ſpel-
 lum þ te lob Saturneſ ſunu ſceolde beon ſe hehſta
 Grod ofer ſoþne Grod. 7 he ſceolde bion ðær heofe-
 ner ſunu. 7 ſceolde piſrian on heofenum. 7 ſceolbon gi-
 gant. bion eorþan ſuna. 7 þa ſceolbon piſrian ofer
 eorþan. 7 þa ſceolban hi beon ſƿilce hý ƿænon ƿerſpýr-
 trena bearn. forþæmþe he ſceolde beon heofoneſ ſunu.
 7 hi eorþan. Ða ſceolde ðam gigantum ofþincan þ he
 hæfde 8 hipe nice. polbon ða tobnecan ðone heofon
 unber him. Ða ſceolde he renban ðunſar. 7 *b* lýgetu.
 7 pinbar. 7 toſpýpan eall hira ƿeƿeorc mid. 7 hi ſelſe
 ofſlean. *i* Ðýlllice leaſunga hi poþhton. 7 mihton eaþe
 ſetgan ſoþſpell. gif him þa leaſunga næpon ſƿetpan.
 7 ðeah ſƿiþe gelic þiſum. hi mihton ſetgan hýlc dy-
 rig Neſnod ſe gigant poþhte. ſe Neſnod ƿær Ehuſer
 ſunu. Ehuſ ƿær *k* Ehaaner ſunu. Ehaan Noer. ſe Ne-
 ſnod het ƿýncan ænne toþ on ðam ſelba þe *l* Sennar
 hatte. 7 on þære ðiode þe Deina hatte. ſƿiþe neah
 þære býrig ðe mon nu hæz Babilonia. þ hi dydon for

b piþerpiendan C. *c* heaum C. *d* ſmeacode C. *e* Ic
 pat C. *f* oþru Grodu C. *g* hiepa C. *h* ligeta C. *i* Ðýl-
 lica C. *k* Ehaaner ſunu. Eham C. *l* Nenſar C.

N

þæm

þæm þingum ^m þ hi wolbon witon hu heah hit wære to
þæm hefeone. 7 hu ðicce ge hefon wære 7 hu fært.
oððe hwæt þær ofer wære. Ac hit gebyrebe. swa hit
ⁿ cýnn far. þ ge godcunda ^o anweald hi tofstencte ær
hi hit fullwyrpan ^p mohton. 7 towearr þone toftr. 7
hiora manigne offlog. 7 hiora swære toðælde on
7 tra 7 hund weofontig ^r gefeoba. Swa gebyreþ ælcum
ðara þe winþ riþ þæm godcundan anwealde. ne ^f gefereþ
him nan weofwyrce on þæm. ac wyrþ ge gefanon þe hu
ær hæfton:

V. Ac loca nu hwæþer ðu wille þ wit : gefyrigen
æfter ænigne gefceadwyrre furbor. nu wit þ ^a funden
habbaþ. þ wit ær sohton. ic wene þeah ^x wit. gif
get unwe pone to romne fleap. þ þær arwunge sum
swearca up sofwærtnesse ðara þe wit ær ne gefaron.
ða cwæþ ic. do swa swa ðu wille. ða cwæþ he. hwæt
nænne mon nu ne treof þ God gy swa mihtig þ he
mæge wyrpan þ þ he wille. ða cwæþ ic. Ne treof þær
7 nan mon ðe aht wæ. ða cwæþ he. hwæþer ænig mon
æ wære þ aht ge þær ðe God don ne mæge. ða cwæþ
ic. Ic hit wæ. þ nauht nis ðær ðe he don ne mæge.
ða cwæþ he. ferst þu hwæþer he mæge ^{*} yfel don. ða
cwæþ ic. Ic wæ þ he ne mæg. ða cwæþ he. Soþ ðu
ferst. forþam hit is nauht. þær yfel aht wære þone
ne mihte hit God wyrpan. forþy hit is nauht. ða
cwæþ ic. Ne winþ þ þu me ^a wellege and dydene. swa
mon cild weþ. ^b lætst me hider 7 ðider on swa wicne
wudu þ ic ne mæg ut awedran. forþam ðu a ymbe
flice ferst eft on ða ilcan swære ^{*}. 7 forlæst
eft ða ær ðu hi geendod habbe. 7 ferst on unwe.
þy ic nat nu hwæt þu wille. Ne winþ þ ðu hwerferst
ymbuton sume wundenlice 7 welewe swære. ymbe þa

---

^m ðe C. ⁿ cýn C. ^o wæ C. ^p mohton C. ^q tu C.
^r gefeoba C. ^f gefereþ C. ^t get swyrigen C. ^u funden
C. ^x gif wit get C. ^y nænne C. ^z wene C. ^{*} ænig
yfel C. ^a welle 7 dydene C. ^b lætst me hider 7 hider
C. ^{*} ðe þu ær swære. 7 forlæst C.

anfealdnesse þare gobcundnesse. Ic *c* genam þ þu me ær nehtere sum pundoplic spell. be ðam þa ðu me nehtere þ hit wære eall an geseþþa 7 þ hehte god. 7 cwæde þ ða geseþþa wæron on ðam hehtan gode fæste. 7 þ hehte *d* god wære God self. 7 he wære full ælcne geseþþe. and þu cwæde þ ælc geseþþig mon wære God. 7 eft ðu wæderst þ Godes godness 7 his geseþþigness 7 he self *e* þ þ he wære eall an. 7 þ þonne wære se hehta god. 7 to þæm gode ealle þa geseþþe ferdun ferdun ðe heora gecynd healdaþ. 7 wunaþ þ hi to cumen. 7 eac ðu wæderst þ te God weolde eallra his geseþþe mid þam weorðnesse his godness. 7 eac wæderst þ f ealle geseþþe his agnum willum ungenode him wæron underweode. 7 nu on last þu wæderst þ yfel wære nauht. 7 eall ðis þu gehete to soþe riþe geseþþlice buton ælcne leare wæderst. Ða cwæþ he. Ðu wæderst ær þ *g* ðe weolde. Ac me þinc selfum þ ic þe nauht ne *b* weolde. ac wære ðe riþe lang spell 7 pundoplic riþe geseþþlice be ðam Gode ðe wit unc geseþþ to gebædon. 7 nu get ic teohhie þ ic ðe hæst *i* hwegu uncuþer geseþþe be þam ilcan Gode. Ðis is gecynd ðære gobcundnesse þ his mæg beon ungemenged wið *k* oþre geseþþe. buton oþerra geseþþe fultume. swa swa nan oþer geseþþe ne mæg. ne mæg nan *l* oþer geseþþe be him selfum beon. swa swa *g*io Parmenter se weop *m* gebede and cwæþ. Ðe ælmihtiga God is eallra ðinga weccend 7 he ana unapendelic wunaþ. 7 eallra ðara anpendelicra welet. forþæm ðu ne ðearst nauht riþe pundwigan ðeah þe swiþian æfter ðam þe þe ongunnon. swa mid læf wordra. swa mid ma. swa þer þe hit geseþþe magon. Ðeah þe nu weolon manega 7 *n* mihtlice biþra and biþpell weccan. ðeah hangaþ ure *W*od ealne weg on þæm þe þe æfter swiþiaþ. ne so *o* þe na on ða biþena. and

---

c geman C. *d* god wære God C. *e* hæst þ wære eall an C. *f* ealle C. *g* ic þe weolde C. *b* weolde C. *i* hwegu C. *k* oþra C. *l* oþru C. *m* gebede C. *n* mihtica C. *o* þe no C.

on biſpell for þara leaſana ſpella luſan. ac forþam-
þe pe polbon mid þ gebeacnian þa roþfartneſſe. 7 pol-
bon þ hit purbe to nytte þam gehenþenbon. Ic ge-
munde nu nihte þær pīan Platoneſ lapa ſuma. hu he
craþ. þ re mon re þe biſpell reſgan polbe, ne ſceolbe
for on to ungelic biſpell ðære ſpæce ðe he ðonne
ſpnecan polbe. ac 7 geheop nu geþylbelice hpæt ic nu
ſpnecan wille. ðeah hit þe gefyrn ær unnyt ðuhte.
hpæþer þe re ende abet lician wille:.

VI. Onſan þa ſingan. 7 craþ, Geſælig biþ re mon.
þe mæg geſeon. ðone hluttran æpellm. ðær hehtan
goder. 7 of him ſelfum. aþeoppan mæg. þa ðioſtro
hiſ Mober. re ſculon get of ealþum leaſum ſpillum
ðe ſum biſpell neccan. Hit gelamp 7io. þ te an heap-
peſe. pær on ðære ſ þeode. þe Thracia hatte. 7io pær
on Eneca wice. re heapne pær ſpibe. ungeſpægllice
gob. þær nama pær Onſeuf. he hæfde an ſpibe ænlic
pīf. 7io pær haten Euphōice. þa onſann monn reccan.
be þam heapneſe. þ he mihte heappian þ re 7 puda
paſode. 7 þa ſtanaf 7 hiſgedon for þam ſpæge. 7 pīb
þeop. þær polbon to ipnan. 7 ſtanþon. ſpīlce hi 7 tame
pænon. ſpa ſulle. ðeah hi men. oððe hundar. pīþ eo-
bon. þ hi hi na ne onſcunebon. þa pæþon hi. þ ðær
heapneſeſ pīf. ſceolbe acpelan. 7 hiſe ſaple. mon ſceol-
be. læþon to helle. þa ſceolbe re heapneſe. peopþan
ſpa ſapīg. þ he ne mihte. on gemong oþrum mannum
bion. Ac teah to puda. 7 pæt on þam muntum. æg-
þer ge ðæggeſ. ge nihteſ. peop 7 heappode. þ þa pu-
þar biſodon. 7 þa ea ſodon. 7 nan heopt. ne onſcu-
nobe. nænne leon. ne nan hara. nænne hund. ne nan
neat. nytte nænne andan. ne nænne ege. to oþrum.
for þære 7 mihte ðær ſoneſ. þa ðæm heapneſe þa
pūhte. þ hine þa. naner ðingeſ ne lýtte on ðiſſe po-
pulbe. þa þohte he. þ he polbe geſecan. helle ægatu.

þ gebecnan C. 7 gehen C. ſþode C. 7 pudu C. 7 hi
ſcunebon. for þy ſpæge C. 7 tamu. C. 7 meſþe C.
7 Godu C.

7 onginnan him. oleccan mid his hearpan. 7 bibban *f*.
 hi him aȝeafan. eft his riȝ. Ȇa he þa Ȇider com. þa
 ſceolde cuman. þærne helle hund. onȝean hine. þær na-
 ma pær *a* Apuerpur. ſe ſceolde habban. þrio hearðu. 7
b ongan fæȝnian. mid his ſceopte. 7 *c* plegan riȝ hine.
 for his hearpunȝa. Ȇa pær Ȇær eac. riȝe eȝerlic ȝeat-
 pearþ. Ȇær nama ſceolde beon Lapon. ſe hæfde eac
 Ȇrio hearðu. 7 ſe pær riȝe oneald. Ȇa ongan *d* Ȇe
 heappere. hine bibban. *f* he hine ȝemunbbýrde. þa hpile
 Ȇe he þær pære. 7 hine ȝerundne. eft þanon bpohte.
 Ȇa ȝehet he him *f*. forþam he pær *e* on lýrt. Ȇær
 ſelbcuþan ſoner. Ȇa eode he forþon of he ſȝemette.
 Ȇa ȝnaman ȝ Lýbena. Ȇe ſolcirce men. hatap Paþcar.
 Ȇa hi ſecȝap. *f* on nanum men. nýton nane aþe. ac
 ælcum menn. *b* ppecan be his ȝepýrhtum. Ȇa hi ſecȝap.
f *i* pealdan. ælceſ monner pýrde. Ȇa onȝann he bibban.
 hioþa kmltȝe. þa onȝunnon hi pegan mid him. Ȇa eode
 hi forþon. 7 him urnon ealle hellpanan onȝean. 7 læd-
 don hine. to hioþa cýninge. 7 onȝunnon ealle ppe-
 can mid him. 7 bibban Ȇær þe he bæd. And *f* unſtille
 hpeol. Ȇe Ixion * to ȝebunden. *l* Lauuta cýning for
 his ſcýlde. *f* ofrtod. for his hearpunȝa. And Tanta-
 lur ſe cýning. Ȇe on þýrre populde. unȝemetlice ȝifne
 pær. 7 him þær *f* ulce. ýfel ſýlȝde. þær ȝifneſſe.
 he ȝertilde. And ſe Uultor. ſceolde forlætan. *f* he
 ne ſlat. þa hiſne Týtier. Ȇær *m* cýning. þe hine ær.
 mid þý pitnode. And eall hellpana. piȝu ȝertildon. þa
 hpile Ȇe he beforan þam cýninge hearpode. þa he þa
 lange. 7 lange hearpode. þa *n* clipode. ſe hellpanana cý-
 ning. 7 cpeþ. *o* Uton aȝifan. þam eſne his riȝ. forþam
 he hi. hæfþ ȝeeapnod. mid his hearpunȝa. Bebead him
 Ȇa. Ȇæt he *p* ȝeara piȝte. *f* hine næfne. unberbæc
 ne berape. *q* forþam he þononpearþ pære. 7 ræde. ȝif

a Lepuerpur C. *b* onfæȝnian C. *c* plegian C. *d* ſe C.
e oflýrt C. *f* mette C. *g* mettena C. *b* ppecan C. *i* pal-
 den C. *k* bliſſe C. * pær to C. *l* Leuita C. *m* cýningeſ C.
n cleopode C. *o* putun C. *p* ȝeara piȝte C. *q* riȝðan C.
 he

he hine unberbæc berape. ꝥ he sceolde. forlætan þæt
 riȝ. Ac Ða luȝe mon mæg riȝe uneaþe. * forbeodan.
 ⁊ pila rei. hþæt Orþeur þa. lædde hiȝ riȝ mid him. oþ-
 þe he com. on ꝥ gemære. leohtes ⁊ þeoſtro. þa eode
 ꝥ riȝ æfter him. Ða he ſforþ on ꝥ leoht com. Ða
 bereab he hine unberbæc. riȝ Ðær riȝes. þa loȝede heo
 him ſona. Ðar leaſan ſpell. læraþ gehwilde man. þa-
 na þe pilnaþ. helle ⁊ þioſtra. to flionne. ⁊ to þær * ro-
 þes. goðes lihte. to cumenne. ꝥ he hine ne berio. to
 hiȝ calbum yfelum. ſpa ꝥ he hi eft. ſpa fullice full-
 ſnemme. ſpa he hi ær býde. forþam ſpa hpa ſpa. mid
 * fullon pillan. hiȝ Mod pent. to Ða yfelum. þe he
 ær forlet. ⁊ hi Ðonne fulſnemeþ. and he him þonne.
 fullice liciaþ. ⁊ he hi næſre. forlætan ne þenç. þon-
 ne forlyrt he. call hiȝ ærnan ⁊ goð. buton he hit eft
 gebete. Ðer endað nu. ſeo Ðriðde boc Boeties. and
 onginþ ſeo feorþe :

C A P. XXXVI.

◆◆◆◆ A re Viſdom Ða þiȝ leoþ riȝe luſtbærlice ⁊
 ◆ D gerceabwyrlice arungen hæfde. þa hæfde ic þa
 ◆◆◆◆ get hþæt ⁊ hþega gemýnd on minum Mode
 þære unnotnesse þe ic ær hæfde. ⁊ cwæþ. Gala Viſdom.
 þu þe eart boda and forþýnel Ðær forþan leohtes. hu
 pundwlic me Ðinç ꝥ þ þu me neçt. forþam ic on-
 gite þætte call ꝥ Ðu me ær neahtes b mihte God
 Ðurh þe. ⁊ ic hit c riȝte eac ær be ſumum bæle. Ac
 me hæfde þioſ unnotnes amespedne. ꝥ ic hit hæfde
 mid ealle forþiten. ⁊ ꝥ iȝ eac minne unnotnesse ſe
 mæſta bæle. ꝥ ic pundwige forþwý ſe d gooda Godlæte
 æniȝ yfel beon. oððe giȝ hit þeah * ſcýle. ⁊ he hit
 geþaſian wile. for hþý he hit Ðonne ſona ne c ppece.
 hþæt þu miht Ðe ſelf ongitan ꝥ þ iȝ to pundwianne.

* oððe na forbeodan C. ⁊ rei la rei C. ſforþum C.
 ⁊ þioſtro C. ⁊ forþan C. ⁊ fullu C. ⁊ goð C. ⁊ hpu-
 gu C. b me neahte C. c riȝte C. d gooda C. * bion
 ſcýle. C. e ppece C. j

7 eac oþer ðing. We þincþ ȝet mane punþor þ̅ 1r þ̅
 te f̅byri 7 unrihtwyrner nu micraþ oþer calne midþan
 earþ. 7 ȝe w̅rþom 7 eac oþre cræftar næbbaþ nan lof
 ne nænne weorþwyrce on ðurfe worulde. Ac licraþ for-
 ȝepene swa swa 8 meox under feltune. 7 yfele men on
 ælcum lande winþon nu w̅rþe. 7 Ða ȝoþan habbaþ ma-
 niȝreald w̅tu. Ðra mæȝ forþærnan þ̅ he þ̅ ne w̅forȝe
 7 w̅wylcpe w̅ærte ne punþorȝe. þ̅ te æfre w̅wylc yfel
 ȝewyrþan w̅colde under Ðær ælmihtigan Godes anpe-
 alde. Nu we w̅ton þ̅ he hit w̅at. 7 ælc *b* ȝoþ w̅le. Ða
 cræþ he. Lif hit swa 1r swa Ðu w̅ȝrt. Ðonne 1r þæt
 eȝerlice Ðonne æniȝ oþer w̅roȝa. 7 1r enþelear pun-
 þor. Ðam ȝelicort þe on ŷumer cȳninges w̅reþe w̅en
 ȝylþenu w̅atu 7 w̅ylfrenu forw̅epene. 7 treowenu mon
 weorþwyrce. *i* Hit niȝ no swa swa þu w̅erst. ac ȝif Ðu
 eall þ̅ ȝemunan w̅ilt þ̅ we ær w̅wæcon. mid Ðær Go-
 des w̅ultume. Ðe we nu ymbe w̅wæcaþ. Ðonne miht þu
 onȝitan þ̅ þa ȝoþan bioþ w̅imle wealþende. 7 þa yfelan
 nabbaþ nænne anweald. 7 þ̅ Ða cræftar ne bioþ næfre
 buton wepinge. ne buton eþeane. ne þa unweapar næ-
 fre ne bioþ unw̅itnede. Ac þa ȝoþan bioþ w̅imle ȝe-
 w̅elȝe. 7 þa yfelan unȝe-
 w̅elȝe. Ic Ðe mæȝ eorþan Ðær
 w̅iþe manega *k* w̅irna þa Ðe mæȝon ȝetw̅imȝan. *l* to
 þam þ̅ þu nart hwæt þu lænȝ w̅forȝe. Ac ic Ðe w̅ille
 nu ȝiet ȝetw̅æcan Ðone weȝ þe Ðe ȝelæt to þære heo-
 wenlican w̅irȝ. Ðe þu ær of come. w̅irÐan þu onȝitst
 þurh mine lare hwæt w̅io we þe ȝe-
 w̅elþ biþ. 7 hwær bio
 biþ. Ac ic w̅eal w̅erst Ðin *m* ȝe-
 w̅elþerian. þ̅ hit
 mæȝe hit þ̅ eþ up ahebban ær Ðon hit w̅leogan on-
 ȝinne on Ða heahwyrre. þ̅ hit mæȝe hal 7 onw̅orȝ w̅leo-
 gan to his earþe. 7 forlætæn ælce þara ȝe-
 weorþeþneŷra Ðe hit nu w̅woraþ. w̅itte him on minum hwætwe-
 ne. þo-
 w̅yrȝe him on minne weȝ. ic bio his *n* lathw̅or.

11. Ða we w̅rþom þa Ður w̅pell *o* aweht hæfte. þa
 onȝann he eft winȝan 7 cræþ. Ic hæbbe w̅iþe w̅iŷte

f byriȝ C. *g* miox C. *b* ȝoþ C. *i* Niȝ hit no C. *k* w̅irna
C. *l* to þon C. *m* ȝe-
 weorþerian C. *n* lathw̅or C. *o* aweht C.
 fe-

feþena. ꝥ ic mæg fliozan ofen ðone hean hrof þær heofoner. Ac þær ic nu morþe þin Mōd gefiþerigan mid þam riþerum. ꝥ þu mihtert mid me fliozan. þonne miht ðu ofeþrion ealle þar eorþlican þing. Líf þu mihtert ðe flion ofen þam nobore. ðonne mihtert þu ærion þa polcnu under þe. ⁊ mihtert þe fliozan ofen þam fýne þe iſ betpux þam nobore ⁊ þære lýfte. ⁊ mihtert þe feþan mid þære funnan betpux þam tunglum. ⁊ ðonne peorþan on þam nobore. ⁊ riððan to þam cealdan rtorpan þe þe hataþ ðaturner rceorpa. re iſ eall iſig. re pandraþ ofen oþrum rceorþum ufor ðonne ænig oþer tungol. riððon þu ðonne forþ ofen þone biſt ahefod. ðonne biſt þu bufan ðam rriſtan nobore. ⁊ lætſt þonne behindan þe þone hehſtan heofon. riððan ðu miht habban ðinne ðæl ðær roþan leohter. þær riſcraþ an cýning re hæfþ anpealb eallra oþra cýninga. re gemetgaþ ðone bſibel. ⁊ ꝥ pealdleþer ealler ýmbheorþter heofener ⁊ eorþan. re an dema iſ gertæþþig ⁊ beorht. re rtorþ þam hraþþæne eallra gerceafta. Ac gif þu æfne cýmſt on þone peg ⁊ to ðære rtope þe ðu nu geot forhten haſt. þonne wilt þu cpeþan. Ðiſ iſ min riht eþel. hionan ic paſ ær cumen. ⁊ hionan ic paſ acenned. heſ ic wille nu rstandan fæſte. nelle ic nu næfne hionan. Ic pat þeah gif ðe æfne gepýrþ ꝥ þu wilt oððe morþ eft funþian þara þioſtra ðiſſe worulde. þonne gefiht ðu nu þa unrihtwiran cýninga ⁊ ealle þa ofermodan riſcan bion wriþe unmihtige ⁊ wriþe earme wreccan. þa ilcan ðe þiſ earme folc nu hearþort onþræt.

III. Ða cwæþ ic. Eala wiſdom. micel iſ ꝥ ⁊ punþolic ꝥ þu gehættſt. ⁊ ic eac nauht ne tpeoge ðat ðu hit mæge zelæſtan. Ac ic þe halſige ꝥ þu me no leng ne ⁊ læde. ac getæc me þone peg. forþæm þu miht onhtan ꝥ me lýft þær peges. Ða cwæþ he. Ðu ſcealt æweſt onhtan ꝥ þa godan habbaþ riwle anpealb. and þa ýfelan næfne nænne. ne nænne cwæft. forþam hio-

na nan ne on gīt þ̅ te god 7 yfel bioþ̅ simle gepu-
 nan. ȝif þ̅a godan ðonne simle habbaþ̅ anpealb. þ̅onne
 nabbab̅ þ̅a yfelan næfre nænne. forþ̅am þ̅̅ god and þ̅̅
 yfel sint ȝriþ̅e unȝampræde. Ac ic ðe polde ȝet be
 æȝþ̅num ðara hƿæt hƿeȝa ȝƿeotolop ȝeƿeccan. þ̅̅ ðu
 mæȝe þ̅̅ bet ȝelyfan ðe ic þ̅e oþ̅ne hƿile ȝecce be þ̅am
 oþ̅num. oþ̅ne hƿile be þ̅am oð̅num. Tƿa ðing ȝindon
 þ̅e ælceȝ monney inȝeþ̅anc toȝundab̅. þ̅̅ iȝ þ̅onne ȝilla 7
 anpealb. ȝif ðonne hƿæm þ̅ara tƿeȝa hƿæþ̅eȝeȝ pana
 biþ̅. ðonne ne mæȝ he mid þ̅am oþ̅num nan ȝuht ⁊ ȝƿem-
 man. forþ̅am nan nyle onȝinnan þ̅̅ þ̅̅ he nele. buton he
 ſ ne ȝcyle. 7 þ̅eah he call ȝille. he ne mæȝ. ȝif he þ̅eȝ
 þ̅inȝeȝ anpealb næfþ̅. be þ̅æm þ̅u miht ȝƿeotole onȝu-
 tan. ȝif þ̅u ⁊ ænne mon ȝeȝiht ȝillnian þ̅eȝ þ̅e he næfþ̅.
 þ̅̅ þ̅am biþ̅ anpealb pana. Ða cƿæþ̅ ic. Ðæt iȝ ȝoþ̅. ne
 mæȝ ic þ̅eȝ oþ̅racan. Ða cƿæþ̅ he. Inȝ þ̅u þ̅onne ⁊ hƿæne
 ȝeȝiht þ̅e mæȝ ðon þ̅̅ þ̅̅ he ðon ȝile. ne þ̅e ðonne nauht
 ne tƿeoþ̅ þ̅̅ ȝe hæbbe anpealb. Ða cƿæþ̅ ic. Ne tƿeoþ̅
 me þ̅eȝ nauht. Ða cƿæþ̅ he. Ælc mon biþ̅ ȝealdend þ̅eȝ
 þ̅e he pelt. næfþ̅ he nanne anpealb þ̅eȝ þ̅e he ne pelt.
 Ða cƿæþ̅ ic. Ðæt ic eom ȝeþ̅aȝa. Ða cƿæþ̅ he. Hƿæþ̅eȝ
 þ̅u nu ȝet mæȝe ȝemunan þ̅̅ ic þ̅e æn ⁊ ȝehte. þ̅̅ ȝaȝ
 þ̅̅ te ælceȝ monney inȝeþ̅anc ȝilnaþ̅ to þ̅æpe ȝoþ̅an ȝe-
 ȝælþ̅e to cumenne. ðeah he unȝelice huopa ⁊ eapniȝe.
 Ða cƿæþ̅ ic. Ðæt ic ȝeman. ȝenog ȝƿeotole me iȝ þ̅̅
 ȝeȝæb. Ða cƿæþ̅ he. Læmunȝt þ̅u þ̅̅ ic þ̅e æn ȝæde þ̅̅
 hit ȝæpe call an god 7 ȝeȝælþ̅a. ȝe þ̅e ȝeȝælþ̅a ȝeð̅.
 he ȝeçþ̅ god. Ða cƿæþ̅ ic. Ic hæbbe ȝenog ȝeȝte on ȝe-
 mȝnde. Ða cƿæþ̅ he. Calle men ȝe ȝode ȝe yfele ȝil-
 niaþ̅ to cumanne to ȝode. þ̅eah hi hiȝ ⁊ miȝlice ȝil-
 niȝen. Ða cƿæþ̅ ic. Ðæt iȝ ȝoþ̅ þ̅̅ þ̅u ȝeȝȝt. Ða cƿæþ̅
 he. Lænog ȝƿeotol þ̅̅ iȝ þ̅̅ te ȝoþ̅ þ̅̅ ȝint ȝode men ȝode.
 ðe hi ⁊ ȝode ȝemetab̅. Ða cƿæþ̅ ic. Lænog opea hit iȝ.
 Ða cƿæþ̅ he. Ða godan beȝitaþ̅ þ̅̅ god þ̅̅ hi ȝillniað̅.
 Ða cƿæþ̅ ic. Ðƿa me þ̅inçþ̅. Ða cƿæþ̅ he. Ða yfelan næ-

⁊ fullȝƿemman C. ſ nebe C. ⁊ ænne C. ⁊ hƿone C.
 ⁊ ȝehte C. ⁊ eapniȝen C. ⁊ miȝlice C. ⁊ god C.

non *b* na yfele. gif hi gemetan þ̅ god þ̅ hi pilnaþ. ac forþ̅ þ̅ hi rint yfele *c* þ̅ hi hit ne *d* gemetaþ. 7 forþ̅ þ̅ hi hit ne *d* gemetaþ. Ðe hi hit on riht ne recap̅. Ða cƿæþ ic. Spa hit is ƿpa Ðu ƿegrt. Ða cƿæþ he. forþ̅ þ̅am hit is nan tƿeo þ̅ þa godan bioþ ƿimle ƿalðenbe. 7 þa yfelan nabbap̅ nænne anpealb. forþ̅ þ̅ Ða godan þ̅ god on riht recap̅. 7 Ða yfelan on poh. Ða cƿæþ ic. *e* Ðe þe ƿenþ̅ þ̅ þ̅ ƿof ne ƿic. Ðonne ne geleafþ̅ he naner ƿofer̅:

IV. Ða cƿæþ he. Hƿæþer ƿenrt þu nu. gif tƿegen men ƿunðiaþ to anre ƿtƿoe. 7 habbaþ emn micelne pilan to to cumenne. 7 oþer hærfþ̅ hiƿ ƿota anpealb þ̅ he mæg gan *** ƿpa ƿpa callum monnum gecynde ƿæne þ̅ hi mihton. oþer nærfþ̅ hiƿ ƿota geƿealb þ̅ he mæge gan. 7 pilnaþ þeah to *f* ƿænne. 7 onginþ̅ *g* cƿýpan on Ðone ulcan ƿeg. hƿæþer Ðana tƿegna þ̅incþ̅ þe mihtigra. Ða cƿæþ ic. Nis þ̅ gelic. ƿe biþ̅ mihtigra ƿe Ðe gæþ̅. þonne ƿe þe cƿýpþ̅. forþ̅am he mæg cuman eþ̅ þ̅ider Ðe he ƿile Ðonne ƿe oþer. *h* ƿege eller þ̅ Ðu ƿile. þ̅ ƿat ælc man. Ða cƿæþ he. Spa *i* gelice beoþ̅ þam godum 7 Ðam yfelum æghæp̅ hiona pilnaþ forþ̅ gecynde þæt he cume to þam hehrtan gode. Ac ƿe goda mæg cuman þ̅ider he pilnaþ. forþ̅am he hiƿ on riht pilnaþ. 7 ƿe yfela ne mæg cuman to þam þe he pilnaþ. forþ̅am he hit on poh recþ̅. Ic nat þeah þe eller hƿæt Ðince. Ða cƿæþ ic. Ne þ̅incþ̅ me nauht oþer of þ̅inum ƿpellum. Ða cƿæþ he. Lenog ƿýhte þu hit ongirt. 7 þ̅ is eac tacn Ðinre k hæle. ƿpa ƿpa læca gepuna is þ̅ he cƿeþ̅ aþ̅ Ðonne hio ƿeodne mon gefioþ̅. gef̅ he hƿelc *l* unƿæglic tacn him on gefeop̅. me þ̅incþ̅ nu þ̅ þ̅in gecynde 7 Ðin gepuna flite ƿiþe ƿiþlice ƿiþ̅ Ðæm býrige̅:

V. Ic habbe nu ongiten þ̅ Ðu eart gearo to ongitanne *m* mine lape. forþ̅ is þe ƿolbe gegæberigan manig ƿpell 7 manega birna. be þam þ̅ Ðu mihtert þ̅

b no C. *c* þe C. *d* metaþ C. *bis*. *e* Ðe þe ne pent þ̅ þ̅ ƿof ƿic C. *** þær he ƿile ƿpa. C. *f* ƿænne C. *g* cƿeopan C. *h* ƿaga C. *i* ulce C. *k* hælo C. *l* ungeræglic C. *m* mina lapa C.

eð

eð ongitan hwæt ic secgan wille. Ongit nu hu unmihtige þa yfelan men beoþ. nu hi ne magon cuman siðer. Siðer ða ungewittigan geseafta *willaþ to to cumenne. 7 hu mid e ungewihtpan hi wæron. gif hi hif nan gecynde næfbon. beheald nu mid hu hefigne patientan dyriges 7 ungesælsa hi sint gebundene. Hwæt þa cýlb. þonne hi fupþum gan magon. 7 eac ða calban ceoplar. ða hwile þe hi gan magon. wilnaþ sumes weofresipes 7 sumes mæsse. Ða cýlb witaþ on heora stasum. 7 manigfealdne plegan plegiaþ. Ðær hi s onhýrnaf ealdum monnum. 7 ða dyregan nan puht nýllaþ onginan. Ðær þe hit him aþþer mægen topanan oððe lofes oððe leana. Ac doþ þ wýrre is. isnaþ q hider 7 siðer wpoligende under þam hrofe eallra geseafta. 7 þ te þa r ungewittigan geseafta wton. þ nýton þa dyregan men. fopþý sint ða cneftas betpan ðonne ða unþeapas. fopþam ðe ælc mon sceal bion gefara. þam he wille þam he nýlle. þ se rie sanpealde hegort. þe mæg becuman to þam hehstan hrofe eallra geseafta. þ is God. Ðam nis nan puht bufan. ne nan puht benýþan. ne ýmbutan. Ac ealle ðing sint binnan him on hif anpealde. se God is wýrre to lufienne. Du ne cræde þu ær þ se wære anfeþe mihtigort se þe mihtigan. Ðeah he wolde. of þisse eorþan ende. swa þæt te nan wæl ðisse eorþan ofer þ nære. þ ilce þu miht gefencan be Gode. swa swa se ær crædon. þ se biþ mihtigort. þe to him cumon mæg. fopþam he no hwiðer ofer þ cumon ne mæg.

VI. Be eallum þisum pacum þu miht ongitan þ þa goban bioþ wíle mihtige. 7 yfelan bioþ ælces mægenes 7 ælces cneftes bebælde. hwý penst þu ðonne þ hi folwetan ða cneftas 7 folgian ðam unþeapum. Ic wene ðeah þ þu wille secgan þ hit se fop dyrige þ hi hi ne cunnon tocnapan. Ac hwæt sege ðu ðonne þ se fop cýrre. ðonne seo ungeweardwýrre. hwi gefaraþ

* wilnaþ C. o unmihtigan C. s hýrnaf C. q hider siðer C. r gewittigan C. sanpaldewort C.

hi þ̅ hi bioð ðyrige. hpy nýllað hi rpyrigan æfter
 cræftum 7 æfter firdome. Ic pat þeah þ̅ rpongornes
 hi ofrit 7 hi mid flæpþe ofercymþ. 7 girtung hi ab-
 lent. pit crædon ðeah ær þ̅ nan puht næpe rpyrfe þon-
 ne ungerceabrynes. Ac hpæt pillap þe nu cpeþan. gif
 ða gerceabryran habbaþ unþeapas 7 nillaþ rpyrigan æf-
 ter firdome 7 æfter cræftum. Ic pat ðeah þ̅ þu pilt
 cpeþan þ̅ rprænnes 7 ungemetfærtnes hi ofritte. Ac
 hpæt iſ ðonne : unrtengre ðonne fe mon þe bioð
 to ungemetlice ofersrifeð mid þam teþran flæfce. bu-
 ton he eft gerpice 7 pinne riþ þa unþeapas rpa he rpi-
 þort mæge. Ac hpæt pilt ðu þonne cpeþan. gif hpa
 puht nýlle riþ rinnan. ac mid * fullan pillan forlæt ælc
 god 7 fulgæþ þam yfele. 7 biþ ðeah gerceabryre. Ic
 recge rie unmihtig 7 eac ealles nauht. forþam rpa hpa
 rpa ðone gemænan god eallra goda forlæt. buton tpe-
 onne biþ fe nauht. Ac rpa hpa rpa pillnaþ þ̅ he cræf-
 tig rie. he pillnaþ þ̅ he : rpyrige rpa hpa rpa þonne cræf-
 tig biþ. he biþ rir. 7 fe ðe rir biþ, he biþ god. fe þe
 ðonne god biþ, fe biþ gerælig. 7 fe ðe gerælig biþ, fe
 biþ eadig. 7 fe þe eadig biþ, fe biþ god. be þam bæle
 ðe pe ær 7 nehton on þirre ilcan bec. Ac ic pene nu
 hponne þ̅ ðyrige men pillon punþrian þær þe ic ær fæde,
 þ̅ par þ̅ te yfele men næron nauhtar. forþæmþe þara
 iſ ma ðonne þara oþra. Ac ðeah hi hir nu næfre ne
 geleyan. þeah it iſ rpa. ne magon þe næfre geræccan
 þone yfelan mon clænne 7 untrfealbne. æ þe ma þe pe
 magon hatan oððe habban deabne mon for crucene,
 ne biþ fe cruca ðonne nýttra þe fe deaba. gif him
 hir yfel ne hneopþ. Ac fe þe ungeræclice hoſaþ. 7 hir
 gecynd nyle healþan. ne biþ fe nauht:

VII. Ic pene ðeah þ̅ þu pille cpeþan þ̅ hit ne rie eal-
 les rpa gelic þ̅ fe yfela mæge don yfel ðeah he god
 ne mæge. 7 fe deaba ne mæge nauþer don. Ac ic ðe
 recge þæt fe anpeald þara yfelena ne cymþ of nanum

---

† unrtengra G. * fulla G. † rir rie G. 7 nehton
 G. & ðon ma G.

cræf-

cræfte. Ac of unþearum. Ac gif þa ýfelan ýmle gode
 þanon. Þonne ne dydon hi nan ýfel. ne biþ þ nane
 mihta þ mon mæge ýfel don. ^a 7 beoþ unmihhta. gif
 þ roþ iſ þ pe ær gefýrn ^bnehtan þ þ ýfel nauht ne
 rie. þonne ne pýncþ re nauht. re ^cþe ýfel pýncþ. Ða
 cræþ ic. Genog roþ þ iſ þ þu fege. Ða cræþ he. Ðu
 ne ^cnehton pe ær þ nan puht næpe mihtigra þonne
 þ hehte god. Ða cræþ ic. Ðra hit iſ ſpa þu fege.
 Ða cræþ he. Ne hit þeah ne mæg nan ýfel don. Ða
 cræþ ic. Ðæt iſ roþ. Ða cræþ he. Ðræþen æniġ mon
 þene þ æniġ mon rie ſpa mihtig þ he mæge don eall
 þ þæt he wille. Ða cræþ ic. Ne wenþ þær nan mon þe
 hiſ geþit hæfþ. Ða cræþ he. Ðræt ýfele men magon
 þeah ýfel don. Ða cræþ ic. Eala þar hi ne mihton.
 Ða cræþ he. Ðit iſ ſpeotol þ hi magon don ýfel. 7
 ne magon nan god. þ iſ foþþam þe þ ýfel niſ nauht.
 Ac þa godan. gif hi fulne anpealb habbaþ. hi magon
 don to gode þ þ hi willaþ. foþþý iſ re fulla anpealb
 to tellanne to þam hehtum godum. foþþam ærþen
 ge re anpealb. ge þa oþru god. and þa cræftar. þe pe
 longe ær nemdon. findon fæste on þam hehtan gode.
 ſpa ſpa ælceſ huſeſ pah biþ fæst fæst ærþen ge on
 þære floſe. ge on þæm hrofe. ſpa biþ ælc god on
 Gode fæst. foþþam he iſ ælceſ godes ærþen ge hrofe
 ge floſ. Ðý iſ ^a to wilnianne þær anpealbe. þ mon
 mæge god don. foþþam þ iſ re betſta anpealb. þ mon
 mæge 7 wille well don. ſpa læſſan ſpebum ſpa manan.
 ſræþen he hæbbe. foþþam ſpa hpa ſpa ^dwillaþ god to
 donne. he willaþ god to habbenne. 7 mid gode to bi-
 onne. ^e foþ þiſ iſ re Platoneſ cwibe genog roþ. þe he
 cræþ. Ða ſiſan ane magon don to gode þ hi willaþ.
 þa ýfelan magon onginnon þ hi ^fwillaþ. Ic nat nu
 þeah þu wille cweþan þ þa godan onginnon hwilum þ
 hi ne magon foþþþungan. Ac ic cweþe. ^g þeah hi hit
 þringaþ ýmle foþþ. þeah hi þ weorc ne mægen ful-

^a ac C. ^b nehton C. ^c nehton C. ^d willaþ C.
^e foþþý C. ^f willaþ C. ^g þ C.

ƿremman. Ði habbaþ ðeah ƿulne pillan. 7 ƿe untreo-
ƿealba ƿilla bioþ to tellenne ƿop ƿullƿremob ƿeopc. ƿop-
ðam he næƿne ne ƿoplyrt ðam leanum oððe heƿ.
oððe þær. oððe ægþær. þeah ƿillaþ ða ýfelan ƿýncan
þ̅ þ̅ hi lýrt. ðeah hit nu ne ƿie nýt. ne ƿopleoƿaþ hi
eac þone pillan. Ac habbaþ hiƿ ƿite. oþþe heƿ. oððe
elley hpær. oððe ægþær. Se *h* ƿilla ýfel to þonne hio-
na ƿelt. ƿopþý hi ne maƿon begitan þ̅ ƿob þ̅ hi ƿill-
naþ. ƿop ðý hi hit ðuph ðone pillan ƿeap. *i* nallaƿ
þuphtne ƿeg. Se ýfela ƿilla næƿþ nænne ƿeƿeƿƿe ƿiþ
þa ƿeƿælþa. Ða ƿe ƿiƿðom þa ðiƿ ƿpell aƿeht hæƿde.
ða onƿan he eƿt ƿiƿƿan and ður ƿeapþ.

C A P. XXXVII.

✠✠✠✠ EÐER nu an ƿpell be þam oƿeƿmobum 7 þam
✠✠ G ✠✠ unƿihtƿiƿum cýningum. þa ƿe ƿeƿioþ ƿiƿtan
✠✠✠✠ on þam hehtan heahƿetlum. þa ƿcinaþ on ma-
neƿna cýnna hpæglum. 7 bioþ uton ýmbƿtandende mið
miclon ƿeƿeƿƿe hioþa þeƿna. 7 þa bioþ mið ƿetlum.
7 mið ƿýlðenum hýlt ƿeopðum. 7 mið manigƿealðum
heƿeƿeatƿum ƿehýnƿte. 7 þƿeatiaþ eall moncýnn mið
hioþa þnýmme. 7 ƿe ðe hioþa ƿelt. ne muƿnþ nauþeƿ
ne ƿƿiend ne ƿiend. þe ma ðe ƿeðende hund. ac bioð
ƿƿiþe unƿeƿeƿeƿlice upahaƿen on hiƿ Cðode ƿopþam un-
ƿemetlican anƿealðe. Ac ƿiƿ him mon þonne aƿint oƿ
þa claþa. 7 him oƿtiþ þaþa þeununga 7 þær anƿealðeƿ.
ðonne miht þu ƿeƿeƿon þ̅ he bioþ ƿƿiþe anlic þaþa hiƿ
þeƿna ƿumum ðe him ðan þeniaþ. buton he ƿopþna
ƿie. And ƿiƿ him nu ƿeap ƿebýnþ þ̅ him ƿýnþ ƿume
hpile þaþa þeununga oƿ tohen. 7 þaþa claþa. 7 þær an-
ƿealðeƿ. þonne þunþ him þ̅ he ƿie on canƿeƿne ƿebnoht.
oððe on ƿacentum. ƿopþam oƿ þam unmetta. 7 þam
unƿemetlican ƿeƿeƿelan. oƿ þam ƿeƿmettum. 7 oƿ
miƿtlicum ðnýncum þær liþe. onƿæcnaþ ƿio ƿobe þnaƿ
þære ƿnænneƿe. 7 ƿeopreþ hioþa Cðob ƿƿiþe ƿƿiþlice.

þ ýfela ƿilla G. *i* nalleƿ þuph ƿihtne ƿeg G.

þon-

þonne þeaxað eac þa ofersmetta 7 ungeþþærner. 7 þonne hi þeopþað gebolgen. ðonne þýrþ þ̅ ʒ ʒnob þerpun-
gen mid þam þelme þære hatheoptnerre. ofþæt hi þe-
opþað ʒerærte mid þære unpotnerre. 7 ʒpa ʒehærte.
Siððan þ̅ ðonne ʒebon biþ. ðonne onginþ him leo-
gan ʒe tohopa þære þræce. 7 ʒpa hþær ʒpa hi ʒ ʒprung
pillað. ðonne ʒehet him þær hi ʒecceleret. Ic þe ʒæde
ʒerþyn ær on þýrre ilcan bec. þ̅ calle ʒerþearta pill-
nobon ʒumer ʒober. ʒon ʒecýnbe. Ac ða unrihtþýran
cýngar ne maʒon nan ʒob don. ʒonþam ic þe nu ʒæde.
niþ þ̅ nan pundon. ʒonþam hi hi unþerþobað callum
þam unþearum þe ic ðe ær nembe. ʒceal ðonne nebe
to þara hlaþonda dome þe he hine ær unþerþeodbe.
7 þ̅ te þýrre ʒ. þ̅ he him nýle ʒurþum þiþþunnan þær
he hit anginnan wolde. 7 ðonne on þam ʒerþinne þurþ-
punian ne mihte. þonne nærþe he hi ʒane ʒcýlbe.

II. Ða ʒe þýrþom ða þýr leoþ arungen hærþe. þa on-
gan he eft ʒpellian 7 þýr cþærþ. ʒerþiþt ðu nu on hu
miclum. 7 on hu biopum. 7 on hu ðiortþum 'hona-
reabe þara unþeapa þa ʒfelþillenþan ʒticiaþ. 7 hu ða
ʒoban ʒcinaþ beophton þonne ʒunne. ʒonþam þa ʒoban
nærþe ne beoþ beþælbe þara ebleana hiona ʒober. ne
þa ʒrelan nærþe þara þita ðe hi ʒceapnaþ. Ælc þing
þe on ðýrre þopolbe ʒebon biþ. hærþ eblean. þýrþe
hpa þ̅ þ̅ he þýrþe. oððe do þ̅ þ̅ he do. a' he hærþ
þ̅ þ̅ he m̅ ceapnaþ. Niþ þ̅ eac nauht unþeht ʒpa ʒpa "Ro-
mana þeapar ʒ. 7 ʒet ʒ on manegum oðeodum. þ̅ mon
heþþ ænne heaþodbeaþ ʒýlþenne æt ʒumer ærþeþeþe
ende. ʒærþ þonne micel þolc to. 7 ʒnaþ calle þende-
meþt. ða þe hiona ærþinge tþeapþ. 7 ʒpa hþilc ʒpa ærþe
to ðam beaþe cýmþ. þonne mot ʒe hine habban him.
ælc þilnaþ þ̅ he ʒcýle ærþe to cuman 7 hine habban.
Ac anum he ðeah ʒebýnaþ. ʒpa beþ eall moncýnn. on
þýr antþeapþan liþe ʒnaþ. and onettþaþ. and pillnað
q̅ ealler þær heþtan ʒober. ac hit ʒ nanum * men ʒe-

---

l hono reafa C. m̅ ʒceapnaþ C. n̅ ʒio Romana þeap þær
C. o ðiobum C. p̅ endemeþ C. q̅ ealle C. * anum men C.
tioh-

tlohob. Ac is callum monnum. forþæm is ælcum þe-
 arf þ he higie ⁊ callan mægne æfter þære mebe. þære
 mebe ne pýp næfre nan god man bebæled. * forþæm
 nan god þeop ne biþ buton godum ebleanum. don ða
 ýfelan þ þ hi don. rýmle biþ se beah gober ebleaner
 þam godum gehealben on ecnerre. ne mæg þara ýfe-
 lena ýfel þam goban beniman / huora god. buton him-
 relfum næfden. ðonne mihte hi mon hi beniman oþer
 trega. oððe se ðe hit ær ⁊ realde. oððe oþer ma.
 Ac þonne forliet god man his ⁊ geleasan. ðonne he
 his god forliet. Ongit nu þ te ælcum men his ægen
 god gif þ goob eblean. þ god þ te oninnan him sel-
 fum biþ. Hpa pýra monna pile cpeþan þ ænig god man
 rie bebæled ðær hehtan gober. forþam he rimle æf-
 ter þam rýncþ. Ac gemum ðu rimle ðær miclan ⁊
 þær rægnan ebleaner. forþam þ eblean is oþer ealle
 ⁊ oþre lean to luxienne. ⁊ so þær lean to þam forerpe-
 cenan godum þe ic ðe ær tealde on ðrubban bec. þon-
 ne hi þonne ⁊ gegaderude bioþ. ðonne miht þu ongi-
 tan þ þa gerælsa ⁊ þ hehte god biþ eall an. ⁊ þ biþ
 God. ⁊ þonne ðu miht eac ongitan þ ælc god man biþ
 eadig. ⁊ þ ealle gerælige men beoþ Godar. ⁊ habbaþ ecu
 eblean huora gober:

III. Forþam ne ðearf ænænne pýre mon trega.
 þ ða ýfelan ⁊ nabban eac ece eblean heora ýfeles. þ
 biþ ece rite. Deah ðu nu pene þ huora b gerælse rie
 her for þowulde. he hæfþ ðeah ⁊ rimle his ýfel mid
 him. ⁊ eac þær ýfeles eblean ða hpule þe hit him licap.
 Nis nu nan pýr man þ nyte þ te god ⁊ ýfel bioþ rimle
 ungerþære ^a betpux him. ⁊ rimle on ⁊ tra pillap. ⁊ rpa

⁊ ealle C. * ne mæg hine mon no mid riht hatan se goo-
 da. gif he biþ þær hehtan gober bebæled forþæm C.
 / heora gober ⁊ huora pliter. ac gif hi þ goob buton him-
 relfum hæfden. ðonne meahte hi mon his beniman oþer
 trega C. ⁊ realde. oððe oðer mon C. ⁊ leanum C.
 ⁊ oþru C. ⁊ gegaderudu C. ænig C. ⁊ næbben eac ecu
 C. b hpyle gerelig rie C. ⁊ rimle C. ^d betpox C. ⁊ tu C.

rpa

ƿpa Ɗær Ʒoban Ʒobnes biþ hiſ aƷen Ʒob 7 hiſ aƷen eblean. ƿpa biþ eac þær Ʒſelan Ʒſel hiſ aƷen Ʒſel. 7 hiſ eblean. 7 hiſ aƷen ƿite. ne tƿeoþ nænne mon Ʒif he ƿite hæfþ. þ he næbbe Ʒſel. hƿæt ƿenap þa Ʒſelan þ he beon bebælde Ɗana ƿita 7 Ʒint fulle ælceſ Ʒſeler. f nallar no þ an þ hi bioþ aſylde. Ac ƿorþneah to nauhte Ʒebone. Ongit nu be þam Ʒodum hu micel ƿite þa Ʒſelan ƿymle habbaþ. 7 Ʒehýp Ʒýt Ʒum biſpell. 7 Ʒeheald þa ƿel þe ic þe ær ƿæde. Call þ. þ te annerre hæfþ. þ ƿe ƿecƷaþ þæt te ƿie. Ɗa hƿile þe hit æt ƿomne biþ. 7 Ɗa ƿampnædbnerre ƿe hatap Ʒob. Ɗpa ƿpa an man biþ man. Ɗa hƿile Ɗe ƿio ƿapl 7 ƿe lichoma biþ ætƿomme. * Ɗonne ne bið he þ þ he ær ƿær. þ ilce þu miht Ʒeþencan be Ɗam lichoman 7 be hiſ limum. Ʒif þara lima hƿile of biþ. Ɗonne ne biþ hit no full mon ƿpa hit ær ƿær. Ʒif eac hƿýlc Ʒob man ƿrom Ʒode Ʒeƿite. Ɗonne ne biþ he g þe ma fullice Ʒob. Ʒif he callunga ƿrom Ʒode Ʒeƿite. þonan hit Ʒebýnaþ þ Ɗa Ʒſelan ƿoplætap þ þ hi ær dibon. ne bioþ þ þ hi ær ƿæron. Ac þonne hi þ Ʒob ƿoplætap 7 ƿeopþaþ Ʒſele. Ɗonne ne beoþ hi nauhtar buton anlicneſ. þ mon mæƷ Ʒeƿion þ hi Ʒio men ƿæron. ac hi habbaþ þær menniſceſ Ɗonne þone betƿtan dæl ƿoplopen. 7 þone b ƿopcuþeran Ʒehealben. hi ƿoplætap þ Ʒecýndelice Ʒob. 7 Ʒint menniſlice þeapap. 7 habbaþ þeah manneſ anlicnerre Ɗa hƿile þe hi libbaþ :

IV. Ac ƿpa ƿpa manna Ʒobnes hi ahefþ ofen þa menniſcan Ʒecýnd. ' to þam þ hi beoþ Ʒobap aƷenemnebe. ƿpa eac hioþa Ʒſelneſ apýppþ hi unben Ɗa menniſcan Ʒecýnd. ' to þam þ hi bioþ Ʒſele Ʒehatene. þ ƿe cƿeþaþ ƿie nauht. ƿorþam Ʒif Ɗu ƿpa Ʒeplætne mon metƿt þ he biþ ahpærfeð ƿrom Ʒode to Ʒſele. ne miht Ɗu hine na mid ƿihtc nemnan man. ac neat. Ʒif þu þonne on hƿilcum men ongítƿt. þ he biþ Ʒtƿere 7 neaſe-

f nallar C. * þonne hi þonne Ʒeſindþeðe bioþ þonne C. g þon ma C. h ƿopcuþeſtan C. i to Ɗon C. k Ʒenembe C. l to þon C.

P

pe.

re. ne ſcealt þu hine na hatan man. ac pulf. And þone
 neþan þe biþ þpeopteme. þu ſcealt hatan hund. ^mnal-
 laf mann. And ðone leaſan lytegan. þu ſcealt hatan
 fox. næf mann. And ðone ungemetlice mobeſan 7
ⁿſpriende. ðe to micelne andan hæfþ. ðu ſcealt ha-
 tan leo. næf mann. And þone ſænan. þe biþ to ſlap.
 ðu ſcealt hatan aſſa ma þonne man. And þone unge-
 metlice earſan. þe him onbræt ^omape þonne he þurfe.
 þu miht hatan hapa. ma ðonne man. And þam unge-
 rtæþþegan 7 ðam þ hælſan. þu miht ſecgſan þ hi biþ
 pinde gelicra. oððe unſtillum fugelum. ðonne gemet-
 færtum monnum. And þam þe ðu onſtirt þ he 9 liþ
 on hiſ lichaman luſtum. þ he bið anlicort ſettum
 ſpinum. þe ſimle pillnaþ licgan on ſulum ſolum. 7 hi
^rnýllaþ arpylſan on hluttum pæterum. Ac þeah hi
 ſelbum hþonne berpembe peopþon. ðonne ſleaþ he eft
 on þa ſolu 7 bepealpiþ þær on. Ða ſe Firtom þa hiſ
 ſpell aþeht hæfde. Ða ongan he ſingan 7 þur cæþ.

C A P. XXXVIII.

◆◆◆◆◆ L Ða mæg peccan of ealþum leaſum ſpellum
 ◆ I ◆ ſum ſpiþe anlic ſpell þære ſpæce þe rit nu
 ◆◆◆◆◆ ymbe ſpæcon. Ðit gebýrde 7io on Troia-
 na gepinne þ þær pær an cýning þær nama Aulixef. ſe
 hæfde tpa ðioba under þam Karepe. Ða ðioba pæron
 hatene Iþacige 7 Retie. 7 ðær Karepef nama pær Aga-
 memnon. Ða ſe Aulixef mid þam Karepe to þam ge-
 frohte for. Ða hæfde he ſume hundped ſcipa. Ða pæ-
 ron hi ſume ten gear on þam gepinne. Ða ſe cýning
 eft ham ceþde ſnom þam Karepe. 7 hi þ land hæfdon
 gepunnen. Ða næfde ma ſcipa þonne an. þ pær ðeah
 þne neþne. Ða geftod hine heah peþer 7 ſtoppi ſæ-
 peapþ Ða forþþifan on an iglonb uton ðære ſenbel
 ſæ. þa pær þær Apolliner dohton. Iobeſ ſuna. ſe Iob

^m nallef C. ⁿ ſpriendan C. ^o ma C. ^p galan C. ^q liþþ
 C. ^r næfne nellaþ arpylian C.

pær

pær hioþa cýning. 7 licette þ he sceolde bion se hehryta
 God. 7 þ ðýrige folc him gelyfde. forþam þe he pær
 cýne cýnnes. 7 hi nýrton nænne oþerne God on ðæne
 tīman. buton hioþa cýningas hi peorþobon for Godas.
 Ða sceolde þær lober fæder beon eac God. þær nama
 pær Saturnus. 7 his swa ilce ælcine hi hæfdon for God.
 þa pær hioþa an se Apollinus ðe se ær ymb swæcon.
 Ðær Apollines dohtor sceolde bion gýdene. þære nama
 pær Kirke. 7 io hi sædon sceolde bion swiþe ðwýcraeftigu.
 7 io punode on Ðam 7glande þe se cýning on forþri-
 fen pearþ ðe se ær ymbe swæcon. 7 io hæfde ðær
 swiþe micle weode hipe ðegna. 7 eac oþerna mædena.
 Ðona swa hio gereah ðone forþwifenan cýning þe se
 ær ymbswæcon. þær nama pær Aulixes. þa ongan hio
 hine lufian. 7 hioþa ægþer oþerne swiþe ungemetlice.
 swa þ te he for hipe lufan forlet his rice eall. 7 his
 cýnpen. 7 punode mid hipe oþ ðone fýrst þ his þegna
 him ne mihton leng mid gepunian. ac for hioþa ear-
 der lufan 7 for ðære swace tihodon hine to forlæ-
 tanne. Ða ongunnon leare men wýrcan spell. 7 sædon
 þ hio sceolde mid hipe ðwýcraeft. þa men forþweban.
 7 weorpan hi an wilde deora lic. 7 riððan flean. on þa
 swaccentan 7 on corpas. Sume hi sædon þ hio sceolde
 forþweorpan to leon. 7 ðonne seo sceolde swæcan. þon-
 ne wýrde hio. Sume sceoldan bion eforas. 7 ðonne hi
 sceoldan hioþa swa forþian. þonne gnymetoban hi. Sume
 wýrdon to wulfan. þa ðuton. ðonne hi swæcan sce-
 oldon. Sume wýrdon to þam deorcýnne þe mon hat
 tigris. Ða weorð eall se geferscipe forþweorðed to
 mýrtlicum deorcýnnum. ælc to sumum diore. buton
 þam cýninge anum. Ælcne mete hi onfæmedon þe men
 etas. 7 wilodon ðara þe deor etas. Næfdon hi nane
 anlicnesse manna ne on lichoman ne on fremne. 7 ælc
 wýrde ðeah his gewit swa swa he ær wýrde. þ gewit
 pær swiþe forþwende for þam eorþum ðe hi wýrgan.
 Ðæt þa menn ðe þýrum leafrungum gelefdon. ðeah
 wýrton þæt hio mid þam ðwýcraefte ne mihte ðara
 manna Godon weorðan. þeah hio ða lichoman onweorðe.

Eala þ hit is micel cwearð ðær Mober for ðone lichoman. be spilcum 7 be spilcum þu miht ongitan þ se cwearð þær lichoman biþ on þam Mobe. 7 þ te ælcum men ma deþiaþ hir Mober unþearf. ðær Mober tiorþ eallne þone lichoman to him. 7 þær lichoman mettrumner ne mæg þ Mod eallunga to him gætion:

II. Ða cwearð ic. Ic eom geþara þ þ is forþ. þ þu ær fæbert. þ þær þ hit nauht unriht wære þæt mon ða yfelwilleðan men hete netenu. oððe wileðon. Ðeah hi mannes onlicnesse hæbben. Ac gif ic hæfde spilcne anweald. spylce se ælmihtega God hæfð. Ðonne ne lete ic no ða yfelan deþian ðam godum swa swiþe swa hi nu doþ. Ða cwearð he. Nis hit him no swa longe alicwæð swa þe ðyncþ. Ac ðu miht ongitan þ him biþ swiþe hwearðlice 7 gertýned hisra onforðnesse. swa ic þe nu rihte secgan wille. Ðeah ic get * ehtan næbbe for oþerne swiþe. Ðær hi ðone unnýttað anweald næfden þe hi penað þ hi * habbaþ. Ðonne næfdon hi swa micel wite swa hi habban sculon. Ða yfelan 7 biþ micle ungeræliðan þonne. Ðone hi magan þurhtion þæt yfel þ hi lýft. þonne hi þonne bion. þonne hi hit don ne magon. Ðeah 7 ðis dýrige men ne gelesan. Ðit is swiþe yfel þ mon yfel wille. 7 * he is ðeah micle wýrre þ hit mon mæg don. forþæm se yfela wille biþ tortenced. swa b þe weclýf beforan fyne. gif mon þ weorc þurhtion * mæg. Ac ða yfelan habbaþ hwilum ðis c ungeræliða. an is þ hi yfel wille. oþer þ þ hi magon. þisde þ hi hit þurhtiorþ. forþamþe God hæfð gætiohhod to welleðne witu 7 ehtað þam yfelum monnum for hisra yfelum weorcum. Ða cwearð ic. Swa hit is swa ðu secgst. 7 þeah ic wolde geryrcan. gif ic mihte. þ hi næfdon þa heardræliða þ hi mihton yfel don. Ða cwearð he. Ic wene þeah þ him lofge se anweald ær þonne ðu woldest. oððe hi wene. forþæm nan riht nis lang færef on þis andwe-

7 gertýned C. * æmettan C. x hæbben C. 7 biþ
rymle C. z his C. a hit C. b þær sec C. * ne mæg C.
c ungeræliða C.

arþan liƿe. þeah monnum þýnce ꝥ hit lang ƿie. Ac ƿiþe oft ƿe micla anƿeald ðara yfelena gehƿiƿt ƿiþe ƿærlice. ƿpa ƿpa gƿeat beam on ^d ƿýða ƿýncþ hlubne býnt ðonne men læƿt ƿenaþ. 7 ƿoþþam ege hi bioþ ƿimle ƿiþe earme. Eriþ hi ðonne hioþa yfel earme geþeð. hu ne biþ þonne ƿimle ꝥ lange yfel ƿýnre ðonne ꝥ ƿcor-te. þeah nu þa yfelan næƿne ne ƿurþon deabe. ðeah ic ƿolbe cƿeþan ꝥ hi ƿærnon earmorte *. Eriþ þa earmþa ealle e roþe ƿint. ðe ƿe lange ær ýmbe ƿehton. ꝥ ða yfelan heþ on ƿoþulbe habban ƿceolþan. þonne iþ þæt ƿƿeotol. ꝥ þa earmþa beoþ enþelearþe þe ece bioþ. Ða cƿæþ ic. Ðæt iþ ƿunþoplic ꝥ ðu regit. 7 ƿiþe earƿoflic ðýregum monnum to ongitanne. Ac ic ongite þeah ꝥ hit belimþþ genog ƿel to þære ƿƿnære þe ƿit ær ýmbe ƿƿnæcon. Ða cƿæþ he. Ic ne ƿƿnece nu no to ðýregum monnum. ac ƿƿnece to þam þe * pillniþ ƿiþdom ongitan. ƿoþþæm ꝥ biþ tacn ƿiþþomeþ. ꝥ hine mon ƿpilmige geþan 7 ongitan. Ac gif ðýriþna hþone tƿeþe æniþer ðara ƿpella. ðe ƿe ær ýmbe ƿƿnæcon on þýre ilcan bec. ðonne geþeccc he. gif he mæge. oþer tƿeþa oððe þara ƿpella ſum leaþ oððe ungelic ðære ƿƿnære þe ƿit æfter ƿƿýniþ. oððe þriþbe ƿenþ on-gite 7 geleþe ꝥ ƿit on riht ƿƿniþen. gif he þara nan s ne beþ. ðonne nat he hþæt he b menþ.:

III. Ac ic ðe mæg get tæcan oþer ðing þe ðýregum monnum ƿile ðincan get ungeleþenþlicne. 7 iþ ðeah genog gelic þam ƿpelle ðe ƿit æfter ƿƿýniþ. Ða cƿæþ ic. hþæt iþ ꝥ la ðinga. Ða cƿæþ he. Hit iþ ꝥ ꝥ ða yfelan bioþ micle geræliþnan ðe on ðýre ƿoþulbe habbaþ micelne ƿean 7 manigþeald i ƿite ƿoþ hyþa yfelum. ðonne þa riþen þe nane ƿnære nabbaþ. ne nan ƿite on þýre ƿoþulbe ƿoþ hioþa yfle. Ne þene ðeah nan mon ꝥ ic ƿoþ þæm anum ðýllic ƿƿnece. ðe ic ƿolbe unþeapþ tælan. 7 goþe heþian. 7 miþ ðære biþne men

d ƿuþa C. * 7 ungerælgorte gif C. e roþa C. * ƿel pillniþ C. f ƿelnige heþan C. g nýte C. h mænþ C. i ƿitu C.

k ðreatian 7 tihstan to godum ðearum. forþam ege
 ðær pitef. ac for oþrum þingum ic hit fprece get
 fpiþor. Ða cƿæþ ic. For hƿilcum oþrum ðingum pol-
 ert ðu þ fprecan. buton forþam ðe þu nu fæderf.
 Ða cƿæþ he. Gemunf ðu þ piƿ æf fƿræcon. þ ƿæf
 þ þa godan hæfden fymle anƿeald 7 gefælþa. 7 þa yfel-
 lan næfden næfne nauþer. Ða cƿæþ ic. Ðæt ic geman.
 Ða cƿæþ he. Hƿæt penf ðu nu. gif þu gefihf hƿylc-
 ne fpiþe ungeræligne mon. 7 ongitf ðeah hƿæt *m* hƿe-
 gu goder on him. hƿæþer he fie fpa ungerælig fpa
 fe þe nan puht goder næfþ. Ða cƿæþ ic. Se me þyncþ
 gefæligna. ðe hƿæt *n* hƿegu hæfþ. Ða cƿæþ he. Ac hu
 þyncþ ðe þonne be þam þe nan puht goder næfþ. gif
 he *o* næfþ fumne eacan yfelef. fe þu piƿ fecgan þon-
 ne get fie ungeræligna ðonne fe oþer. for þær yfelef
 eacan. Ða cƿæþ ic. Hƿi ne fceolde me fpa ðincan. Ða
 cƿæþ he. Telo þonne þ ðe fpa þincþ. ongit ðonne mid
p inneƿarþan *Q*ode þ þa yfelan habbaþ fymle hƿæt *q* hƿe-
 gu goder on gemong hiona yfel. þ if hiona piƿe þ mon
 mæg fpiþe eaðe gefeccan mid pihte him to gode.
 Ac þa þe him biþ unpiƿnobe eall hiona yfel on ðifre
 populde. habbaþ fum yfel hefzigne 7 fprecebliƿe þon-
 ne *r* an piƿe fie on þifre populde. þ if þ him biþ *f* un-
 gefiƿnobe hiona yfel on þifre populde. þ if þ fprece-
 lofƿe tacn þær mæfƿtan yfelef on þifre populde. 7 þær
t ƿyrfƿtan ebleaner æfƿer ðifre populde. Ða cƿæþ
 ic. *u* Mæg ic ðær oþracan. Ða cƿæþ he. Forþam fiƿt
 ungerælignan þa yfelan. forþam him biþ buton ge-
 ƿyrfƿm forzigren hiona yfel. ðonne þa fiƿen þe him
 biþ hiona yfel geleanod be heona gefyrfƿhtum. forþam
 hit if piht þ mon yfelige þa yfelan. 7 hit if poh þ
 hi mon læte unpiƿnobe. Ða cƿæþ ic. Hƿa oþræcþ þær.
 Ða cƿæþ he. Ne mæg nan man oþracan þ hit ne fie
 eall god þ te piht biþ. 7 eall yfel þ te poh biþ. Ða

k ðreatigan 7 tihstan C. *l* Gemanf C. *m* hƿegu C.
n hƿegu C. *o* hæfþ C. *p* inneƿarþne C. *q* hƿegu C. *r* ænig
 C. *f* unpiƿnobe C. *t* ƿyrfƿtan C. *u* Ne mæg C.

cƿæþ

cræþ ic. Ic eom sƿiþe geþreƿed miþ ðirre sƿræce. 7
 punðrige forþri sƿa nihtƿir dema ænige unrihte gife
 pille forðifan. Ða cræþ he. Be hƿam cƿert þu þ. Ða
 cræþ ic. Forþamþe ðu ær cræde þ he unriht byde. þ
 he lete unpytnod þa yfelan. Ða cræþ he. Ðæt is hiſ
 reoþſcipe. þ he sƿa gifol is. 7 sƿa numeblice gifð.
 þ is micel 7 gifu þ he gebit oððæt ða yfelan on-
 gitaþ hýna yfel 7 gecýrpaþ to gode. Ða cræþ ic. Nu
 ic ongipte þ hit nis ece gifu þ he gifþ þam yflum.
 ac is æ hƿæt hƿegu eldunġ 7 anbíd þær hehſtan deman.
 Forþam anbide 7 forþam gehýlde me þinç þ he rie
 þe sƿiþoþ forprepen. 7 þeah me licap ðis ſpell genog
 pell. 7 þýnç me ægeongelic þam þe ðu ær ræbert:

IV. Ac ic ðe b halſige get þ ðu me reġge hƿæþer
 ðu rene þ þa yfelan habban ænig rihte æfter ðirre po-
 pulde. oððe þa godan ænig edlean heona goder. Ða
 cræþ he. Ðu ne ræde ic ðe ær þ þa godan habbaþ eb-
 lean hiona goder. æġþer ge her. ge on ecnerre. 7 ða
 yfelan eac habbaþ edlean heona yfeleſ. æġþer ge her.
 ge eft on ecnerre. Ac ic pille dælan ða yfelan ðam
 yfelum nu on tƿa. forþamþe oþer dæl þara yfelena
 hæfð ece rihte. forþam hi nanne miðheortnerre ne
 gecarnodon. oþer dæl ſceal beon ægeclærnod. and ða
 amered on þam heofonliceon fýre. sƿa her biþ d ſyl-
 for. forþam he hæfþ ſume gecarnunga ſumene mið-
 heortnerre. forþam he mot cuman æfter þam carro-
 þum to ecne are. Int ic þe mihte reccan mare. æġ-
 þer ge be þam godum. ge be þam yflum. gif ic nu
 æmtan hæfde. Ac ic ondræde þ ic forlete þ rit ær
 æfter arpynebon. þ þær þ rit polbon geneccan þ ðu
 onġeate þ þa yfelan næfdon nænne anpealb. ne nænne
 reoþſcipe. ne on ðirre populde. ne on þære topear-
 dan. forþam þe þuhte ær þ callra ðinga pyrreþt þ
 þu penbert þ hi hæfdon to micelne. 7 þ ealne reġ

7 gifo C. æ hƿilc hƿegu eldunġ C. æ genog ge-
 lic C. b healſige C. c ægeclærnod. C. d ſeolfor C.
 e callneġ C.

riofobert ꝥ hi ſealne peg næpon on wite. 7 ic þe ræbe
ealne peg ꝥ hi næfre ne bioþ buton wite. þeah ðe ſpa
ne ðince. Ac ic pat ðeah ꝥ þu wilt riofian ꝥ hi ſpa
langne fyrre habbaþ leaƿ yfel to donne. 7 ic þe ræbe
ealne peg ꝥ re fyrre biþ riþe lýtle hpile. and ic ðe
rege get. ſpa ſpa he lengra biþ. ſpa hi bioþ unge-
rælignan. ꝥ him wære ealna mært unræliþ ꝥ ꝥ re fyrre
wære oþ bomeg dæg. And ic ðe ræbe eac ꝥ ða wæron
ungerælignan ðe him unrihtlice hiona yfel forþonen
wære. þonne þa wæren * hiona yfel rihtlice ongewer-
cen wære. get hit gebyneþ ꝥ ðe þincþ ꝥ þa onforþan
biþ ungerælignan ðonne þa gewitnoban :

V. Ða cwæþ ic. Ne ðincþ me næfre nanriht ſpa
forþlic ſpa me þincþ ðin ſpell þæm ^b timum þe ic þa
gehepe. Ac gif ic me wende to ðiſer folces dome. þon-
ne niſ hit no ꝥ an ꝥ hi nýllaþ þiſre ðinne wære ge-
le-
fan. ac hi hit nellaþ forþum gehiran. Ða cwæþ he.
Niſ ꝥ nan punþon. hwæt þu wære ꝥ þa men þe habbaþ
unhale eagan. ne magon ful eafe locian ongean þa ſun-
nan ðonne hio beoþtoft ſcinþ. ne forþum on fýre.
ne on nan riht beoþter hi ne lýrt locian. gif re
wappel lef biþ. ſpa bioþ þa ſýnfullan **Wob** ablenþ mid
hiona yfelan willan. ꝥ hi ne magon gewon ꝥ hioht wære
beoþtan forwærtneſſe. ꝥ iſ re hehta fýrdom. Ac him
biþ ſpa þæm ſuglum. 7 þæm wionum. i þa mag bet
locian on niht ðonne on dæg. re dæg blent 7 ðioſtraþ
hiona eagan. 7 ðære nihte þioſtro hi onlihtaþ. Forþý
wenaþ ða ablenþan **Wob**. ꝥ ꝥ re ſio mæste gewæliþ ꝥ
men ſeo afeþ yfel to donne. 7 ſio dæd him mote
bion unritnob. forþæm hine lýrt ſprian æfter wære
ſpære ſpa lange oð he ꝥ riht witon. Ac wendaþ on
hiona k unrihtan willan 7 ſpýrgaþ æfter þæm. Ðý ic
nat hu i nýta þu me wære to þæm dýregum monnum.
ðe næfre æfter me ne ſpýriaþ. Ic ne ſpære næfre
to þæm. Ac ic ſpære to ðe. forþæm ðu teohhært ꝥ

f eallneþ *C*. *g* eallne peg *C*. * þe him hiona *C*. *b* ti-
dum *C*. *i* þe magon *C*. *k* unnettan *C*. *l* nýt *C*.

ðu

Ðu spyrige æfter me. ⁊ spīþor spincrt on þam spore
 ðonne hi don. Ne pece ic hpæt hi deman. Ic læte nu
 to ðinum dome ma þonne to hiona. forþam hi ealle
 lociaþ mid *m* bam eazum on þar eorþlican ðing. ⁊ hi
 him liciaþ eallunga. ægþer ge on þær *M*oder eazum.
 ge on þær lichoman. Ac ðu ana hpilum be scylrt mid
 oþre eazan on þa heofenlican þing. * þu locart nu get
 on þar eorþlican. forþæm penaþ þa byrgan þ ælc mon
 rie blind swa hi rint. ⁊ þ nan mon ne mæge *n* reon
 þ hi geyion ne maгон. Ðæt byrig is anliccorþ þe sum
 ciþ rie full hal ⁊ full æltæpe gebopen. ⁊ swa fullice
 ðionde on eallum cýrtum ⁊ cræftum. þa hpile þe hit
 on cnihtade bioþ. ⁊ swa forþ eallne ðonne glogof
 had. oþ þe he pyrþ ælcer cræfter meþeme. ⁊ ðonne
 lýtle ær hir midþerþe *o* bam eazum blind. ⁊ eac þær
*M*oder eazan reorþan swa ablende þ he nanpuht ne
 gemune þær ðe he æfre ær gereah oððe gehepde. ⁊
 pene þeah þ he rie ælcer ðingær swa meþeme swa he
 æfre *p* meþemart pæpe. ⁊ penþ þ ælcum men rie swa
 swa him ri. ⁊ ælcum men þýnce swa swa him þincþ. * he
 ðonne swa byrig rie þ he þær pene. hpæþer þe ðonne
 pillon ealle penan ðær þe he penþ. ic pene þeah þ þe
 q nýllaþ. Ac polde ritan hu þe þuhte be þam monnum
 ðe rit ær crædon þ unc þuhte þ pæron pilþionum ge-
 licpan ðonne monnum. hu micelne swiþom þa hæfðon.
 me þincþ ðeah þ hi næbbæn nænne.

VI. Ic ðe polde get peccan rume ⁊ rihtne pace. Ac
 ic pat þ þir folc hir nyle geleafan. þ is þ þa bioþ ge-
 falegnan þe mon swiþnoþ. ðonne þa bion þe hi ritnaþ.
 Ða pundrode ic þær ⁊ cræþ. Ic polde þ þu me *s* ge-
 rehtert hi hit swa bion mihte. Ða cræþ he. Hpæþeþa
 þu ongate þ ælc ýfelwillende mon ⁊ ælc ýfelwýrcende
 rie ritær pyrþe. Ða cræþ ic. Lenog swetole ic þ on-
 gate. Ða cræþ he. Ðu ne is se þonne ýfelwillende and

m bæm C. * mid oþre þu C. *n* geyion C. *o* reorþe
 þam C. *p* meþomert C. * þeah þe he C. q nýllen C. *r* spīþo
 puhte paca C. swiþnaþ C. *s* gereahhte C.

yfelþyncende ðe þone unrcýlðgan *pitnoþ. Ða cƿæþ ic.
 Ðra hit is ƿra þu ƿegrt. Ða cƿæþ he. hƿæþer þu ƿene
 þ þa rien earne 7 ungerælige þe ƿiter ƿyrþe bioþ. Ða
 cƿæþ ic. Ne ƿene ic hiſ no. Ac ƿat *gearna. Ða cƿæþ
 he. Liſ þu nu deman 7 moſtoſt. hƿæþerne polbert þu
 deman ƿiter ƿyrþan. ðe æ none rcýlðgan pitnode. þe
 ðone þe þ ƿite þolobe. Ða cƿæþ ic. Niſ þ gelic. ic
 polbe helpan þær þe ðær unrcýlðig ƿære. and he nan
 *þonne þe hine yfelode. Ða cƿæþ he. Ðonne þe þincþ
 ƿe earma ƿe þ yfel deþ. Ðonne ƿe þe hit þaſaþ. Ða
 cƿæþ ic. Ðær ic gelefe þ te ælc unriht pitnung ƿe
 þær yfel þe hit deþ. næſ þær þe hit þaſaþ. foþþam
 hiſ yfel hine gebeþ earma. 7 ic ongite þ þiſ is 6 ƿra
 riht ƿacu þ þu nu ƿecrt. 7 ƿriþe anlic þæm þe ðu
 ær ƿehteſt. ac ic ƿat þeah þ þiſ folce ƿra ne þincþ:

VII. Ða cƿæþ he. Fel þu hit ongitrt. Ac þa þingea-
 naſ þingiaþ nu hƿilum þæm ðe læſſan þearfe ahton.
 þingiaþ þæm þe þær man yfel. 7 ne þingiaþ þam þe
 þ yfel doþ. þæm ƿære mare þearfe. þe þa oþre un-
 rcýlðige yfel. þ him mon þyngode to þam ƿicum.
 7 bæde e þam þ mon dýbe ƿra micel ƿite ƿra hi ðam
 oþrum unrcýlðegum dýdon. ƿra ƿra ƿe ƿioca ah þearfe
 þ hine mon læde to þam læce. þ he hiſ tilige. ƿra ah
 ƿe þe þ yfel deþ. þ hine mon læde to þam ƿicum þ
 mon þær mæge ƿiþan 7 bænnan hiſ unþearf. Ne cƿeþe
 ic na þ þ yfel ƿe þ mon helpe þær unrcýlðigan 7 him
 foþþingie. Ac ic cƿeþe þ hit is betre þ mon ƿnege
 þone rcýlðigan. 7 ic ƿecge þ ƿio foþþſƿæc ne d býrige
 nauþer ne þam rcýlðigan. ne þam þe him foþe þingiaþ.
 7iſ hi þær ƿilniaþ þ him hioſa yfel unſƿecen ƿe be
 þær 7ylteſ andeſne. Ac ic ƿat 7iſ þa rcýlðigan ænigne
 ƿƿearcan ƿiſdomeſ hæfdon 7 be ængum dæle ongitan.
 þ hi mihtan hioſa rcýlða þurh ƿite gebetan. þe him
 heſ on ƿopolde on become. Ðonne nolbon hi na cƿeþan
 þ hit ƿære ƿite. Ac polbon cƿeþan þ hit ƿære hioſa

* pitnaþ C. * gearne C. 7 moſte C. æ þone unrcýlð-
 gan C. a þone C. b ƿriþe C. c þ him mon C. d býrge C.
 clæn-

clærung. 7 heopa betrunġ. 7 nolbon nænne þingere
 e recan. Ac luflice hi polbon lætan Ða rican hie tu-
 cian æfter hioþa agnum pillan. forþæm ne ryle nan
 riþ man nænne mannan hatian. ne hatað nan mon þone
 Ʒoban. buton re ealra byreƷorta. ne þ riþ nan riht
 þ mon þone yfelan hatige. Ac hit iþ rihtre þæt him
 mon milþrige. þ iþ þonne hioþa milþrunġ. þ mon pre-
 ce hioþa unþeapaf be hioþa Ʒepyrhtum. Ne f rceal nan
 mon riocne g monna ƷerapƷodne rrencan. Ac hine mon
 b rceolbe lædan to Ðam læce þ he hiþ tilige. Ða re
 riþdom þa Ðiþ rpell areaht hæfde. Ða onġan he eft
 rinġan 7 þur cræþ.

CAP. XXXIX.

ORÐVI ðrefe Ʒe eopru Ðob mid unrihtre
 F rioungre rpa rpa yþa for rinde þa ræ hreþaf.
 oððe for hþy æþrite Ʒe eopenne rþrde. þ
 hio nan Ʒepealb nah. oððe hpi ne maġon Ʒe Ʒebidan
 Ʒecýnbelicet deaðer. nu he eop ælce bæġ topearþer
 onet. Ðpi ne maġon Ʒe Ʒerion þ he rþrþaf ælce bæġ
 æfter fuġlum. 7 æfter bioþum. 7 æfter monnum. 7
 ne forlæt nan rþæþ ær he Ʒefehþ þ þ he æfter rþy-
 neþ. Vala þa þ þa unġeræligan menn ne maġon Ʒebidon
 hþonne he him to cume. Ac forrceotaþ hune foran.
 rpa rpa rilbe deop pillnaþ oþer to acpellenne. Ac hit
 nære no manna riht þ hioþa æniġ oþerne riode. Ac
 þ rære riht. þ hioþa ælc ġulde oþrum eblean ælcer
 reoncer æfter hiþ Ʒepyrhtum. þ iþ þ mon lufode þo-
 ne Ʒoban. rpa rpa riht iþ þ mon do. 7 milþrige þam
 yfelum. rpa re ær crædon. lufie þone man. 7 hatige
 hiþ unþeapaf. ceopfe him of rpa he rþiþort mæġ :-

II. Ða he þa þiþ leoþ arungen hæfde þa k Ʒerpeo-
 ġode he ane hpile. Ða cræþ ic. Nu ic onġite openlice
 þ riþ roþe Ʒerælf rrent on Ʒodra monna Ʒe earnun-

e Ʒerrecan C. f ryle C. g monnan 7 C. b rcel C.
 k Ʒerpuġode C.

ga. 7 ƿio unƿælþ ſtent on ƿfelpa monna ge eapnungum. Ac ic recgze zet þ me ne þincþ nauht lýtel god þiſ-
 ſer andƿearþan liſer geræþa. ne eac nauht lýtel ƿfel
 hiſ ungeræþa. forþæm ic næfre ne gereah ne gehyrde
 nænne ƿirne mon þe ma polde bion ƿrecca. 7 eapm. 7
 ælþioðig. 7 forprepen. ðonne pelig. 7 peorþ. 7 rice.
 7 fornemæne on hiſ agnum earde. forþæm hi recgaþ
 þ * þý eþ hiona ƿiſdome fulgan 7 hine gehealþan. gif
 hiona anpeald biþ fullice oþer þ folc þe him under biþ.
 7 eac on ſumum ðæle oþer þa ðe him on neapeſte biþ
 lýmbuton. forþam þ hi maġen henan ða ƿflan. and
 fýnþrian þa godan. forþæm ſe goda biþ ſimle appýnþe.
 ægþer ge on þiſ andƿearþan liſe. ge on ðam toearþan.
 7 ſe ƿfela. þe mon hiſ * ƿfel gerþýnan ne mæg.
 biþ ſimle ƿiter ƿynþe. ge on þiſſe populde. ge on þære
 toearþan. Ac ic punðrige ſþiþe ſþiþlice forþ hþi hit
 ſpa pent ſpa hit nu oft deþ. þ iſ * þ miſtlice ƿita 7
 manigſealde o earfoþa cumað to ðam godum ſpa hi
 to þam ƿfelum ſceolbon. 7 ða god þe ſceolbon bion
 eblean godum monnum godna peorca. cumað to ƿflum
 monnum. forþæm ic polde ƿitan nu æt þe hu þe licode
 þ gerþixle. Ic hiſ punðrode micle þý læſ. gif ic þ ƿiſſte
 þ hit þear gebýneþe buton Godeſ ƿillan 7 buton hiſ
 geritneſſe. Ac ſe ælmihtiga God hæfþ geceþd minne
 ege 7 mine ƿafunga mid ðiſſum þingum. forþæm he
 hpilum ſelþ ða geræþa ðæm godum. 7 þæm ƿflum
 unſælþa. ſpa hit riht þære þ he ſimle dyde. Hpilum
 he eft geþaſaþ þ þa godan habbaþ unſælþa 7 ungelimp
 on mænegum þingum. 7 ða ƿfelan habbaþ geræþa. 7
 him 9 gelimpþ oft æfter hiona agnum ƿillan. þý ic ne
 mæg nan oþer geþencan. buton hit þear ſpa gebýrige.
 buton ðu me zet þý gerſeablicor oþer geſeccc. Ða
 andſƿarode he ýmbe long 7 cƿæþ. Niſ hit nan punðor
 ðeah hpa þene þ ſþýlceſ r hpæt unmyndlinga gebýrige.

---

* hi mægen þý C. lýmbutan C. * ƿfeler C. * þte miſ-
 licu ƿitu C. o earfoþu C. þ ƿiſſe C. 9 limpþ C. r ge-
 hpæt nu C.

þonne

þonne he ne can onġitan 7 ġeơeccan for hwi ġob ſpýlc
 ġeþaſaþ. Ac ðu ne ſcalt / no tpeoġan þ̅ ſpa ġob ſceop-
 pend 7 pealdbend eallra ġerceafta nihtlice : ſceop eall þ̅
 he : ſceop. 7 nihte demþ 7 pealt ealler. þeah þu nihte
 for hwi he ſpa 7 ſpa do :

III. Ða he ða þiſ ſpell *aſeht hæfde. Ða onġan
 he ringan 7 cơæþ. Ðra unlæredra ne pundraþ þæſ no-
 deſer færeldeſ 7 hiſ ſpiftneſſe. hu he ælce dæg uton
 ýmbhơýrft ealne ðiſne midðaneard. oððe hpa ne
 pundraþ þ̅ te ſume tunglu habbaþ ſcýrtſnan hơýrft
 ðonne ſume habban. ſpa ſpa tunglu habbaþ þe þe hataþ
 ơæneſ ðiſla. for þý hi habbaþ ſpa ſceortne ýmbhơýrft.
 forþi hi ſint ſpa neah ðam noþþende þæne eaxe. Ðe
 eall þeſ noðor on hơeſſþ. oððe hpa ne ơaſaþ þæſ. buton
 ða ane þe hit ơiton. þ̅ ſume tunglu habbaþ lenġnan
 ýmbhơýrft. þonne ſume habban. 7 ða lenġertne þe ýmb
 þa eaxe midðeardne hơeaſſaþ. ſpa nu Boetieſ deþ. 7
 Saturnuſ ſe ſceopra. ne cýmþ þæſ ær ýmb þrittig
 ơintſa þæſ he ær ơæſ. Oððe hpa ne pundraþ ðæſ þ̅
 ſume ſceopnan ġeơitaþ under þa ſæ. ſpa ſpa ſume men
 ơenaþ þ̅ ſio ſunne do ðonne hio to ſetle ġæþ. Ac hio
 ne biþ ðeah þý neaſ þæne ſæ þe hio biþ on midne dæg.
 Ðra ne ơaſaþ ðæſ ðonne ſe fulla mona ơýrþ ofe-
 toġen mid þiortnum. oððe eſt þ̅ ða ſceopnan ſcinaþ
 beforan þam monan. 7 ne ſcinaþ beforan þæne ſunnan.
 ðiſer hi pundraþ 7 manieſ þýlliceſ. 7 ne pundraþ
 na þ̅ te men 7 ealle cơuca ơuhta habbaþ ringalne 7 un-
 nýtne andan betơuh him. Oððe hwi ne pundraþ hi
 þæſ þ̅ hit hơilum þunraþ. hơilum na ne onġinþ oððe
 eſt ġeơinneſ ſæ. 7 ơinda. 7 ýþa. 7 landeſ. oððe hwi
 þ̅ iſ ơeopþe 7 eſt for þæne ſunna ſciman to hiſ æġ-
 num ġeơýnde ơeopþe. Ac þ̅ unġertæððige folc ne pun-
 draþ no þæſ þe hit ſelboſt ġeſiþþ. Ðeah hit læſſe pun-
 doſ ſie. 7 ơenaþ þ̅ þ̅ ſie eald ġerceaft. Ac ſie ơeaſ ġe-
 ơoðden niſane. Ac ða þe ſiſpet ġeopne ơeopþaþ 7 on-
 ġinnaþ þonne leopnian ġiſ him ġob abrit of þam Mode.

/ on tpeoġan C. : ġerſceop C. bis. *aſeht C.

þ̅

þ þyrig. þ hit ær mid ofersprigen þær. ðonne ne pundriab hi no fela þær þe hi nu pundriab:

IV. Ða se fyrdom þa þis leof arungen hæfde. Ða gepugode he ane lýtle hpile. Ða cræþ ic. Spa hit is sra ðu regyt. Ac ic wolde get þ þu me hpæt ⁊ hpegu openlicor ⁊ gerehteft be þære piran þe min Mod sriþort gebrefed hæfþ. þ is þ ic ðe ær ýmb acraþe forþam hit þær rimble get þin gepuna þ þu wolbert ælcum Mode diglu ðing tæcan ⁊ selcufe: Ða ongan he rmearcian ⁊ cræþ to me. Ðu ærpenyt me on ða mærtan srxæce ⁊ on ða earfoþertan to gereccenne. þa pace rohton ealle uþritan ⁊ sriþe sriþlice ýmbfpucon. ⁊ uneaþe ænig com to ende þære srxæce. forþam hit is þear þære srxæce ⁊ ðære arcunge. þ te rimle þonne ðær an tpeo ofaðon biþ. þonne biþ ðær unsum artýned. sra sra mon on eald srellum regþ þ an næþre þære ðe hæfde nigan heafou. ⁊ rimle. gif mon anna hpilc b offlor. þonne þeoxon þær rioron of þam anum hæfde. Ða gebýnebe hit þæt þær com se foræmæra Enculus to. se þær loþer sunu. þa ne mihte he gehencan hu he hi mid ænige cræfte oferscuman sceolde. ær he hi bepæg mid puda utan. ⁊ forbernde Ða mid fýne. Spa is ðisse srxæce þe ðu me æfter ærcraft. uneaþe hyne cýmþ ægnig mon of. gif he æper on cýmþ. ne cýmþ he næfre to openum ende. buton he hæbbe sra sceapp andget sra þ fýr. forþam se ðe ýmb þ arcian pile. he sceal æper pitan hpæt se rio anfealbe forþearung Godes. ⁊ hpæt pýnd se. ⁊ hpæt pear gebýrige. ⁊ hpæt se godcund andgit. ⁊ godcund forsetiohhung. and hpæt monna sreoþom se. Nu ðu miht ongitan. hu hefig ⁊ hu d gearfoþe þis is eall to gereccanne. Ac ic sceal þeah hpæt æ hpega þis ongan þe to tæcanne. forþam ic habbe ongiten þ hit is sriþe micel læcedom ðinne forge. gif þu þis auht ongitst. Ðeah hit me lang to lærenne se. forþæm

⁊ hpuþu C. ⁊ gerehte C. ærpenyt C. b ofarlog C. ærcraft C. d earfoþe C. e hpuþu C.

hit

hit is neah þære tide ðe ic getiohhod hæfde on oðer
 peorc to fonne. ⁊ get næbbe ðis gebon. ⁊ me ðincþ
 eac þ þu fadiġe hƿæt f hƿeġnunges and þe þincen to
 ælenges þar langan ſpell. ſpelce ðe nu lýtce g leoþa. ic
 pat eac þ ðe heora lýtce. Ac ðu ſcealt þeah geþolian
 ſume hpile. ic ne mæg hit nu ſpa hƿaþe aſingan. ne
 b æmtan nabbe. fopþæm hit is ſpiþe long ſpell. Ða cƿæþ
 ic. Do ſƿæþes þu pille :

V. Ða onġon he ſƿƿecan ſpiþe feorpan ymbuton.
 ſpilce he na þa ſƿƿæce ne mænbe. ⁊ tiohhode hit þeah
 þibeſƿeapnes ⁊ cƿæþ. i Caille geſceafra. geſeþenlice and
 unġeſeþenlice. k þille ⁊ unþille onfoþ æt þæm l unſtil-
 lan. ⁊ æt þam geſcæþþigian. ⁊ æt þam anſealban Gode
 endeþýrðnesſe. ⁊ andþlitan. ⁊ gemetġunge. ⁊ fopþæm
 hit ſpa geſceapen ƿæs. fopþæm he pat þý he geſceop
 eall þ he geſceop. nis him nan m þuht unnyt þæs ðe
 he geſceop. Se Grob punaþ ſimle on þære hean ceaftra
 his anſealðnesſe ⁊ bilepnesſe. Ðonan he dælp manega
 ⁊ n miſtlice gemetġunga callum his geſceaftrum. and
 o þonan he pelt eallra. Ac þ. þ te pe hataþ Grodes fo-
 neþonc ⁊ his foneſceapung. þ biþ. Ða hpile þe hit þær
 mid him biþ. on his Mode. ærþam þe hit geſeþmed
 peorþe. Ða hpile þe hit geþoht biþ. Ac ſiððan hit
 fullſeþmed biþ. Ðonne hataþ pe hit pýrð. Be þý mæg
 ælc mon pitan þ hit ſint æġþes ge tpegen naman. ge
 tra ðing. foneþonc ⁊ pýrð. Se foneþonc is ſio god-
 cunde geſceadþines. ſio is fært on þam hean ſceop-
 ende þe eall fonepat hu hit geþeorþan ſceal ær ær
 hit geþeorþe. Ac þ þ pe pýrð hataþ. þ biþ Grodes peorc
 þe he ælce dæg pýrþ. æġþes geþæs þe pe geſeop. ge
 þæs þe is unġeſeþenlic biþ. Ac ſe godcunda foneþonc.
 heaþeþaþ ealle geſceafra þ hi ne moton toſlupan of
 heora þpýrðnesſe. Ðio pýrð Ðonne dælp eallum geſce-
 aftrum andþlitan. ⁊ ſtopa. ⁊ tida. ⁊ gemetġunga. Ac

f hƿeġnunges C. g leoþa C. b æmtan C. i Caila
 C. k ſtalle ⁊ unſtalle C. l ſtillan C. m þiht C. n miſ-
 lica C. o þonan C. p endeþýrðnesſe C.

ƿio ƿýnb cýmþ of þam Ʒeritte 7 of þam Ʒoneþonce þær ælmihtigan Godes. 7e ƿýncþ æfter hiŷ unapeccendlicum Ʒoneþonce þonne ŷpa hƷæt ŷpa he Ʒile :

VI. Ðra ŷpa ælc cƷæftega þencþ 7 mearcap hiŷ Ʒeorc on hiŷ Gode ær ær he it Ʒýrce. 7 Ʒýncþ Ʒiððan call þioŷ panþriende Ʒýnb þe 7e Ʒýnb hatap. Ʒærþ æfter hiŷ Ʒoneþonce. 7 æfter hiŷ Ʒeþeahte. ŷpa ŷpa he tioh-hap þ̅ hit 7ie. þeah hit uŷ manigfealblic ðince. ŷum Ʒob. ŷum Ʒfel. hit iŷ þeah him anfealb Ʒob. Ʒoþþam he hit call to Ʒobum ende bƷingþ. 7 Ʒoþ Ʒobe deþ call þ̅ þ̅ he deþ : Ðiþþan 7e hit hatap Ʒýnb. 7ýððan hit ƷeƷorht biþ. ær hit Ʒær Godes Ʒoneþonc 7 hiŷ Ʒone-tiohhung. þa Ʒýnb he ðonne Ʒýncþ. oððe þurh ða Ʒoban enġlar. oððe þurh monna ŷapla. oððe þurh oþerra Ʒerceafra liŷ. oððe þurh heofener tungl. oþ-þe þurh ðara 7 ŷuccena lot. miŷlice lotƷnencar. hƷilum þurh an þara. hƷilum þurh call ða : Ac þ̅ iŷ openlice cuþ. þ̅ Ʒio Ʒobcunbe Ʒone teohhung iŷ anfealb 7 unapependlic. 7 þelt ælceŷ þingef endebýrðlice. and eall þing Ʒehiþap. / Ðume þing þonne on ðiŷŷe Ʒoþulbe Ʒint unþerþieb þære Ʒýrðe. 7ume hiŷe nane þuht unþerþiebe ne Ʒint. ac Ʒio Ʒýnb. 7 eall þa ðing þe hiŷe unþerþieb Ʒint. Ʒint unþerþieb þam Ʒobcundan Ʒoneþonce. be þam ic þe mæg ŷum biŷpell Ʒecgan. þ̅ ðu miht ðý Ʒeotolon onġitan hƷýlce men bioþ unþerþieb þære Ʒýrðe. ⁊ ne bioþ eal ðioŷ unŷtille Ʒerceafre 7 þeoŷ hƷeapriende hƷeapfoð on ðam 7tillan Gode. 7 on þam Ʒertæððegan. 7 on þam anfealban. 7 he þelt eallra Ʒerceafra ŷpa ŷpa he æt Ʒnuman Ʒetihhob hæfðe 7 Ʒet hæfþe.

VII. Ðra ŷpa on Ʒæner eaxe hƷeapŷap þa hƷeol. 7 Ʒio eax 7tent 7tille. 7 býrþ þeah eallne ðone Ʒæn. and þelt caller þær ⁊ Ʒærldeŷ. þ̅ hƷeol hƷeapþ. ýmbuton. 7 Ʒio naŷa nehŷt ðære eaxe. Ʒio Ʒærþ micle Ʒærtlicor 7 onŷoŷglicor ðonne þa ⁊ Ʒelgan ðon. 7þelce Ʒio eax

---

7 ŷuccena miŷlice lot Ʒnencar C. ⁊ unapependlic C. / Ðumu. C. ⁊ hƷýlce ne bioþ. Eall C. ⁊ Ʒærldeŷ. ⁊ Ʒelga C. 7e

rie þ̅ heh̅rte ȝob. þe ȝe nemnaþ ȝob. ȝ Ða ſeleſtan
 men ſanan neh̅rte ȝobe. ſpa ſpa ȝio naſu ſerþ̅ neh̅rte
 þ̅æne eaxe and þa midmeſtan ſpa ſpa ſpacan. forþam þe
 ælcer ſpacan biþ oþer ende f̅ærte on þ̅æne nafe. oþer
 on Ðæne ſelge. ſpa biþ þam midleſtan monnum. oþre
 hpile he ſmeaþ on hiȝ Mobe ymb þ̅iȝ eorþlice liȝ. oþre
 hpile ymb þ̅ ȝobcunblice. ſpelce he locie mid oþre ea-
 gan to heoſonum. mid oþre to eorþan. ſpa ſpa ȝ þ̅ær
 ſpacan ȝ ſticaþ oþer ende on þ̅æne ſelge. oþer on þ̅æne
 nafe. a middepearþre ſpaca biþ æȝÐorum emn neah.
 þeah oþer ende bio f̅ærte on þ̅æne nafe. oþer on þ̅æne
 ſelge. ſpa bioþ Ða b m̅ærtaſan men on midban þam ſpac-
 an. ȝ þa c bepan neap þ̅æne nafe. ȝ m̅ærtaſan neap þam
 ſelgum. bioþ þeah f̅ærte. on þ̅æne d nafe. ȝ ȝe naſa
 on þ̅æne eaxe. Ðæt Ða ſelga Ðeah hangiaþ on Ðam
 ſpacan. þeah hi callunga ſcalopiȝen on þ̅æne eorþan. ſpa
 doþ þa m̅ærtaſan men on þam midmeſtum. ȝ þa mid-
 meſtan on þam betȝtan. ȝ Ða betȝtan on ȝobe. Ðeah
 þa m̅ærtaſan calle hioſa luȝe penben to Ðiȝre populbe.
 hi ne maȝon þ̅ær onpunian. ne to nauhte ne ſeorþaþ.
 ȝiȝ hi be nanum Ðæle ne bioþ ȝeſf̅ærtnobe to ȝobe.
 þon ma þe þ̅ær hpeohleȝ ſelga maȝon bioſ g þam ſa-
 pelbe. ȝiȝ hi ne bioþ f̅ærte on þam h ſpacanum. ȝ Ða
 ſpacan on Ðæne eaxe. Ða i ſelga bioþ f̅yr̅neȝt þ̅æne
 eaxe. forÐæm hi ſapaþ kunȝer̅ybelicoȝt. ȝio naſu
 ſerþ̅ neh̅rte Ðæne eaxe. forþ̅ hio ſerþ̅ i ȝerunb̅ul-
 licoȝt. ſpa doþ Ða ſeleſtan men. ſpa hi hioſa luȝe neap
 ȝobe lætaþ. and ſp̅iþon þ̅ær eorþlican Ðing forſeoþ.
 ſpa hi bioþ m onſorȝru. ȝ læȝ peccaþ. hu ȝio p̅y̅nþ pan-
 driȝe. oÐÐe h̅æt hio bpenȝe. ſpa ſpa ȝio naſu biþ
 ſimle ſpa ȝerunb. hn̅æppen Ða ſelga on þ̅ Ðe hi hn̅æp-
 pen. ȝ Ðeah biþ ȝio naſu h̅æt h̅pugu to Ðæled ſrom
 þ̅æne eaxe. be þ̅y Ðu miht onȝitan þ̅ ȝe p̅æn biþ mic-

ȝ Ða C. ȝ ſticaþ C. a middepearþre ſpaca C. b mid-
 meſtan C. c bepan C. d nafe C. g on þam ſapelte
 C. h ſpacan C. i ſelgea C. k unȝer̅ybelicoȝt C. l ȝe-
 runb̅ulicoȝt C. m onſorȝran C.

R

le

lc leng gefund þe lær biþ to bæled fram þære eaxe. fpa bioþ ða men eallra opronforte ægþer ge ðifer andþearþan lifer earfoða. ge ðær toþearþan. þa ðe færtre bioþ on Gode. Ac fpa hi fpiþon bioþ arjandþode fram Gode. fpa hi fpiþon bioþ geþnefte 7 gefpencte. ægþer ge on Gode ge on lichoman. fpylc iþ þæt f þe pýnd hataþ :

VIII. Be þam godcunþan foneþonce fpylce fio fmeaung 7 fio gefceadþiner iþ to metanne piþ þone *geapeniton. and fpelce f hpeol biþ to metanne piþ ða eaxe. fopþæm fio eax pelt ealles þær fæner. fpa ðeþ fe godcunþa foneþonc. he * ftyneþ ðone roþon 7 ða tunglu. 7 ða eopþan geþeþ ftille. 7 gemetgaf þa feoper gefceafra. f iþ fæter. 7 eopþe. 7 fýr. 7 lyft. ða he f þnapaf 7 geflitegaf. hpilum eft 9 unplitegaf 7 on oþrum hipe gebnengþ 7 eft geeþnifaþ. 7 tybneþ ælc tubon. and hi eft gehýt 7 gehelt. ðonne hit fonealþob biþ. and fopþearþob. 7 eft geeopþ 7 geeþnifaþ þonne þonne he pile. Sume upþitan þeah fecgaf f fio pýnd f pealbe ægþer ge gefælþa ge ungerælþa ælcer monner. lc ðonne fecge. fpa fpa ealle Criftene men fecgaf. f fio godcunþe foneþiohhung hir pealbe. næf fio pýnd. 7 ic pat f hio ðemþ eal þing fpiþe nihte. ðeah ungerceadþifum f monnum fpa ne þince. Ði penaf f ðara ælc fie God. ðe hiona pillan fulgaf. Nir hit nan punþon. fopþæm hi bioþ ablende mid ðam þioftþum hiona fcylda. Ac fe godcunþa foneþonc hit unþerftent eall fpiþe pýhte. ðeah uf þince. fop unum ðýrige. f it on poh fare. fopþam fe ne cunnon f niht unþerftanþan. Ðe ðemþ ðeah eall fpiþe pýhte. ðeah uf hpilum fpa ne ðince :

IX. Calle men fpyriaf æfter þam hehftan gode. ge gode ge ýfele. Ac fopþý ne maþon ða ýfelan cuman to þam hean hrofe eallra goda. fopþam hi ne fpyriaf on niht æfter. lc pat ðeah ðu cpeþe nu hþonne to

---

* geapnitan. 7 fpylce þar lænan þing bioþ to metanne piþ þa ecan. fpylce f hpeol C. oarteneþ C. p gefþnapaf 7 plitegaf C. 9 anplitegaf C. r polþ C. f men C. me.

me. hpylc unpyht mæz bion mape ðonne he geþari-
ge ꝥ hit gepyrþe. rpa hit hplum gepyrþ. ꝥ þæm go-
dum becymþ anfealb yfel on þyrre populbe. 7 þam yf-
lum anfealb god. 7 oþre hpile æzþer gemengeb. æz-
þer ge þæm godum. ge þæm yflum. Ac ic þe arcige
hpaþer þu rene ꝥ ænig mon rie rpa anbgetfull ꝥ he
mæze ongitan ælcne mon on pyht hpelc he rie. ꝥ he
nauþer ne rie ne betera ne pyrpa ðonne he hir pe-
ne. Ic pat ðeah ꝥ hi ne magon. ac peopþaþ rpiþe ofe
on pon re rido. ðe rume men recgaþ ꝥ rie mede pyrþe.
rume men recgaþ ꝥ he rie pyter pyrþe. þeah hpa mæ-
ze ongitan hpaet oþer do. he ne mæz ritan hpaet he
ðencþ. þeah he mæze rume hir pillan ongitan. þonne
ne mæz he eallne. Ic þe mæz eac peccan rum biþpell
be þæm ꝥ þu miht ðy rpeotolor ongitan. ðeah hit
ungerceabpwe men ongitan ne mæzen. ꝥ ir for hpi
re goda læce rulle ðam halum men reftne bþenc 7 rpet-
ne. 7 oþrum halum bitepne 7 rþrangne. 7 hplum eþe
þæm unhalum rumum liþne. rumum rþrangne. rumum
rpetne. rumum bitepne. Ic pat ꝥ ælc þara þe ðone
craeft ne can. pile þær punþuan for hpy hi rpa bon.
Ac hir ne punþuaþ ða læcaþ nauht. forþæm hi ri-
ton ꝥ þa oþre nyton. forþæm hi cunnon ælcef hiora
medþrumnerre ongitan 7 r tocnapan. 7 eac ða craeft-
taþ þe þær riþ rceolon. hpaet ir rapla hælo. bute riht-
pwe. oððe hpaet ir hiora unþymner. bute unþea-
paþ. hpa ir þonne betera læce þære raple. þonne * he
ðe hi gerceop. ꝥ ir Grob. he aþaþ * þa goban. 7 ri-
naþ ða yflan. he pat hpaþ ælc pyrþe biþ. niþ hit nan
punþor. forþæm he of þæm hean hþoþe hit eall ge-
riþ. and þonan mircaþ and metgaþ ælcum be hir ge-
pyrhtum :

X. Dæte pe ðonne hatap pyrþ. ðonne re gerceab-
pwa Grob. ðe ælcef monner ðearþe pat. hpaet pyrþ
oððe geþaraþ þær ðe pe ne penaþ. And get ic þe mæz
rume biþne reapum poþum recgan be þam bæle þe rio

1 oncnapan C. * re C. * ðæm C.

R 2

men-

mennyrce gefceabpynes næg ongitan ða godcundnesse. þ̅ is ðonne þ̅ se ongitap̅ philum mon on oþre pisan, on oþre hine God ʒ ongit. Ðpilum se tiohhiaþ þ̅ he se þe betryta. ʒ þonne pat God þ̅ hit rpa ne biþ. ðonne hƿæm hƿæt cymþ oððe godes oððe yfeles mape þonne he þincþ þ̅ he pýrþe se. ne biþ seo unpyhtpynes no on Gode. Ac seo ungleapnes biþ on ðe selfum. þ̅ þu hit ne canst on niht gecnapan. Oft gebýneþ þeah þ̅ te men ongitap̅ man on þa ilcan pisan. ðe hine God ongit. Oft hit gebýneþ þ̅ te manige men bioþ rpa ʒ ungetrume. ægþer ge on Mode ge on lichoman. þ̅ hi ne magon ne nan god don. ne nan yfel nýllaþ unneðige. ʒ bioþ eac rpa *a* unþýlðige þ̅ hi ne magon nan *b* earfoþa gehýlðelice abepan. forþæm hit gebýneþ oft þ̅ God nýle for his mildheortnesse *c* nanum abependlice bƿoc him anrettan. Ðý lær hi forlætan hioþa unfeahfulnesse. ʒ peorþan pýrþan. ʒif hi artýnebe bioþ ʒ *d* gefpenceb. Sume men bioþ ælces cræfter full cræftige and full halige þeas ʒ nihtpise. ðonne þincþ þ̅ Gode unniht þ̅ he spellec spence. ge fupþum *e* þonne deaþ. þe callum monnum gecýnde is to þolienne. he him geðeþ refteran ðonne oþrum monnum. rpa rpa seo rum pif man cræþ. þ̅ se godcunda anpeald *f* gefriþode his deorlingas under his siþeþa fceade. ʒ hi selbe rpa geornlice. rpa rpa man deþ ðone æpl on his eagan. Mænege s tiligaþ Gode to cƿemanne to ðon georne þ̅ hi pillniaþ. hioþa anum pillum. manifeald *b* earfoþe to þƿoþianne. forþam þe hi pillniaþ manan afe. ʒ manan hliþan. ʒ manan peorþfciþe mid Gode to habbanne. þonne þa *i* habbaþ þe forþon libbaþ :

XI. Oft eac becýmð se anpeald ðisse folde to spife godum monnum. forþæm se anpeald þara yflana peorþe forþpen, Sumum monnum God *k* selles æg-

y andgit C. *z* untrume C. *a* ungeþýlðige C. *b* earfoþu C. *c* nan unabependlice bƿoc C. *d* gefpencte C. *e* þone C. *f* gefriþode his deorlingas C. *g* tillað C. *h* earfoþu C. *i* hæbben C. *k* selles C.

þer

þer ge god ge ýfel gemenged. forþæm hi æghner ear-
 niaþ. Sume he beneafaþ hiora pelan rpiþe hraþe. þær
 ðe hi ærert gefælige peorþaþ. þý lær hi for longum
 gefærlum * let þreagan mid hearnbum bnoce. þæt hi
 leornigen ðone cræft gehýlde on ðam langan gefrince.
 Sume him ondræbaþ earfoþu rpiþon þonne hý þýrren.
 ðeah hi hi eaþe adreogan mægen. Sume hi gebýcgaþ
 peorþlicne hliran ðirrer andpearðan lifer mid hiora
 agnum deaþe. forþæm hi penaþ þ hi / habben nan oþer
 fioþ ðær hlifan rpiþe buton hiora agnum fione. Sume
 men pæron gio unoferrpiþelice. rpa þ hi nan ne mihte
 mid nanum wite oferrpiþan. Ða birnodon hiora ærter
 gengum þ hi næren mid witem oferrpiþe. on ðæm
 pær rpeotol þ hi for heora godum peorcum hæfton
 ðone cræft þ * hi mon ne mihte oferrpiþon. Ac þa
 ýfelan for hiora ýflum peorcum pæron geritnobe oferr
 rpiþe. forþæm þ ða witu geftrifdon oþrum þ hi rpa
 * don ne dorften. 7 eac ða gebetan þe hi ðonne bro-
 ciaþ. þ if rpiþe rpeotol tacn ðam wiran þ he ne rceal
 lufian to ungemetlice ðar populþ gefærla. forþæm hi
 oft cumað to ðæm o wýrftan monnum. Ac hpæt wille
 pe cpeþan be ðam andpearðan pelan. ðe oft cýmþ to
 þæm godum. hpæt he elles rie butan tacn ðær to-
 pearðan pelan 7 ðær ebleaner angin ðe him God getih-
 hob hæfþ for hir godan willan. Ic wene eac þ te God
 welle manegum ýflum monnum gefærla forþæm / þeah
 he wæt heora gecýnd and heora willan rpa gefaðne. þ
 hi for nanum earwþum ne biþ no ðý bettran. 9 ne
 na ðý wýrftan. Ac re goda læce. þ if God. lacnaþ hio-
 ra Mod mid ðam pelan. wile þ hi onwiten hronan him
 re wela come and olecce ðæm hýlær he him þone pelan
 r æferne oððe hine þam pelan. 7 wende hir ðeapaf to
 gode. 7 forlæte ða unþeapaf 7 þa ýfel ðe he ær for

* hi to up ahæbben. 7 ðonan on oferrmettum peorþ-
 ðen. Sume he let C. / næbben nan oþer fioþ ðær hlifan
 C. m him C. n gedon C. o wýrftum C. p ðe C. q ac
 þý wýrftan C. r æfýrre C.

hir

his eorþum byðe. Sume beoþ ðeah þý pýpnon gýf hi
 pelan habbaþ. forþæm / oþermodigam for ðæm pelan
 7 his ungemetlice brucað:

XII. Wanegum men bioþ eac forgyfene forþam þar
 populð gerælfæ. þ hi rcyle ðam godum leanian hiora
 god. 7 ðam yrlum hiora yfel. forþam rimle bioþ þa
 goban 7 ða yrlan ungeþpæpe : betpýh him. ge eac hpi-
 lum ða yrlan bioþ ungerabe betpuh him ſelfum. ge
 furþum an yfel man bið hplum ungeþpæpe him ſelfum.
 forþamþe he pat þ he untela deð. 7 penð him * ma-
 nan leana. 7 * nele ðeah þær gerpican. ne hit furþum
 him ne læt hreopan. 7 ðonne for ðam 7 ringalan ege
 ne mæg no peoþþan geþpæpe on him ſelfum. Oft hit
 eac gebýned þ ſe yfela forlæt his yfel for rumer oþer
 yfles monnes andan. forþam he wolde mið þý 7 lætan þone
 oþerne þ he onrcunebe his þeapaf. rpincþ ðonne ýmb þ
 rpa he rpíort mæg. þ he trolaþ ungelic to a bion þam
 oþrum. forþam hit is þær gobcundan anpealbes gepu-
 na þ he pýncþ of yfle god. Ac hit niſ nanum men
 alefeð þ he mæge piron eall þ God getiohhob hæfð.
 ne eac aſecan þ þ he gepoht hæfþ. Ac on ðæm hi
 habbaþ genog. to ongtanne þ ſe brcoppend 7 ſe pe-
 albenð eallra gerceafta pelt. 7 pýhte gerceop eall þ
 he gerceop. 7 nan yfel ne poþhte. ne get ne pýncð.
 Ac ælc yfel he adriþþ of eallum his riſe. Ac gýf ðu
 æfter ðam c anpealbe rcýpian pilt ðær ælmihtigan
 Godes. þonne ne ongtiſt þu nan yfel on nanum þinge.
 þeah ðe nu þince þ heſ micel on ðis miðbangeapbe rie.
 forþæm hit is pilt þ þa goban habban god eblean hio-
 ra godes. 7 ða yrlan habban riſe hiora yfles. ne biþ
 þ nan yfel. þ te pýht biþ. ac biþ god. Ac ic ongiſe
 þ ic þe hæbbe d aþriet nu mið þis langan rpelle. for-
 ðæm þe lýrt nu e leoþa. Ac onfoh hiora nu. forþam

---

f hi oþermodigaþ C. t betpuh C. * þara C. * nyle
 C. 7 ringalum C. z tælan C. a bionne C. b rcippend
 C. c hean anpalde rpýpian pilt C. d aſetne mið ðý
 langan rpell C. e leoþa C.

hit

hit is se læcedom and se bnenc ðe ðu lange pilno-
berst. þæt ðu þý eð mæge ðære lare onfon :

XIII. Ða se fýrdom ða þis spell ariht hæfde. þa
ongan he eft ringan. 7 þur craf. In þu pillnige mid
hlutrum mode ongitan ðone hean anweald. beheald
þa tunglu þær hean heofnes. Dealdaþ þa tunglu þa cal-
dan sibbe ðe hi on gerceapne wæron. swa þ þu fýrene
runne ne on hrinþ no ðær wæler þær heofnes ðe se
mona onirþ. ne se mona no ne onhrinþ þær wæler
se fýo runne onirþ. Ða hwile þe hio þær on biþ. ne
se fteorpa. ðe se hataþ Unra. ne cymþ næfre on þam
perwæle. þeah ealle oþre fteorpan faren mid þam no-
dore æfter þære runnan on þa eorþan. nis hit nan pun-
don. forþam he is swiþe neah þam up ende þære eare.
Ac se fteorpa ðe se hataþ æfenfteorpa. ðonne he
biþ per geferen. þonne tacnaþ he æfen. færiþ he þon-
ne æfter þære runnan on þære eorþan fceade. of he
ofirþ þa runnan hundan. 7 cymþ riþ foran þa run-
nan up. þonne haten se hine morgenfteorpa. forþam
he cymþ eartan up. bobað þære runnan cyme. Ðio run-
ne 7 se mona habbaþ to wæled betruht him þone wæg
and þa niht swiþe emne 7 swiþe gehwærellice ricraþ þurh
godbundan fonerceapunga 7 unafnotenlice þioraþ þam
ælmhtigan Gode of domes wæg. for þý hi ne læt Grob
on ane healfe þær heofnes bion. Ðý lær hi fordon
oþra gerceafra. Ac gefirþuma Grob gemetgaþ ealla ge-
rceafra 7 gehwæraþ þa he betruht him puniaþ. hwilum
fliht se wæta þ þryge. hwilum he gemengeþ þ fýr riþ
þam lice. hwilum þ leohthe fýr 7 þ beorhte up gefit.
7 fýo herige eorþe fit þær niþere be þær cýninges ge-
bode. bnengð eorþe ælcne pertm 7 ælc tudon ælce
geare. 7 se hata sumon þrygþ 7 geappað fæd 7 bleða.
7 permbæra hærfest þryngþ swa bleða. hæglas and
fnapas 7 se oft wæda nen leccaþ Ða eorþan on rintra.
forþam underfehþ fýo eorþe þ fæd 7 gebed þ hit gne-
paþ on lenkten. Ac se metod eallra gerceafra fet on
eorþan ealle gnopende pertmas 7 ealle forþbnengþ. 7
gehyt þonne he wyle. 7 eopaþ ðonne he wile. 7 nimþ
þonne

þonne he pile. Ða hpile ðe þa gerceafta þiopiaþ. rit se hehryta rceoppent on his heah setle. þanon he pelt þam gepealbleþenum ealle gerceafta. Nis nan punþop. forþam þe he is cýning. 7 ðryhten. 7 æpelm. 7 fruma. 7 æ. 7 wýrdom. 7 rihtwýs ðema. he sent ealla gerceaftu on his ærenda. 7 he het ealle eft cuman. Ðæt se an gertaððega cýning ne stabelode ealla gerceafta. Ðonne punþon hi ealle toþloþene 7 toþtencte and to nauhte punþon ealle gerceafta. Ðeah habbaþ gemænelice ða ane lufe. þ hi þeopian swilcum hlaforþe. and færgnaþ þær þ he heona pealt. nis þ nan punþop. forþam hi ne mihton elles bion. gif he ne þiopedon hiona fruman. Ða forlet se wýrdom þ hioþ. and cwæþ to me.

CAP. XL.

¶ **ÆDER** Ðu nu ongyte hwíþer þiof swæce
 Ð pille. Ða cwæþ ic. Sege me hwíþer hio pille.
 Ða cwæþ he. Ic pille recgan þæt ælc wýrd bio
 god. sam hio monnum god þince. sam hio him wýl þince.
 Ða cwæþ ic. Ic wene þ hit eape swa bion mæge. þeah
 us hwilum oþer þince. Ða cwæþ he. Nis þær nan g trý
 þ ælc wýrd bioþ god. Ðara þe riht 7 nýtwýrþe bioþ.
 forþæm ælc wýrd. sam hio se wýrdum. sam hio se
 unwýrdum. for þý cýmþ to þæm ^b godum þ hio oþer
 trega do. oððe hine þreatige to ðon þ he bet do. þonne
 he ær dýbe. oððe him leanige þ he ær tela dýbe.
 And eft ælc wýrd þara þe to ðam wýrlum cýmþ. * forþam
 tram þingum sam hio se neþe. sam hio se wýrdum.
 gif to ðam wýrlum cýmþ neþu wýrd. þonne cýmþ
 he to ebleane his wýla. oððe to ⁱ þreatunge 7 to lape
 þ he ^k get swa ne do. Ða ongan ic pundwigan and
 cwæþ. Is þ for inweardlice riht racu þ þu þær recgt.
 Ða cwæþ he. Swa hit is swa þu recgt. Ac ic wolde. gif
 þu woldest. þ rit unc wendon sume hwile to þisef fol-

g trego C. ^b goðan C. * cýmþ forþam C. ⁱ þneunge
 C. ^k eft C.

cef

cer ƿƿæce. þylær hi cƿæþon þ̅ ƿit ƿƿæcon ofen mon-
ner andgeƿ. Ða cƿæþ ic. Sƿrec þ̅ ðu ƿille.

II. Ða cƿæþ he. ƿenrt ðu þ̅ þ̅ ne rie god. þ̅ nyt
biþ. Ða cƿæþ ic. Ic ƿene þæt hit rie. Ða cƿæþ he. Ælc
ƿyrd iſ nyt þana ðe = aƿenðeþ. oððe læþþ. oððe
= ƿriçþ. Ða cƿæþ ic. Ðæt iſ ƿoþ. Ða cƿæþ he. Ðio ƿi-
þenƿeapde ƿyrd iſ þæm god þe ƿinnaþ ƿiþ unþearƿ 7
ƿenðað hi to gode. Ða cƿæþ ic. Ne mæg ic þær ofra-
can. Ða cƿæþ he. Ðƿæt ƿenrt þu be ðære goban ƿyrdde.
Ðe oft cymþ to gobum monnum on ðyſſe ƿoſulde.
ƿƿilce hit rie ƿoſetacn = eƿna goda. hƿeþen þiſ ƿoic
mæge cƿeþan þ̅ hit rie ƿƿel ƿyrd. Ða ƿ ƿmeƿcobe ic
7 cƿæþ. Ne cƿiþ þ̅ nan mon. Ac cƿæþ þ̅ hio rie ƿƿiþe
god. ƿƿa hio eac biþ. Ða cƿæþ he. Ðƿæt ƿenrt þu be
þære unſeƿealican ƿyrdde. þe oft 9 þƿietað ða ƿƿlan
to ƿitnianne. hƿeþen þiſ ƿoic ƿene þ̅ þ̅ god ƿyrd rie.
Ða cƿæþ ic. Ne ƿenað hi no þ̅ þ̅ god ƿyrd rie. Ac ƿe-
naþ þ̅ hio rie ƿƿiþe eapmlico. Ða cƿæþ he. Uton he-
alban unc þ̅ ƿit ne ƿenan ƿƿa ƿƿa þiſ ƿoic ƿenþ. Inſ ƿit
ðær ƿenað þe ðiſ ƿoic ƿenþ. þonæ ƿoiclaete ƿit ælce
geſceadƿiſneſſe and ælce ſuhtƿiſneſſe. Ða cƿæþ ic. Ðiſ
ƿoiclaete ƿit hi a' þ̅ ma. Ða cƿæþ hi. ƿoþþ̅ ƿoicſiſce
men ſecgaþ þ̅ ælce neþu ƿyrd 7 unƿyrdumu rie ƿƿel.
Ac ƿe ne ſculon ðær geleafan. ƿoþþæm þæt ælc ƿyrd
biþ god. ƿƿa ƿe æƿ ƿƿæcon. ſam hio rie neþu. ſam
hio rie ƿyrdum. Ða ƿeapþ ic aƿæneð 7 cƿæþ. Ðæt iſ
ƿoþ þ̅ ðu ſeƿrt. Ic nat ðeah þƿa hit ðuſſe ſecgan ðy-
ſegum monnum. ƿoþþam hiſ = nele nan ðyſig mon =

III. Ða onſac ſe ƿyrdom ſaplice 7 cƿæþ. ƿoþþ̅ ne
ſcyle nan ƿiſ mom ſ ƿoþhtigan ne gnornian to hƿæm
hiſ ƿiſe = ƿyrdan ſcyle. hƿæp him cume þære þu ƿyrd
ðe liþu. ðon ma þe ſe hƿata eſne ſcyle ymb þ̅ gnorn-
nian. hu oft be ſeohtan ſcyle. Ne biþ hiſ loſ na ðy

l gemet C. = auþen ðeþ C. = ƿyrdþ C. = ælcna C.
ƿ ƿmeapcobe C. 9 þƿeataþ C. = ne mæg nan ðyſi man
geleafan C. ſ to ƿƿiþe ymb þ̅ gnornian C. = ƿeopþe.
oððe hƿeþen him cume þe neþu ƿyrd þe liþu C.

S

læſſe.

læsse. Ac is þen þ hit sie ðy mane. swa biþ fac þær
 wiran meo þy mane. þe him swaþne wyrð 7 neþne to
 becymþ. Ðy ne *rceolbe nan wir man *willian sefter
 lifes. swi he ænigra cræfta neof. oððe æniges weorþ-
 scipes her for weolde. oððe eces lifes æfter ðisse
 weolde. Ac ælc wir mon scele awinnan ægþer ge wir þa
 neþan wyrde ge wir ða winnuman. þy læs he hine for
 ðære winnuman wyrde fortrurige. oððe for ðære
 neþan foreþence. Ac him is þearf þ he 7 awebige þone
 midwertan weg z betwyrh ðære neþan wyrde 7 ðære
 lifan. þ he ne winige winnuman wyrde 7 manan on-
 forþnesse ðonne hit gemetlic sie. ne eft to neþne.
 forþam he ne mæg a naþnes ungemet b awiohan. Ac
 hit is on hiora agenum anwealde hwaþne ðara hi gecceor-
 ran. swi hi þonne þone midwertan weg awebian willaþ.
 ðonne scylan hi sefe him sefsum gemetgan þa win-
 numan wyrde. 7 ða onforþan. þonne gemetgaþ him Grob
 þa neþan wyrde ge on þisse weolde. ge on þære to-
 weardan. c swa swa ge awyrigan magan:

IV. Wel la wiran menn well. gaþ ealle on þone weg
 þe eow læraþ ða forweardan biwna þara godena gume-
 na 7 þæra weorþgeornena wea ðe ær eow wearon. Gala
 ge earþan 7 idelgeornan. hwy ge swa unnytete won 7
 swa awundene. hwy ge d nellan awren æfter ðam wi-
 rum monnum and æfter ðam weorþgeornum. hwilce
 hi wearon ða ðe ær eow wearon. and hwa ge ðonne nel-
 lon. siþþan ge hiora weara geacrod habben. him onhy-
 rian. swa ge swiþort mægen. forþam hi punnon æfter
 wyrþscipe on ðisse weolde. 7 tiledon gode hiran mid
 godum weorcum. 7 forhton gode biwe þam ðe æfter
 him wearon. forþam hi puniaþ nu ofer þam tunglum.
 on ece eadnesse. for heora godum weorcum: Her
 endað þio weorþe boc Boetier. and onginð seo fyste:

---

* scele C. x winian C. 7 awebie C. z betweoh C.
 a nauþnes C. b awiohan C. c swa swa he eafe aweoþan
 magan C. d nyllen C.

V. Ða

V. **Da** re **ſi**rdom **ða** **ð**ir **ſ**pell **e** **a**ncht **h**æfde. **ða** **c**pæþ **i**c. **ð**riþe **n**ýht **i**r þin **l**ap. **Ac** **i**c **p**olde **ð**e **n**u **f**mýn-
gian þæne **m**anigfealban **l**ape þe **ðu** **m**e ær **g**ehete **b**e
þæne **G**odes **f**oretiohhunge. **Ac** **i**c **p**olde æper **p**itan
æt þe **h**pæþer þ **g** **a**nuht **r**ie þ **p**e of **t** gehiopaþ þ **m**en
cpeþaþ **b**e **r**umum þingum þ **h**it **r**cyle **p**ear **g**ebýrnian.
ða **c**pæþ **h**e. **M**e þæne **b** **l**iofne þ **i**c **o**nette **p**þ þær þ
ic **ð**e **m**orste **g**elærtan þ **i**c **ð**e ær **g**ehet. **7** þe **m**orste
getæcan **r**pa **r**ceoptne **p**eƷ. **r**pa **i**c **r**cýntertne **f**indan
mihte **t**o þinne **c**yððe. **Ac** **h**it **i**r **i** **r**pa **f**ýrn of **u**n-
crum **p**eƷ. of þæm **p**eƷe þe **p**it **g**etiohhod **h**abbaþ **o**n
to **f**apenne. þ þæt **ðu** **m**e ær **b**æde. **h**it þæne **ð**eah
nýttre **t**o **g**ecýrnenne **7** **t**o **o**nƷitanne. **Ac** **i**c **o**ndræde
þ **i**c **ð**e **l**æde **h**idner þidner **o**n þa **p**æþ of þinum **p**eƷe.
þ **ðu** **n**e **m**æƷe **e**ft þinne **p**eƷ **a**nedian. **N**if **h**it **n**an **p**un-
dor **ð**eah þu **h**getyrige. **g**if **i**c þe **l**æde **1** **b**e þam **p**eƷe.
ða **c**pæþ **i**c. **N**e þearft þu **n**o þ **o**ndrædon. **Ac** **i**c **b**io
rpiþe **m** **f**æƷn **g**if **ðu** **m**e **l**æbert þider **i**c **ð**e **b**ibde. **ða**
cpæþ **h**e. **I**c þe **p**ille **l**æran **b**i **r**pellum. **r**pa **i**c **ð**e **e**allne
peƷ **ð**yde. **7** **ð**e þeah **r**ecƷan **p**ille. þ **h**it **n**if **n**auht þæt
mon **c**riþ þ ænig **ð**ing **p**ear **g**ebýrnige. **f**orþam **æ**lc þing
cýmþ of **r**umum **ð**ingum. **f**orþ **ð**y **h**it **n**e **b**iþ **p**ear **g**e-
býned. **ac** þær **h**it of **n**auhte **n**e **c**ome þonne þæne **h**it
pear **g**ebýned :

VI. **ða** **c**pæþ **i**c. **Ac** **h**ponan **c**om **r**e **n**ama æper.
ða **c**pæþ **h**e. **A**riſtoteley **m**in **ð**eoplingc **h**it **g**enehte
on þæne **b**ec þe **f**iſica **h**atte. **ða** **c**pæþ **i**c. **ðu** **r**ehte
he **h**it. **ða** **c**pæþ **h**e. **M**en **c**pædon **g**io **ð**onne **h**im
hpæt **e** **h**peƷnunga **g**ebýnebe. þ þ þæne **p**ear **g**ebýned.
rpelce **h**pa **n**u **ð**eþe **e**orþan. **7** **f**inde þær **ð**onne **g**old-
hond. **7** **r**ecƷe þonne þ þ **r**ie **p**ear **g**ebýned. **I**c **p**at þeah
ðif **r**e **ð**eþere **ða** **e**orþan **n**o **n**e **ð**ulfe. **n**e **n**an **m**on
ær þ **g**old þær **n**e **h**yðde. þonne **n**e **f**unde **h**e **h**it **n**o.
forþ **h**it **n**ær **n**a **p**ear **f**unden. **Ac** **r**io **g**obcunbe **f**ore-

^e **a**ncht C. ^f **m**ýnþgian C. ^g **a**uht C. ^b **l**eoþne C.
ⁱ **r**piþe **f**eop C. ^k **g**etioþne C. ^l **b**i **ð**æm C. ^m **g**eƷæƷen
C. ⁿ **f**or þæm C. ^o **u**nþenunga C.

7 hiope cƿæftaƿ. 7 hiope bioſhto. ne mæg heo þeah ealle geƿceafta geƿcinan. ne þa geƿceafta. þe heo geƿcinan mæg. ne mæg hio ealle endemeft geƿcinan. ne ealle innan geondƿcinan. Ac niƿ þam ælmihtigan Ðobe ƿƿa. þe iƿ ƿcƿppend ealpa geƿceafta. he gereoþ 7 þuſhreoþ ealle hiƿ geƿceafta ændemeft. Ðone mon mæg hatan buton leaƿe ƿoþe Ðunne:.

II. Ða ƿe ƿiƿdom þa Ðiƿ leoþ aƿungen hæfte. þa geƿƿyðobe he ane lýtle hƿile. Ða cƿæþ ic. Ðum *b* tima hæfþ ƿiþe gednefed. Ða cƿæþ he. Ðæt iƿ ƿe. Ða cƿæþ ic. Ðit iƿ þ þ þu *c* ƿegift þ Ðob *d* ƿýlle ælcum ƿƿydom ƿƿa goð to ðonne. ƿƿa ƿfel. ƿƿæþen he ƿille. and þu ƿegift eac þ Ðob ƿite ælc þing *e* æƿen hit *f* geƿƿyþe. 7 þu ƿegift eac þ nan þing *f* ƿyþe bute hit Ðob ƿille oððe geþaƿige. 7 Ðu ƿegift þ hit ƿeyle eall ƿapan ƿƿa geƿiohhob habbe. Nu ƿundƿe ic þæƿ hƿý hi geþaƿige þ þa ƿfelan men habban þone ƿƿydom þ hi maƿon ðon ƿƿa goð ƿƿa ƿfel ƿƿæþen ƿƿa hi ƿillan. Ðonne he æƿ ƿæt þ hi ƿfel ðon ƿillaþ. Ða cƿæþ he. Ic þe mæg ƿiþe eaþe geandƿyðan þæƿ ƿellaƿ. Ðu ƿolde *g* he nu locian ƿiƿ hƿýlc ƿiþe ƿice cƿuning ƿæƿe 7 næfte nænne *h* ƿƿyðne mon on eallon hiƿ ƿice. Ac ƿæƿon ealle þeope. Ða cƿæþ ic. Ne þuhte hit me *i* nauht ƿihtlic. ne eac *k* geƿiƿenlic. ƿiƿ him ƿceolban þeope men þeniƿan. Ða cƿæþ he. *l* Ðæt ƿæƿe ungecýndlicne. ƿiƿ Ðob næfte on eallum hiƿ ƿice nane ƿƿiƿe *m* ƿceaft unþen' hiƿ anƿealde. ƿonþæm he geƿceop *n* ƿceadƿiƿan geƿceafta *o* ƿƿio. enƿlaƿ 7 men. þam he geaƿ micle ƿiƿe ƿƿeodomeƿ. þ hi moƿton ðon ƿƿa goð ƿƿa ƿfel ƿƿæþon ƿƿa hi ƿolðon. he ƿælde ƿiþe ƿæƿte ƿiƿe 7 ƿiþe ƿæƿte æ mid þæƿe ƿiƿe ælcum menn oþ hiƿ ende. þ iƿ ƿe *p* ƿƿydom. þæt 7 te mon mot ðon þ he ƿile. and þ iƿ ƿio æ þ ƿilt ælcum men be hiƿ geƿƿyhtum ægþen ge on Ðiƿre ƿoƿulde

b tpeo me C. *c* ƿægift C. *d* ƿelle C. *e* æƿ C. *f* geƿeopþe C. *his*. *g* þe nu locian C. *h* ƿeone C. *i* no C. *k* nauht geƿiƿenlic C. *l* Ðæt ƿæƿe unceýndlicne C. *m* geƿceaft C. *n* geƿceadƿiƿa C. *o* ƿƿeo C. *p* ƿeodome C. *q* ƿe C.

ge on þære toþearðan ſpa god ſpa ýfel ſpæþen he deþ. 7 men maðan begitan þurh þone fnyðdom ſpa hþæt ſpa he pillað. buton deað hi ne maðon fopcyþpan. æc hi hine maðon mid godum peopcum gelettan ꝥ he 7 þý laton cýmþ. ge fupþum oþ onelbo hi hine hþilum lettatþ 7if mon to godum peopce ne onhazie hadde gobne pillan. ꝥ iſ god. Ða cþæþ ic. Vel þu me hæfſt apetne on ðam tpeon. 7 on þære geþnefeðnerre þe ic ær on pæf be þam fpeodome. Ac ic eom nu zet on micle mannan geþnefeðnerre geunnotrod. fulneah oþ onmodnerre. Ða cþæþ he. * . . . . Ða cþæþ ic. / Ðiſ iſ ýmb þa Groðer fopetiohhunge. fopþam pe gehenaþ hþilum rectan ꝥ hit ſcýle eall ſpa gepýrþan ſpa ſpa Groð æt fnuman getiohhob hæfde. ꝥ hit ne mæge nan mon apendan. Nu ðincþ me ꝥ he do poh. Ðonne he araþ þa godan. 7 eac þonne he pitnaþ ða ýfelan. 7if ꝥ roþ iſ. ꝥ hit him ſpa gefceapen pæf ꝥ hi ne morton eller don. unnytlice pe ſpincað ðonne pe uſ gebiddað. 7 ðonne pe færtað. oððe ælmeſſan rellaþ. 7if pe hiſ nabbat þý manan ðanc. þonne þa þe on eallum ðingum pabaþ on hioþa ægenne pillan. 7 æfſer hioþa lichoman lufte innaþ:

III. Ða cþæþ he. Ðiſ iſ ſio ealde fiofung þe ðu longe fiofodort. 7 manige eac ær ðe. þana paſ ſum Marcuſ. oþpe naman Tulliuſ. þriððan naman he pæf gehaten Liceſo. * ðe pæf Romana hepetoga. ſe pæf uþpita. ſe pæf ſpiþe abirgod mid ðære ýlcan ſpæce. Ac he hi ne mihte þringan to nanum ende on þone timan. fopþý heona Mod paſ abirgod on ðiſſe populde pillnunga. Ac ic ðe rectge. 7if ꝥ roþ iſ ꝥ ge rectgaþ ꝥ hit pæf unnet gebod on godcunþum bocum ꝥ Groð x beað ꝥ mon ſcealbe foplætæn ýfel 7 bon god. 7 eft ſe cþiþe ðe he cþæþ. ſpa mon ma ſpincþ. ſpa mon man mede onfehþ. 7 ic pundriþe hþi þu hæbbe fopgiten eall ꝥ þe pit ær ſpæcon. Vit ſædon ær ꝥ ſio godcunþe fopetiohhung ælc god poþhte. and nan ýfel. ne

---

r þe C. * hþæt iſ ſio micle unnotner *habes Cor.* C. / hit C. 7 onpendan C. # ſe C. x bebeað C.

nan

nan ne tlohhoðe to pýpcenne. ne næfre ne poþhte. ge fuþfum ꝥ pit 7 geþihton to gode. þæt folcſcum monnum ýfel þuhte. ꝥ pær ꝥ mon pſæce and pitnoðe hpone for hiſ ýfle. Du ne fæbe pit eac on ðiſſe ilcan bec. ꝥ God hæfde getlohhoð æfþyðom to fýllenne monnum. 7 ſpa a diode. 7 gif hi ðone fþýðom *b* tela gehealdon. ꝥ he hi polde fþiþe peoþþian mið ece rice. 7 gif hi ðone fþýðom forheolden. ꝥ he hi ðonne polde pitnian mið deaþe. Ne teohhoðe gif hi hpæt gefýngodon on þam fþýðome. ꝥ hi hit eft on ðam fþeodome mið hpeoþrunge gebeton. 7 gif hioſa hþilc ſpa heardheoþt pæne ꝥ he nane hpeoþrunge ne dýde. ꝥ he þonne hæfde rihtlic pite. Calla gefceafra he hæfde getlohhoð *c* ðeope. buton englum and monnum. forðy ða oþra gefceafra þeope ſint. hi *d* habbaþ hioſa þenungra oþ domeſ dæg. Ac þa menn 7 ða englar. *e* þeſſige ſint. forlætaþ hioſa þenungra. hpæt maƿon men cpeþan ꝥ ſio godcunðe foretlohhung getlohhoð hæfde ðær þe hio ne þuþhtuge. oððe hu maƿon hi hi falabigen. ꝥ hi ne maƿon god don. nu hit aþriten iſ ꝥ God gielde ælcum men *g* æfter hiſ gefýphtum. hpý ſceal þonne æniƿ monn bion iðel. ꝥ he ne *h* peoþce. Ða cpæþ ic. Genog þu me hæfþ *i* gefþýlfoð þære tpeoungeminer Mober. be þære acſunga ðe ic ðe acfoðe. Ac ic ðe polde giet aſcien ſume ſpſæce ðe me ýmb tpeoþ. Ða cpæþ he. hpæt iſ ꝥ. Ða cpæþ ic. Genog me iſ cuþ ꝥ God hit pat eall befoþan. ge god ge ýfel. ær hit gefýpþe. ac ic nat hpæþer hit eall gefýpþan ſceal unapendlice ꝥ he pat 7 getlohhoð hæfþ. Ða cpæþ he. Ne þearf hit no eall gefioþþon unapendlice. Ac ſum hit ſceal gepeoþþan unapendlice. ꝥ biþ ꝥ te upe nýðþearf biþ. 7 hiſ pilla biþ. Ac hi iſ ſum ſpa gepað ꝥ hiſ niſ nan neoþþearf. 7 þeah ne deþaþ no ðeah hit

7 gefeahton to goodum C. æ fþeodom to fellanne C.
a dýde C. *b* to lange heoldon C. *c* þeopu C. *d* healdþ
 C. *e* ðe fþeo ſint C. *f* aladian C. *g* be C. *h* pýpce C.
i gefþeolfoð C.

ge-

geþionþe. ne nan hearn ne biþ. Ðeah hit no ne ge-
 pynþe. Leþenc nu be þe reþrum hweþen þu ænig ðing
 ſpa fætte gezioghob hæbbe þ þe þynce. þ hit næfre
 þinum þillum k onpendeþ peoþe. ne þu buton beon ne
 mæge. oððe hweþen þu eft on ængum geþeahte ſpa
 tþionwe þe. þ þe helpe hweþen hit gepynþe. þe hit
 no ne gepynþe. Fela iſ ðæra þinga ðe God ær pat ær
 hit gepynþe. 7 pat eac þ hit deþaþ hiſ geþceafum
 gif hit gepynþ. nat he hit no foþþy ðe he wille þ
 hit gepynþe. Ac foþ þy ðe he wile foþþynnian þ hit
 ne gepynþe. ſpa ſpa God ſcipſtýna ongit micelne winð
 / hweoþe ær ær hit peoþe. 7 hæf realban þ ſeþl. 7
 eac hwilum lecgan þone mært. and lætan þa m betinge.
 gif he ær þweoþer winðer bætte. wæraþ he hine wiþ þ
 weþen :

IV. Ða cwæþ ic. Spiþe we þu min hæfſt geholpen
 æt þære ſpæce. and ic punðrige hwi ſpa mænige wiſe
 men ſpa ſpiþe " gepuncen mid ðære ſpæce. and ſpa
 litel geþiſ funden. Ða cwæþ he. Ðwæf punðpart þu
 þær ſpa ſpiþe. ſpa eþe ſpa hit iſ to ongitanne. Ðu ne
 part þu þ manig ðincg ne biþ no ongiten ſpa ſpa hit
 biþ. Ac ſpa ſpa ðær andgiteſ mæþ biþ þe þær æfter
 ſpinaþ. oþwile iſ we wiſdom. ne mæg nan mon of hiſ-
 we worulde ongitan. ſpiline ſpille he iſ. Ac ælc winð
 be hiſ andwiteſ mæþe þ he hine worlde ongitan gif he
 mihte. Ac we wiſdom mæg ur callunga ongitan ſpille
 ſpille we winð. Ðeah we hine ne magon ongitan callun-
 ga ſpille ſpille he iſ. foþþæm we wiſdom iſ God. he
 geþiþ eall ure wýnc. ge god ge wýel. ær hiſ ge-
 worðen ſien. oððe q ſunþon geþoht. Ac he ur ne net
 no þy hweþoþ to þam þ we r nyde god don. ne ur ne
 ſpýrnþ þ we wýel don. foþþam þe he ur realde ſpý-
 dom. Ic ðe mæg eac tæcan ſume wýne. þ þu þy eð

k onpend ne C. / on hweoþe wæ ær ær hit geþeoþe C.
 m bætinge C. n ſpuncen C. o þwile iſ we wiſdom þ hine
 ne mæg. C. p geþorðene C. q ſunþum C. r neþe ſcýlen
 god don C. ſpýrnþ C.

ongit-

ongitan miht ða spræce. † Ðæt þu part þ̅ geriht. 7
 gehernes. and gefrednes ongitaþ ðone lichoman ðær
 monnes. 7 þeah ne ongitaþ hi hine no gelicne. Ðe ea-
 ran ongitaþ þ̅ hi gehioraþ. 7 ne ongitaþ hi þeah þone
 lichoman eallunga * geseþriaþ. 7 gefredan þ̅ hit licho-
 ma biþ. Ac hio ne mæg gefredan hweþer he biþ ðe
 blac ðe hwit. Ðe fæger þe unfeæger. Ac rio gerihð
 æt * fruman ceþne. swa ða eagan on beþroþ. hi ongi-
 taþ ealle ðone andþlitan þær lichoman. Ac ic wolde get-
 reccan sume sace. þ̅ ðu * wirtet hweþer þu 7 pundre-
 bert :

V. Ða cwæþ ic. hwæt is þ̅. Ða cwæþ he. Hit is þ̅
 ge an monn ongiteþ þ̅ þ̅ he on oþrum ongiteþ synþelice.
 he hine ongiteþ þurh ða eagan synþelice. þurh ða ea-
 ran synþelice. þurh his nædelran synþelice. þurh
 geseaðþirnesse synþelice. þurh gewis andgite. Mon-
 ge sint eucene geseafta untrýwende. swa swa nu
 a fircas sint. and habbaþ ðeah sumne dæl andgiter.
 forþæm hi ne mihton elles libbon. gif hi nan gnot
 andgiter næfdon. sume maðon gewon. sume maðon
 gehýron. sume gefredon. sume gertincan. Ac ða rty-
 wendan netenu sint monnum gelicran. forþam hý hab-
 baþ eall þ̅ ða untrýwendan habbaþ. 7 eac mare to. þ̅
 is. þ̅ b hio hýrigaþ monnum. lufiaþ þ̅ hi lufiaþ. and
 hatiaþ þ̅ hi hatiaþ. 7 e flyþ þ̅ hi hatiaþ. 7 recað þ̅ hi
 lufiaþ. Ða men ðonne habbaþ eall þ̅ þe ær ýmbe spræc-
 on. 7 eac to eacan ðæm micle gife geseaðþirnesse.
 Englas ðonne habbaþ gewis andgite. Forþæm sint þær
 d rceafta þur geseapene. þ̅ þa untrýwendan hi ne aheb-
 ben ofer ða rtywendan. ne him wiþ ne pinnan. ne þa
 rtywendan ofer ða men. ne ða men ofer ða englas.
 ne ða englas wiþ Iob. Ac þ̅ is eapmlíc þ̅ ge mæhta
 dæl monna ne seef on þ̅ þ̅ him forgifen is. þ̅ is ge-

† hwæt C. * swýlcne swýlce he biþ. rio gefrednes hine
 mæg geseþriaþ C. . fruman ceþne C. . wirtet C. 7 pund-
 robe C. . eucene C. . a fircas C. . b onhýriaþ C.
 c flup C. d geseafta C.

T

rceaþ-

ƿceabƿirnerre. ne þ̅ ne e reeþ þ̅ him ofer ƿ. þ̅ ƿ þ̅ en-
 glar habbaþ 7 ƿire men. þ̅ ƿ 7epir andget. Ac meƿt
 monna fonrtƿræþ nu neatum on þ̅am þ̅ hi ƿillnað
 populð lurtæ ƿra ƿra netenu. Ac 7if ƿe nu hæƿdon ænig-
 ne dæl untƿiogender andgiter ƿra ƿra englar habbað.
 þonne mihte ƿe ongiton þ̅ þ̅ andget biþ micle betere
 ðonne ƿre 8 7erceabƿirnerre. ðeah ƿe ƿela hƿmean. þe
 habbaþ litellne 7earopitan buton tƿeon. Ac þ̅am en-
 glum niƿ nan tƿeo naner þ̅ara ðinga þe hi ƿiton. for
 ði ƿ huora 7earopito ƿra micle betra ðonne ƿre 7e-
 rceabƿirnerre. ƿra ƿre 7erceabƿirnerre ƿ betere þonne
 i nýtana andgit ƿe. oððe þ̅ær 7eritter ænig dæl ðe
 him forgifen ƿ. auþer oððe hƿonum neatum oþþe
 unhƿonum. Ac uton nu habban ƿre Mod up ƿra ƿra ƿe
 ƿremert mægen ƿiþ ðær hean hƿofer þ̅ær hehrtan and-
 giter. þ̅ þu mæge hƿæblicort cumon 7 eþelicort to
 þinne azenne cýððe þonan þu ær come. þ̅ær mæg þin
 Mod 7 þin 7erceabƿirner 7ereon openlice þ̅ þ̅ hit nu
 ýmb tƿeoþ ælcer ðinger. ægþer 7e be ðære 7obcun-
 dan forerceanunge. þe ƿe nu oft ýmb ƿræcon. 7e be
 upum k ƿnyðome 7e ƿra be eallum ðingum :

VI. Ða 7e ƿirðom ða þir ƿpell aƿæð hæƿde. þa on-
 gan he ƿingan 7 þur cƿæþ. 'hpæt þu miht ongitan þ̅
 manig ƿýht ƿ mirtlice ƿepende 7eon eorþan. 7 ƿint
 ƿriþe ungelices hipes. 7 ungelice ƿaraþ. 7ume licgaþ
 mid eallon lichaman on eorþan. 7 ƿra 7nicende ƿaraþ þ̅
 him nauþer ne ƿet ne ƿiþerar ne ƿultumaþ. 7 7ume biþ
 tƿioƿete. 7ume 7ioƿerƿete. 7ume ƿleoƿende. 7 ealle þeah
 bioþ. of ðune healde ƿiþ þ̅ære eorþan. 7 þider ƿillnaþ.
 oþþe þ̅ær þe hi lýrt. oþþe þ̅ær þe hi beƿurfon. Ac 7e mann
 ana 7æþ uprihte. þ̅ taçnaþ þ̅. he ƿceal ma þencan up þon-
 ne nyþer. ði lær þ̅ Mod 7e niþonon þonne þe lichoma.
 Ða 7e ƿirðom þir leoþ aƿungen hæƿde. ða cƿæþ he.

e ƿcaþ C. f nu onhýneþ C. g 7erceabƿirner 7ie C.
 h 7meaƿen C. i netan C. k ƿneðome C.

CAP.

C A P. XLII.

OR þy pe sceoldon eallon mægne spian æf-
 F ter Lode. þ pe " pirtan hæt he pæpe. þeah
 hit ure mæþ ne rie þ pe pirtan hæt he rie. pe
 rculon þeah be ðær andgiter mæþe ðe he ur gifþ.
 " fundigan. rpa rpa pe ær cpæþon. þ mon rceolde ælc
 ðing ongitan be hir andgiter mæþe. forþam þene ma-
 gon ælc ðing ongitan rpylc rpylce hit o r. Ælc ge-
 rceart ðeah ægþer ge gerceadrir ge ungerceadrir þ
 rpeotolaþ þ God ece r. forþam næfre rpa manega ge-
 rcearta and rpa micla 7 r rærna hi ne underþrodden
 lærran gercearta 7 lærran anpealbe þonne hi ealle rin-
 don. ne furþum emn miclum. Ða cpæþ ic. hæt r ec-
 nes. Ða cpæþ he. Ðu me ahrart micler 7 earfoþer to
 ongitanne. gif ðu hit 9 ongitan pilt. Ðu rcealt hab-
 ban ær ðiner modes eagan clæne 7 hluttre. Nemæg
 ic ðe nauht helan þær þe ic pat. fart ðu þ þrio þing
 rindon on ðir midðancapde. An r hplendlic s þær þe
 ægþer ge rnuman ge ende. 7 ic nat ðeah nan puht
 þær ðe hplendlic r nauþer ne hir rnuman ne hir ende.
 Oþer þing r ece. þ hæfþ rnuman 7 næfþ nænne ende.
 7 ic pat hþonne hit onginþ. 7 pat þ hit næfre ne ge
 endað. þ rint englar and monna rapla. Ðriðbe þing r
 ece buton ende 7 buton anginne. þ r God. Betpuh þam
 þrim r rþe micel torceab. Lir rit þ ealle rculon ar-
 meagan. þonne cume rit late to ende þirre bec. oððe
 næfre. Ac an ðing þu rcealt nyde þær " ær pirtan.
 for þy God r gehaten rio hehpte ecner. Ða cpæþ ic.
 hpy. Ða cpæþ he. forþon pe pirtan rþe lytel þær þe
 ær ur pær. buton be gemynðe. 7 be * gearcunge. and
 get lærrer þær ðe æfter ur biþ. þ an ur r gerþlice
 andpeapn þ te þonne biþ. ac him r eall andpeapn. ge

m pirtan C. n fandan C. o biþ C. p rpa rærna C.
 9 pirtan C. r hluton C. s þæt hæfþ ægþer C. t tormea-
 gan C. " an C. * gearcum C.

þ̅ te ær pær. ge þ̅ te nu 1r. ge þ̅ te æfter 1r bið.
 eall hit 1r him andþearf. Ne pexþ̅ h1r pelena. ne eac
 næfre ne panaf. Ne ofman he næfre nan puht. for-
 ðæm næfre nauht he ne forþeat. Ne fecð he nan-
 puht. ne ne fmeaf. forþam ðe he hit pat eall. Ne
 fecþ he nan puht. forþam he nan puht ne forþearf. Ne
 eht he nanne puhte. for þ̅ h1ne nan puht ne mæg
 flior. Ne ondræt 1 he nanpuht. forðæm he næfð
 nænne ricran. ne forþum nænne gelican. Simle he biþ
 gifende. 1 ne panaf h̅r næfre nauht. Simle he bið
 ælmihtig. forþæm he fimle pile god and næfre nan
 yfel. n1r him naner ðinger neþearf. Simle he bið
 lociende. ne flæþ̅ he næfre. Simle he biþ gelice manþ-
 pære. fimle he biþ ece. forþam næfre no tid næf þ̅
 he nære. ne næfre ne p̅rþ̅. Simle he bið fpeoh. ne
 biþ he to nanum þeorce genedeð. for h1r godcunbli-
 cum anpealbe he 1r æghpær andþearf. N1r micelnefre
 ne mæg nan monn ametan. n1r þ̅ ðeah no ælichomlice
 to penanne. ac gartlice. fpa fpa nu p̅rdom 1r 1 rih-
 p̅rner. forþæm he þ̅ 1r felf. Ac hpæt ofermodrige ge
 þonne. oððe h̅p̅ ahebbe ge eop p̅r fpa heane anpeald.
 forþam þe a h1 nauht p̅r h1ne ðon ne maðon. forþæm
 fe eca 1 fe ælmihtiga fimle fit on þam heah retle h1r
 anpealber. þonan he mæg eall gerion. and gilt ælcum
 b̅ be ðam n̅hte æfter h1r gep̅rhtum. forþam hit
 n̅r no unnyt ðæt pe hopien to Gode. forþæm he
 ne c̅ pelt no fpa fpa pe doþ. Ac d̅ abiddaþ h1ne eað-
 moblice. forþæm he 1r f̅rþe rummod and f̅rþe mild-
 heort. Hebbað eoper Að to him mid eorum hondum
 1 biddaþ ðær ðe rih̅ r̅e and eoper þearf r̅e. forþam
 he eop n̅le p̅rnan. hatiaþ yfel 1 flioþ fpa ge f̅rþort
 maðon. lufiaþ cræftar 1 folgiaþ ðæm. Lie habbaþ micle
 e̅ ðearfe þæt ge fimle pel ðon. forþæm ge fimle be-
 fornan þam ecan 1 þam ælmehtigan Gode doþ eall þ̅ þ̅ ge
 doþ. eall he hit gerih̅ 1 eall he hit forgil̅t. A M E N.

1 he him nane puht C. ælicumlice C. a ge C. b f̅rþe
 rih̅te C. c pent C. d biddaþ C. e neþearfe C.

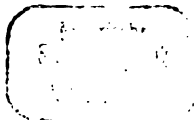
In codice Oxoniensi, recentiore tamen manu, adjicitur sequens divini nominis invocatio: cujus ne minimum quidem vestigium in Cottoniano codiceprehendas.

Drihten ælmihtiga God. pȳhta 7 pealdend ealra ge-
 rceapta. ic biðbe ðe for þinre micelan miðheoptner-
 ran. 7 for þære halegan rode tacne. 7 for ðeam Ma-
 rian mægþ habe. and for ðeam Michaeler gehȳrum-
 nerre. 7 for ealra þinra halgena lufan 7 heora ear-
 nunzum. ꝥ þu me gepirrigre bet þonne ic apȳhte to
 þe. 7 gepirra me to ðinum pillan and to minre saple
 þearfe bet ðonne ic rȳlf cunne. 7 gertabela min Mod
 to ðinum pillan 7 to minre saple þearfe. 7 gertan-
 ga me riþ þær deofler cortnungum. and afȳrra fram
 me ða fulan galnȳrre 7 ælc unrihtpȳrnȳrre. 7 gercȳlde
 me riþ minum riþerpinnum gerepenlicum 7 ungerepen-
 licum. 7 tæc me ðinne pillan to pȳrcenne. ꝥ ic mæge
 ðe inpearðlice lufian to foron eallum þingum mið clæ-
 num gehance 7 mið clænum lichaman. forþon þe ðu
 eart min rceoppend. 7 min alyend. min fultum. min
 foroþer min trefner. 7 min to hoga. ri þe lof 7 puldeþ
 nu 7 a' a' a' to forulde buton æghwilcum ende. Amen.

Finis BOETHII.

VERSIONES POETICÆ

è Codice Cottoniano desumptæ.

Cap. 1. Pag. 1. Lin. 1.

Consolationis hujus caput Primum, quod totius opusculi occasione complectitur, Poetice exequitur codex Cottonianus hunc in modum.

Dit pær geara iu.
 Ðætte Lotan.
 eartan of Ðciffia.
 ſcelbar læbbon.
 Ðreate gehpungon.
 Ðeod lond monig.
 retton ſupþearþer.
 riġe Ðeoda tpa.
 Lotene riċe.
 gearmælum peox.
 hæfdan him gecýnde.
 cýningar tpegen.
 Rædgod and Aleþic.
 riċe gehþungon.
 Ða pær ofer muntgiop.
 monig atýhted.
 Lota gýlþer full.
 guþe gelyrteþ.
 folc gepinner.
 fana hpearþode.
 riċ on ſceafte.
 ſceotend Ðohton.
 Italia ealla gegongan.
 lindþigende.

hiġelærtan.
 ſpua efne ſþom muntgiop.
 of Ðone mæpan pearþ.
 Ðær Sicilia ſæ.
 ſtreamum in eġlond.
 micel eþel mæþraþ.
 Ða pær Romana riċe gepun-
 abnocen burġa cýrt. [nen.
 beadu ſuncum pær.
 Rom gepýmed.
 Rædgot and Aleþic.
 ſonon on Ðæt ſærtan.
 fleah Larene.
 mid Ðam æþelingum.
 ut on Eþecar.
 Ne meahthe þa.
 ſeo pea laf.
 riġe forſtandan.
 Lotan mid guþe.
 gi monna geſtþion.
 ſealdon unþillum.
 eþelpearþar.
 halige aþar.
 pær gehpæþerer paa.

Ðeah

Deah pær mago pinca.
 Mod mid Lpecum.
 gif hi leodfruman.
 lærtan doyrten.
 Stob ðraze on ðam.
 ðeob pær gepunnen.
 pintpa mænigo.
 oþ ðæt pýnd gercraþ.
 ðæt þe þeodrice.
 ðegnar and eoplar.
 hepan ſceolban.
 ƿær re ðeretema.
 Lpirta gecnoben.
 cýning ſelra onſenꝰ.
 fulluht ðeapum.
 Fægnobon calle.
 Rompara bearn.
 and him necene to.
 frifer pilnebon.
 He him fæste gehet.
 ðæt hý ealb rihta.
 ælcef morten.
 pýpþe gepunigen.
 on ðære pelegan býrig.
 ðenden Grob puolbe.
 ðæt he Grobena gepealb.
 aꝰan moſte.
 He ðæt call aleaꝰ.
 pær ðam æþelinge.
 Anrianeꝰ geþpola leofre.
 ðonne Drihtneꝰ æ.
 Het Iohanneꝰ.
 godne Papan.
 heafde beheapon.
 næꝰ þæt hæþlic dæb.
 eac ðam pær unrim oþneꝰ
 þæt re Grota fræmede. [maner.
 godpa gehpilcum.

Ða pær ſicra ſum.
 on Rome býrig.
 ahefen ðeretoga.
 hlaforþe leof.
 ðenden Lyncertole.
 Lreacar piolbon.
 Ðæt pær rihtpýr ſinc.
 næꝰ mid Romparum.
 ſincgeora ſella.
 riððan longe he.
 pær for þeopulbe pýr.
 þeopþ mýnþa georn.
 beorn boca gleap.
 Boitius.
 re hæle hatte.
 re ðone bliꝰan gehah.
 ƿær him on gemýnde.
 mæla gehpilce.
 yfel and eþrit.
 ðæt him elþeodge.
 Kýningaꝰ cyðdon.
 pær on Lreacar hold.
 gemunde ðara ara.
 and ealbrihta.
 ðe hiꝰ elþan.
 mid him ahtón.
 longe luſan 7 liſra.
 Anꝰan ða liſtum.
 ymbe ðencean.
 ðeaplice.
 hu he ðideþ meahte.
 Lreacar onceþpan.
 ðæt re Larene.
 eꝰt anpaþ oꝰen hi aꝰan
 ſende ærend gepnit. [moſte.
 ealb hlaforþum.
 begelice.
 and hi for Drihtne.

bxb

bæb ealþum tpeopum.
 Ðæt hi æft to him comen.
 on Ða ceartpe.
 lete Græca pītan.
 næban Rompanum.
 nihter pŷpþe.
 lete Ðone leobŷcipe.
 Ða þa lape ongeat.
 Deodric Amuling.
 and þone Ðegn ofenfenḡ.
 heht fæftlice.
 folcgeŷiþar healbon.
 Ðone heperine.
 pær him hneoh feŷa ege.
 fŷom Ðam eople.
 he hine inne.
 heht on canceŷne.
 clurter belucan.
 Ða pær Mod feŷa.
 miclum gednefed.
 Boetiur bneac longe æp.
 plencea under polcnum.
 he Ðŷ pŷpŷ meahte.
 Ðolian þa þnaze.
 Ða hio ŷpa þeapl becom.
 ŷær Ða onmod eopl.
 ape ne penbe.
 ne on þam fæftene.
 fŷoŷne gemunbe.
 ac he neopol aŷtpeaht.
 niþer of dune.
 feol on Ða flope.
 feŷa poŷða ŷpŷæc.
 foŷhoht Ðeaple.
 ne penbe þonan.
 æŷne cuman.
 of þam clammum.
 cleopode to Drihtne.

geompan ŷtemne.
 ḡŷbbode þur.

Cap. 2. Pag. 2. lin. 24.

Ðpæt ic hoþa feŷa.
 luŷtlice geo.
 ŷanc on ŷælum.
 nu ŷeal ŷioŷigenbe.
 pope geŷægeb.
 pŷeccea ḡiomor.
 ŷingan ŷanŷiþar.
 Me Ðioŷ ŷiccetunḡ.
 haŷaþ aḡæleb.
 Ðeŷ geocŷra þ ic.
 Ða geb ne mæḡ.
 geŷeḡean ŷpa fæḡne.
 Ðeah ic feŷa ḡio Ða.
 fette foþ cŷiþa.
 Ðonne ic on ŷælum pær.
 Of ic nu miŷcŷpŷe.
 cuþe ŷpŷæce.
 and þeah uncuþne.
 æp hŷilum foŷðme.
 Ðar poŷulb ŷælþa.
 pel hŷær blindne.
 on Ðiŷ dimme hol.
 Ðŷrine foŷlædbon.
 and me Ða beŷŷpton.
 nædeŷ and fŷoŷne.
 foŷ heoŷa untpeopum.
 Ðe ic him æŷne beŷŷt.
 tŷupian ŷceolbe.
 hi me topenbon.
 heoŷa bacu bitepe.
 and heoŷa bliŷŷe fŷom.
 Foŷhpam polbe ge.
 peoŷulb fŷŷŷnd mine.
 ŷecḡan oÐde ŷingan.

Ðæt

Ðu þæm tpeoþum seleſt ſu-
 þan and ſeſtan.
 Ða ær ſe ſpeapta ſtopum.
 noþþan 7 earþan.
 benumen hæfde.
 leaſa gehælceſ.
 Ðuþh þone laþnan ſind.
 Eala hƿæt on eoþþan.
 ealla gerceafta.
 hýnaþ þinpe hære.
 doþ on heoþonum.
 ſpa ſome.
 mode 7 mægne.
 butan men anum.
 ſe þiþ þinum pillan.
 þýnceþ oþtoſt.
 ſella þu eca.
 and þu ælmihtiga.
 calpa gerceafta.
 ſceppend 7 peccend.
 aþa þinum earþum.
 eoþþan tubne.
 monna cýnne.
 þuþh þinna mehta ſped:
 Ðri þu ece Grob.
 æfre polde.
 Ðæt ſio þýnd.
 on gepill.
 þendan ſceolbe.
 ýflum monnum.
 caller ſpa ſpiþe.
 hio ſul oþt.
 depeþ. unſcýlþegum.
 Ðittaþ ýfele men.
 geond eoþþ ſicu.
 on heah ſetlum.
 halige þriccaþ.
 unþer heoþa foþum.

ſinum uncup.
 hpi ſio þýnd.
 ſpa þo þendan ſceolbe:
 Ðpa ſint gehýbde.
 heþ on populbe.
 geond burga ſela.
 beoþhte cƿæſtaſ:
 Unrihtſiſe eallum tibus.
 habbaþ on hoþpe.
 Ða þe him ſindon.
 rihter þiþnan.
 riſeþ þýþþan:
 Biþ þ leaſe lot.
 lange hpile.
 beþriþen mid þpeneum:
 Nu on populbe heþ.
 monnum ne deþnaþ.
 mane aþar.
 Liþ þu nu paþend.
 ne þilt þinde ſteoþan.
 ac on ſelþ þille.
 ſiþan læteſt.
 Ðonne ic þat.
 Ðæt te þile.
 populþ men tpeoþan.
 geond foþþan ſceat.
 buton ſea ane:
 Eala min Dnyhten.
 Ðu þe ealle oþerriht.
 populbe gerceafta.
 þlit nu on moncýn.
 mildum eaþum.
 nu hi on moneþum heþ.
 populbe ýþum.
 þýnnaþ 7 ſpincap.
 earþme eoþþþapan.
 aþa him nu þa:

Cap.

7

Cap. 6. Pag. 9. Lin. 9.

Du meahst be þære runnan
 rpeotole geþencean and be
 æghpelcum oþrum rceor-
 nan ðara ðe æfter bur-
 gum beoþhtost rcineþ.
 Lif him þan fope polcen
 hangaþ.
 ne mægen hi fpa leohtne leo-
 man anfendan.
 ær fe picca miſt þinra peop-
 ðra oſt rmylre fæ. [þe.
 ruþerne pinb.
 gnræge glar hlufne.
 grumme gebræfeþ.
 þonne hie gemengaf mæcla
 yrta onhpæraf hnon mepe.
 hrioh biþ ðonne feo ðe ær
 glabu on riene pær.
 Ðra oſt ærppinge utapealleþ
 of clife hapum col 7 hlutor
 and gepellice rihte flofeþ.
 ipneþ riþ hiſ eanþeſ.
 of him on innan.
 feþ munteſ mægen rtan.
 and him on midban.
 geligeþ ætpeudlob.
 of þæm tonne.
 he on tu riððan.
 torceaben pýrþ.
 rcip biþ gebræfeþ.
 burra geblonden.
 hroc biþ onpendeþ.
 of hiſ riht pýne.
 rþþum toflopen.
 fpa nu ða ðioſtro ðinre
 heortan.

pillaf minne leohtan.
 lape þiſrtomban.
 and þin Mōb gefonc.
 miclum gebræfan.
 Ac gif þu nu pilnaſt.
 þæt þu pel mæge.
 ðæt foþe leoht.
 rpeotole oncnapan.
 leohte geleafan.
 Ðu foþlætān rcealt.
 iole ofeþ rælþa.
 unnýtne gefean.
 Ðu rcealt eac yfelne.
 ege an foþlætān.
 populb eanfoþa.
 ne moſt þu pcran foþ þæm.
 ealler to oþmob.
 Ne þu ðe æfre ne læt.
 plenca gefæcan.
 ðe lær þu peoþþe.
 foþ him mid ofeſmettum.
 eft gecendeþ.
 and to upahafen.
 foþ onroþgum.
 populb gerælþum.
 Ne eft to paclice.
 geoftþeope.
 æniger gober.
 ðonne þe foþ populbe.
 riþerþearða mærf ðinga
 ðneage.
 and þu þe feþfum.
 rpiþort onrihte.
 foþþæm riidle biþ.
 fe Mōb fefa.
 miclum gebunden.
 mid gebræfneſſe.
 gif hine ðneccan mot þiſra
 yfla

V 2

yfla hræþer innan ſpencan.
 forþæm þa tpegen tpegan.
 teoþ to ſomne.
 piþ þæt Mod foran.
 miſter ƿpoleman.
 Ðæt hit ſeo ecc.
 ne mot hian.
 geond ſcinan runne.
 forþæm ſpæartum miſtum.
 ær Ðæm hi geſpithað pe-
 oþen.

Cap. 9. Pag. 16. Lin. 11.

Ða ſe ƿiſdom eft.
 poþd hoþd onleac.
 rang roþ criþar 7 þur ſelſa
 cƿæþ.
 Donne ſio runne.
 ſpæotoloſt ſcineþ.
 haþpoſt of heſone.
 hræþe bioþ aþirtroð.
 calle ofiſ eorþan.
 oþne ſteoppan.
 forþæm hioþa.
 biþhtu ne biþ.
 auht to geſettane.
 piþ Ðære runnan leoht.
 Donne ſmolte blæþþ.
 ruþan 7 peſtan.
 piþd unþeþ polcnum.
 Ðonne peaxeþ hræþe.
 ſelþer bloſtman fægen þæt
 hi moton.
 Ac ſe ſtearca ſtopm.
 Donne he ſtronþ cymþ.
 noþþan 7 cartan.
 he genimeþ hræþe.
 Ðære noþan plite.

And eac þa numan ſæ.
 noþþerne yſt.
 neþe gebæþeþ.
 Ðæt hio ſtranþe.
 geond ſtýneþ.
 on ſtaþu beateþ.
 Cala þ on eorþan.
 auht fæſtliceſ.
 peoþceſ on populþe.
 ne punaþ æſne.

Cap. 12. Pag. 22. Lin. 15.

Ða ongon ſe ƿiſdom.
 hiſ gepunan.
 ſylþan glio poþum.
 gol gýþ ærþe ſpelle.
 rang roþ criþa.
 runne Ða geta.
 Lræþ he ne heþþe.
 þ on heane munt.
 monna æniþ.
 meahþe aſettan.
 healle hoþf fæſte.
 Ne þearf eac hæleþa nan.
 penan þæſ peoþceſ.
 Ðæt he ƿiſdom mæge.
 piþ ofeſmetta.
 æſne gemengan.
 Deþþer þu æſne.
 þæt te æniþ mon.
 on ſonþ beoþgar.
 ſettan meahþe.
 fæſte healle.
 Ne mæþ eac ſiþa nan.
 piþdom timþnan.
 Ðær þær populþ gýtrung.
 beoþþ ofeþþæþeþ.
 baþu ſonþ pillað.

pen

þen forþpelgan.
 Ðpa beþ riçna nu.
 ʒrundulear ʒitruŋg.
 ʒilper ʒ ahta.
 ʒebriuceþ to þnyʒgum
 þneorenbne pelan.
 and þeah þær ʒearþan.
 ne biþ þurft aceleb.
 Ne mæg hæleþa ʒehpæm.
 huþ on munte.
 lange ʒelæŋtan.
 forþæm him lungre on.
 ʒrixt þind ʒpapeþ.
 Ne biþ ŋond þon ma.
 riþ micelne þen.
 manna ængum.
 huþer hiþbe.
 ac hit hþeoran pile.
 riʒan ŋond æfter þene.
 Ðpa biþ anpa ʒehpær.
 monna Mōd ʒeþan.
 miclum aþeʒebe.
 of hiona ŋtebe ŋtýnebe.
 ʒonne he ŋtroung þneceþ.
 þind under þolcnum.
 þopuld earþoþa.
 oððe hit eft ʒe neþa þen
 onhpereþ.
 þumer ýmbhogan.
 ungemet ʒemen.
 Ac ʒe ʒe þa ecan.
 aʒan pille.
 þoþan ʒeþælþa.
 he ŋceal ʒriþe þlion.
 ʒýrre þopulbe þlite.
 þýrce him riððan.
 hiþ Mōber huþ.
 ʒær he mæʒe þinban.

eaþmetta ŋtan.
 unig metþæŋtne.
 ʒrunduþeal ʒeapone.
 ʒe to ʒliban ne þearþ.
 ʒeah hit þeçʒe þind þopuld
 earþoþa.
 oððe ýmbhogena.
 onmete þen.
 forþæm on þære þene.
 Ðrihten ʒelþa.
 ʒara eaþmetta.
 earþæŋt þuniʒaþ.
 ʒær ʒe ʒýrdom a' þunaþ on
 ʒemyndum.
 forþon onþroug liþ.
 ealniʒ læbað.
 þopuld men þýre.
 buton þenþinge.
 ʒonne he eall forþriþ.
 eorþlicu ʒoob.
 and eac þara ýfela.
 onþrouþ þunaþ.
 þopaþ to þam ecum.
 ʒe þær æfter cumað.
 Þine þonne æghþonan.
 ælmihtig ʒoob.
 riŋgallice.
 riuple ʒeþealþeþ.
 anþuniʒenbne hiþ aʒenum
 Mōber ʒeþelþum.
 ʒurþ metober ʒiþe.
 ʒeah hine ʒe þind.
 þopuld earþoþa.
 ʒriþe ʒþence.
 and hine riŋgale.
 ʒemen ʒæle.
 ʒonne him ʒrimme.
 on þopuld ʒælþa.

þind

pind ppaþe blaþeþ.
 Ðeah þe hinc.
 ealneƷ re ymbboƷa.
 Ðýrra populo Ʒaþa.
 ppaþe bƷeccc.

Cap. 15. Pag. 29. Lin. 26.

Sona Ʒpa re Ʒýrþom.
 Ðar poŷþ hæfþe.
 Ʒpetole aƷeahþe.
 he þa riððan.
 onƷan ƷunƷan.
 Ʒoþ cƷiðar.
 and þur Ʒeþa cƷaþþ.
 ÐƷæt Ʒio Ʒoŷme.
 eld Ʒold buenþum.
 Ʒeond eopþan Ʒceat.
 æƷþam dohte.
 Ða þa anþa Ʒehþæm.
 on eopþ Ʒærtmum.
 Ʒenoh þahte.
 niþ hit nu þa Ʒpelc.
 næron Ða Ʒeond peoþulde.
 þeþe hamar.
 ne miþlice.
 mettar ne bƷincaþ.
 ne hi þara hƷæƷla.
 hupu ne Ʒembon.
 Ðe nu bƷiht Ʒuman.
 bioport lætaþ.
 Ʒoþþæm hioþa nænriƷ.
 næþ þa Ʒieta.
 ne hi ne Ʒeþapon.
 Ʒund buenþe.
 ne ýmbutan hi.
 aþeþ ne heþdon.
 hƷæt hi Ʒiþenlurta.
 ƷƷecene þæron.

buton Ʒpa hi meahþon.
 Ʒemetlicore.
 Ða Ʒecýnd began.
 Ðe him LƷriþ ƷeƷceop.
 and hi æne on bæƷe.
 æton Ʒýmle.
 on æpen tid.
 eopþan þærtmar.
 þuþeþ Ʒ Ʒýnta.
 nalleþ Ʒin bƷuncon.
 Ʒcip of Ʒteape.
 næþ þa Ʒocalca nan.
 Ðe mete oððe bƷinc.
 mænƷan cuþe.
 þæteþ Ʒiþ huniƷe.
 ne heoþa þæða þon ma.
 Ʒioloce Ʒioþian.
 ne hi Ʒano cƷæƷtum.
 Ʒoþþeþ Ʒiþeþom.
 ne hi Ʒimpeced.
 Ʒetton Ʒeaplice.
 ac hi Ʒimle.
 him callum tidum.
 ute þlepon.
 unbep beam Ʒceade.
 bƷuncon bƷunþan þæteþ cal-
 þe þellan.
 næniƷ ceþa ne þeah.
 oþeþ eaƷe blond.
 ellenþne þeapnoþ.
 ne hupu ýmbe ƷcipheþƷar.
 Ʒætlicar ne heþdon.
 ne Ʒunþum þra nan.
 ýmb Ʒeþeohþ ƷƷecan.
 næþ þeop eopþe beþmiten.
 aþeþ þa Ʒeta.
 beoþner bloþe.
 Ðe hinc bill þuþe.

ne

ne furþum punðne þer.
 peopulo buende.
 ȝerapan unþer ſunnan.
 nænig riððan.
 þær peopþ on peopulbe.
 ȝif mon hiſ willa onȝeat.
 yfelne mid elbum.
 he þær æȝhpæm laþ.
 Cala þær hit purbe.
 oððe polbe Grob.
 Ðæt on eoþþan nu uſſa tiba.
 ȝeond þær ſþan peopulo.
 þæren æȝhpær ſpelce.
 unþer ſunnan.
 Ac hit iſ ſæmpe nu.
 Ðæt þeof ȝitſunc hæfaþ.
 ȝumena ȝehpelceſ.
 Mod amerned.
 Ðæt he mapan ne þecþ.
 ac hit on pitte.
 peallende býnþ.
 efne ſio ȝitſung.
 Ðe nænne ȝrumb hæfaþ.
 ſpearte ſpæfeþ.
 ſumer on lice.
 efne þam munte.
 Ðe nu monna bearn.
 Etne hataþ.
 ſe on iȝlonbe.
 Sicilia ſpefle býnneþ.
 Ðæt mon helle fýr.
 hateþ pibe.
 ſopþæm hit ſimle.
 biþ ſia býnende.
 and ýmbutan.
 hit oþra ſwopa.
 blate ſopþærnþ.
 biteþan lege.

Cala hpat ſe ſopma.
 ſeobȝitrene.
 pæpe on poſulbe.
 ſe þær pongrtebar.
 ȝnoſ æfter golbe.
 and æfter ȝim cýnnum.
 hpat he ſpecnu ȝerþcon.
 ſunbe manegum.
 beppigen on peopulbe.
 pætepe oððe eoþþan.

Cap. 16. Pag. 34. Lin. 19.
 Ðra ȝeþeþ] Hoc in loco ſe-
 quentia hæc verba interjicit
 codex Cottonianus,
 Ðer endað ſio ſopane boc
 Boetwý and onȝinneþ ſio
 æftepe.

Cap. 16. Pag. 35. Lin. 32.
 Ðpæt ſe calle pton.
 hpelce æpleſte.
 ȝeneah ȝe ſeop.
 Nepon poþhte.
 Romþana cýning.
 Ða hiſ riþe pær.
 heht unþer heoþonum.
 to hnyne monegum.
 ſælþeoper ȝeþeþ.
 pær ſul pibe cuþ.
 unriht hæmet.
 aplearta ſela.
 man ȝ monþop.
 miþæða poþn.
 unrihtþeſ unþ þoncaſ.
 Ðe het him to ȝamenc.
 ȝeapa ſopþærnan.
 Romana buþiȝ.

ſio

710 his riceſ pær.
 caller eþelſtol.
 De for unſnýttrum.
 polbe fanbian.
 7if þ̅ f̅ ſ̅n̅ meah̅te.
 lixan ſpa leoh̅te.
 and ſpa longe eac.
 neabna ſettan.
 ſpæ he Romane.
 ſecgan gehēp̅be.
 Ðæt on ſume tide.
 Tpoia buſg.
 oſeptogen hæf̅be.
 lega leoh̅toſt.
 lengeſt buſne.
 hama undeſ heſonum.
 Nær þæt hepl̅ic dæd.
 Ðæt hine ſpelceſ gamener
 7ulpan l̅yſte.
 Ða he ne eapnabe.
 eller puhte.
 buton þæt he polbe.
 oſer per þ̅ode.
 hiſ aneſ huſu.
 anpald c̅yþan.
 Eac hiſ 7erælb̅e.
 æt ſumum cieſpe.
 Ðæt ſe ilca het.
 calle acpellan.
 Ða ſicoſtan.
 Romana p̅itan.
 and þa æþelſtan.
 eoſl 7eb̅yrdum.
 Ðe he on þ̅æm ſolce.
 7eſſigen hæf̅be.
 And on uppan.
 ægene broþor.
 and hiſ modor.

mid meca ecgum.
 billum of beatan.
 De hiſ b̅ryde ofſlog.
 ſelſ mid ſpeorbe.
 and he ſ̅ymle pær.
 micle þe bliþpa.
 on b̅reorſ coſan.
 Ðonne he ſp̅ylceſ moſþneſ.
 mæſt 7eſnemebe.
 nalleſ ſon̅gode.
 h̅pæþer ſiððan a'.
 mihtig Drihten.
 ametan polbe.
 p̅pece be 7eſp̅p̅htum.
 poh ſnemmenbum.
 ac he on ſeſþe ſægn.
 ſacneſ 7 reanupa.
 p̅ælhuop punode.
 7iold emne ſpa.
 Ðeah caller þ̅iſſer.
 mæſnan midðan 7eapber.
 ſpa ſpa l̅yſt 7 laġu.
 land ymbcl̅yppaþ.
 7ar ſecg embe 7̅yſt.
 7umena ſice.
 ſecge ſitlu.
 ſuþ eart 7 peſt.
 of þa nonþmeſtan.
 næſſan on eoſþan.
 call þæt Neſone.
 nebe oððe luſtum.
 heaþorinca 7ehp̅ilc.
 heþan ſceolde :.
 De hæf̅be him to gamene.
 Ðonne he on 7̅yſp aſtaġ.
 hu he eoſþ c̅yningaſ.
 y̅n̅mbe 7 c̅pel̅m̅be.
 ſenſt þu þ̅ ſe anpald.

caþe

eaþe ne meahte.
 Groþer ælmihtiges.
 Ðone gelp ſcaþan.
 riçe beſæþan.
 and beſearian.
 hiſ anpaþer.
 Ðuþ þa ecan meaht.
 oððe him hiſ yfeleſ.
 eller geſtioran.
 Cala gif he polbe.
 Ðæt he pel meahte.
 Ðæt unriht him.
 eaþe ſopþioban.
 Capla þ ſe hlafoþb.
 heſig gloc.
 ſlepte ſpape.
 on þa ſpýpan.
 ſinpa ðegena.
 ealpa þapa hæleþa.
 Ðe on hiſ tidum.
 geonb þaſ lænan popolb.
 liban ſceolbon.
 Ðe on unſcýlþgum.
 eopla blobe.
 hiſ ſpeopþ ſelebe.
 ſpiþe gelome.
 Ðær þær ſpiþe ſpeotol.
 Ðæt þe ſædon oft.
 Ðæt þe anpaþ.
 ne beþ ariht goþer.
 gif þe pel nele.
 Ðe hiſ geþealb haſaþ.

Cap. 19. Pag. 42. Lin. 21.

Liſ nu hæleþa hpone.
 hliſan lýrte.
 unnytne gelp.
 aþan pille.

Ðonne ic hine polbe.
 popþum bibban.
 Ðæt he hine.
 æghponon utan.
 ýmbe þohte.
 ſpeotole ýmb ſape.
 ſuþ eaſt 7 peſt.
 hu piþgil ſint.
 polcnum ýmbutan.
 heoſoneſ hþealſe.
 huþe ſnotþum.
 mæg eaþe þincan.
 Ðæt þeor eopþe.
 þe eall ſopþæt.
 oþer unigmet lýtel.
 Ðeah hio unriþum.
 piþgel þince.
 on ſtebe ſþronglic.
 ſþeopþearum men.
 Ðeah mæg þone þiran.
 on geþit locan.
 Ðære gitſunge.
 gelpes ſcamian.
 Ðonne hine.
 Ðær hliſan.
 heaðoſt lýrteþ.
 and he Ðeah ne mæg.
 Ðone tobþeban.
 oþer þaſ neapþan.
 næniþe þinga.
 eopþan ſceatar.
 iſ þæt unnet gelp.
 Cala oþerþmoban.
 hþi eop alýrte.
 miþ eopþum ſpýpan.
 ſeþſna pillum.
 Ðæt ſþæne gloc.
 ſýmle undeþlutan.

X

þþ

Ðrý ge ýmb þæt unnet.
 ealriȝ rþincen.
 Ðæt ge þone hlýran.
 habban tiliab.
 ofer þioba ma.
 Ðonne eop þearf re.
 Ðeah eop nu geræle.
 Ðæt eop ruþ oððe norþ.
 Ða ýtmeftan.
 eorþ buende.
 on moniȝ þiobýre.
 miclum hepien.
 Ðeah hpa æþele re.
 eopl gebýrdum.
 pelum gereorþab.
 and on plencum þio.
 dugubum diore
 deab þær ne rþriþeþ.
 Ðonne him num forlæt.
 roboru palbent.
 ac he þone pelegan.
 pæblum gelice.
 efn mæpne gebeþ.
 ælcef ðinger.
 Ðræp rint nu þær pýran pe-
 lander ban.
 Ðær goldþriþer.
 Ðe pær geo mæpote.
 forþý ic cþæþ.
 Ðær pýran pelander ban.
 forþý ængum ne mæg.
 eorþ buendru.
 re cþæft loþian.
 Ðe him Lpýr onlænþ.
 Ne mæg mon.
 ærpe þý eþ.
 ænne pþæccan.
 hiȝ cþæfter beniman.

Ðe mon oncerpan mæg.
 runnan onrþýran.
 and þýrne rþriktan robor.
 of hiȝ riht rýne.
 rinca æniȝ.
 Ðra pat nu þær pýran pelan-
 der ban on hþelcum in hlæ-
 pa hrýran þeccen.
 Ðræp iȝ nu re rinca.
 Romana pita.
 and re aroba.
 Ðe re ýmb rþpþecaþ.
 hioþa hepetoga.
 re gehaten pær.
 mid þæm burþþarum.
 Brutuȝ nemned.
 Ðræp iȝ eac re pýra.
 and re peorþ georru.
 and re fært ræda.
 folcef hýrde.
 re pær uþþita.
 ælcef þinger.
 cene ȝ cþæftiȝ.
 Ðæm pær Laton nama.
 Ði pæron gefýrn.
 forþ geritene.
 nat naniȝ mon.
 hræp hi nu rindon.
 Ðræt iȝ hioþa here.
 buton re hlýra an.
 re iȝ eac to lýtel.
 rþelcna laþioþa.
 forþæm þa maȝo rincaȝ.
 manan pýrþe pæron.
 on roþulde.
 Ac hit iȝ pýpre nu.
 Ðæt geond þær eorþan.
 æȝhræp rindon.

hioþa

hrona gelican.
 hron ymb rpræce.
 rume openlice.
 ealle forgitene.
 Ðæt hi se hlifa.
 hircuþe ne mæg.
 forne mæne þeþar.
 forþ gebrenzan.
 Ðeah ge nu penen.
 and pilnigen.
 Ðæt ge lange tid.
 libban moten.
 hþæt ior æfre.
 Ðy bet bio.
 oððe þince.
 forþæm þe.
 nane forlet.
 Ðeah hit lang þince.
 deaþ æfter.
 doƷor rime.
 Ðonne he hæfþ.
 Drihtnes leafe.
 hþæt þonne hæbbe.
 hæleþa ænig guma.
 æt þæm gilpe.
 gif hine geƷnpan mot.
 se eca deaþ.
 æfter þissum populbe :

Cap. 21. Pag. 45. Lin. 13.

An sceppend is.
 butan ælcum tpeon.
 se is eac pealbend.
 populb gerceafta.
 heofones 7 eorþan.
 and heah ræ.
 and ealra þara.
 Ðe þær in puniaþ,

ungerepenlicra.
 and eac rpa same.
 Ðara þe se.
 eazum on lociaþ.
 ealra gerceafta.
 se is ælmihtig.
 Ðæm oleccaþ.
 ealle gerceafta.
 Ðe þær ambcheter.
 apuht cunnon.
 ge eac rpa same.
 Ða þær auht nyton.
 Ðæt hi þær þeobnes.
 Ðeopar rindon.
 se is gerette.
 ribo 7 þeapar.
 eallum gerceaftum.
 unapendendne.
 ringallice.
 ribbe gecynde.
 Ða þa he polde.
 Ðæt þ he polde.
 rpa lange rpa he polde.
 Ðæt hit þeran rceolde.
 rpa hit eac to populbe rceal.
 puniaþ forþ.
 forþæm æfre ne maƷon.
 Ða unrtillan.
 populb gerceafta.
 peorþan geftilbe.
 of þæm rpyne onpend.
 Ðe him noðena þeapb.
 endebyrðer eallum.
 gerette hæfþ.
 Ðe alpealba.
 ealle gerceafta.
 gebæc mid his hriðle.
 hæfaþ butu gebon.

X 2

ealle

calle gemanobe.
 and eac getogeh.
 Ðæt hi ne moten.
 ofer metober eft.
 æfre gertillan.
 ne eft callunga.
 rpiþon rtipian.
 Ðonne hi rigoþa pearþ.
 hiſ geþeald leþen.
 pille onlæten.
 he haſaþ þe bniþle.
 butu beſangen.
 heofoþ 7 eoþþan,
 and eall holma begong.
 Ða hæſþ gecheaþaþoþ.
 hefoþ ſuceſ þeaþ.
 mid hiſ anþealde.
 calle geſceafta.
 Ðæt hiþa æghpilc.
 piþ oþer piþ.
 and þeah pinnenþe.
 ppeþiaþ fæſte.
 æghpilc oþer.
 utan ýmbclyppeþ.
 Ðý læſ hi to rpiþen.
 foþþæm hi rýmle.
 ſculon þone ilcan.
 nýne eft gecýþpan.
 Ðe æt ſpýmaþe.
 fæþen getioþe.
 and ſpa eþniþe.
 eft geþioþ Ðan.
 ſpa hit nu ſagaþ.
 ſþean calþ geþeoþc.
 Ðæt te pinnenþe.
 piþerþeaþ geſceaft.
 fæſte ſiþbe.
 foþþ an healdþaþ,

ſpa nu fýþ 7 pæteþ.
 folþe 7 laġu ſþream.
 manigū oþru geſceaft.
 eſn ſpiþe him ġionþ Ðaſ
 piþaſ populþe.
 pinnah betþeoþ him.
 and ſpa þeah maġon.
 hiþa þeġnunga.
 and geþeþſciþe.
 fæſte geþealdan.
 Niſ hit no þ an.
 Ðæt ſpa eaþe mæġ.
 piþerþeaþ geſceaft.
 þeran ætġæþene.
 rýmbel geþeþan.
 ac hit iſ ſellicþe.
 Ðæt hiþa æniġ.
 ne mæġ butan.
 oþrum bion.
 ac ſceal puhta geþpilc.
 piþerþeaþer.
 hþæt hþuġu habban.
 unþer heofoþnum.
 Ðæt hiſ hiġe þupþe.
 ġemetġian.
 æþ hit to micel þeoþþe.
 Hæſþ ſe ælmihtġa.
 eallum geſceaftum.
 Ðæt ġeþpuxle ġeſet.
 Ðe nu punian.
 Ðceal pýnta ġnoþan,
 leaþ ġþenian.
 Ðæt on hæþfeſt eft.
 hþeſt 7 þealupaþ.
 piþter þþingþeþ þeþer.
 unġemet calþ.
 ſpiþte piþaſ.
 Ðumon æfter cýmeþ,
 þeaþna

þearm gefiðeru.
 Ðæt þa þonnan niht.
 mona onlihteþ.
 oððæt monnum bærg.
 fenne þringef.
 gionþ þar fuban gefceaft.
 Ðærf þe ilca Grob.
 eorþan 7 wætere.
 mearce gefette.
 mene fream ne deap.
 ofer eorþan fceat.
 eapn gebwædan.
 fýra cýnne.
 butan fnean leafe.
 ne hio æfpe ne mot.
 eorþan þýnrc polb.
 up ofer fteppan.
 ne þa ebban þon ma.
 folber mearce.
 ofer fanan moton.
 Ða gefetneffa.
 fýrona pealbend.
 lifer leoht fnuma læt.
 Ðenden he pile geond.
 Ðar mæran gefceaft.
 mearce healben.
 Ac þonne þe eca.
 and þe ælmihtiga.
 Ða gæpealb leþeru.
 pile onlætan.
 efne þara bwiðla.
 Ðe he gebætte.
 mid þif agen peorc.
 call æt fþýmþe.
 Ðæt if þifepþeapnber.
 puhte gefpelcne.
 Ðe þe mid þæm bwiðle.
 bæcnan tiliaþ.

gif þe bioben.
 læt þa toflupan.
 fona hi foplaetaþ.
 lufan 7 fibbe.
 Ðar gefefrcifer.
 fneond wædenne.
 tilaþ anna gehwile.
 agner pillan.
 populd gefceafta.
 finnaþ betweox him.
 oððæt þiof eorþe.
 call fopþeopþeþ.
 and eac fpa fame.
 oþra gefceafta.
 þeopþaþ him felfe.
 fiððan to nauhte.
 Ac þe ilca Grob.
 þe þ call metgaþ.
 þe gefehþ fela.
 folca to romne.
 and mid fneondfrcife.
 fæfte gegadraþ.
 gefamnaþ finfciþar.
 fibbe gemengeþ.
 clænlice lufe.
 fpa þe cwearga eac.
 gefefrciþar.
 fæfte gefamnaþ.
 Ðæt hi hioþra fneondfrcife.
 fopþ on fýmbel.
 untweofealde.
 tpeopa gehelðað.
 fibbe famwæde.
 Cala fýrona Grob.
 wæp þif moncýn.
 miclum gefælig.
 gif hioþra mod fefa.
 meahte þeopþan.

ftaþol-

ſtaþolfeart geþeahht.
 Ðurh þa ſþonngan meahht.
 and ge endebýnd.
 ſpa ſpa oþra rint.
 populb gerceafta.
 pæpe hit la.
 Ðonne muþge mid monnum.
 gif hit meahhte ſpa:

Cap. 23. Pag. 48. Lin. 27.

Ðe þe wille pýncan.
 pærtmbæne lond.
 atio of þæm æceþe.
 æneft rona feapn.
 and þonnar.
 and fýnfar.
 ſpa ſame riob.
 Ða þe willaþ.
 pel hpær deþian.
 clænum hpæte.
 Ðý lær he cýþa leaþ.
 licge on þæm lande.
 Iſ leoba gehpæm.
 þiof oþru býren.
 efn behefu.
 Ðæt iſ þæt te þýnceþ.
 Ðegna gehpelcum.
 huniger bi bneab.
 healfe þý ſpetpe.
 gif he hpene æp.
 huniger teape.
 bitpeſ onbýnþeþ.
 Biþ eac ſpa ſame.
 monna æghwile.
 micle þý ſægenpa.
 liþer peþpeſ.
 gif hine lýtle æp.
 ſtopmar gertondah.

and ſe ſteapca pind.
 nonþan 7 eaſtan.
 Nænegum þuhte.
 bæz on Ðonce.
 gif riob dimme niht.
 æp ofeþ eldum.
 egeran ne bpohte.
 Ðpa þinþ anpa gehpæm.
 eopþbuenþpa.
 riob roþe geræliþ.
 rýmle þe betereþ.
 and þý pýnrumpe.
 Ðe he wita ma.
 hearþpa henþa.
 heþ adneogep.
 Ðu meahht eac.
 micle þý eþ.
 on Mod ſeþan.
 roþa geræliþa.
 ſpeotolop gecnapan.
 and to heopa.
 cýÐde becuman.
 riÐÐan gif þu.
 up atýhrþ.
 æneft rona.
 and þu apýntpalapft.
 of gepit locan.
 leara geræliþa.
 ſpa ſpa lonber ceopl.
 of hiſ æceþe lýþ.
 ýfel peob monig.
 ÐiÐÐan ic þe ſecge.
 Ðæt þu ſpeotole meahht.
 roþa geræliþa.
 rona oncnapan.
 and þu æfpe ne ſecpft.
 æniger þinþer.
 ofeþ þa ane.

gif þu hi.
calleſ ongiſt:

Cap. 24. Pag. 50. Lin. 29.

forþam hit biþ of þæle þær
to] Fortalle rectius legas
ofðælpe. ut hæc sit mens
loci: Cujusvis quidem ho-
minis animum naturaliter
appetere summum illud æ-
ternumque bonum, sed im-
pediri falsa specie hujus illi-
usve transitorii boni ad quod
caligans animus propensior
est. Suggestere conjecturam
hanc verba quæ Sect. 4.
lin. 2. hujus capituli occur-
runt. Ðeah mansa mod 7
heopa gecynd rie adým-
mað. 7 hi rien on þ ofðæle
arigen to ýfele and þiden
healbe. þeah hi pilmaþ. þær
þe hi cunnon 7 maðon. þær
hehtan godey: *Licet bo-
minum animus ac natura ca-
ligent, & in isthoc præcipitio
delapsi sint ad malum, atque
eo toti propendeant, concu-
piscunt tamen, quantum ulla
ratione valent, summum bo-
num.* ofðæl itaque dicitur
illud vitiorum præcipitium
quod in proclive abripit
mortales improvidos ac se-
jam sustinere amplius non
valentes. Insignis est locus
Pastoral. xxxix, 1. he læt
hif mod toflopian on þæt

ofðæle gíemelíerte 7 un-
gerceabpírnerre æfter eal-
lum hif pillum 7 ne gehæft
hit na mid þæm geryncum
godra peonca: Affine huic
est quod Lucæ xix, 37. de-
scensus montis glossatoribus
Cott. & Rush. dicitur æf-
ðzell moper. *Funius.*

Cap. 25. Pag. 54. Lin. 7.

Ic pille mid gíddum.
get gecyþan.
hu re ælmihtiga.
ealna gerceafta.
brýpþ mid hif brudlum.
beðþ þiden he pile.
mid hif anpealde.
ge enbebýpð.
pundoplice pel gemetgaf.
haraf rpa gheafopad.
heofona pealbenð.
utan befangen.
ealla gerceafta.
geræped mid hif pacentan.
Ðæt hi aþedian ne maðon.
Ðæt hi hi æfre.
him of arlepen.
and þeah puhta gehpíc.
ppigaf to healb.
riðna gerceafta.
rpiþe onhelbet.
piþ þær gecýnder.
Ðe hi cýning engla.
fæðer æt frýmþe.
færte getiobe.
rpa nu þinga gehpíc.
ðiden peapð fundaf.

riðna

firoa gercearfa.
 bugon fumum englum.
 and moncynne.
 Ðara micler to feola.
 popold puniendra.
 pinþ piþ gecynde.
 Ðeah nu on londe.
 leon gemete.
 pynfume piht.
 pel atemebe.
 hiþe maꝓiſter.
 miclum luſige.
 and eac ondræbe.
 bogora gehpelce.
 gif hit æfre gerælf.
 Ðæt hio æniſer.
 blober onbryngeþ.
 ne þearf beonna nan.
 penan þære pynbe.
 Ðæt hio pel riððan.
 hiþe taman healbe.
 ac ic tiohhie.
 Ðæt hio þær.
 nipan taman.
 nauht ne gehicgge.
 ac þone pilðan gepunan.
 pille gefencan.
 hiþe elþena.
 onginþ eopnerfe.
 nacentan flitan.
 pyn gnymetigan.
 and æperſt abit.
 hiþe aġener.
 hufer hiþbe.
 and hraþe riððan.
 hæleþa gehpilcne.
 Ðe hio gehentan mæg.
 nele hio foþlatan.

libbender puht.
 neata ne monna.
 niþ call þ hio fint.
 Ðra doþ pubu fuglar.
 Ðeah hi pel rien.
 tela atemebe.
 gif hi on tneopum feopþaþ.
 holte to midber.
 hræþe bioþ forſepene.
 heopa laþeopaþ.
 Ðe hi lange ær.
 tydon 7 temberon.
 hi on tneopum.
 pilbe eald gecynbe.
 a' foþ riððan.
 pillum puniaþ.
 Ðeah him polbe.
 hpilc heopa laþeopa.
 liſtum beoðan.
 Ðone ilcan mete.
 Ðe he hi æpor mid.
 tame getebe.
 him þa tpiġu þincap.
 emne ſpa meþge.
 Ðæt hi þær meter ne neþ.
 Ðincþ him to þon pynrum.
 Ðæt him ſe peald on cpyþ.
 Ðonne hi gehenap.
 hleoþnum hrægðan.
 oþre fugelar.
 hi heopa aġne.
 ſtefne ſtýniaþ.
 ſtunaþ eal geaðop.
 pel pinrum ſanc.
 pubu callum on cpyþ.
 Ðra biþ callum.
 tneopum þe him.
 on æþele biþ.

Ðæt

Ðæt hit on holte
 hýht gepeaxe.
 Ðeah þu hþilcne boh.
 býge piþ eorþan.
 he biþ uppearþer.
 ſpa þu an ſoþlæteft.
 piþu on pillan.
 pent on gecýnþe.
 Ðpa deþ eac ſio ſunne.
 Ðonne hio.
 on riġe peorþeþ.
 oþer midne dæg.
 mepe condel.
 ſcýft on ofþæle.
 uncubne peġ.
 nihter ġeneþeþ.
 noþ eft 7 eart.
 eldum otepeþ.
 þriencþ eorþþanum.
 monġen mepe tophþtne.
 hio oþer moncýn ſtahþ.
 a' uppearþer.
 oþ hio eft cýmeþ.
 Ðær hipe ýfemert.
 biþ eapþ gecýnþe.
 Ðpa ſpa ælc ġerþeart.
 calle mæġene.
 ġeond þaſ piþan populþ.
 þriġaþ 7 hiġaþ.
 calle mæġene.
 eft ſýmle on lýt.
 piþ hiſ ġecýnþer.
 cýmþ to þonne hit mæġ.
 Niſ nu oþer eorþan.
 æneġu ġerþeart.
 Ðe ne pilme.
 Ðæt hio polde cuman.
 to þam eapþe.

Ðe hio of becom.
 Ðæt iſ onſonġnet.
 and ecu neft.
 Ðæt iſ openlice.
 ælmihtu liob.
 Niſ nu oþer eorþan.
 æneġu ġerþeart.
 Ðe ne hþearþiġe.
 ſpa ſpa hþeol deþ.
 on hipe ſelþe.
 ſoþþon hio.
 ſpa hþearþaþ.
 Ðæt hio eft cume.
 Ðær hio æroþ þær.
 Ðonne hio æneft ſie utan
 behþeþeþ.
 Ðonne hio ealler þýrþ utan
 beceþneþ.
 hio ſceal eft don.
 Ðæt hio ær býde.
 and eac þeran.
 Ðæt hio æroþ þær :

Cap. 26. Pag. 58. Lin. 10.

Ðæt biþ þam þelean.
 populþ ġitþene.
 on hiſ Mode þe bet.
 Ðeah he micel æġe.
 ġolþer 7 ġimma.
 and ġooba ġehþær.
 æhta unþum.
 and him mon.
 epriġen ſcýle.
 æġþelce dæg.
 æcepa þeand.
 Ðeah þer midþan ġeapþ.
 and þiſ manna cýn.
 ſý undeþ ſunnan.

Y

rup

fup þert 7 eart.
 hiſ anpalbe.
 call unbenþiebed.
 ne mot he..
 Ðana hýppta.
 hiona ne læban.
 of þiſſe populbe.
 puhte þon mape.
 hopþ geſtpeona.
 Ðonne he hiþer brohte.
 Ða ſe fýrþom þa Ðiſ hioþ
 arungen hæfte. Ða ongan
 he eft ſpellian and cþæþ.

Cap. 28. Pag. 62. Lin. 12.

Ðeah hine nu.
 ſe ýfela.
 unrihtþiſa.
 Nepon cynincg.
 niþan geſceþpte.
 plitegum pædum.
 pundoplice.
 Ʒolbe ƷeƷlengþe.
 and Ʒim cynnum.
 Ðeah he pær.
 on populbe.
 piteua Ʒehpelcum.
 on hiſ liſtaƷum.
 laþ 7 unpeopþ.
 ſiepen full.
 hpæt ſe feond.
 ſpa þeah hiſ.
 bioplingar.
 buƷuþum ſtepte.
 ne mæg ic þeah ƷehýcƷan.
 hpý him on hiƷe.
 Ðorþte aþý ſæl þeran.

Ðeah hi ſume hpile Ʒ
 butan cþæftum.
 cyninga byſreƷart.
 næpon hý þý peopþþan
 piteua æneƷum.
 Ðeah hine ſe byſriƷa.
 do to cyninge.
 hu mæg þ Ʒerceadþiſ
 alc geſeccan.
 Ðæt he him þý ſelþa.
 ſie oðþe þince.

Cap. 29. Pag. 65. Lin. 15

Ðe þe pille.
 anpalb ægon.
 Ðonne ſceal he.
 æpeſt tilian.
 Ðæt he hiſ ſel þer.
 on ſeþan æƷe.
 anpalb innan.
 Ðý læſ he æſpe.
 ſie hiſ unþearum.
 call unbenþýbed.
 ado of hiſ Mobe.
 miſlicpa ſela.
 Ðana ýmbhogona.
 Ðe him unnet ſie.
 læte ſume hpile.
 ſiofunga 7 enmþa þiþa.
 Ðeah him call ſie.
 þer midþan Ʒearþ.
 ſpa ſpa mepe ſtreamaſ.
 utan belicƷaþ.
 on æht Ʒiſen.
 cþne ſpa piþe.
 ſpa ſpa þertmert nu.
 an iƷlonþ liƷþ.
 ut on ƷaſſeƷc.

Ðær

Ðær nængu biþ.
 niht on sumeþa.
 ne rihte þon ma.
 on pintra dæg.
 toteleb tidum.
 Ðæt iſ Tile haten.
 Ðeah nu anpa hpa.
 ealles pealbe.
 Ðær iſglandes.
 and eac þonan.
 oþ Inbear.
 earfe peapbe.
 Ðeah he nu þ call.
 aſan mote.
 hpy biþ hiſ anpaþ.
 auhte þy maþa.
 ȝif he riððan nah.
 hiſ ſelſer ȝepealþ.
 inȝebancer.
 and hine eopnerfe.
 pel ne beparenaf.
 porþum ȝ bæbum.
 piþ þa unþeapaf.
 Ðe pe ymb ſpnecaþ:

Cap. 30. Pag. 67. Lin. 9.

Ðæt eopþpanan.
 calle hæfden.
 folb buende.
 ſpuman ȝelicne.
 hi of anum tþæm.
 calle comon.
 pepe ȝ piſe.
 on populb innan.
 and hi eac nu ȝet.
 calle ȝelice.
 on populb cumaf.
 plance ȝ heane.

niſ þ nan punþon.
 forþæm pitan calle.
 Ðæt an Grob iſ.
 ealpa ȝerſeafta.
 ſpca moncynner.
 fæþer ȝ ſcippenb.
 ſe hæpe ſunnan leoht.
 ſeleþ of heofonum.
 monan ȝ þyſ.
 mærum ſceoppum.
 ſe ȝerſceop.
 men on eopþan.
 and ȝeramnade.
 ſaple to lice.
 ætſpuman æperf.
 folc under polcnum.
 emn æþele ȝerſceop.
 æȝþilcne mon.
 hpy ȝe þonne æſpe.
 ofeſ oþre men.
 ofeſmobigen.
 buton andþeorce.
 nu ȝe unæþelne.
 ænrȝ ne metaf:.
 hpy ȝe eop for æþelum.
 up ahebben nu:.
 On þæm mote biþ.
 monna ȝehpilcum.
 Ða riht æþelo.
 Ðe ic þe ſeccc ymb.
 naleſ on þæm flærce.
 folb buendpa:.
 Ac nu æȝþilc mon.
 Ðe mid calle biþ.
 hiſ unþeapum.
 under þieþeb.
 he forlæt æperf.
 liſer ſpumpſeaft.

Y 2

and

and his a gene.
 æþelo swa se lre.
 and eac þone fæder.
 þe hine æt fruman geſceop,
 forþæm hine,
 anæþelaþ.
 ælmihtig God,
 Ðæt he unæþele.
 a' forþ þanan yppþ.
 on peowle,
 to pulþne ne cymþ:.

Cap. 31. Pag. 68. Lin. 32.

Sala þ se yfla.
 unrihta geþeþ.
 swa þa willa.
 þoh hæmetes.
 Ðæt he mid ealle geþwæfþ.
 anra gehwylces.
 monna cynnes Mota.
 fulneah þon.
 hwæt swa wilde beo,
 Ðeah swa se.
 anunga ſceal.
 eall forþweorþan,
 gif hio yppwaga.
 apuht ſtingeþ.
 swa ſceal ſwara gehwylc.
 riððan loſian.
 gif se lichoma.
 forlegan weorþeþ.
 unriht hæmede.
 bute him ær cume.
 hweop to heortan,
 ær he hionan wende:.

Cap. 32. Pag. 71. Lin. 19.

Sala þ is hefig byrig.
 hygeþ ymbe se þe wile,

and ſwecelic.
 swa gehwylc.
 Ðæt þa earman men.
 mid ealle geþwæfþ,
 of þæm rihtan wege.
 ſwecene alædeþ.
 Hwæþer ge wille.
 on wudu ſecan,
 gold þæt weade.
 on gnumum triorum,
 Ic wæt swa Ðeah.
 Ðæt hit witeþ nan.
 Witeþ ne weceþ.
 forþæm hit þær ne weceþ,
 ne on rihtearbum.
 wilege gimumar.
 Hwæt ge nu ne wetteþ,
 on wudu dune.
 ſwæt net eowu.
 Wonne eow for.
 lysteþ leax.
 oððe cýperan.
 Me gelicort þincþ.
 Ðæt te ealle witeþ.
 eow þe wende.
 Wonnecol mote.
 Ðæt hi þær ne witeþ,
 Hwæþer ge nu wille.
 wæþan mid hundum.
 on ſealtne ſæ.
 Wonne eow ſecan lysteþ,
 heortas 7 hindas.
 Ðu gehwylc meahþ.
 Ðæt ge wille þa,
 on wudu ſecan.
 ofþor wile.
 Wonne ut on ſæ.
 Is þe wunodlic,

Ðæt

Ðæt þe pítan calle.
 Ðæt mon recan ſceal,
 be ſe papoþe,
 and be ea oþrum.
 æþele gímmar,
 hþite 7 peade,
 and hwa gehpær.
 Ðæt hi eac pítan.
 hþær hi ea ſiſcar,
 recan þurþan.
 and ſpýlcna ſela.
 peopuld pelena.
 hi þ þel doþ,
 geopnfulle men,
 geana gehþilce.
 ac þ iſ eapmlicort.
 calpa þinga.
 Ðæt þa býregan ſint.
 on geþpolan poþbene.
 eſne ſpa blinde.
 Ðæt hi on hþeoctum,
 ne maþon eaþe gecnapan.
 hþær þa ecan goob.
 roþa gerælþa.
 ſinbon gehýðða.
 foþþæm hi æſne ne lýrt.
 æfter ſpýpan.
 recan þa gerælþa.
 Venað rampire.
 Ðæt hi on þý lænan,
 mægen life ſintan.
 roþa gerælþa.
 Ðæt iſ ſeþa Grob,
 Ic nat hu ic mæge.
 nænige þinga,
 ealles ſpa ſpíþe.
 on ſeþan minum.
 hwa býrig tælan,

ſpa hit me don lýrteþ.
 ne ic þe ſpa ſpeotole.
 geſecgan ne mæge.
 foþþæm hit ſint eapman,
 and eac býregnan.
 ungerælignan.
 Ðonne ic þe ſecgan mæge.
 Ði pilnaþ pelan 7 æhta and
 peopþriþeſ to geþinnanne.
 Ðonne hi habbaþ þæt hwa
 hige ſeceþ.
 penaþ þonne.
 ſpa geþitcare.
 Ðæt hi þa roþan.
 gerælþa hæbben.

Cap. 33. Pag. 77. Lin. 14.

Gala min Drihten.
 Ðæt þu eapt ælmihtig.
 micel mobilic.
 mæþþum geſpæge.
 and punþolic.
 pítana gehþýlcum.
 Ðæt þu ece Grob.
 calpa geſceafta.
 punþolice þel geſceope.
 ungerepenlica.
 and eac ſpa ſame.
 geſepenlicna.
 roþte pealbert.
 ſcþna geſceafta.
 mid geſceapþrum.
 mægne 7 cþæfte.
 Ðu þýrne midþan geap.
 ſnom ſnuman æpeſt.
 roþ oþ ende.
 tþum to ðælþeſ.

ſpa

ƿpa hit getaƿort ƿær ende-
byrder.

Ðæt hi æghƿæþer.

ge anƿarþ.

ge eftcumþ.

Du þe unſtilla.

agna gerceafta.

to þinum pillan.

ƿiſlice artýnerþ.

and þe reſþ punærþ.

ƿiþe ſtulle.

unanpendenblica.

ƿorþ ſimle.

niſ nan mihtigna.

ne nan mæppa.

ne geond ealle.

Ða gerceaft.

efnlica þin.

ne þe æniġ neþ þearþ.

nær æfre ġiet.

ealpa þara ƿeopca.

Ðe þu geporht hafærþ.

ac miþ þinum pillan.

Ðu hit ƿorhter eall.

and miþ anpalde.

Ðinum aġenum.

ƿeopulde geporhterþ.

and ƿuhta gehƿærþ.

Ðeah þe næneġu.

neþ þearþ ƿære.

ealpa þara mæppa.

Iſ þ̅ micel gecýnd.

Ðiner gooder.

Ðenþ ýmb re þe pile.

ƿor þon hit iſ eall an.

ælcer þincger.

Ðu 7 þ̅ þin goob.

hit iſ þin aġen.

ƿorþæm hit hiſ utan.

ne com auht to þe.

Ac ic georne ƿat.

Ðæt þin goobner iſ.

ælmihtig goob.

eall miþ þe reſþum.

Hit iſ unġelic.

unum gecýnde.

uſ iſ utan cýmen.

eall þa ƿe habbaþ.

gooba on ġrundum.

ƿrom Gode reſþum.

Nærþ þu to æneġum.

andan ġenumenne.

ƿorþamþe nan þing.

niſ þin ġelica.

ne huþu æniġ.

ælceræftigne.

ƿorþæm þu eal goob.

aner geþeahte.

Ðiner ġeþohterþ.

and hi þa ƿorhterþ.

nær aþorþe.

æneġu gerceaft.

Ðe auht oððe nauht.

aupþer ƿorhte.

Ac þu butan býrne.

bneġo moncýnner.

æl ælmihtig God.

eall geporhterþ.

Ðing þearle goob.

eaþt þe reſþa.

Ðæt hehſte goob.

hpær þu halig fæder.

ærter þinum pillan.

ƿeopulde gerceope.

Ðiſne miþðan ġearde.

meahtum þinum.

ƿeopaba

Ƴeopaba Drihten.
 Ƴpa þu polberst Ƴelf.
 and mid þinum pillan.
 pealberst caller.
 Ƴonþæm þu Ƴoþa Ƴob.
 Ƴelfa ðælerst.
 Ƴooba æghwile.
 Ƴonþæm þu Ƴeara.
 ær calla Ƴerſeafta.
 æperst ƳerſeoƳe.
 Ƴwiþe Ƴelice.
 Ƴumer hwæþne.
 ðeah ungelice.
 nemberst call Ƴpa þeah.
 mid ane noman.
 ealle toƳæðene.
 Ƴopulð under polcnum.
 Hwæt þu pulþner Ƴob.
 ðone anne naman.
 eft toðælber.
 Ƴæðen on ƳeoƳer.
 Ƴæs þara Ƴolbe an.
 and Ƴæten oþer.
 Ƴopulðe ðæler.
 and Ƴýr iſ þriðbe.
 and ƳeoƳerþe lýft.
 ðæt iſ call Ƴeopulð.
 eft toƳæðene.
 Habbaf þeah þa ƳeoƳer.
 Ƴnumſtol hiona.
 æghwile hiona.
 aƳenne Ƴtebe.
 ðeah anpa hwile.
 Ƴiþ oþer Ƴie.
 miclum ƳemenƳeb.
 and mid mæƳne eac.
 Ƴæðen ælmihtiger.
 Ƴærte Ƴebunden.

Ƴeriblice.
 Ƴofte toƳæðene.
 mid bebode þine.
 bilepiſt Ƴæðer.
 ðæt te heopa ænig.
 oþner ne doþrte.
 meanc oþerƳangan.
 Ƴon metober ege.
 ac ƳeþeoƳob Ƴint.
 ðeƳnar toƳæðene.
 cýninges cempan.
 cele Ƴiþ hæto.
 Ƴæt Ƴiþ ðriƳgum.
 Ƴinnaf hwæþne.
 Ƴæten Ƴ eoþe.
 Ƴærtmar hwengaf.
 ða Ƴint on Ƴecýnde.
 cealba ba tra.
 Ƴæten Ƴæt Ƴ cealb.
 ƳanƳar ýmbe licƳaf.
 eoþe æl Ƴrieno.
 eac hwæþne cealb lýft.
 iſ ƳemenƳeb.
 Ƴon þæm hio.
 on midðum punaf.
 niſ þ nan pundor.
 ðæt hio Ƴie.
 Ƴearm Ƴ cealb.
 Ƴæt polcner tier.
 Ƴinde Ƴeblonden.
 Ƴonþæm hio iſ on mible.
 mine ƳeƳræƳe.
 Ƴýner Ƴ eoþan.
 Fela monna Ƴæt.
 ðæt te ýƳemeſt.
 iſ callpa Ƴerſeafta.
 Ƴýr oþer eoþan.
 Ƴolbe neoþemeſt.

Iſ

Iƿ ƿæt punboplic.
 peƿoba Drihten.
 ƿæt þu mid geƿeahhte.
 ƿinum ƿýncert.
 ƿæt þu þæm gerceaftum.
 ƿƿa gerceadlice.
 mearce gefettert.
 and hi ne mengderst eac.
 Dƿæt þu þæm ƿætere.
 ƿætum ƿ calbum.
 ƿoldan to ƿlope.
 ƿærte gefettert.
 ƿorþæm hit unƿtille.
 æghƿider ƿolde.
 ƿide to ƿcƿiþan.
 ƿac ƿ hnerce.
 ne meahhte hit.
 on him ƿelfum.
 ƿoþ ic geare ƿæt.
 æƿne gertanban.
 ac hit ƿio eorþe.
 hilt and ƿƿelgeþ.
 eac be ƿunum bæle.
 ƿæt hio ƿiððan mæg.
 ƿor þæm ƿýpe ƿeorþan.
 geleht lýftum.
 ƿorþæm leaƿ ƿ gæpp.
 bræb geond Bnetene.
 blopeþ ƿ gnoreþ.
 elbum to aƿe.
 Eorþe ƿio cealde.
 brængh ƿærta ƿala
 punboplicra.
 ƿorþæm hio.
 mid þæm ƿætere.
 ƿeorþaþ gehapened.
 gif þ nære.
 ƿonne hio ƿære.

ƿorþrugeob to duſte.
 and tobrufen ƿiððan.
 ƿide mid ƿinde.
 ƿƿa nu ƿeorþaþ oft.
 æxe gionb eorþan.
 eall toblapen.
 Ne meahhte.
 on þære eorþan.
 aƿiht libban.
 ne ƿuhte þon ma.
 ƿætreþ brucan.
 onearþian æmige cƿærte.
 ƿor cele anum.
 gif þu cýning engla.
 ƿiþ ƿýne hƿæt hƿugu.
 ƿoldan ƿ lagu ƿtream.
 ne mengderst to gæbne.
 and gemetgoderst.
 cele ƿ hæto.
 cƿærte ðine.
 ƿæt þ ƿýp ne mæg.
 ƿoldan ƿ mere ƿtream.
 blate ƿorþærnan.
 ƿeah hit ƿiþ ba tra.
 ƿie ƿærte gefegeb.
 ƿæder ealb geƿeorc.
 ne hincþ me þ punbur.
 ƿuhte þe læffe.
 ƿæt hior eorþe mæg.
 and egon ƿtream.
 ƿƿa cealb gerceaft.
 cƿærta nane.
 ealler adƿærcan.
 ƿæt þ him on innan.
 ƿticalþ ƿýner.
 gefegeb mid ƿrean cƿærte.
 ƿæt iƿ ægen cƿærst.
 eagon ƿtreamer.

ƿætreþ

pætres 7 eorþan.
 and on wolcnum eac.
 and efne swa same.
 uppe ofer nodepe.
 Donne is þær.
 fýnes fsumftol.
 on niht eard.
 ofer callum.
 oþrum gerceaftum.
 gerepenlicum.
 geond ðirne fðan gþund.
 ðeah hit piþ calla.
 rie eft gemenged.
 peopuld gerceafta.
 ðeah paldan ne mot.
 ðæt hit ænige.
 eallunga forðo.
 buton þær leafe.
 ðe is þis lif tiode.
 ðæt is se eca.
 and se ælmihtiga.
 Eorþe is hefigne.
 oþrum gerceaftum.
 ðicne geþruen.
 forþæm hio þpage ftob.
 calra gerceafta.
 undeþ niþemært.
 buton þæm nodepe.
 ðe þær numan gerceaft.
 æghwylce dæge.
 utan ymhwýrfeþ.
 and þeah þæne eorþan.
 æfre ne oþrineþ.
 ne hipe on nanre.
 ne mot neap.
 Donne on oþne.
 ftowe gertæppan.
 ftwicþ ymbutan.

urane 7 neorþane.
 efen neah gehwæþer.
 æghwylce gerceaft.
 ðe se ýmb fprecaþ.
 hærf þis ægenne.
 eard on runþran.
 biþ þeah piþ þæm oþrum.
 eac gemenged.
 Ne mæg hira ænig.
 butan oþrum bion.
 ðeah hi unftrotle.
 romod eardien.
 swa nu eorþe 7 pæter.
 eardod tæcne.
 unftirra gehwæm.
 puniaþ on fýne.
 ðeah hi ftint.
 an ftrotle.
 ðæm ftirum.
 Is þæt fýr swa same.
 fært on þæm pætre.
 and on ftanum eac.
 ftille geheded.
 eardod hape.
 is hwæþne.
 ðær hafaþ.
 fæder engla.
 fýr gebunden.
 efne to þon fæfte.
 ðæt hit ftolan ne mæg.
 eft æt þis eþle.
 ðær þæt ofer fýr.
 up ofer eall þis.
 eardfært puniaþ.
 fona hit forlæteþ.
 ðar lænan gerceaft.
 mid cele oferftumen.
 gif hit on cyððe gefit.

Z

and

and þeah puhta gehpīc.
 pilnaþ hīdeþ peapn.
 Ðær hīf mæzþe biþ.
 mæzt ætgezæne.
 Ðu gertapolabert.
 Ðurh þa rtronȝan meahht.
 pepoba pulboþ cȝuning.
 pundoplice.
 eorþan rpa fæste.
 Ðæt hio on ænige.
 healfe ne heldeþ.
 ne mæz hio.
 hīdeþ ne ðīdeþ.
 rīȝan þe rpiþoþ.
 Ðe hio rȝmle dȝde.
 Ðpæt hi þeah.
 eorþliceþ.
 auht ne haldeþ.
 iſ ðeah eſn eþe.
 up and of dune.
 to feallanne.
 folban þīſſe.
 Ðæm anlicorþ.
 Ðe on æge biþ ȝioleca on
 midban.
 ȝlīdeþ hpæþne.
 æz ymbutan.
 rpa rrent eall peopulo.
 rtille on tille.
 rreamar ymbutan.
 laȝu floda ȝelac.
 lȝfte and tunȝla.
 and rīo rſcīne rcell.
 rſcīþeþ ymbutan.
 doȝona gehpīce.
 dȝde lange rpa.
 Ðpæt þu ðīoda Līob.
 Ðrīefalbe on uſ.

raple ȝeretteſt.
 and hi rīððan eac.
 rtyneſt and tīhteſt.
 Ðurh þa rtronȝan meahht.
 Ðæt hīne þȝ læſſe.
 on þæm lȝtlan.
 ne biþ anum rīnȝne.
 Ðe hīne on eallum.
 biþ þæm lichoman.
 foþþæm ic lȝtle æp.
 rreotole ræde.
 Ðæt rīo rapl pæpe.
 Ðrīefald ȝerſceaft.
 Ðeȝna gehpīceþ.
 foþþæm upritan.
 ealle reȝȝaþ.
 Ðæt te an ȝecȝnð.
 ælcne ſaule.
 yſprungene.
 oþeþ pilnung.
 iſ rīo þrīuðde ȝecȝnð.
 Ðæm tſpæm betere.
 rīo ȝerſceapſīneſ.
 Nīſ þ ſcandlic cſpæft.
 foþþæm hīe nænig.
 haſaþ neat.
 buton monnum.
 hæfþ þa oþra tſpæ.
 unſum puhta.
 hæfþ þa pilnunga.
 pel hpīc neten.
 and Ða yſprungæ.
 eac rpa ſeſe.
 foþþȝ men habbaþ.
 ȝeond midban ȝeapn.
 eorþ ȝerſceafta.
 ealla oþeþ þungen.
 foþþæm þe hi habbaþ.

Ðær

Ðær þe hi nabbaf.
 Ðone ænne cræft.
 Ðe pe ær nembon.
 Ðio gerceabþirnes.
 rceal on gehpelcum.
 Ðære pilnunge.
 paldan remle.
 and iſſunge eac.
 ſpa ſelſe hio rceal.
 mid geþeahte.
 Ðegnes Mobe.
 mid andgite.
 ealler paldan.
 hio iſ þ mæſte mægen.
 monnes ſaule.
 and ſe ſelſta.
 ſunbon cræfta.
 Ðæt þu Ða ſaule.
 ſigora paldend.
 Ðeoba þny m cýnung.
 Ður gerceope.
 Ðæt hio hpeanſobe.
 on hipe ſelſne.
 hipe utan ýmb.
 ſpa ſpa eal beþ.
 ſine ſpifte robor.
 necene ymbſcriþeþ.
 doſona gehpilce.
 Ðrihtnes meahum.
 Ðirne midban geapb.
 Ðpa beþ monnes ſaul.
 hpeole gelicort.
 hpeanſeþ ýmbe bý ſelſe.
 oft ſmeagenbe.
 ýmb þar eoplican.
 Ðrihtnes gerceafta.
 baſum 7 nihtum.
 hpilum hi ſelſe.

recende ſmeaþ.
 hpilum eft ſmeaþ.
 ýmb þone ecan Grot.
 ſceppend hipe.
 ſcriþende ſærþ.
 hpeole gelicort.
 hpeanſeþ ýmb hi ſelſe.
 Ðonne hio ýmb.
 hipe ſcýppend.
 mid gerceab ſmeaþ.
 hio biþ upahæpen.
 ofer hi ſelſe.
 ac hio biþ callunga.
 an hipe ſelſne.
 Ðonne hio.
 ýmb hi ſelſe.
 recende ſmeaþ.
 hio biþ ſpibe ſton.
 hipe ſelſne beneoþan.
 Ðonne hio þær lænan.
 luſaþ 7 punbnaþ.
 eoplicu þing.
 ofer ecne næb.
 Ðæt þu ece Grot.
 eapb ſonſeare.
 ſaulum on heofonum.
 ſelſt peoplica.
 ginnæfta gifa.
 Grot ælmihtig.
 be ge eapnunga.
 anpa gehpelcne.
 calle hi ſcinaþ.
 Ðuph þa ſcýnan neah.
 hadne on heofenum.
 na hpeþne þeah.
 calle efenbeophte.
 Ðæt pe oft geſioþ.
 hadpum nihtum.

Z 2

Ðæt

Ðæt te heofon ſceoppan,
 ealle efen beoſhte,
 æfre ne ſcinap.
 Ðæt þu ece Gōb.
 eac gemengert.
 Ða heofoncundan.
 hiþer riþ eoþan.
 paula riþ lice.
 riððan puniaþ.
 Ðiſ eoþlice.
 and þ ece ſamob.
 paul in flærce.
 Ðæt hi ſimle to þe.
 hi on funbiaþ.
 forþæm hi hiþer of þe.
 ænop comon.
 ſculon eft to þe.
 ſceal ſe lichama.
 laſt pearþigan.
 eft on eoþan.
 forþæm he ær.
 of hiſe peox.
 on peopulbe.
 punebon æt ſomne.
 efen ſpa lange.
 ſpa him lýfed þær.
 ſnom þæm ælmihtigan.
 Ðe hi ænop gīo geromnabe.
 Ðæt iſ forþ cýning.
 ſe þaſ ſolþan gerceop.
 and hi gefýlde þa ſpiþe miſ-
 licum.
 mine gefſræge,
 neata cýnnum.
 neþgenb uſer.
 he hi riððan aſiop.
 ſæða monexum.
 puða 7 þýpta,

peopulbe ſceatum,
 forþiſ nu.
 ece Gōb.
 urum modum.
 Ðæt hi moten to þe.
 metod alpuhta.
 Ðurh þaſ canþoþu.
 up artiġan,
 and of þiſum býregum,
 bilepſt ſæþer.
 Ðeoba palþenb.
 to þe cuman.
 and þonne miþ openum.
 eaġum moten.
 modes uſer.
 Ðurh þinra mæġna ſpeþ.
 æpelm gerion.
 eallra gooba,
 Ðæt þu eaſt ſeþa.
 riġe Ðrihten Gōb.
 ge þa eaġan.
 hal uſer Mober.
 Ðæt þe hi on þe.
 ſeþum riððan.
 moten æpærtuan,
 ſæþer enġla.
 tobſur þone.
 Ðiccan miſt.
 Ðe þraġe nu.
 riþ þa eaġan forþan.
 uſer Mober.
 hanġode hþýle,
 heþiġ and þýrtne.
 Onliht nu þa eaġan.
 uſer Mober.
 miþ þinum leohte.
 liþer palþenb.
 forþæm þu eaſt.

ƿio biþtu.
 bilepiƿ ƿæber.
 ƿofer leohtes.
 and þu ƿeƿa eaƿt.
 ƿio ƿæƿte ƿæƿt.
 ƿæber ælmihtig.
 eaƿlpa ƿoþƿæƿtƿa.
 Ðƿæt þu ƿofte geberƿt.
 Ðæt hi þe ƿeƿne.
 geƿion moten.
 Ðu eaƿt eaƿlpa þingæ.
 Ðeoda ƿaldben.
 ƿƿuma 7 ende.
 Ðƿæt þu ƿæber engla.
 eaƿl þing biƿeƿt.
 eþelice.
 buton geƿƿince.
 Ðu eaƿt ƿeƿa ƿeƿ.
 and laƿteop eaƿ.
 liƿgenbƿa geþƿæƿ.
 and ƿio ƿlitige ƿtop.
 Ðe ƿe ƿeƿ to liƿþ.
 Ðe eaƿle to aƿundbiþ.
 men of moldan.
 on þa mæƿan geƿceƿt:

Cap. 34. Pag. 87. Lin. 19.

ƿel la monna beaƿn.
 geondb miƿban geaƿb.
 ƿƿioƿa æƿhƿilc.
 ƿunbde to þæm.
 ecum gobe.
 Ðe ƿe ymb ƿƿnecaþ.
 and to þæm geƿælþum.
 Ðe ƿe ƿeƿgaþ ymb.
 Ðe þe þonne nu ƿie.
 neaƿpe geheƿted.
 miƿ þiƿƿer.

mæƿan miƿban geaƿber.
 unnyttƿe luƿe.
 ƿece hiƿ eƿt hƿæþe.
 ƿulne ƿƿioƿom.
 Ðæt he ƿoþþ cume.
 to þæm geƿælþum.
 ƿaula ƿæber.
 ƿoþþæm þ ƿ ƿio an ƿeƿt
 eaƿlpa geƿƿince.
 hihtlicu hiþ.
 heaum ceolum.
 mober ƿƿreƿ.
 meƿe ƿmýlta ƿic.
 Ðæt ƿ ƿio an hiþ.
 Ðe æƿne biþ.
 æƿter þam yþum.
 ƿƿa geƿƿince.
 yƿta geþelcƿe.
 eaƿliƿ ƿmýlte.
 Ðæt ƿ ƿio ƿƿiþƿtop.
 and ƿio ƿƿoƿoƿ an.
 eaƿlpa yƿmninga.
 æƿter þiƿƿum.
 ƿeoƿuldb geƿƿincum.
 Ðæt ƿ ƿyƿnƿum ƿtop.
 æƿter þiƿƿum yƿmþum.
 to aƿanne.
 Ac ic geoƿne ƿat.
 Ðæt te gýlben maþm.
 ƿyloƿƿen ƿinc.
 ƿtan ƿeaƿo gimma.
 nan miƿbdengeaƿber ƿela.
 mober eaƿan.
 æƿne ne onlihtaþ auht.
 ne gebetaþ.
 hiƿoƿa ƿeaƿƿneƿƿe.
 to þæne ƿeaƿunƿga.
 ƿoþþa geƿælþa.

ac

ac hi spihon zet.
 monna gehpelcer.
 Mober eagan.
 ablenðap on bneoptum.
 ðonne hi hi.
 beophtnan gebon.
 forþæm æghwile þing.
 ðe on þis andþearþan.
 lise licap.
 lænu rindon.
 eopþlicu þing.
 a' fleonbu.
 ac þ' is pundoplic.
 plite and beophtner.
 ðe puhta gehpær.
 plite geberhter.
 and æfter þæm.
 eallum paldeþ.
 Nele re paldeþ.
 ðæt forþeopþan rçylen.
 raula usre.
 ac he hi rersa pile.
 leoman onlihtan.
 liser paldeþ.
 Lif þonne hæleþa hwile.
 hlutrum eazum.
 Mober riner.
 mæg æfre ofrion.
 hiofones leohter.
 hlutne beophto.
 ðonne pile he recgan.
 ðæt þære funnan rie.
 beophtner þiostru.
 beopna gehpýlcum.
 to metanne.
 piþ þ' micle leoht.
 Lober ælmihtiger.
 ðæt is garta gehpæm.

ece butan ende.
 eabegum raulum:

Cap. 35, Pag. 93. Lin. 12.

Se þe æfter rihte:
 mid genece.
 wille inþearþlice.
 æfter rþýrian.
 rpa beoplice.
 ðæt hit todrifan ne mæg.
 monna ænig.
 ne amerrnan hupu.
 ænig eopþlic þincg.
 he æper rceal.
 recan on him rersum.
 ðæt he rume hwile.
 ýmbutan hine.
 æpor rohte.
 rece þæt riððan.
 on his rersan innan.
 and forlæte an.
 rpa he oftoft mæge
 ælcne ýmbhogan.
 ðy him unnet rie.
 and geramrige.
 rpa he rpiþort mæge.
 ealle to þæm anum.
 his ingeþonc.
 gerecge his Mober.
 ðæt hit mæg rindan.
 eall on him innan.
 ðæt hit oftoft nu.
 ýmbutan hit.
 ealnege receþ.
 gooda æghwýlc.
 he ongit riððan.
 ýfel 7 unnet.
 eal þ' he hæfde.

on

on hif incoran.
 æron lange.
 efre ſpa ſpeotole.
 ſpa he on þa runnan mæg.
 eazum andþearbum.
 onlocian.
 and hi eac ongit.
 hif ingeþonc.
 leohþre 7 beþhtre.
 Ðonne ſe leoma ſie.
 runnan on ſumera.
 Ðonne ſpegler gim.
 habon heofon tungol.
 blutport ſcineþ.
 forþæm þær lichoman.
 leahtraf 7 hefigner.
 and þa unþearf.
 eallunga ne mægon.
 of Mode ation.
 monna ænegum.
 rihtþirnerre.
 Ðeah nu ſinca hþæm.
 Ðær lichoman.
 leahtraf.
 and hefigner.
 and unþearf.
 of byfigen.
 monna Mod ſefan.
 mæft and ſpiþort.
 mid þære yflan.
 oforziotolnerre.
 mid gedpolmifte.
 dþeopigne ſefan.
 fortiþ Mod foran.
 monna gehpelcer.
 Ðæt hit ſpa beophhte ne
 mot.
 blican an ſcinan.

ſpa hit polde.
 gif hit geþeald ahte.
 Ðeah biþ ſum corn.
 ræber geþealden.
 ſymle on þære ſaule.
 forþærtnerre.
 Ðenden gaderþang.
 punaþ gart on lice.
 Ðær ræber corn.
 biþ ſimle aþealt.
 mid arcunga.
 eac riððan.
 mid goobne lafe.
 gif hit gþopan ſceal.
 Ðu mæg ænig man.
 andþpape findan.
 Ðinga æniger.
 Ðegen mid geþceabe.
 Ðeah hine.
 ſinca hþilc.
 rihtþirlice.
 æfter ſþugne.
 gif he aþuht naþaþ.
 on hif Mod ſefan.
 mýcler ne lýtler.
 rihtþirnerref.
 ne geþad ſcifer.
 niþ þeah ænig man.
 Ðæt te ealler ſpa.
 Ðær geþad ſcifer.
 ſpa beþearfoþ ſie.
 Ðæt he andþpape.
 ænige ne cunne.
 findan on ſepþþe.
 gif he ſþugnen biþ.
 forþæm hit iþ riht ſpell.
 Ðæt uþ ſeahhte gio.
 cald uþþita.

uþe

ure Plato.
 he cƿæþ þ̅ te æghƿilc.
 ungemýndig rihtƿirnerre.
 hine hræþe ſceolde eftge-
 penban.
 into ſinum.
 mober gemýnbe.
 he mæg riððan.
 on hiſ ſuncoſan.
 rihtƿirnerre.
 ſinban on ſerhte.
 ƿæſte gehybbe.
 mid gebræfnerre.
 doƿoſa gehƿilce.
 Mober ſiner.
 mæſt 7 ſƿiþort.
 and mid heſnerre.
 hiſ lichoman.
 and mid þæm biſgum.
 ðe on bneortum ſtýpeð
 mon on Mobe.
 mæla gehƿylce :

Cap. 35. Pag. 100. Lin. 10.

Die þ̅ la on eorþan.
 ælceſ þingef.
 gerælig mon.
 gif he geſion mæge.
 ðone hlutſeſtan.
 heoſon toſhtan ſtneam.
 æþelne æþelm.
 ælceſ goober.
 and of him ſelfum.
 ðone ſƿeapſtan miſt.
 Mober þioſtſo.
 mæg aſeoppan.
 ƿe ſculon þeah gita.
 mid Godeſ ſýlſte.

calbum and learum.
 ðinne ingeþonc.
 betan biſpellum.
 ðæt þu þe bet.
 mæge aſebian.
 to noborum.
 rihte ſtize.
 on þone ecan eaſb.
 uſſa ſaula.
 Huc uſque ab *Oxoniensi* co-
 dice diſcrepat *Cottonianus* :
 at in ſequentibus parum ad-
 modum variant codices, in-
 cipiendo ab *Hic* ſelampl. 14

Cap. 36. Pag. 103. Lin. 35.

Ic hæbbe ſiþnu.
 ſugle ſƿiſtan.
 mid þæm ic fleogan mæg.
 feoſ ſnam eoſþan.
 oſeſ heane hpoſ.
 heoſoneſ þiſſer.
 ac þæſ ic nu moſte.
 MOb geſeþpan.
 ðinne ſeþþlocan.
 ſeþþum minum.
 oððæt þu meahte.
 ðiſne midban gearb.
 ælc eoþlic þing.
 eallunga ſoſſion.
 Meahter oſeſ noborum.
 geſeclice.
 ſeþerum lacan.
 feoſ up oſeſ.
 polcnu pinban.
 plitan riððan.
 uſan oſeſ calle.
 Meahter eac ſapan.

oſeſ

ofen þam fyre.
 Ðe sefa geara for lange.
 betweox lyfte 7 nodepe.
 swa him æt frymþe.
 fæder getiobe.
 Ðu meahtert þe riððan.
 mid þære sunnan.
 swan betweox.
 oþrum tunglum.
 Meahtert þe full recen.
 on þam nodepe swan riððan
 weorþan.
 and þonne samtengeþ.
 æt þam ælcealban.
 anum sweorþan.
 se yfmerst is.
 eallra tungla.
 Ðone Saturnus.
 fund buende hataþ.
 under heofonum.
 he is se cealba.
 eall isig tungel.
 yfmerst andraþ ofen eal-
 lum swan oþrum sweorþum
 siððan þu þonne.
 Ðone upahafart.
 forþ oferswenne.
 Ðu meahrt weorþan.
 Ðonne biest þu riððan swa.
 ofen uppan nodepe.
 swine swiþtum.
 gif þu riht færeþ.
 Ðe þone hehrtan.
 heofon behintan lært.
 Ðonne meahrt þu riðða.
 soþer leohtes.
 habban þinne bælc.
 Ðonan an cýning.

nime swiþaþ.
 ofen nodepum up.
 and under swa same.
 eallra swerceafta.
 weorþe wealdes.
 Ðæt is swi cýning.
 Ðæt is se wealdes.
 giond weorþa.
 eallra oþra.
 weorþan cýninga.
 se mid his bwiþle.
 ymbe bætes hæfþ.
 ymbhwýrft ealne.
 weorþan 7 heofenes.
 Ðe his weald leþeþ.
 we gemetgaþ.
 se weorþa.
 Ðurh þa swerþan meahrt.
 Ðæm hweorþene.
 heofenes and weorþan.
 se an dema is swerþaðig.
 unapendenclic.
 plitig 7 mære.
 Luf þu swiþest on wege
 rihtum.
 up to þam eardes.
 Ðæt is æþele swerþ.
 Ðeah þu hi nu geta.
 forþiten hæbbe.
 gif þu æfre eart.
 Ðær an cýmerst.
 Ðonne wilt þu weorþan.
 and swa weorþan.
 Ðis is eallunga.
 min agen cyþ.
 eard and eþel.
 ic wæx ær hionan.
 cumen 7 acenned.
 A a

Ðurh

Ðurh þýrre cræftgan
 meahþ.
 nýlle ic æfre.
 hionan ut ritan.
 ac ic rýmle heþ.
 forþe pille.
 mid fæder þillan.
 fæste rtonban.
 Líf þe þonne.
 æfre eft geþeopþeþ.
 Ðæt þu pilc oððe mozt.
 þeopolde þioztro.
 eft fandian.
 Ðu meahþ eafe geþion.
 unrihtþýre eopðan cýnin-
 gar.
 and Ða ofþermodan oðre
 rican.
 Ðe þýr þerýge folc.
 pýpzt tuciaþ.
 Ðæt he rýmle bioþ.
 rþe eapme.
 unmehtige.
 ælcef þingef.
 emne þa ilcan.
 Ðe þýr eapme folc.
 rume hpile nu.
 rþiozt ondrædeþ.

Cap. 37. Pag. 110. Lin. 13.

Licheþ nu an rpell.
 be þæm ofþermodum.
 unrihtþýfum.
 eopþan cýnungum.
 Ða heþ nu manegum.
 and miþlicum þædum.
 plite beophtum.
 pundrum rcinap.

on heah fetlum.
 hþofe getenge.
 golde geþeneþ.
 and gimcýnnum.
 utan ýmbe rtanþne.
 mid unþime.
 Ðegna 7 eopla.
 Ða bioþ gehýpzte.
 mid heþegeatpum.
 hulde toþhtum.
 rþeopþum 7 fetelum.
 rþe geglende.
 and þeznaþ.
 Ðrýmme mýcle.
 ælc oþrum.
 and hi ealle him Ðonan.
 mid þý þrýmme.
 Ðreaciaþ gehþeþ.
 ýmbrittenþa.
 oþra þeoba.
 and re hlafoþ ne rcrifþ.
 Ðe þæm heþe paldeþ.
 rþeonde ne feonde.
 feope ne æhtum.
 ac he reþig Mod.
 ræzt on gehþilcne.
 reþe hundþe puhta gelicozt.
 Biþ to upahæfen.
 inne on Mode.
 forþæm anpalþe.
 Ðe him anpa gehþilc.
 hiþ tþp rina.
 to fultemaþ.
 Líf mon þonne polþe.
 him arþndan of.
 Ðæf cýne geþelum.
 claþa gehþilcne.
 and him þonne ofztion.

Ðara

Ðara þegnunga.
 and þær anpalder.
 Ðe he heþ hæfde.
 Ðonne meahþ þu geþion.
 Ðæt he biþ ſpiþe gelic.
 ſumum þara gumena.
 Ðe him geornort nu.
 mid þegnungum.
 Ðringaþ ýmbe utan.
 gif hi pýpra ne biþ.
 ne pene ic hiſ na betepan.
 Liſ him þonne æfre.
 unmenblinga.
 pear geberebe.
 Ðæt him purbe ofzogen.
 Ðrýmmer and pæba.
 and þegnunga.
 and þær anpalder.
 Ðe pe ýmbe ſpnecaþ.
 gif him æniþ þara.
 ofhende pýpþ.
 ic pat þ þ him þinceþ.
 Ðæt he þonne ſie.
 becþopen on canþern.
 oððe coþlice.
 þacentan geþæþeþ.
 Ic geþeccan mæþ.
 Ðæt of ungemete.
 ælceþ þinger.
 piſte 7 pæba.
 þingebþinceþ.
 and of ſpnetmann.
 ſpþoſt peaxaþ.
 Ðære þæneþe.
 þoþ þnaþ micel.
 ſio ſpiþe geþnæþþ.
 reſan ingehýþo.
 monna gehþelceþ.

Ðonan mært cýmeþ.
 ýfla ofþemeta.
 unnetta ſaca.
 Ðonne hi gebolgene þeopþaþ
 him pýpþ on þneortum.
 inne beþþungþen.
 reſa on hnaþne.
 mid þæm ſpþan þelme.
 hatheoptneþe.
 and hneþe ſiððan unþot-
 neþe eac geþeæþeþ.
 hearþe gehæþteþ.
 Him ſiððan onginþ.
 ſum to hopa.
 ſpiþe leogan.
 Ðær geþinner þnæce þilnaþ
 þ ýpne aner 7 ofþeþ.
 him þ eall gehæt.
 hiſ þeceleþt.
 þuhterne ſcþiþeþ.
 Ic þe þæbe æþ.
 on þiſſe reſþan bec.
 Ðæt ſumer goodeþ.
 ſiþna geþceafþa.
 anleþna ælc.
 a' þilnobe.
 þoþ hiſ aþenum.
 eald gecýnþe.
 unþihtþiþe.
 eopþan cýningaþ.
 ne maþon æþne.
 Ðuphtion aþuht goodeþ.
 þoþþæm ýfle.
 Ðe ic þe æþ þæbe.
 Niſ þ nan þunþon.
 þoþþæm hi þillaþ hi.
 Ðæm unþearum.
 Ðe ic þe æþ neþbe.

A a 2

anþa

anpa gehpelcum.
 a' underþeodan.
 Sceaþ þonne nebe.
 neapfe gebugan.
 to þara hlafordra.
 hæfte dome.
 Ðe he hine eallunga.
 ær under þiobbe.
 Ðæt iſ pyrre get.
 Ðæt he pinnan nyle.
 piþ þæm anpalde.
 ænige ſtunbe.
 Ðær he polbe a'.
 pinnan onginna.
 and þonne on þæm gefinne.
 Ðurhpunian forþ.
 þonne næfte he nane ſcylbe.
 Ðeah he oþerpunnen.
 peorþan ſceolbe:

Cap. 38. Pag. 114. Lin. 19.

Ic þe mæg eafe.
 ealdrum 7 leaſum ſpellum.
 andreccan ſppæce.
 gelicne efne.
 Ðiſſe ilcan.
 Ðe piþ ýmſppecaþ.
 Ðit gefælde gio.
 on rume tide
 Ðæt Aulixef,
 underphæfde.
 Ðæm Larene.
 cýne picu tpa.
 Ðe pær Ðnacia þioba albor,
 and Retie riceſ þinbe.
 Fær hiſ ſpæa Ðrihtneſ.
 folc cuþ nama.
 Agamemnon.

re ealler peold.
 Eþeca riceſ.
 Luþ pær piþe.
 Ðæt on þa tide.
 Troiana gefin.
 pearþ under polcnum.
 for riceſ hearb.
 Eþeca bpihten.
 campſted ſecan.
 Aulixef mid.
 an hund ſcipa.
 læbbe oþer laſu ſtream.
 ſæt longe þær.
 tyn pinter full.
 Ðe ſio tid gelomp.
 Ðæt hi þ rice.
 gefæht hæfbon.
 biofe gecepte.
 Ðrihten Eþeca.
 Troia burh.
 tilum gefiþum.
 Ða þu Aulixef
 leaſe hæfde.
 Ðnacia cýning.
 Ðæt he þonan moſte.
 he let him behindan.
 hýrnbe ciolar.
 niſon and hund niſontig,
 nænigne Ðonan mefe hen-
 gefta ma.
 Ðonne ænne ſeþebe.
 on fiſel ſtream.
 famig borþon.
 Ðrieneþne ceol.
 Ðæt biþ þ mæſte.
 Eþeciſcra ſcipa.
 Ða pearþ ceald peþen.
 ſteanc ſtorma gelac.
 ſtunbe

rtunebe no brune.
 yþ riþ ofne.
 ut feor abraf.
 on pendelfæ.
 riġendþa ſcola.
 up on þ riġland.
 Ðær Apolliner.
 dohton punode.
 bæġ nimes popn.
 pær ſe Apollinur.
 æþeles cynner.
 lober eafona.
 ſe pær ġio cýning.
 ſe licette.
 lielum 7 miclum.
 ġumena ġehþýlcum.
 Ðæt he ġood pærne.
 behrþ 7 halġort.
 Ðra ſe hlaforþ þa.
 Ðæt býrġe folc.
 on ġeþpolan læbbe.
 oððæt him ġelyrte.
 leoba unrim.
 forþæm he pær.
 mid rihte.
 riġer hiþe.
 hiona cýne cynner.
 Luþ iſ riþe.
 Ðæt on þa tibe.
 Ðeoba æġþilc.
 hæfbon heona hlaforþ.
 for þone behrtan ġob.
 and peorþodon.
 ſpa ſpa pulþner cýning.
 ġif he to þæm riġe.
 pær on rihte bopen.
 pær þær lober fæþer.
 ġob eac ſpa he.

Saturnur þone.
 fund buende heton.
 hæleþa bearn.
 hæfbon þa mæġþa.
 ælcne æfter ofnum.
 for ecne ġob.
 Ðceolbe eac pæran.
 Apolliner dohton.
 bioþ bopen.
 býrġer folcer.
 ġum rinca ġyþen.
 cuþe ġalþra ſela.
 þriſan þriþcæftar.
 hio ġeþpolan ſylġde.
 manna riþorþ.
 manegna þioba.
 Lýninger dohton
 no Lince pær haten for he-
 riġum.
 hio riġrode.
 on þæm riġlonde.
 Ðe Aulixer.
 cýning Ðnacia.
 com ane to.
 ceole liþan.
 Luþ pær ſona.
 eallre þære mænige.
 Ðe hine mid punode.
 æþelinger riþ.
 hio mid unġemetc.
 liſrum luþode.
 liþ monna ſnea.
 and he eac ſpa ſame.
 ealle mæġne.
 efne ſpa riþe.
 hi on ſeþan luþode.
 Ðæt he to hiſ eapde.
 ænige nyrte.

mober

modes mynlan.
 ofer mægh giunge.
 ac he mid þæm wife.
 punode riððan.
 oððæt him ne meahte.
 monna æniȝ.
 ðe gura rina.
 ðær mid wefan.
 ac hi forþæm yrmþum.
 earber lyfte.
 mynton forlætan.
 leofne hlaford.
 Ða ongunnon wefan.
 wefeoda wefel.
 fædon þæt hio wecolbe.
 mid hire weinlice.
 beornas forweban.
 and mid balo cweatum.
 weafum weofan.
 on wileða lic.
 cýninges wegnas.
 cýrran riððan.
 and mid wecentan eac.
 wefan wæniȝne.
 Ðume hi to wulfum weofon.
 ne meahton wone.
 word forwegan.
 ac hio þras wælum.
 ðioton ongunnon.
 Ðume wefan eafaras.
 a' gnywetebon.
 Ðonne hi wefes hwæt.
 wofian weofon.
 Ða þe leon wefan.
 ongunnon weflice.
 wefenga wina.
 Ðonne hi wecolbon.
 clifian for wefe.

Lnihtas weofon.
 ealbe ge giunge.
 ealle forwefe.
 to wumum wone.
 wefelcum he wefan.
 on his lif dagum.
 wefelcort wef.
 butan þam cýninge.
 ðe wio wefen wefe.
 Nofe þara wefa.
 æniȝ onwitan.
 mennifces wefe.
 ac hi ma wefe.
 wone ðrohta.
 wefa hit wefe ne wef.
 Næfdon hi wefe.
 monnum wefe.
 wefe wunnum.
 Ðonne wefe.
 wefe ana wefe.
 his agen Wof.
 ðæt wef wefe.
 wefum wefen.
 forwefen wefe.
 ðe him wefe.
 hwæt þa wifegam men.
 ðe wifum wefe.
 long wefe.
 wefum wefe.
 wefen wefe.
 ðæt þæt wefe ne wefe.
 Wof onwitan.
 monna æniȝ.
 mid wefe.
 wefe hio wefe.
 ðæt þa lichoman.
 lange wefe.
 onwitan wefe.

Iſ þ punboſlic.
 mægen cƿært micel.
 moba gehƿilcer.
 ofen lichoman.
 lænne 7 rænne.
 ƿƿylcum 7 ƿƿylcum.
 Ðu meahƿt ƿƿeotole onġitan
 Ðæt þær lichoman.
 liſtaſ 7 cƿætaſ.
 of þæm Mobe cumað.
 monna gehƿylcum.
 ænleppa ælc.
 Ðu meahƿt eaþe onġitan.
 Ðæt te ma beþeþ.
 monna gehƿylcum.
 Mober unþear.
 Ðonne mettrýmner.
 læner lichoman.
 Ne þearf leoba nan.
 penan þære ƿýnbe.
 Ðæt þ ƿerige flærc.
 Ðæt MOb monna æniger.
 eallunga to him.
 ærpe mæġ onpenban.
 ac þa unþearf.
 ælcer Mober.
 and þ inġeþonc.
 ælcer monner.
 Ðone lichoman liſ.
 Ðiber hiſ pile :

Cap. 39. Pag. 123. Lin. 13.
 Ðƿý ġe ærpe ƿcýlen.
 unrihtƿiounġum.
 eoper MOb dnefan.
 ƿƿa ƿƿa mepe floder ýða
 hnepaþ.
 iſ calbe ƿæ.

ƿecġġaþ ƿon ƿinde.
 Ðƿý oþrite ġe.
 ƿýnbe eopne.
 Ðæt hio ġepealb naſaþ.
 Ðƿý ġe þær beaþer.
 Ðe eop Ðrihten ġerſeop.
 ġebiban ne maġon.
 biſner ġecýnber.
 nu he eop.
 ælce bæġ.
 onet topeant.
 Ne maġon ġe ġerion.
 Ðæt he rýmle ƿƿýneþ.
 æfter æġhpelcum.
 eopþan tubne.
 bioſum 7 fuġlum.
 beaþ eac ƿƿa ſame.
 æfter mon cýnne.
 ġeond þirne.
 midban ġearb.
 eġerlic hunta.
 abit on ƿaþe.
 nýle he ænig ƿƿaþ.
 ærpe ƿonlætān.
 ær he ġehede.
 Ðæt he hpile ær.
 æfter ƿƿýnebe.
 Iſ þ eaſmlic þing.
 Ðæt hiſ ġebiban ne maġon.
 bunġritende.
 unġerælige men.
 hine ær ƿillaþ.
 ƿonan toſciotan.
 ƿƿa ƿƿa fuġla cýn.
 oÐde ƿibu bioſ.
 Ða ƿinnaþ betƿuh.
 æġhpýlc polbe.
 oþer acpellan.

Ac

Ac þæt iſ unriht.
 æghpelcum men.
 Ðæt he oþerne.
 inrit þoncum.
 firoge on fæſþe.
 ſpa ſpa fūgl.
 oððe diop.
 Ac þæt wære rihtort.
 Ðæt te ſinca gehwylc.
 oþrum gulse.
 eblean on riht weorc be ge-
 weorhtum.
 weoruld buendum.
 Ðinga gehwylc.
 Ðæt iſ þ he luſige.
 godra gehwylcne.
 ſpa he geornort mæge.
 milbrige yrlum.
 ſpa we ſpæcon.
 We ſceal þone monnan.
 Mode luſian.
 and hiſ unþearf.
 calle hatian.
 and oþriþan.
 ſpa he ſpiorht mæge.

Cap. 39. Pag. 125. Lin. 7.

þpa iſ on eoþan nu unlæp-
 þra.
 Ðe ne punþrige.
 polcna fæwdeſ.
 nobwe ſpifto.
 wýne tunglo.
 hu hý ælce dæge.
 utan ýmbþeſeþ.
 eallne middan gearo.
 þpa iſ mon cynneſ.
 Ðæt ne punþrie ýmb

plitegan tungl.
 hu hý wume habbaþ ſpife
 micle ſcýrtan ýmbþe-
 aſt.
 wume ſcwiþaþ leng utan ýmb
 eall þiſ.
 an þara tungla.
 weoruld men hataþ.
 wære þiſla.
 Ða habbaþ ſcýrtan.
 ſcwiþe and fæwde.
 ýmbþeſeþ læſſan.
 Ðonne oþru tungl.
 fowþam hi wære eaxe utan
 ýmbþeſeþ.
 Ðone nobwe nean ýmb-
 ceſneþ on wære ilcan eaxe
 hweſeþ eall wuma nobor
 wecene ſcwiþeþ wuþ heald
 ſpifeþ ſpifto untioſig.
 þpa iſ on weoruld.
 Ðæt ne wæſige.
 buton þa ane.
 Ðe hit ær wýron.
 Ðæt wænig tungul.
 wanan ýmbþwýrt.
 hafaþ on heofonum.
 wume hwile eft.
 læſſe gelifaþ.
 Ða þe lacaf.
 ýmb eaxe enbe.
 oððe micle wære.
 gefeſaþ Ða hwe mid oſe
 ýmbe þeagle þwægeþ.
 Ðara iſ gehaten Saturnus.
 wum we hæfþ ýmb Ðritig
 wunten gefimeſ.
 weoruld ýmbcýrned.

Booteſ

Bootes eac.
 beoþtee ſcineþ.
 oþer ſceopra.
 cymeþ eſne.
 ſpa ſame.
 on þone ilcan ſtebe eft ymb
 Ðriþes gear geþameſ.
 Ðær hi gio þa ſær.
 Ðra iſ ſceopulb monna.
 Ðæt ne þaſige.
 hu ſume ſceopra.
 oþ þa ſe ſapaþ.
 under meſe ſceamaſ.
 Ðær þe monnum þiaþ.
 Ðra eac ſume þeaþ.
 Ðæt ſio ſumne do.
 ac ſe þena æt.
 puhte þe ſoþra.
 Ne biþ hio on æfen.
 ne on ær moþgea.
 meſe ſceame þe æaſ.
 Ðe on midne næg.
 and þeah monnum þiaþ.
 Ðæt hio on meſe gaþge.
 under ſe ſiþe.
 Ðonne hio on ſetl gibeþ.
 Ðra iſ on ceopulbe.
 Ðæt ne punþaþge.
 fuller monan.
 Ðonne he þæringa.
 þyþ under polcum.
 pliteþ beþeaþab.
 beþeaht mid þioſtrum.
 Ðra þeþra ne næge eac þa-
 ſian.
 ælceþ ſtioþra.
 þyþ hi ne ſcimen.
 ſcipum þeþeþum.

beþopan þære ſumna.
 ſpa hi ſumle doþ.
 midbel nihtum.
 þiþ þone monan þoran ha-
 þnum heopone.
 Ðæt nu hæleþa ſela.
 ſpelceþ and ſpelceþ.
 ſpiþe punþaþ.
 and ne punþiaþ.
 Ðæt te puhta gehþilc.
 men 7 netenu.
 micelne habbaþ.
 and unnetne.
 andan beþeoh hum.
 ſpiþe ſingalne.
 iſ þ ſellic þineþ.
 Ðæt hi ne punþiaþ.
 hu hit on polcum eft.
 Ðearle Ðunþaþ.
 Ðraþmaþlum eft.
 an ſoþlateþ.
 and eac ſpa ſame.
 þiþ þiþ lande.
 ealneþ ſumneþ.
 þind þiþ næge.
 Ðra punþaþ þær.
 oððe oþer eft.
 þyþ þæt iſ.
 næge ceopra.
 oþ þæteþe.
 plite toþht ſcineþ.
 ſumna ſpegle hat.
 ſona geceþreþ.
 iſ meſe ælic on þiſ ægen
 gecynd.
 ceopreþ to þæteþe.
 Ne Ðineþ þ þunþon ænel.
 monna æneþum.
 B b

Ðæt

Ɔæt he mæge geƆeon.
 doƆona gehƆilce.
 ac þæt dýrie folc.
 Ɔær hit ņelbon geƆriþ.
 Ɔriþon punbriþ.
 Deah hƆr Ɔirra gehƆæm.
 punbon þince.
 on hƆr Mobe ņefan.
 micle lærre.
 undep tahoƆƆæfte.
 ealneƆ penað.
 Ɔæt þ calb geƆceaft.
 ærre ne Ɔære.
 Ɔæt hi ņelbon geƆriþ.
 ac Ɔriþon giet.
 Ɔeoulb men penað.
 Ɔæt hit Ɔear come.
 nƆan geræbe.
 gƆ hƆra nænƆum.
 hƆylc ær ne oƆeopbe.
 iƆ þ eapmlic þinc.
 Ac gƆ hƆra ænig.
 ærre Ɔeopþeþ.
 to þon ƆiƆpet geopn.
 Ɔæt he ņela onginþ.
 leornian liƆta.
 and him liƆer Ɔeapb.
 of Mobe abrit.
 Ɔæt micle dýrig.
 Ɔæt hit oƆerƆƆigen mid.
 punobe lange.
 Donne ic Ɔæt geape.
 þ hi ne punbriþ.
 mæniger þinger.
 De monnum nu.
 Ɔærþo Ɔ punber.
 þel hƆer þyncþ.

Cap. 39. Pag. 135. Lin. 4.
 In þu nu pilnige.
 Ɔeoulb Drihtner.
 heane anpald.
 hlutne Mobe onƆtan.
 gionne gemal mægene.
 heoponer tunglu.
 hu hi him healbaþ betƆuh.
 þebbe ņingale.
 dýdon ņra lange.
 ņra hi geƆenebe.
 pulber calbon.
 æt Ɔrum ņceafte.
 Ɔæt ņio ņynene mot.
 ņun ne geƆecan.
 ņnap cealber ƆeƆ.
 monna gemæro.
 hƆæt þa mæran tungl.
 auþer oþer Ɔene.
 a' ne gehƆneþ.
 ær þam þ oþer.
 ofƆepteþ.
 Ne hƆru ņe ņceopra.
 geƆtigan pile.
 Ɔerþæl Ɔolcna.
 Done Ɔire men.
 Unņa nemnað.
 Calle ņtƆoppan.
 riƆað ærter ņunnan.
 ņamod mid Ɔoberne.
 undep eopþan gƆunb.
 he ana ņtent.
 niƆ þ nan punbon.
 he iƆ punbnum eap.
 upende neah.
 eaxe þær Ɔoberer.
 Donne iƆ an ņceopra.

oƆer

ofer ofne beoht.
 cýmeþ eartan up.
 ær þonne runne.
 Þonne monna bearn.
 mongen rtiornra hataþ.
 under heofonum.
 forþæm he hæleþum.
 dæg bodað.
 æfter burzum.
 brengeþ æfter spegelstophht
 runne samad eallum dæg.
 is se forþýnel.
 fægen 7 sciene.
 cýmeþ eartan up.
 æt þor runnan.
 and eft æfter runnan.
 on setl glideþ.
 þer under peopulde.
 Ferþioda hý noman onpen-
 daþ þonne niht cýmeþ.
 hataþ hine ealle.
 æfen rtiornra.
 se biþ þære runnan rriþtra.
 riððan hi on setl geþitaþ
 ofriueþ.
 Ðæt is æþele tungol.
 of þ he be eartag.
 peopþeþ elbum ofered ær
 Þonne runne.
 Dabbaþ æþele tungol.
 emne gebæled.
 dæg 7 nihte.
 Drihtner meahtrum.
 runna 7 mone.
 rriþe gehþære.
 swa him æt rriþmþe.
 fæder getiohhode.
 Ne þearft þu no penan.

Ðæt þa plitegan tungl.
 Ðæt þeopdomeþ.
 aþnoten peopþe.
 ær domeþ dæge.
 deþ riððan ymbe.
 moncýnnes fruma.
 swa him gemet þinceþ.
 forþon hi he healfe heofon-
 nes þiffer.
 on ane ne læt.
 ælmihtig Grob.
 Ðý læt hi.
 ofra forþýden.
 æþela gefcearta.
 ac se eca Grob.
 ealla gemetgaf.
 riða gefcearta.
 rofta gehþeraþ.
 hþilum þæt driht.
 driht þone wetan.
 hþylum hi gemengeþ.
 metober cræfte.
 eile riþ hæto.
 hþilum ceppes eft on up
 nobor æl beophta leg le-
 oht lyfte.
 lizeþ him behindan.
 heftig hþuran bæd.
 Ðeah hit hþilan ær.
 eopþe rið cealde.
 on inna hipe.
 heold 7 hyðde.
 haliger meahtrum.
 Be þær cýninges geboda.
 cýmeþ geara gehþæm.
 eopþe bþingeþ.
 æghþyle tudor.
 and se hata sumor.

B b 2

hæleþa

hzleþa bearnum.
 geara gehwice.
 gienep̄ 7 dn̄igeþ.
 geonb riþne ḡrūnð.
 fæb 7 bleða.
 hæpferð to honða.
 hep̄ buendūm.
 ſupa ſecep̄.
 nen æfter þam.
 f̄p̄ylce haꝝal 7 f̄naþ.
 hp̄uran leccaþ.
 On pintreþ t̄ið.
 pedep̄ unhoſe.
 foþþam eoþþe onf̄eþ̄.
 callum fædum.
 gedep̄ þ̄ hi ḡnoþaþ.
 geara gehwice.
 on lencten t̄ið.
 leaþ up f̄p̄p̄yrt̄aþ.
 ac ſe mila metoð.
 monna bearnum.
 on eoþþan f̄eþ.
 call þ̄ te ḡnoþeþ.
 f̄æſtmaþ on f̄eoþolde.
 þel foþþþenget̄ hit.
 Ðonne he ſile.
 heſona ſaldend.
 and eoþaþ eft.
 eoþ̄ buendūm.
 niþ þonne he ſile.
 neſgenbe froð.
 and þ̄ hehſte gooð.
 on heah ſetle.
 f̄izeþ ſelf c̄yning.
 and þiof̄ ſibe geſceaft.
 Ðenap̄ 7 Ðioþaþ.
 he þone anſaldeþ.
 Ðam geſelc̄eþnum.

peoþulo geſceafta.
 Niþ þ̄ nan punðon.
 he iþ ſeþoda froð.
 c̄yning 7 Ðrihten.
 c̄puceſa gehwiceþ.
 æpelm 7 f̄p̄uma.
 callra geſceafta.
 p̄p̄nhta 7 ſceppend.
 peoþulbe þiſſe.
 f̄iſdom 7 æ.
 poþulo buendūna.
 Calla geſceafta.
 on hæpendo.
 hiø nanc ne ſendap̄.
 Ðæt eft cumap̄.
 Liþ he ſpa geſtæððig.
 ne f̄taþolabe.
 calla geſceafta.
 æghwylc̄ hiøna.
 p̄naþe to f̄tenct̄e.
 peoþþan f̄ceolden.
 æghwylc̄ hiøna.
 calle to nauhte.
 peoþþan f̄ceoldon.
 p̄naþe to f̄loþena.
 Ðeah þ̄ ane luþe.
 calla geſceafta.
 heoþoneþ 7 eoþþan.
 hæbben gemene.
 Ðæt hi þioþien.
 f̄p̄ilcum þioð f̄p̄uman.
 and f̄æꝝniap̄ þ̄
 hiøna þeðen ſaldeþ.
 niþ þ̄ nan punðon.
 foþþam puhta nan.
 æfne ne meahte.
 elleþ punian.
 ḡiþ hi call meꝝene.

hiøna

hiora oþþruman.
ne þioroben.
ðeodne mærum:

Cap. 41. Pag. 140. Lin. 29.

Omenur þæf east.
mid Eþecum.
on ðæm leodrice.
leoþa cærftgast.
Fingulief fpeomb 7 laþeop.
ðæm mæran fceope.
magytra betrt.
Dpæt fe Omenur.
oꝛt 7 gelome.
ðæpe runnan plite.
ꝛiþe heþede.
æþelo cærftaꝛ.
oꝛt 7 gelome.
leoþum 7 ꝛpellum.
leobum neahte.
ne mæg hio þeah geꝛcinan.
ðeah hio fe ꝛcip 7 beoþht
ahpærigen neah calla ge-
ꝛceafta.
ne fupþum þa geꝛceafta.
ðe hio geꝛcinan mæg.
endemer ne mæg.
calla geonblihtan.
innan 7 utan.
Ac fe ælmihteꝛa.
faþend 7 ꝛꝛihta.
peopulde geꝛceafta.
hif aꝛen peopc.
call geonþliteþ.
endemer þupþꝛyþ.
calla geꝛceafta.
Dæt if io.

ꝛoþe runne.
mid rihte be. þæm.
pe maꝛon fangan.
ꝛꝛylc butan leaꝛe:

Cap. 41. Pag. 146. Lin. 23.

Dpæt þu meahht onꝛtan.
ꝛif hif þe geman lyrt.
ðæt te miꝛlice.
manega puhta.
geond eoþþan.
faþaþ ungelice.
habbaþ blioh.
and faþbu ungelice.
and mægþlitaf.
manegra cynnu.
cuþ 7 uncuþ.
cpeopaþ 7 ꝛucaþ.
eall lichoma.
eoþþan zetenge.
nabbaþ hi æt fupþum ful-
tum.
ne maꝛon hi mid foꝛtum
fangan.
eoþþan bꝛucan.
ꝛpa him eaden þæf.
ꝛume foꝛtum tꝛam.
foþdan peððaþ.
ꝛume fienfete.
ꝛume fleogende pindeþ un-
þer polcnum.
Biþ þeah puhta gehþilc.
onhnigen to hꝛuþan.
hꝛuþaþ oꝛt dune.
on peopulb pliteþ.
pulnaþ to eoþþan.
ꝛume ned þeaꝛfe.

ꝛume

sume neob fære.
 man ana gef.
 metober gefceafra.
 mid hir andplitan.
 up on gefuhte.
 Oðð þy is getacnod.
 Ðæt hir treowa fceal.
 and hir Oðð gefonc.
 ma up þonne niþer.

habban to heofonum.
 Ðy læt he hir hige penbe
 niþer.
 fpa þær nyten:
 is þ gefceapelic.
 Ðæt se mod fefa.
 monna æniger.
 niþer heald fere.
 and þæt æb upfeapb.

F I N I S.

Errata sic emendentur.

*Pag. 4. Lin. 21. þa. p. 10. l. 9. þearf. p. 44. l. 17.
hine brycþ. p. 56. l. 33. midbanearþer. p. 61. l. 34.
þerþmonnum. p. 68. l. 20. þerþeþon. p. 91. l. 12. eþt.
p. 95. l. 19. Ða. p. 104. l. 28. rþþe. p. 109. l. 22. de-
leatur þæt. p. 111. l. 28. heafobbeah. p. 112. l. 15.
gemun. p. 119. l. 12. rþþor. p. 136. l. 3. geþealde-
þerum calle geþeafu. p. 184. l. 1. Platon.*
